

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๙ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี

ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดก ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด ศ ๒.๑ ม. ๓/๒ ร้องเพลง เล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวง โดยเน้นเทคนิคการร้องการเล่น การแสดงออก และคุณภาพเสียง

ศ ๒.๑ ม. ๓/๓ แต่งเพลงสั้น ๆ จังหวะง่าย ๆ

ศ ๒.๑ ม. ๓/๔ อธิบายเหตุผลการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบดนตรีในการสร้างสรรค์งานดนตรีของตนเอง

ศ ๒.๑ ม. ๓/๕ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

ศ ๒.๑ ม. ๓/๖ อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

ศ ๒.๒ ม. ๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ดนตรี คือศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ซึ่งทุกคนล้วนต้องมีอารมณ์ร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๓.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

๑) นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

- ๒) นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง
- ๓) นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง
- ๔) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง
- ๕) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง
- ๖) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง
- ๗) นักเรียนสามารถบอกฉันทลักษณ์การประพันธ์บทเพลงเกี่ยวขาวได้อย่างถูกต้อง
- ๘) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

๓.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ๑) นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง
- ๒) นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง
- ๓) นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง
- ๔) นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง
- ๕) นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง
- ๖) นักเรียนสามารถเขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง
- ๗) นักเรียนสามารถเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวขาวได้อย่างถูกต้อง
- ๘) นำเสนอเพลงเกี่ยวขาว

๓.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ๑) นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน
- ๒) นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๔. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

- ๔.๑ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)
- ๔.๒ เขียนแสดงความคิดเห็นความรู้สึก ข้อคิด ทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทัศนะของตนเองจากสารที่ได้รับ (๑.๑.๔)
- ๔.๓ กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดหรือสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่ จนได้แนวคิดที่หลากหลายในการสร้างสิ่งใหม่ ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง (๒.๒.๒)
- ๔.๔ นำความรู้ ทักษะมาสร้างชิ้นงาน/ผลงานโดยระบุวิธีการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อ

สังคมและสิ่งแวดล้อม (๔.๑.๑)

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕.๑ รักความเป็นไทย

๕.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖. การประเมินผลรวบยอด

๖.๑ ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
- ๒) ใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
- ๓) ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๔) ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๕) ใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
- ๖) ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม
- ๗) ใบงานที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
- ๘) ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

๖.๒ เกณฑ์การประเมินผลชิ้นงานหรือภาระงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องของการใช้ ฉันทลักษณ์ตามที่กำหนด	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวครบตามฉันทลักษณ์โดยมีขั้นตอน ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ ไม่มีขั้นตอนที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ ไม่มีขั้นตอนที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๓ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ ไม่มีขั้นตอนที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงน้อยกว่า ๓ บาท ไม่คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท ไม่มีบทลงท้าย
๒. ความคิดสร้างสรรค์	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ยังต้องพัฒนา	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวมีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังไม่ดี	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวโดยการคัดลอกโดยไม่มี ความคิดแปลก

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
		ในด้านการสื่อ ความหมาย	ต้องพัฒนาด้านการ สื่อความหมายของ เพลง	ใหม่ และไม่ สามารถสื่อ ความหมายของเพลง ได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
ตัวชี้วัด ม. ๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

วิถีการดำเนินชีวิตของชาวสุโขทัยในสมัยนั้น มีแต่ความสนุกสนานรื่นเริง ด้วยการบรรเลงดนตรีและขับร้องกันโดยทั่วไป ทั้งยังอยู่ในฐานะผู้เล่นเอง แสดงเองอีกด้วย มิได้มีเพียงแต่ผู้ฟังที่คั่นด้วยกรอบของเวที จนกลายเป็นผู้เล่นกับผู้ชมเหมือนดังปัจจุบัน นอกจากนี้ ข้อความในศิลาจารึกยังกล่าวถึงชื่อเครื่องดนตรีไทยไว้อีกด้วย

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑ เครื่องดนตรีในสมัยสุโขทัย
- ๓.๒ วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย
- ๓.๓ เพลงไทยในสมัยสุโขทัย

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
 - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

- ๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหา วิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยสุโขทัย ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับ ตามวัตถุประสงค์ของสารที่ ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถบอก วิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียนสรุป เนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรี	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียน บอกทำความเคารพ และแจ้งครูปลายทางให้ ช่วยเช็คชื่อนักเรียนที่เข้าเรียน และแจกใบ ความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยสุโขทัย ให้แก่นักเรียนทุกคน ๒. ครูกล่าวถึงวิวัฒนาการของดนตรีไทยตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันโดยสังเขป ๓. ครูตั้งคำถามเชิงท้าทาย โดยเว้นช่วงเวลาใน นักเรียนตอบประมาณ ๑ นาที ดังนี้ - ดนตรีไทย ทั้งในด้านเครื่องดนตรี วงดนตรี และบทเพลงไทยมีมาตั้งแต่ยุคสมัยไหน คำตอบของนักเรียน น่าจะมีสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ และนักเรียนทุกคนกล่าว “สวัสดีคุณครู” โดยพร้อมเพียงกัน ๒. นักเรียนฟังครูกล่าวถึงวิวัฒนาการของ ดนตรีไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ๓. นักเรียนตอบคำถาม “น่าจะมีสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์” จากนั้นตั้งใจฟังครูบอกยุคสมัยวิวัฒนาการ ของดนตรีไทย ดังนี้ - สมัยสุโขทัย - สมัยศรีอยุธยา	๑. ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย สุโขทัย ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทยสมัย สุโขทัย	ใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผัง ความคิดสรุป ความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย สุโขทัย	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้น เรียนและการมี ส่วนร่วมในชั้น เรียน ๒. ผลงานใบงาน ที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย สุโขทัย เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	จากนั้นครูบอกยุคสมัยวิวัฒนาการของดนตรีไทย ดังนี้ - สมัยสุโขทัย - สมัยศรีอยุธยา - สมัยธนบุรี - สมัยรัตนโกสินทร์ ๔. จากที่นักเรียนตอบคำถามวิวัฒนาการกับยุคสมัยของดนตรีไทย วันนี้เราจะมาเริ่มเรียนรู้วิวัฒนาการของดนตรีไทยในด้านต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัย	- สมัยธนบุรี - สมัยรัตนโกสินทร์ ๔. ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูกล่าว และเตรียมพร้อมเข้าสู่เนื้อหาเรื่องวิวัฒนาการของดนตรีไทยในด้านต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัย			๑. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงาน ใบงานที่ ๑ เรื่องแผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูอธิบายว่า ประวัติดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย อ้างอิงจากหลักศิลาจารึกในสมัยสุโขทัย และหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่ปรากฏใน	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายประวัติดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย อ้างอิงจากหลักศิลาจารึกในสมัยสุโขทัย และหลักฐานเกี่ยวกับเครื่อง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ศิลาจารึกวัดพระยืน เชื่อมโยงถึงเครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย ๒. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าข้อความที่พบในหลักฐานสมัยสุโขทัยหมายถึงเครื่องดนตรีอะไรบ้าง จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี - ฆ้อง - กลอง - ปี่สรโน - พิสนธูชัย - ทะเทียด - กาหล - แตรสังข์ - กังสดาล - มรทงค์(มรทงค์) - ดงเดียด - มโหระทึก - บัณเฑาะว์ - ซอพุงตอ - กรับ ๓. ครูแจ้งนักเรียนว่าจะให้ชมวิดิทัศน์วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย ให้นักเรียนสังเกตว่า มีเครื่อง	ดนตรีที่ปรากฏในศิลาจารึกวัดพระยืน เชื่อมโยงถึงเครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย ๒. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติมว่าข้อความที่พบในหลักฐานสมัยสุโขทัยหมายถึงเครื่องดนตรีอะไรบ้าง จากนั้นชมภาพเครื่องดนตรี - ฆ้อง - กลอง - ปี่สรโน - พิสนธูชัย - ทะเทียด - กาหล - แตรสังข์ - กังสดาล - มรทงค์(มรทงค์) - ดงเดียด - มโหระทึก - บัณเฑาะว์ - ซอพุงตอ - กรับ ๓. นักเรียนตั้งใจชมวิดิทัศน์วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย โดยสังเกตว่า มีเครื่องดนตรี			เกณฑ์การประเมิน มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่านตั้งแต่ระดับพอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ดนตรีอะไรบ้าง มีลักษณะของวงเป็นอย่างไร จากนั้นครูเปิดวิดีโอทัศน์เรียงลำดับ ดังนี้ - วงบรรเลงพิน - วงขับไม้ - วงมโหรีเครื่องสี่ - วงปี่พาทย์เครื่องห้า ๔. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของวงดนตรีในสมัยสุโขทัย จากข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ - ลักษณะวงบรรเลงพินและเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงขับไม้และเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงมโหรีเครื่องสี่และเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงปี่พาทย์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวงและความแตกต่างกันของวงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนักและวงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา	อะไรบ้าง มีลักษณะของวงเป็นอย่างไร จากนั้นชมวิดีโอทัศน์เรียงลำดับ ดังนี้ - วงบรรเลงพิน - วงขับไม้ - วงมโหรีเครื่องสี่ - วงปี่พาทย์เครื่องห้า ๔. นักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของวงดนตรีในสมัยสุโขทัย จากข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ - ลักษณะวงบรรเลงพินและเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงขับไม้และเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงมโหรีเครื่องสี่และเครื่องดนตรีในวง - ลักษณะวงปี่พาทย์เครื่องห้า เครื่องดนตรีในวง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๕. ครูอธิบายเกี่ยวกับเพลงในสมัยสุโขทัย ประวัติและรูปแบบของเพลง จากนั้นครูเปิด วิดิทัศน์เรียงลำดับดังนี้ - เพลงขับไม้บันทาะว - เพลงเทพทอง	- ลักษณะวงปี่พาทย์เครื่องห้า เครื่องดนตรี ในวง และความแตกต่างกันของวงปี่พาทย์ เครื่องห้าอย่างหนักและวงปี่พาทย์เครื่องห้า อย่างเบา ๕. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเกี่ยวกับเพลง ในสมัยสุโขทัย ประวัติและรูปแบบของเพลง จากนั้นชมวิดิทัศน์เรียงลำดับดังนี้ - เพลงขับไม้บันทาะว - เพลงเทพทอง			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๐ นาที) ครูให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิด สรุปเนื้อหา สารที่เรียนรู้ โดยเขียนลงในใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการ ของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย โดยมีคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้	นักเรียนสร้างแผนผังความคิด สรุปเนื้อหา สารที่เรียนรู้ โดยเขียนลงในใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับ วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย โดย ตอบคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. เครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีอะไรบ้าง คำตอบนักเรียน เครื่องดนตรีไทยในสมัยกรุงสุโขทัย มีพิณ ซอสามสาย มโหระทึก ข้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ กังสดาล กลองทัด ตะโพน บัณเฑาะว์ โทน(ทับ) กลองชาตรี กลองมลายู พิสนธนูชัย แตรงอน แตรสังข์ ๒. วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีกี่ประเภทอะไรบ้าง คำตอบนักเรียน วงดนตรีไทยในสมัยกรุงสุโขทัย มี ๔ ประเภท ได้แก่ วงบรรเลงพิณ วงขับไม้ วงมโหรีเครื่องสี่ และวงปี่พาทย์เครื่องห้า ๑) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา (วงปี่พาทย์ชาตรี) ๒) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก (ยังไม่มีระนาด)	๑. เครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีอะไรบ้าง นักเรียนตอบ เครื่องดนตรีไทยในสมัยกรุงสุโขทัย มีพิณ ซอสามสาย มโหระทึก ข้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ กังสดาล กลองทัด ตะโพน บัณเฑาะว์ โทน(ทับ) กลองชาตรี กลองมลายู พิสนธนูชัย แตรงอน แตรสังข์ - วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีกี่ประเภทอะไรบ้าง นักเรียนตอบ วงดนตรีไทยในสมัยกรุงสุโขทัย มี ๔ ประเภท ได้แก่ วงบรรเลงพิณ วงขับไม้ วงมโหรีเครื่องสี่ และวงปี่พาทย์เครื่องห้า ๑) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา (วงปี่พาทย์ชาตรี)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. บทเพลงไทยในสมัยสุโขทัย มีเพลงอะไรบ้าง คำตอบนักเรียน เพลงขับไม้บัณเฑาะว์ และ เพลงเทพทอง	๒) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก (ยังไม่มี ระนาด) ๓. บทเพลงไทยในสมัยสุโขทัย มีเพลง อะไรบ้าง นักเรียนตอบ เพลงขับไม้บัณเฑาะว์ และ เพลงเทพทอง			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูขออาสาสมัครนักเรียนจำนวน ๓ คน เพื่อนำเสนอแผนผังความคิด สรุปเนื้อหาสาระที่ เรียนรู้จากใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยสุโขทัย ตามคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ คนที่ ๑ เครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มี อะไรบ้าง	ตัวแทนนักเรียนออกมานำเสนอสิ่งที่สรุป เนื้อหาสาระที่เรียนรู้จากใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับ วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย ตาม คำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ คนที่ ๑ เครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มี อะไรบ้าง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คนที่ ๒ วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีกี่ประเภท อะไรบ้าง คนที่ ๓ บทเพลงไทยในสมัยสุโขทัย มีเพลง อะไรบ้าง โดยเมื่อจบการนำเสนอคนที่ ๑ ครูและเพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ	คนที่ ๒ วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย มีกี่ ประเภท อะไรบ้าง คนที่ ๓ บทเพลงไทยในสมัยสุโขทัย มีเพลง อะไรบ้าง โดยเมื่อจบการนำเสนอคนที่ ๑ ครูและ เพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นเชิง สร้างสรรค์ ตามลำดับ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
- ๒.) ใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน โดยการชมวีดิทัศน์และการสาธิต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่องวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
---	--	--------------------------------	--

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ มีสาระสำคัญครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัยครบถ้วน ถูกต้องมี และ สาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัยครบถ้วน และถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัยไม่ครบถ้วน และไม่ถูกต้อง
๒. ความคิดสร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผังความคิดด้วยความคิดที่แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการสื่อความหมายของแผนผังความคิด	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้านการสื่อความหมายของแผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลกใหม่ และไม่สามารถสื่อความหมายของแผนผังความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม	
																							
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔		๒๐

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๒๐-๑๖	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๑๕-๑๑	หมายถึง	ดี
คะแนน	๑๐-๖	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๕-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

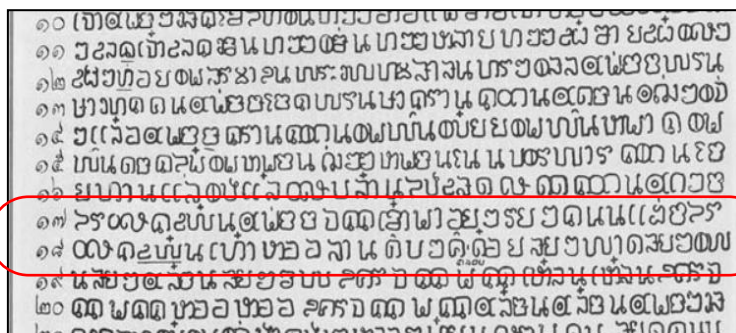
วิวัฒนาการดนตรีไทย

วิวัฒนาการของดนตรีไทย ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในหลักศิลาจารึก หนังสือวรรณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ซึ่งจะศึกษาประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านเครื่องดนตรี ด้านวงดนตรี และด้านบทเพลง ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สืบเนื่องต่อมาในสมัยศรีอยุธยา จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๑๗๗๘ - ๑๙๘๑ นั้น นับได้ว่าสุโขทัยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองรุดหน้าเรื่อยมาตลอดระยะเวลากว่า ๒๐๐ ปี โดยเฉพาะในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นกษัตริย์ปกครองบ้านเมือง พระองค์ได้ทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น และมีการจารึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ลงในแท่งศิลา กลายเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ เรียกว่า “ศิลาจารึก” ซึ่งหลักศิลาจารึกที่ถือว่าเป็นแม่บทสำคัญในการบรรยายถึงเรื่องราวในสมัยสุโขทัยแทบทุกสรรพวิชา โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีนั้นก็คือ ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ในด้านที่ ๒ ตอนหนึ่งบันทึกไว้ว่า “...คัปปักกลอย ด้วยเสียงพาทย์เสียงพิณเสียงเลื้อนเสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน เลื้อน”

จากข้อความข้างต้น สันนิษฐานได้ว่า วิธีการดำเนินชีวิตของชาวสุโขทัยในสมัยนั้น มีแต่ความสนุกสนานรื่นเริง ด้วยการบรรเลงดนตรีและขับร้องกันโดยทั่วไป ทั้งยังอยู่ในฐานะผู้เล่นเอง แสดงเองอีกด้วย มิได้มีเพียงแต่ผู้ฟังที่คั่นด้วยกรอบของเวทีจนกลายเป็นผู้เล่นกับผู้ชมเหมือนดังปัจจุบัน นอกจากนี้ ข้อความในศิลาจารึกยังกล่าวถึงชื่อเครื่องดนตรีไทยไว้ด้วย ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดต่อไป

ภาพที่ ๑ ถอดตัวอักษรบางส่วน จากหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๒

ที่มา : <http://www.info.ru.ac.th/province/sukhotai/srjsd22-2.htm>

เครื่องดนตรีในสมัยสุโขทัย

คำในศิลาจารึกที่ยกมามีคำว่า “ดิ่งคังลวย ด้วยเสียงพาทย์เสียงพิน” คงจะแปลได้ว่า ระดมประโคมกลอง ด้วยเสียงพาทย์และพิน คำว่า “พาทย์” นั้น หากแปลตามรูปศัพท์ หมายถึง เครื่องบรรเลงทั่ว ๆ ไป หรือวงปี่พาทย์ คำว่า “พิน” อาจจะได้แก่ การบรรเลงประเภทเครื่องสายนอกจากข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงแล้ว เรายังพบหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีปรากฏในศิลาจารึกวัดพระยืน เมืองลำพูน ซึ่งบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างพระอัฐารส (พระยืน) ในราว พ.ศ. ๑๙๑๓ มีข้อความบางตอนกล่าวถึงเครื่องดนตรีล้านนา ด้วยศิลปวิทยาการของสุโขทัยกับล้านน่าย่อมมีการแลกเปลี่ยนกันเสมอ เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน ย่อมใช้อ้างอิงถึงเรื่องราวในสมัยสุโขทัยได้เป็นอย่างดีในจารึกพระยืนตอนหนึ่ง (มนตรี ตราโมท, ๒๕๐๗ อ้างถึงใน อศินีย์ เปลี่ยนศรี, ๒๕๕๑) กล่าวถึงการรับพระมหาสุมนเถร ซึ่งได้อาราธนาจากสุโขทัยไปยังเมืองลำพูน บันทึกไว้ว่า

“...ให้ถือกระถางข้าวตอกดอกไม้ได้เทียบ ดิพาทย์ดังพินฆ้องกลองปี่สรไน

พิสนญชัยทะเทียดกาหลแตรสังข์ฆ้องกังสดาล มรทงคังเคียด

เสียงเลศเสียงก้อง อีกทั้งคนร้องให้อื้อดาสรรท้าน ทัวทั้งนครหริภุญชัย แล...”

จากข้อความข้างต้นแสดงว่า ราชสมัยพระมหาธรรมราชาธิราชที่ ๑ (พญาลิไท) เป็นกษัตริย์ปกครองบ้านเมือง มีเครื่องดนตรีใช้กันหลายชนิด ดังนี้

..... หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทตีและเป่า เช่น เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ เครื่องห้า ประกอบด้วย ปี่ ฆ้อง กลอง ตะโพน และฉิ่ง เป็นต้น

..... หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีจำพวกดีด เช่น พินน้ำเต้า พินเพียหรือเพลี้ย กระจับปี่ เป็นต้น และคงครอบคลุมถึงเครื่องสายจำพวกเครื่องสีด้วย แต่ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่ามีลักษณะรูปร่าง และคุณภาพเสียงเป็นอย่างไร

..... ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่าเป็นฆ้องลักษณะใด เพราะฆ้องมีหลายชนิด ตั้งแต่ฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ ฆ้องราว ไปจนถึงฆ้องหลาย ๆ ลูกนำมาผูกเป็นวงก็ได้

..... ไม่อาจสันนิษฐานได้แน่ชัดว่า คำว่า “กลอง” ในจารึกนี้ คือกลองชนิดใด เพราะกลองมีอยู่หลายชนิดเช่นเดียวกับฆ้อง กลองที่ใช้กันในสมัยนั้นเป็นต้นว่า ทับ (บางตำรา ต่อมาเรียกว่า โทน บางตำราก็ว่า คือ ตะโพน) บัณเฑาะว์ และกลองทัด ซึ่งใช้สำหรับตีระบำหรือใช้ตีบอกสัญญาณ

..... สันนิษฐานว่าเป็น ปี่ไฉน แต่บางตำรากล่าวว่า ปี่สรโน คือ ปี่โน ไม่ใช่ ปี่ไฉน นอกจากนั้นยังกล่าวอีกว่า ทางภาคเหนืออาจเรียกชื่อเพี้ยนกลายเป็น “ปี่แน”

ภาพที่ ๒ ปี่ไฉน

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/ปี่ไฉน/>

ภาพที่ ๓ สะโน (ปี่เขาคาว)

ที่มา : <http://sinit2556.blogspot.com/2013/09/>

..... สันนิษฐานว่า พิ = ปี่ เสนอ = เสนง หรือเขนง ซึ่งเป็นภาษาเขมร แปลว่า “เขา” คำว่า “พิสนอชัย” จึงหมายถึง ปี่ที่ทำจากเขาสัตว์ ซึ่งก็คือ การเป่าเขา

..... หรือ “สรเทียด” หมายถึง กลองสองหน้า เป็นกลองที่ซึ่งด้วยหนังทั้งสองหน้า ใช้ไม้ตีข้างหนึ่งและมือตีข้างหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็น “กลองมลายู” ที่มีรูปร่างคล้ายกับกลองแขกแต่อ่อนและสั้นกว่า

ภาพที่ ๔ กลองมลายู

ที่มา : shorturl.at/nqATZ

ภาพที่ ๕ กาทล (แตรงอน)

ที่มา : <http://athormusic.blogspot.com/>

..... สันนิษฐานว่าเป็น แตรงอน ซึ่งเป็นแตรงที่ทำด้วยโลหะรูปร่างคล้ายเขาสัตว์ คงวิวัฒนาการมาจาก การเป่าเขาสัตว์

..... เป็นเครื่องเป่าประเภทหนึ่งทำด้วยหอยสังข์สำหรับใช้เป่าอย่างแตรง จึงเรียกว่า “แตรงสังข์” โดยเป่าให้ดังด้วยริมฝีปากเช่นเดียวกับการเป่าเขา

ภาพที่ ๖ แตรงสังข์

ที่มา : <http://auctiong.uamulet.com>

ภาพที่ ๗ กังสตาล

ที่มา : shorturl.at/pqAFW

..... เป็นระฆังประเภทหนึ่งเรียกอีกชื่อว่า “ระฆังใบบัว” หรือ “ระฆังวงเดือน” มีลักษณะเป็นแผ่นโลหะบาง ๆ ทำจากทองเหลืองคล้ายรูปสามเหลี่ยม มีไม้สำหรับตีให้เกิดเสียงกังวาน ใช้ดีเป็นเครื่องบอกสัญญาณ

..... หมายถึง กลองที่ซึงด้วยหนังทั้งสองหน้า และมีสายเร่งเสียงที่ทำด้วยหนัง นั่นก็คือ ตะโพนในปัจจุบัน

ภาพที่ ๘ ตะโพน

ที่มา : <https://churairatmusic.com/product/tapone-thai>

ภาพที่ ๙ กลองทัด

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com>

..... สันนิษฐานว่า น่าจะหมายถึง ดังสนั่น หรือดังขนาดป่นป่วน เพราะคำว่า “เดือด” โบราณแปลว่า ป่นป่วน อนึ่ง คำว่า “ตึงเดือด” อาจจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทใดประเภทหนึ่ง บางตำร่าวน่าจะเป็น กลองทัด ด้วยเป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ ย่อมสามารถตีให้เสียงได้ดังมาก

..... สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่ยุคโลหะตอนปลาย ประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว บางตำราเรียกกลองมโหระทึก เพราะวิธีการบรรเลงคล้ายกลองมากกว่าฆ้อง

ภาพที่ ๑๐ มโหระทึก

ที่มา : <https://sites.google.com/site/ploynueaprae44382/kheruxng-pea/klxng-mhorathuk>

ภาพที่ ๑๑ บันเขาวัว

ที่มา : <http://tkapp.tkpark.or.th/detail.php?id=102>

..... สันนิษฐานว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้แบบอย่างจากอินเดีย ซึ่งเรียกว่า “ทมรุ” แต่เดิมพราหมณ์ใช้บันเขาวัวในการบรรเลงประกอบพิธีกรรม โดยใช้การไกว ในลักษณะพลิกข้อมือไปมา ให้ลูกตุ้มที่ปลายเชือกโยนไปกระทบตรงหน้ากลองทั้งสองข้าง

..... สันนิษฐานว่าเป็น ซอสามสาย เพราะมีลักษณะยาว ๆ เต้าแหลมและมีกะโหลกเป็นกระพุ้งอยู่ตรงกลาง

ภาพที่ ๑๒ ซอสามสาย

ที่มา : shorturl.at/czHJP

..... เป็นเครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ เหลาเป็นแท่งสี่เหลี่ยม ๒ อัน ตีเข้าด้วยกัน ใช้สำหรับกำกับจังหวะเสียงดัง “กั๊บ กั๊บ”

จึงเรียกชื่อตามเสียงว่า “กรับ” แต่ด้วยกรับมีหลายชนิด จึงไม่อาจทราบได้ว่าเป็นกรับชนิดใด บางตำรากล่าวว่าเป็น กรับพวง เพราะในข้อความกล่าวถึงบันเขาวัว และซอสามสาย ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีในวงขับไม้ กรับที่ใช้ในวงขับไม้ก็คือ กรับพวง นั่นเอง

จากข้อความที่ปรากฏในหลักฐานต่าง ๆ สรุปได้ว่า ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีเครื่องดนตรีครบทั้ง ๔ ประเภท คือ ดีด สี ตี เป่า ดังนี้

๑. เครื่องดีด ได้แก่ พิณ ซึ่งหมายถึง กระจับปี พิณน้ำเต้า และพิณเพี้ยะ

๒. เครื่องสี ได้แก่ ซอสามสาย ส่วนซอชนิดอื่น ๆ ตามหลักฐานที่ค้นพบมิได้กล่าวถึง แต่อาจจะมีใช้กันแล้วหรือยังไม่มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นก็เป็นได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน

๓. เครื่องตี ได้แก่ มโหระทึก ฆ้อง (ฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ ฆ้องวง ฯลฯ) ฉิ่ง ฉาบ กรับ กังสดาล กลองทัด ตะโพน บันเขาวัว โทน(ทับ) กลองชาตรี และกลองมลายู

๔. เครื่องเป่า ได้แก่ พิณณูชัย แตรวง แตรสังข์ แคน ปี่อ้อ ปี่ไฉน ปี่ใน ส่วนขลุ่ย แม้มีได้กล่าวถึงแต่อาจจะมีใช้กันแล้วหรือยังไม่มีก็เป็นได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน

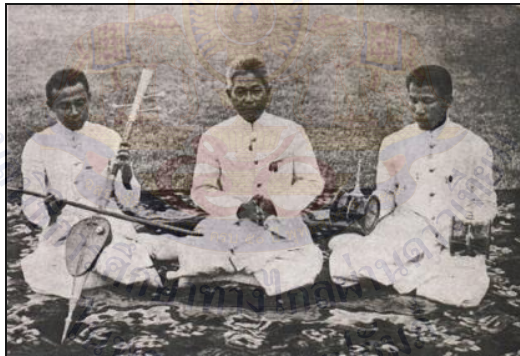
ดังนั้น เมื่อมีเครื่องดนตรีใช้กันครบทุกประเภทแล้ว ย่อมเกิดการนำมาบรรเลงร่วมกันหรือประสมกันเป็นวงดนตรีไทยในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย

การประสมวงดนตรีเป็นการนำเครื่องดนตรีตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปมาบรรเลงร่วมกัน โดยคำนึงถึงความไพเราะเหมาะสมในการประสานเสียงของเครื่องดนตรี รวมถึงวัตถุประสงค์และโอกาสในการบรรเลงเป็นสำคัญ ในสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งวงดนตรีไทยออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. หรือการบรรเลงพิณ มีเพียงผู้ตีพิณ (พิณน้ำเต้าหรือพิณเพี้ยะ) คนเดียวเท่านั้น และยังเป็นผู้ขับร้องเองด้วย แต่ที่เรียกว่า “วงพิณ” เพราะมีแหล่งกำเนิดเสียงซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องดนตรี ๒ ชนิด คือ เสียงจากการตีพิณ และเสียงจากการขับร้อง

๒. สันนิษฐานว่า ไทยเราคงรับระเบียบแบบแผนการขับไม้จากพราหมณ์ ซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ ในสมัยนั้น วงขับไม้ประกอบด้วยผู้บรรเลงซอสามสายคลอไปกับทำนองขับผู้โถกบั่นเทาะวักกับจิ้งหะ และผู้ขับลำนำคลอไปกับทำนองซอสามสาย สำหรับใช้บรรเลงในพระราชพิธีสมโภช เช่น พิธีสมโภชพระมหาเศวตฉัตร พิธีสมโภชช้างเผือก พิธีเข้าลูกหลวง เป็นต้น

ภาพที่ ๑๓ วงขับไม้

ที่มา : <https://archive.clib.psu.ac.th/online->

๓. เป็นวงที่มีมาแต่โบราณ อย่างน้อยประมาณสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น จึงสันนิษฐานว่า คงมีการประสมกันเป็นวงแล้วในสมัยสุโขทัยนี้ (อัศนีย์ เปลิยนศรี, ๒๕๕๗) ด้วยวงมโหรีเครื่องสี่พัฒนามาจากการผสมกันระหว่าง “วงขับไม้” กับ “วงพิณ” โดยใช้กระจับปี่แทนพิณ ใช้ทับ(โทน) แทนบั่นเทาะวัก และเพิ่มกรับพวงให้กร้องตีสำหรับกำกับจิ้งหะอีกอย่างหนึ่ง

วงมโหรีเครื่องสี่จึงประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๔ ชิ้น ได้แก่ ซอสามสาย ดำเนินทำนองและบรรเลงคลอไปกับร้อง กระจับปี่ เป็นเครื่องดำเนินทำนอง คนร้องและตีกรับพวง เป็นผู้ขับร้องและคุมจิ้งหะ ส่วนทับ(โทน) เป็นเครื่องกำกับจิ้งหะ สำหรับบรรเลงในพระราชฐาน เฉพาะบำเรอพระมหากษัตริย์ หรือเจ้านายชั้นสูง

ภาพที่ ๑๔ วงมโหรีเครื่องสี่

ที่มา : http://tpplovethai.blogspot.com/2015/08/blog-post_98.html

๔. สันนิษฐานว่า แต่เดิมเรียกว่า “วงพิณพาทย์” เพราะใช้เครื่องสายดีดหรือสีดังเช่น “พิณ” ทำหน้าที่นำวง (คำว่า “พาทย์” คงหมายถึงการประโคม หรือการดีดสีตีเป่า) ดังนั้นวงพิณพาทย์จึงหมายถึงการบรรเลงดีดสีตีเป่าอย่างเบา สำหรับใช้บรรเลงประโคมสมโภชและจับระบำรำฟ้อน ส่วน “ปี่พาทย์” คือ การใช้ปี่เป็นเครื่องนำวงแทนพิณ จึงเรียกว่า “วงปี่พาทย์”

ซึ่งหมายถึงเครื่องประโคมอย่างหนัก อันมีเครื่องตีและเครื่องเป่าเป็นหลัก ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมและบรรเลงประกอบการแสดงต่างๆ วงปี่พาทย์เครื่องห้าจึงจำแนกได้เป็น ๒ ชนิด คือ วงปี่พาทย์อย่างเบา และวงปี่พาทย์อย่างหนัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

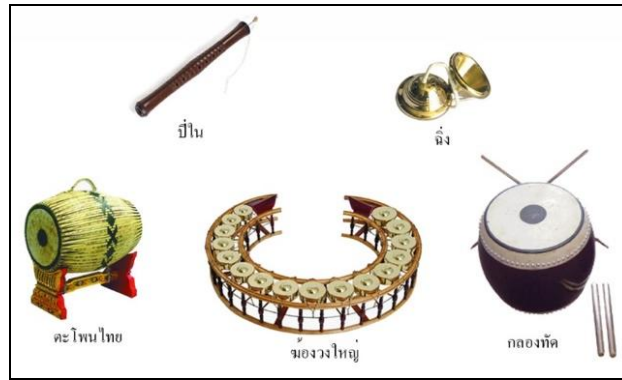
๔.๑ สำหรับวงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบานั้น ประกอบด้วย ปี่นอก ซึ่งเป็นเครื่องดำเนินทำนองของเพลง ๑ เล้า ทับ(โทน) ๒ ใบ กลองชาตรี ๑ ใบ และฆ้องคู่ ๑ ชุด เป็นเครื่องกำกับจังหวะใช้สำหรับบรรเลงประกอบการแสดงมโนราห์หรือละครพื้นเมือง เช่น ละครชาตรีทางปักษ์ใต้ ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง เป็นต้น วงปี่พาทย์ประเภทนี้จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “วงปี่พาทย์ชาตรี”

ภาพที่ ๑๕ วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบาหรือวงปี่พาทย์ชาตรี

ที่มา : <https://sites.google.com/site/wngpipathynaney/home/6>

๔.๒ เป็นวงดนตรีที่ใช้ประโคม และบรรเลงประกอบการแสดงโขนละคร สันนิษฐานว่า วงปี่พาทย์อย่างหนัก คงเกิดการประสมวงกันภายหลังวงปี่พาทย์อย่างเบา ประกอบด้วย ปี่ใน ๑ เล้า ฆ้องวงใหญ่ ๑ วง (เป็นเครื่องดำเนินทำนองเพลง) ตะโพน ๑ ใบ และกลองทัด ๑ ลูก เป็นเครื่องกำกับจังหวะ (ไม่นับรวมฉิ่ง) แต่มีผู้เห็นแย้งว่าในสมัยสุโขทัยนั้นยังไม่มีระนาดเอก สันนิษฐานว่า น่าจะเกิดในสมัยอยุธยาตอนปลาย

ภาพที่ ๑๖ วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหลัก

ที่มา http://wongdontrith.blogspot.com/2018/01/blog-post_10.html

เพลงไทยในสมัยสุโขทัย

สันนิษฐานว่า เพลงไทยในสมัยนี้มีต้นกำเนิด ๒ ทางด้วยกันคือ หนึ่งมาจากเพลงที่บรรดานักร้องได้แต่งขึ้น เช่น เพลงสำหรับขับกล่อม จำพวกเพลงกล่อมลูก หรือเพลงร้องเล่นด้วยความรื่นเริงทั่วไป (เพลงพื้นบ้าน) ส่วนอีกทางหนึ่งมาจากนักดนตรีที่ได้แต่งขึ้น โดยมีได้นำมาปะปนกับการร้องแต่อย่างใด ต่อมาจึงได้นำเครื่องดนตรีมาบรรเลงเป็นทำนองรับร้องหรือบรรเลงคลอไปกับการร้อง แต่ยังคงไม่เด่นชัดมากนัก เช่น เป็นเพลงที่สันนิษฐานว่ามีมาแต่กรุงสุโขทัยแล้ว แต่อาจยังไม่สมบูรณ์ตามที่บรรเลงกันในปัจจุบัน คงมาสมบูรณ์เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเ็นเอง เพลงขับไม้ขับเท้าเรว เป็นเพลงสำหรับวงขับไม้หรือวงมโหรีเครื่องสี่ ทั้งยังเป็นเพลงแม่บทในการฝึกหัดขอสามสายในปัจจุบันด้วย

นอกจากนี้ ยังมีอีกเพลงหนึ่งที่สันนิษฐานกันว่าเป็นเพลงในสมัยสุโขทัย คือ ซึ่งแต่เดิมเป็นเพลงพื้นบ้าน สำหรับร้องแก้กันระหว่างชายหญิง เพลงเทพทองนั้นในวงการดนตรีไทยคือ เพลงร้องที่เก่าแก่ที่สุด มีอายุกว่า ๗๐๐ ปี เพลงเทพทองนี้เมื่อได้เปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการเป็นเพลงละคร มีปี่พาทย์รับขึ้นได้เรียกกันอย่างหนึ่งว่า เพลงสุโขทัย

จะเห็นได้ว่าดนตรีไทยและเพลงไทยในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีนี้ เครื่องดนตรีไทยนั้นก็ครบอยู่ในประเภทของเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท คือ ดิด สี ตี เป่า และเพลงพื้นบ้าน แม้จะมีเครื่องดนตรีเกิดครบทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวแล้ว แต่ในสมัยต่อ ๆ มา ก็ได้เกิดเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ อีก ดังจะได้กล่าวในยุคสมัยถัดไป

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัศนีย์ เปลียนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

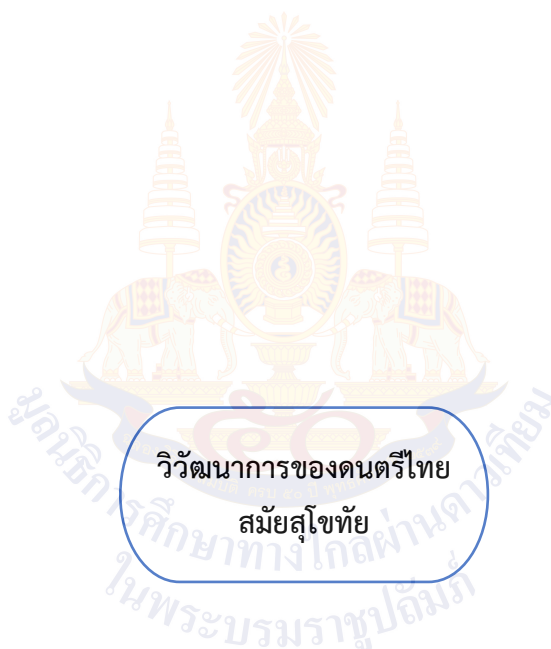
ใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยโดยสังเขป

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

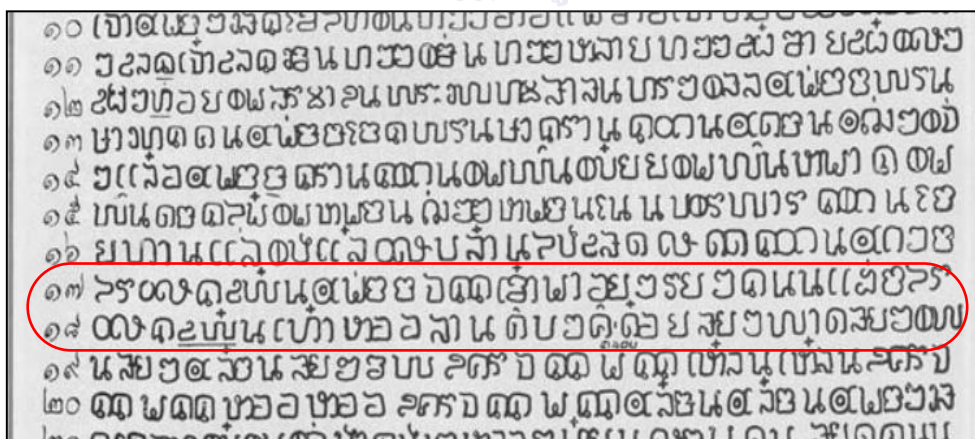
ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยสุโขทัย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

วิวัฒนาการดนตรีไทย

วิวัฒนาการของดนตรีไทย ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในหลักศิลาจารึก หนังสือวรรณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ซึ่งจะศึกษาประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านเครื่องดนตรี ด้านวงดนตรี และด้านบทเพลง ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สืบเนื่องต่อมาในสมัยศรีอยุธยา จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของไทย ระหว่าง พ.ศ. ๑๗๗๘ - ๑๙๘๑ นั้น นับได้ว่าสุโขทัยเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองรุดหน้าเรื่อยมาตลอดระยะเวลากว่า ๒๐๐ ปี โดยเฉพาะในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นกษัตริย์ปกครองบ้านเมือง พระองค์ได้ทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น และมีการจารึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ลงในแท่งศิลา กลายเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ เรียกว่า “ศิลาจารึก” ซึ่งหลักศิลาจารึกที่ถือว่าเป็นแม่บทสำคัญในการบรรยายถึงเรื่องราวในสมัยสุโขทัยแทบทุกสรรพวิชา โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีนั้นก็คือ **ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ในด้านที่ ๒** ตอนหนึ่งบันทึกไว้ว่า “...ดบงคักลอย ด้วยเสียงพาทย์เสียงพินเสียงเลื่อนเสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน เลื้อน”

จากข้อความข้างต้น สันนิษฐานได้ว่า วิธีการดำเนินชีวิตของชาวสุโขทัยในสมัยนั้น มีแต่ความสนุกสนานรื่นเริง ด้วยการบรรเลงดนตรีและขับร้องกันโดยทั่วไป ทั้งยังอยู่ในฐานะผู้เล่นเอง แสดงเองอีกด้วย มิได้มีเพียงแต่ผู้ฟังที่คั่นด้วยกรอบของเวทีจนกลายเป็นผู้เล่นกับผู้ชมเหมือนดังปัจจุบัน นอกจากนี้ ข้อความในศิลาจารึกยังกล่าวถึงชื่อเครื่องดนตรีไทยไว้ด้วย ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดต่อไป

ภาพที่ ๑ ถอดตัวอักษรบางส่วน จากหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๒

ที่มา : <http://www.info.ru.ac.th/province/sukhotai/srjsd22-2.htm>

เครื่องดนตรีในสมัยสุโขทัย

คำในศิลาจารึกที่ยกมามีคำว่า “ดั่งคังกลอย ด้วยเสียงพาทย์เสียงพิน” คงจะแปลได้ว่า ระดมประโคม กลอง ด้วยเสียงพาทย์และพิน คำว่า “พาทย์” นั้น หากแปลตามรูปศัพท์ หมายถึง เครื่องบรรเลงทั่ว ๆ ไป หรือวงปี่พาทย์ คำว่า “พิน” อาจจะได้แก่ การบรรเลงประเภทเครื่องสายนอกจากข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงแล้ว เรายังพบหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีปรากฏในศิลาจารึกวัดพระยืน เมืองลำพูน ซึ่งบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างพระอัฐารส (พระยืน) ในราว พ.ศ. ๑๙๑๓ มีข้อความบางตอนกล่าวถึงเครื่องดนตรีล้านนา ด้วยศิลปวิทยาการของสุโขทัยกับล้านน่าย่อมมีการแลกเปลี่ยนกันเสมอ เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน ย่อมใช้อ้างอิงถึงเรื่องราวในสมัยสุโขทัยได้เป็นอย่างดีในจารึกพระยืนตอนหนึ่ง (มนตรี ตราโมท, ๒๕๐๗ อ้างถึงใน อศินีย์ เปลี่ยนศรี, ๒๕๕๑) กล่าวถึงการรับพระมหาสุมนเถร ซึ่งได้อาราธนาจากสุโขทัยไปยังเมืองลำพูน บันทึกว่า

“...ให้ถือกระทงข้าวตอกดอกไม้ได้เทียน ตีพาทย์ดั่งพินฆ้องกลองปี่
สรไน
พิสนญชัยทะเทียดกาหลแตรสังข์ฆ้องกังสดาล มรทงคังเคียด
เสียงเลศเสียงก้อง อีกทั้งคนร้องให้อ้อดาสรท้าน ทัวทั้งนครหริภุญชัย
แล...”

“...ให้ถือกระทงข้าวตอกดอกไม้ได้เทียน ตีพาทย์ดั่งพินฆ้องกลองปี่สรไน
พิสนญชัยทะเทียดกาหลแตรสังข์ฆ้องกังสดาล มรทงคังเคียด
เสียงเลศเสียงก้อง อีกทั้งคนร้องให้อ้อดาสรท้าน ทัวทั้งนครหริภุญชัย แล...”

จากข้อความข้างต้นแสดงว่า ราชสมัยพระมหาธรรมราชาธิราชที่ ๑ (พญาลิไท) เป็นกษัตริย์ปกครองบ้านเมือง มีเครื่องดนตรีใช้กันหลายชนิด ดังนี้

ตีพาทย์ หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทตีและเป่า เช่น เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วย ปี่ ฆ้อง กลอง ตะโพน และฉิ่ง เป็นต้น

ดั่งพิน หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีจำพวกดีด เช่น พินน้ำเต้า พินเพียะหรือเพลี้ย กระจับปี เป็นต้น และคงครอบคลุมถึงเครื่องสายจำพวกเครื่องสีด้วย แต่ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่ามีลักษณะรูปร่าง และคุณภาพเสียงเป็นอย่างไร

ฆ้อง ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่าเป็นฆ้องลักษณะใด เพราะฆ้องมีหลายชนิด ตั้งแต่ฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ ฆ้องราว ไปจนถึงฆ้องหลาย ๆ ลูกนำมาผูกเป็นวงก็ได้

กลอง ไม่อาจสันนิษฐานได้แน่ชัดว่า คำว่า “กลอง” ในจารึกนี้ คือกลองชนิดใด เพราะกลองมีอยู่หลายชนิดเช่นเดียวกับฆ้อง กลองที่ใช้กันในสมัยนั้นเป็นต้นว่า ทับ (บางตำรา ต่อมาเรียกว่า โทน บางตำราก็ว่าคือ ตะโพน) บัณเฑาะว์ และกลองทัด ซึ่งใช้สำหรับตีประโคมหรือใช้ตีบอกสัญญาณ

ปีสรโน สันนิษฐานว่าเป็น ปี่โฉน แต่บางตำรากล่าวว่า ปี่สรโน คือ ปี่โน ไม่ใช่ ปี่โฉน นอกจากนั้นยังกล่าวอีกว่า ทางภาคเหนืออาจเรียกชื่อเพี้ยนกลายเป็น “ปีแน” ก็ได้

ภาพที่ ๒ ปีโฉน

ที่มา : <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=1&chap=9&page=t1-9-infodetail01.html>

พิสนัญชัย สันนิษฐานว่า พิ = ปี่ เสนัญ = เสนงหรือเขนง ซึ่งเป็นภาษาเขมร แปลว่า “เขา” คำว่า “พิสนัญชัย” จึงหมายถึง ปี่ที่ทำจากเขาสัตว์ ซึ่งก็คือการเป่าเขา

ภาพที่ ๓ สะโน (ปีเขาควย)

ที่มา : <http://sinit2556.blogspot.com/2013/09/>

ทะเทียด หรือ “สรเทียด” หมายถึง กลองสองหน้า เป็นกลองที่ขึงด้วยหนังทั้งสองหน้า ใช้ไม้ตีข้างหนึ่ง และมือตีข้างหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็น “กลองมลายู” ที่มีรูปร่างคล้ายกับกลองแขกแต่อ้วนและสั้นกว่า

ภาพที่ ๔ กลองมลายู

ที่มา : shorturl.at/nqATZ

กาหล สันนิษฐานว่าเป็น แตรวง ซึ่งเป็นแตรที่ทำด้วยโลหะรูปร่างคล้ายเขาสัตว์ คงวิวัฒนาการมาจากเป่าเขาสัตว์

ภาพที่ ๕ กาหล (แตรงอน)

ที่มา : <http://athornmusic.blogspot.com>

แตรสังข์ เป็นเครื่องเป่าประเภทหนึ่งทำด้วยหอยสังข์สำหรับใช้เป่าอย่างแตร จึงเรียกว่า “แตรสังข์” โดยเป่าให้ดังด้วยริมฝีปากเช่นเดียวกับการเป่าเขา

ภาพที่ ๖ แตรสังข์

ที่มา : <http://auctiong.uamulet.com>

กังสดาล เป็นระฆังประเภทหนึ่งเรียกอีกชื่อว่า “ระฆังใบบัว” หรือ “ระฆังวงเดือน” มีลักษณะเป็นแผ่นโลหะบาง ๆ ทำจากทองเหลืองคล้ายรูปสามเหลี่ยม มีไม้สำหรับตีให้เกิดเสียงกังวาน ใช้ตีเป็นเครื่องบอกสัญญาณ

ภาพที่ ๗ กังสดาล

ที่มา : shorturl.at/pqAFW

มรทงค์ หมายถึง กลองที่ซึงด้วยหนังทั้งสองหน้า และมีสายเร่งเสียงที่ทำด้วยหนัง นั่นก็คือ ตะโพนในปัจจุบัน

ภาพที่ ๘ ตะโพน

ที่มา : <https://churairatmusic.com/product/tapone-thai>

ดงเดือด สันนิษฐานว่า น่าจะหมายถึง ดั่งสนั่น หรือดั่งขนาดป่นป่วน เพราะคำว่า “เดือด” โบราณ แปลว่า ป่นป่วน อนึ่ง คำว่า “ดงเดือด” อาจจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทใดประเภทหนึ่ง บางตำราน่าจะเป็น กลองทัด ด้วยเป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ ย่อมสามารถตีให้เสียงได้ดังมาก

มโหระทึก สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่ยุคโลหะตอนปลาย ประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว บางตำราเรียก กลองมโหระทึก เพราะวิธีการบรรเลงคล้ายกลองมากกว่าฆ้อง

ภาพที่ ๙ มโหระทึก

ที่มา : <https://sites.google.com/site/ploynueaprae44382/kheruxng-pea/klxng-mhorathuk>

บัณเฑาะว์ สันนิษฐานว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้แบบอย่างจากอินเดีย ซึ่งเรียกว่า “ทมรุ” แต่เดิมพราหมณ์ใช้บัณเฑาะว์ในการบรรเลงประกอบพิธีกรรม โดยใช้การไกว ในลักษณะพลิกข้อมือไปมาให้ลูกตุ้มที่ปลายเชือกโยนไปกระทบตรงหน้ากลองทั้งสองข้าง

ภาพที่ ๑๐ บัณเฑาะว์

ที่มา : <http://tkapp.tkpark.or.th/detail.php?id=102>

ซอพุงตอ สันนิษฐานว่าเป็น ซอสามสาย เพราะมีลักษณะยาว ๆ ตัวแหลมและมีกะโหลกเป็นกระพุ้งอยู่ตรงกลาง

ภาพที่ ๑๑ ซอสามสาย

ที่มา : shorturl.at/czHJP

กรับ เป็นเครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ เหลาเป็นแท่งสี่เหลี่ยม ๒ อัน ตีเข้าด้วยกัน ใช้สำหรับกำกับจังหวะเสียงดัง “กั๊บ กั๊บ”

จึงเรียกชื่อตามเสียงว่า “กรับ” แต่ด้วยกรับมีหลายชนิด จึงไม่อาจทราบได้ว่าเป็นกรับชนิดใด บางตำรากล่าวว่าเป็น กรับพวง เพราะในข้อความกล่าวถึงบัณเฑาะว์ และซอสามสาย ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีในวงขับไม้ กรับที่ใช้ในวงขับไม้ก็คือ กรับพวง นั่นเอง

จากข้อความที่ปรากฏในหลักฐานต่าง ๆ สรุปได้ว่า ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีเครื่องดนตรีครบทั้ง ๔ ประเภท คือ ตีต สี่ ตี เป่า ดังนี้

๑. **เครื่องตี** ได้แก่ พิณ ซึ่งหมายถึง กระจับปี พิณน้ำเต้า และพิณเพียะ

๒. **เครื่องสี** ได้แก่ ซอสามสาย ส่วนซอชนิดอื่น ๆ ตามหลักฐานที่ค้นพบมิได้กล่าวถึง แต่อาจจะมิใช่กันแล้วหรือยังไม่มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นก็เป็นได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน

๓. **เครื่องตี** ได้แก่ มโหระทึก ฆ้อง (ฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ ฆ้องวง ฯลฯ) ฉิ่ง ฉาบ กรับ กังสดาล กลองทัด ตะโพน บัณเฑาะว์ โทน(ทับ) กลองชาตรี และกลองมลายู

๔. เครื่องเป่า ได้แก่ พิณณูชัย แตรงอน แตรสังข์ แคน ป้ออ ปี่โชน ปี่ใน ส่วนขลุ่ย แม้มีได้กล่าวถึงแต่อาจจะมิใช้กันแล้วหรือยังไม่มีก็เป็นได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน

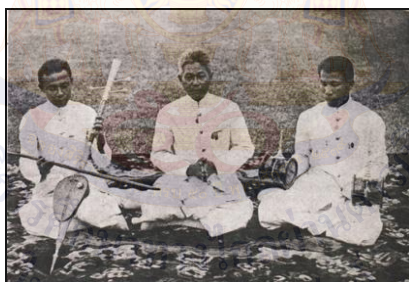
ดังนั้น เมื่อมีเครื่องดนตรีใช้กันครบทุกประเภทแล้ว ย่อมเกิดการนำมาบรรเลงรวมกันหรือประสมกันเป็นวงดนตรีไทยในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัย

การประสมวงดนตรีเป็นการนำเครื่องดนตรีตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปมาบรรเลงร่วมกัน โดยคำนึงถึงความไพเราะเหมาะสมในการประสานเสียงของเครื่องดนตรี รวมถึงวัตถุประสงค์และโอกาสในการบรรเลงเป็นสำคัญ ในสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งวงดนตรีไทยออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. วงพิณ หรือการบรรเลงพิณ มีเพียงผู้ตีพิณ (พิณน้ำเต้าหรือพิณเพียะ) คนเดียวเท่านั้น และยังเป็นผู้ขับร้องเองด้วย แต่ที่เรียกว่า “วงพิณ” เพราะมีแหล่งกำเนิดเสียงซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องดนตรี ๒ ชนิด คือ เสียงจากการตีพิณ และเสียงจากการขับร้อง

๒. วงขับไม้ สันนิษฐานว่า ไทยเราคงรับระเบียบแบบแผนการขับไม้จากพราหมณ์ ซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ ในสมัยนั้น วงขับไม้ประกอบด้วยผู้บรรเลงซอสามสายคลอไปกับทำนองขับ ผู้โอบอ้อมเทาะวักกับจิ้งหะ และผู้ขับลำนำคลอไปกับทำนองซอสามสาย สำหรับใช้บรรเลงในพระราชพิธีสมโภช เช่น พิธีสมโภชพระมหาเศวตฉัตร พิธีสมโภชช้างเผือก พิธีชาลูกหลวง เป็นต้น

ภาพที่ ๑๒ วงขับไม้

ที่มา : <https://archive.clib.psu.ac.th/online-exhibition/Mahori/page%201.html>

๓. วงมโหรีเครื่องสี่ เป็นวงที่มีมาแต่โบราณ อย่างน้อยประมาณสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น จึงสันนิษฐานว่า คงมีการประสมกันเป็นวงแล้วในสมัยสุโขทัยนี้ (อัศนีย์ เปลิยนศรี, ๒๕๕๓) ด้วยวงมโหรีเครื่องสี่พัฒนามาจากการผสมกันระหว่าง “วงขับไม้” กับ “วงพิณ” โดยใช้กระจับปี่แทนพิณ ใช้ทับ(โทน) แทนบัณเฑาะว์ และเพิ่มกรับพวงให้กร้องดีสำหรับกำกับจิ้งหะอีกอย่างหนึ่ง

วงมโหรีเครื่องสี่จึงประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๔ ชิ้น ได้แก่ ซอสามสาย ดำเนินทำนองและบรรเลงคลอไปกับร้อง กระจับปี่ เป็นเครื่องดำเนินทำนอง คนร้องและตีกรับพวง เป็นผู้ขับร้องและคุมจิ้งหะ ส่วนทับ(โทน) เป็นเครื่องกำกับจิ้งหะ สำหรับบรรเลงในพระราชฐาน เฉพาะบำเรอพระมหากษัตริย์ หรือเจ้านายชั้นสูง

ภาพที่ ๑๓ วงมโหรีเครื่องสี่

ที่มา : http://tpplovethai.blogspot.com/2015/08/blog-post_98.html

๔. วงปี่พาทย์เครื่องห้า สันนิษฐานว่า แต่เดิมเรียกว่า “วงพิณพาทย์” เพราะใช้เครื่องสายดีดหรือสี ดั่งเช่น “พิณ” ทำหน้าที่นำวง (คำว่า “พาทย์” คงหมายถึงการประโคม หรือการดีดสีตีเป่า) ดังนั้นวงพิณพาทย์ จึงหมายถึงการบรรเลงดีดสีตีเป่าอย่างเบา สำหรับใช้บรรเลงประโคมสมโภชและจับระบำรำฟ้อน ส่วน “ปี่พาทย์” คือ การใช้ปี่เป็นเครื่องนำวงแทนพิณ จึงเรียกว่า “วงปี่พาทย์”

ซึ่งหมายถึงเครื่องประโคมอย่างหนัก อันมีเครื่องตีและเครื่องเป่าเป็นหลัก ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรม และบรรเลงประกอบการแสดงต่างๆ วงปี่พาทย์เครื่องห้าจึงจำแนกได้เป็น ๒ ชนิด คือ วงปี่พาทย์อย่างเบา และ วงปี่พาทย์อย่างหนัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ วงปี่พาทย์อย่างเบา สำหรับวงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบานั้น ประกอบด้วย ปี่นอก ซึ่งเป็น เครื่องดำเนินทำนองของเพลง ๑ เล้า ทับ(โทน) ๒ ใบ กลองชาตรี ๑ ใบ และฆ้องคู่ ๑ ชุด เป็นเครื่องกำกับ จังหวะใช้สำหรับบรรเลงประกอบการแสดงมโนราห์หรือละครพื้นเมือง เช่น ละครชาตรีทางปักษ์ใต้ ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง เป็นต้น วงปี่พาทย์ประเภทนี้จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “วงปี่พาทย์ชาตรี”

ภาพที่ ๑๔ วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบาหรือวงปี่พาทย์ชาตรี

ที่มา : <https://sites.google.com/site/wngpiphathynaney/home/6>

๔.๒ วงปี่พาทย์อย่างหนัก เป็นวงดนตรีที่ใช้ประโคม และบรรเลงประกอบการแสดงโขนละคร สันนิษฐานว่า วงปี่พาทย์อย่างหนัก คงเกิดการประสมวงกันภายหลังวงปี่พาทย์อย่างเบา ประกอบด้วย ปี่ใน ๑ เล้า ฆ้องวงใหญ่ ๑ วง (เป็นเครื่องดำเนินทำนองเพลง) ตะโพน ๑ ใบ และกลองทัด ๑ ลูก เป็นเครื่องกำกับ จังหวะ (ไม่นับรวมฉิ่ง) แต่มีผู้เห็นแย้งว่าในสมัยสุโขทัยนั้นยังไม่มีระนาดเอก สันนิษฐานว่า น่าจะเกิดในสมัย อยุธยาตอนปลาย

ภาพที่ ๑๕ วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก

ที่มา : http://wongdontrith.blogspot.com/2018/01/blog-post_10.html

เพลงไทยในสมัยสุโขทัย

สันนิษฐานว่า เพลงไทยในสมัยนี้มีต้นกำเนิด ๒ ทางด้วยกันคือ หนึ่งมาจากเพลงที่บรรดานักร้องได้แต่งขึ้น เช่น เพลงสำหรับขับกล่อม จำพวกเพลงกล่อมลูก หรือเพลงร้องเล่นด้วยความรื่นเริงทั่วไป (เพลงพื้นบ้าน) ส่วนอีกทางหนึ่งมาจากนักดนตรีที่ได้แต่งขึ้น โดยมีได้นำมาปะปนกับการร้องแต่อย่างใด ต่อมาจึงได้นำเครื่องดนตรีมาบรรเลงเป็นทำนองรับร้องหรือบรรเลงคลอไปกับการร้อง แต่ยังคงไม่เด่นชัดมากนัก เช่น **เพลงขับไม้ บัณเฑาะว์** เป็นเพลงที่สันนิษฐานว่ามีมาแต่กรุงสุโขทัยแล้ว แต่อาจยังไม่สมบูรณ์ตามที่บรรเลงกันในปัจจุบัน คงมาสมบูรณ์เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเือง เพลงขับไม้บัณเฑาะว์ เป็นเพลงสำหรับวงขับไม้หรือวงมโหรีเครื่องสี่ ทั้งยังเป็นเพลงแม่บทในการฝึกหัดขอสามสายในปัจจุบันด้วย

นอกจากนี้ ยังมีอีกเพลงหนึ่งที่สันนิษฐานกันว่าเป็นเพลงในสมัยสุโขทัย คือ **เพลงเทพทอง** ซึ่งแต่เดิมเป็นเพลงพื้นบ้าน สำหรับร้องแก้กันระหว่างชายหญิง เพลงเทพทองนั้นในวงการดนตรีไทยคือ เพลงร้องที่เก่าแก่ที่สุด มีอายุกว่า ๗๐๐ ปี เพลงเทพทองนี้เมื่อได้เปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการเป็นเพลงละคร มีปี่พาทย์รับขึ้นได้เรียกกันอย่างหนึ่งว่า เพลงสุโขทัย

จะเห็นได้ว่าดนตรีไทยและเพลงไทยในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีนี้ เครื่องดนตรีไทยนั้นก็ครบอยู่ในประเภทของเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท คือ ดิด สี ตี เป่า และเพลงพื้นบ้าน แม้จะมีเครื่องดนตรีเกิดครบทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวแล้ว แต่ในสมัยต่อ ๆ มา ก็ได้เกิดเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ อีก ดังจะได้กล่าวในยุคสมัยถัดไป

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัศนีย์ เปลี ยนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
ตัวชี้วัด ม. ๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาดนตรีไทยเจริญขึ้นมาก ประชาชนนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย เครื่องดนตรีในสมัยนี้ก็ได้นำตั้งแต่สุโขทัย แต่ได้มีการปรับปรุงรูปร่างและการประสมวงดนตรี มีการคิดเครื่องดนตรีเพิ่ม เช่น จะเข้ ทำให้ในสมัยอยุธยานี้มีเครื่องดนตรีครบทุกชนิด

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑ เครื่องดนตรีในสมัยอยุธยา
- ๓.๒ วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา
- ๓.๓ เพลงไทยในสมัยอยุธยา

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
 - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

- ๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยา
- ๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหา วิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยอยุธยา ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับ ตามวัตถุประสงค์ของสารที่ ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถบอก วิวัฒนาการของดนตรีไทย สมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียนสรุป เนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรี	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียน บอกทำความเคารพ และแจ้งครูปลายทางให้ ช่วยเช็คชื่อนักเรียนที่เข้าเรียน และแจก ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัย อยุธยาให้นักเรียนทุกคน ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้ เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิง ท้าทาย โดยเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนตอบ ประมาณ ๑ นาที ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนรู้เรื่อง อะไรกันบ้าง - นักเรียนสามารถบอกได้ไหมว่าเครื่องดนตรี ไทยวงดนตรีและบทเพลงในสมัยสุโขทัยมี อะไรบ้าง	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ และนักเรียนทุกคนกล่าว “สวัสดีคุณครู” โดยพร้อมเพรียงกัน ๒. นักเรียนนักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยตอบคำถามเชิง ท้าทาย คำตอบนักเรียน - วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย คำตอบนักเรียน - นักเรียนตอบ เครื่องดนตรีมีพิณ ซอสาม สาย มโหระทึก ข้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ กังสดาล กลองทัด ตะโพน บัณเฑาะว์ โทน(ทับ)	๑. ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย อยุธยา ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย อยุธยา	ใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผัง ความคิดสรุป ความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย อยุธยา	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้น เรียนและการมี ส่วนร่วมในชั้น เรียน ๒. ผลงานใบงาน ที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย อยุธยา เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	ครูถามนักเรียน ดังนี้ ๓. ครูใช้คำถามกระตุ้นเชิงท้าทาย ดังนี้ - นักเรียนคิดว่าในสมัยอยุธยา ดนตรีไทยจะมีการวิวัฒนาการ ทั้งเครื่องดนตรี วงดนตรีและบทเพลงไทยอย่างไรบ้าง คำตอบนักเรียน - มีการพัฒนาเครื่องดนตรี วงดนตรีเพิ่มเติมจากสมัยสุโขทัย และมีการแต่งเพลงเพิ่มมากขึ้น ๔. จากที่นักเรียนตอบคำถาม วันนี้จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยอยุธยา	กลองชาตรี กลองมลายู พิณเนอชัย แตรงอน แตรสังข์ - วงดนตรีไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ วงบรรเลงพิณ วงขับไม้ วงมโหรีเครื่องสี่ และวงปี่พาทย์เครื่องห้า ๑) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา (วงปี่พาทย์ชาตรี) ๒) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก - บทเพลงไทย มีเพลงขับไม้บั้นเตาแว และเพลงเทพทอง ๓. นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นที่ครูถาม คำตอบนักเรียน - มีการพัฒนาเครื่องดนตรี วงดนตรีเพิ่มเติมจากสมัยสุโขทัย และมีการแต่งเพลงเพิ่มมากขึ้น			๑. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงาน ใบงานที่ ๒ เรื่องแผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา เกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		๔. ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูกล่าวและเตรียมพร้อม สำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของ เครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลง ไทยในสมัยอยุธยา			มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ครูอธิบายว่า ประวัติดนตรีไทยในสมัย อยุธยาที่พัฒนามาจากสมัยสุโขทัย โดยกล่าวถึง หลักฐานจาก กฎมณเฑียรบาล ในสมัยสมเด็จพระ บรมไตรโลกนาถ ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพ การดำเนินชีวิตของคนในสมัยนั้น รวมถึง ปรากฏหลักฐานของเครื่องดนตรีไทย ๒. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่มี การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในสมัยอยุธยา จากนั้นครู สาธิตเครื่องดนตรีไทยให้นักเรียนได้ฟังเสียงของ เครื่องดนตรีไทยและสัมผัสกับเครื่องดนตรีไทย	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายและบันทึก เนื้อหาสาระสำคัญลงในใบความรู้ ๒. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติม เกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่มีการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ในสมัยอยุธยา จากนั้นตั้งใจชมครูสาธิต เครื่องดนตรีไทยเพื่อฟังเสียงของเครื่อง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ของจริงเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา (เรื่องการประสมวง) และเพลงไทยในสมัยอยุธยา	ดนตรีไทยและสัมผัสกับเครื่องดนตรีไทยของจริงเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา (เรื่องการประสมวง) และเพลงไทยในสมัยอยุธยา			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ครูให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิด สรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยเขียนลงในใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา โดยมีคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ ๑. วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยามีกี่ประเภท อะไรบ้าง คำตอบนักเรียน นักเรียนน่าจะตอบว่า วงดนตรีไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา มี ๓ ประเภท ได้แก่ - วงมโหรีเครื่องหก - วงเครื่องสาย	นักเรียนสร้างแผนผังความคิด สรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยเขียนลงในใบงานที่ ๑ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยสุโขทัย โดยตอบคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ ๑. วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยามีกี่ประเภท อะไรบ้าง นักเรียนตอบ นักเรียนน่าจะตอบว่า วงดนตรีไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา มี ๓ ประเภท ได้แก่			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- วงปี่พาทย์เครื่องห้า ๒. บทเพลงไทยในสมัยอยุธยาจำแนกออกได้กี่ประเภท อะไรบ้าง คำตอบนักเรียน บทเพลงไทยในสมัยนี้ จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑.) เพลงประกอบการขับร้อง เช่น เพลงตับมโหรี เพลงเกร็ด การขับเสภา การเล่นดอกสร้อย การเล่นสักวา ๒.) เพลงบรรเลงล้วน เช่น เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่อง ๓.) เพลงภาษา เลียนแบบสำเนียงทำนองเพลงของชาติต่าง ๆ	- วงมโหรีเครื่องหก - วงเครื่องสาย - วงปี่พาทย์เครื่องห้า ๒. บทเพลงไทยในสมัยอยุธยาจำแนกออกได้กี่ประเภท อะไรบ้าง นักเรียนตอบ บทเพลงไทยในสมัยนี้ จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑.) เพลงประกอบการขับร้อง เช่น เพลงตับมโหรี เพลงเกร็ด การขับเสภา การเล่นดอกสร้อย การเล่นสักวา ๒.) เพลงบรรเลงล้วน เช่น เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่อง ๓.) เพลงภาษา เลียนแบบสำเนียงทำนองเพลงของชาติต่าง ๆ			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูขออาสาสมัครนักเรียนจำนวน ๓ คน เพื่อนำเสนอแผนผังความคิด สรุบน้ำหสาระที่เรียนรู้จากใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปรูั้เกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา ตามคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ คนที่ ๑ เครื่องดนตรีไทยในสมัยอยุธยา มีอะไรบ้าง คนที่ ๒ วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา มีกี่ประเภทอะไรบ้าง คนที่ ๓ บทเพลงไทยในสมัยอยุธยา มีเพลงอะไรบ้าง โดยเมื่อจบการนำเสนอคนที่ ๑ ครูและเพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ตามลำดับ	๑. ตัวแทนนักเรียนออกมานำเสนอสิ่งที่สรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้จากใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา ตามคำถามเชิงท้าทาย ดังนี้ คนที่ ๑ เครื่องดนตรีไทยในสมัยอยุธยา มีอะไรบ้าง คนที่ ๒ วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา มีกี่ประเภทอะไรบ้าง คนที่ ๓ บทเพลงไทยในสมัยอยุธยา มีเพลงอะไรบ้าง โดยเมื่อจบการนำเสนอคนที่ ๑ ครูและเพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ ๒. ตั้งใจฟังครูมอบหมายงาน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ครูแจกใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พร้อมมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาใบความรู้เรื่อง วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๕ สำหรับการเรียนและการทำกิจกรรมในสัปดาห์ถัดไป				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
- ๒.) ใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
- ๔.) เครื่องดนตรีไทย

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน โดยการชมวิดิทัศน์และการสาธิต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยา ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยาได้	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
---	--	--------------------------------	--

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา”

หัวข้อการ ประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้อง ตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทย สมัยอยุธยาได้อย่าง ถูกต้อง สมบูรณ์ มี สาระสำคัญครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทย สมัยอยุธยาครบถ้วน ถูกต้องมี และ สาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทย สมัยอยุธยาครบถ้วน และถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทย สมัยอยุธยาไม่ครบถ้วน และไม่ถูกต้อง
๒. ความคิด สร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผัง ความคิดด้วยความคิดที่ แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วย ความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการ สื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้าน การสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลก ใหม่ และไม่สามารถสื่อ ความหมายของแผนผัง ความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๒๐-๑๖	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๑๕-๑๑	หมายถึง	ดี
คะแนน	๑๐-๖	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๕-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

วิวัฒนาการดนตรีไทย

วิวัฒนาการของดนตรีไทย ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในหลักศิลาจารึก หนังสือวรรณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ซึ่งจะศึกษาประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านเครื่องดนตรี ด้านวงดนตรี และด้านบทเพลง ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สืบเนื่องต่อมาในสมัยศรีอยุธยา จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

เมื่ออาณาจักรสุพรรณภูมิ ซึ่งปกครองโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เริ่มมีความเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับอาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง เป็นเหตุให้อาณาจักรสุพรรณภูมิสามารถแผ่อิทธิพลครอบคลุมพื้นที่ไปตลอดจนคาบสมุทรฉะเชิงเทรา โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ทรงย้ายศูนย์กลางการปกครองมาสร้างเมืองหลวงใหม่ชื่อว่า “กรุงศรีอยุธยา” และสามารถรวมอาณาจักรสุโขทัยเข้ากับกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ. ๑๙๘๑ ซึ่งเป็นราชธานีอยู่ยาวนานถึง ๔๑๗ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๓๑๐ ย่อมเป็นการแสดงถึงความมั่นคงเข้มแข็งของบ้านเมืองในทุก ๆ ด้าน เป็นต้นว่า การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งด้วยเหตุแห่งการรวมอาณาจักรสุโขทัยเข้ากับกรุงศรีอยุธยา ศิลปวิทยาการที่มีอยู่ในสมัยสุโขทัยจึงเกิดการประสมประสานกัน และสืบทอดต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วย

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาดนตรีไทยเจริญขึ้นมาก ประชาชนนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย เครื่องดนตรีในสมัยนี้ก็ได้มาตั้งแต่สุโขทัย แต่ได้มีการปรับปรุงรูปร่างและการประสมวงดนตรี มีการคิดเครื่องดนตรีเพิ่ม เช่น จะเข้ ทำให้ในสมัยอยุธยานี้มีเครื่องดนตรีครบทุกชนิด

ด้วยความเจริญทางด้านดนตรีไทยในสมัยนี้ ทำให้ประชาชนนิยมเล่นดนตรีกันอย่างมากมาย ประชาชนมีความสามารถทางการเล่นดนตรีและเล่นกันจนเกินขอบเขตแม้แต่ในเขตพระราชฐาน จนกระทั่งในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๙๑ - ๒๐๓๑) ต้องมีกฎหมายตราว่า “...ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอ ตีตะกร้อจับปี่ ตีตะจะเข้ ตีโหมทับ ในเขตพระราชฐาน...”

เครื่องดนตรีไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี กล่าวได้ว่า เครื่องดนตรีไทยที่ใช้เล่นกันในสมัยนี้ก็คือ เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นมาตั้งแต่สุโขทัยนั่นเอง แต่ได้วิวัฒนาการให้ดีขึ้นทั้งในด้านรูปร่าง ลักษณะ คุณภาพของเสียง

และการนำมาประสมเป็นวงดนตรี รวมทั้งวิธีการบรรเลงก็คงมีความประณีตขึ้นกว่าแต่ก่อน และมีเครื่องดนตรีบางชนิดเพิ่มขึ้นจากเดิมในสมัยสุโขทัย ตามข้อความใน..... ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ ขลุ่ยเพียงออ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/narissara44472/prapheth-pea-blowing>

เป่าขลุ่ย หมายถึง การบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องเป่า ซึ่งมักทำด้วยไม้ไผ่ ลักษณะรูปร่างยาวเป็นทรงกระบอก ด้านบนเจาะเป็นรูสำหรับเป่าลมเพื่อให้เกิดเสียง และมีรูเปิด-ปิด เพื่อให้เกิดเสียงสูงต่ำตามต้องการ ซึ่งในสมัยนี้คงเป็นขลุ่ยขนาดกลาง ปัจจุบันเรียกว่า “ขลุ่ยเพียงออ”

เป่าปี่ หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ต้องใช้ลิ้น ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง (ไทยเราใช้ใบตาล) มาสวมใส่สำหรับเป่าให้เกิดการสั่นสะเทือนของลิ้นทำให้เกิดเสียง ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องดนตรีของไทยแท้ เพราะจากการศึกษาค้นคว้า ไม่พบว่าเครื่องดนตรีชาติอื่น ๆ มีรูปร่างลักษณะ ระบบการไล่เสียง หรือสำเนียงเช่นเดียวกับปี่ของไทย ส่วนคำว่า “เป่าปี่” ที่กล่าวถึงนี้ สันนิษฐานว่าเป็นการบัญญัติครอบคลุมปี่ทั้ง ๓ ชนิดของไทย ได้แก่ ปี่นอก ปี่ใน และปี่กลาง

ภาพที่ ๒ ชนิดของปี่ไทย

ที่มา : shorturl.at/dvGW7

สือซอ หมายถึง การบรรเลงซอ คำว่า “ซอ” ที่ระบุไว้ในกฎหมายเตยรบาลนี้ คงเป็นซอด้วงและซออู้ เพราะหากพิจารณาตามสภาพการณ์ในสมัยนั้น ซึ่งเล่นดนตรีกันอย่างสนุกสนานและแพร่หลาย จนต้องบัญญัติไว้เป็นกฎหมายห้ามกันแบบนี้ ย่อมเป็นเครื่องดนตรีที่เล่นได้ไม่ยาก สามารถหาได้ง่ายและพกพาสะดวก จึงสันนิษฐานว่า “ซอ” ที่ระบุไว้ หมายถึง ซอด้วงและซออู้ แต่ที่บัญญัติว่า “ซอ” เท่านั้น คงเพื่อให้ครอบคลุมถึงซอสามสายและซออื่น ๆ

ภาพที่ ๓ ซอด้วง

ที่มา :

[https://sites.google.com/site/muibangna/sx-](https://sites.google.com/site/muibangna/sx-dwng)

dwng

ภาพที่ ๔ ซออู้

ที่มา

<http://khluidshop.lnwshop.com/product/6/>

ซออู้

ติดจะเข้ หมายถึง การบรรเลงจะเข้ ซึ่งเป็นเครื่องดีดประเภทหนึ่ง แต่เดิมเครื่องดีดของไทยมี พิณน้ำเต้า พิณเพี้ยะ และกระจับปี่ ส่วน “จะเข้” คงมีวิวัฒนาการมาจากพิณ เพราะเวลาดีดพิณนั้นต้องถือขึ้น ดีดนาน ย่อมเกิดความเมื่อยล้า จึงวางพิณลงแล้วดีดบนพื้นแทน ต่อมาจึงได้ปรับปรุงให้เหมาะกับการดีดกับ พื้นโดยไม่ต้องถือไว้แบบเดิม แรกเริ่มจะเข้มีรูปร่างอย่างไรไม่ปรากฏแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่า คงมีลักษณะ รูปร่างเหมือนกระจับปี่ แล้วไทยนำมาปรับปรุงจนมีลักษณะเช่นปัจจุบัน แล้วเรียกว่า “จะเข้”

ภาพที่ ๕ จะเข้

ที่มา : <https://www.shattingermusic.com/เครื่องดนตรี-จะเข้.html>

ติดกระจับปี่ หมายถึง พิณชนิดหนึ่ง ที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มี ๔ สาย เหตุที่เรียกเครื่องดนตรีนี้ว่า กระจับปี่ เพราะเพี้ยนมาจากคำว่า “กัจฉปี่” ซึ่งเป็นภาษาชวา และเพี้ยนมาอีกต่อหนึ่งจากคำว่า “กัจฉปะ” เป็นภาษาบาลีแปลว่า “เต่า”

ภาพที่ ๖ กระจับปี

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/kheruxng-dntri-prapheth-did/1-kracabpi>

ตีโทนทับ หมายถึง กลองที่ชิงด้วยหนังหน้าเดียว ใช้ตีกำกับจังหวะในวงดนตรีไทย มีด้วยกัน ๒ ชนิด

๑. โทนชาตรี ตัวกลองทำด้วยไม้ เวลาตีใช้มือหนึ่งตีและอีกมือหนึ่งปิดเปิดท้าย เพื่อช่วยให้เกิดเสียงตามต้องการ ใช้กับวงปี่พาทย์ชาตรี ตีประกอบการแสดงละครโนราและหนังตะลุง

๒. โทนมโหรี ตัวกลองทำด้วยดินเผา กลองชนิดนี้ใช้ตีเฉพาะวงเครื่องสาย และมโหรี จึงเรียกว่า “ โทนมโหรี ” ใช้ตีคู่กับรำมะนา

นอกจากมีเครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยนี้แล้ว ก็ยังมีระนาดเกิดขึ้นในสมัยนี้เช่นกัน ซึ่งอาจารย์สุดจิตต์ วงษ์เทศ (๒๕๒๙) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ระนาดนั้น แต่เดิมคงมาจากกรับ ที่ให้เสียงสูงต่ำไม่เท่ากัน เนื่องมาจากขนาดและน้ำหนัก ไม้ที่ถูกเหลามาต่างกัน จึงเกิดเป็นเสียงต่าง ๆ มีผู้เข้าใจว่าเป็นความพยายามของชาวบ้านที่ไม่มีเงินซื้อหาโลหะมาทำฆ้อง จึงได้คิดระนาดไม้ที่เกิดเสียงแทนฆ้อง

ดังนั้นในยุคของกรุงศรีอยุธยาจึงปรากฏเครื่องดนตรีครบทุกประเภท ดังนี้

เครื่องตี ได้แก่ กระจับปี จะเข้ พิณเพี้ยะ พิณน้ำเต้า

เครื่องสี ได้แก่ ซอสามสาย ซออู้ ซอด้วง

เครื่องตีไม้ ได้แก่ ระนาด (เอก) กรับพวง กรับคู่

เครื่องตีโลหะ ได้แก่ ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องคู่ ฆ้องชัย ฆ้องโหม่ง ฉิ่ง ฉาบ มโหรีทีก และกังสดาล

เครื่องตีหนัง ได้แก่ ตะโพน ทับ (โทน) รำมะนา กลองทัด กลองตุ้ม บัณเฑาะว์ กลองชาตรี

และกลองมลายู

เครื่องเป่า ได้แก่ พิณณูชัย แตรวงนอก แตรสังข์ ปี่ใน ปี่นอก ปี่กลาง (อาจมีพวกปี่มอญและปี่ชวาด้วย) และขลุ่ย

วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น ศิลปะวิทยาการมีความเจริญรุ่งเรืองและกว้างขวางออกไปกว่าแต่ก่อนมาก ด้านดนตรีไทยก็มีเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น จึงได้นำมาประสมกันเป็นวงดนตรีขึ้นอีก.....ประเภท ดังนี้

๑. เป็นวงที่ขยายมาจากวงมโหรีเครื่องสี่ ภายหลังจากวงมโหรีเครื่องสี่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย จึงได้พัฒนาขยายตัวขึ้นจนกลายเป็นวงมโหรีเครื่องหก โดยมีเครื่องดนตรีที่เพิ่มเข้ามาคือ ขลุ่ยเพียงออ และรำมะนา

วงมโหรีเครื่องหก ประกอบด้วย กระจับปี ซอสามสาย และขลุ่ยเพียงออเป็นเครื่องดำเนินทำนอง ส่วนฉิ่ง โทน และรำมะนานั้น เป็นเครื่องกำกับจังหวะในวง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/xeklaksnkhumeuxngthiy/home/prawati-dntri-thiysmay-sukhothay?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>

๒. สันนิษฐานว่า เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายส่วนใหญ่ ทั้งจะเข้ ซอด้วง และซออู้ มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นใช้ในสมัยนี้ จึงได้นำมาผสมกันเป็นวงดนตรีไว้สำหรับราชบรรเลง เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินใจ แต่การรวมวงกันในสมัยนั้น คงไม่มีชื่อเรียก และยังไม่มีการเรียบเรียงแบบแผนดังเช่นปัจจุบัน สุดแต่ว่าใครจะมีเครื่องดนตรีชนิดใดมาประสมวง เป็นต้นว่า ซอด้วง ซออู้ จะเข้ กระจับปี ขลุ่ย ฉิ่ง ฉาบ โทน ตรงกับข้อความในกฎหมายเตียรบาล สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

การประสมวงของชาวบ้านดังกล่าวนี้นี้ มิได้นำซอสามสายเข้ามาร่วมด้วย แม้ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเช่นเดียวกัน เพราะว่า ซอสามสาย เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงขับไม้ สำหรับบรรเลงในพระราชพิธีเท่านั้น เช่นเดียวกับเครื่องดนตรีบางชนิด เช่น บัณเฑาะว์ ปี่ไฉน หรือกลองชนะ จึงไม่นำมาบรรเลงร่วมกัน

๓. เป็นวงดนตรีที่มีรากฐานมาจากวงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยสุโขทัย สันนิษฐานว่า เมื่อมีผู้คิดค้น “ระนาด” ขึ้น จึงได้นำมาผสมในวงให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ยังคงเรียกปี่พาทย์เครื่องห้า (ไม่นับรวมฉิ่ง) ซึ่งประกอบด้วย ปี่ใน ๑ เล้า ระนาด ๑ ราง ฆ้องวง ๑ วง ตะโพน

๑ ใบ และกลองทัด ๑ ลูก หน้าที่ของวงปี่พาทย์เครื่องห้า นั้น ยังคงใช้สำหรับการประโคม และบรรเลง ประกอบการแสดงโขนละครเช่นเดิม

ภาพที่ ๘ วงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยอยุธยา

ที่มา : https://hs2kvo.blogspot.com/2014/08/blog-post_12.html

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เรามีการประสมวงดนตรีชนิดใหม่เกิดขึ้น ๑ วง คือ วงเครื่องสายส่วนวงมโหรีเครื่องหกและวงปี่พาทย์เครื่องห้า นั้น เป็นวงที่ได้พัฒนาสืบมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

เพลงไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เหตุการณ์บ้านเมืองสงบสุข มีเวลาร้องรำทำเพลงสนุกสนาน ถึงขนาดออกกฎหมายเตี๋ยบาลขึ้นเพื่อห้ามบรรเลงดนตรีในเขตพระราชฐานดังกล่าว เพลงไทยในสมัยนี้จึงเกิดมากมาย มีหลักฐานเชื่อได้ว่า มีเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นเกิดขึ้นมากมายหลายเพลง ทั้งนี้เพราะสมัยอยุธยามีการแสดงประเพณี โขน ละครและหนังใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยดนตรีทั้งสิ้น

เพลงจึงต้องปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับท่ารำ และการบรรเลงขับกล่อม นอกจากนี้สมัยอยุธยา ยังนิยมการเล่นเพลงเรือ เพลงดอกสร้อย สักวา โดยเฉพาะการเล่นสักวา เป็นการนำไปสู่การร้องเพลงประเพณี อัตราสามชั้น

การแยกประเภทเพลงสมัยอยุธยานั้น จำแนกออกได้เป็น.....ประเภท คือ

๑. มี ๕ ประเภท ได้แก่ เพลงตับมโหรี เพลงเกร็ด การขับเสภา การเล่นดอกสร้อยและการเล่นสักวา

๒. มี ๒ ประเภท ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่อง

๓. หมายถึง เพลงไทยที่เลียนแบบทำนองเพลงและสำเนียงของชาติต่าง ๆ มักใช้บรรเลงประกอบตัวละครตามชาตินั้น ๆ

ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านดนตรีไทยและเพลงไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยามีทั้งด้านการคิดสร้างเครื่องดนตรี และบทเพลงประกอบโขน ละคร ขึ้นมากมาย ซึ่งก็ได้มีการนำเอาเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ

เข้ามาเล่นผสมกันจนเกิดวงดนตรีไทยขึ้น ๓ ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และวงเครื่องสาย นับว่าเป็นยุคศิวิไลซ์แห่งการดนตรีไทยที่ปัจจุบันสามารถเทียบเคียงศึกษาได้จากหลักฐานต่าง ๆ ในแต่ละยุค จึงเป็นพัฒนาการแห่งศิลปวิทยาที่ได้มีการคิดค้นสั่งสมสร้างสรรค์ ตกทอดเป็นมรดกตราប់ต่อยุคเรื่อยมา

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

อัศนีย์ เปลียนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของเครื่องดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยา วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยโดยสังเขป

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยอยุธยา
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

วิวัฒนาการดนตรีไทย

วิวัฒนาการของดนตรีไทย ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในหลักศิลาจารึก หนังสือวรรณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ซึ่งจะศึกษาประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านเครื่องดนตรี ด้านวงดนตรี และด้านบทเพลง ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สืบเนื่องต่อมาในสมัยศรีอยุธยา จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

เมื่ออาณาจักรสุพรรณภูมิ ซึ่งปกครองโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เริ่มมีความเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับอาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง เป็นเหตุให้อาณาจักรสุพรรณภูมิสามารถแผ่อิทธิพลครอบคลุมพื้นที่ไปตลอดจนคาบสมุทรลพบุรีแทนอาณาจักรสุโขทัย โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ทรงย้ายศูนย์กลางการปกครองมาสร้างเมืองหลวงใหม่ชื่อว่า “กรุงศรีอยุธยา” และสามารถรวมอาณาจักรสุโขทัยเข้ากับกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ. ๑๙๘๑ ซึ่งเป็นราชธานีอยู่นานถึง ๔๑๗ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๓๑๐ ย่อมเป็นการแสดงถึงความมั่นคงเข้มแข็งของบ้านเมืองในทุก ๆ ด้าน เป็นต้นว่า การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งด้วยเหตุแห่งการรวมอาณาจักรสุโขทัยเข้ากับกรุงศรีอยุธยา ศิลปะวิทยาการที่มีอยู่ในสมัยสุโขทัยจึงเกิดการประสมประสานกัน และสืบทอดต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วย

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาดนตรีไทยเจริญขึ้นมาก ประชาชนนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย เครื่องดนตรีในสมัยนี้ก็ได้นำตั้งแต่สุโขทัย แต่ได้มีการปรับปรุงรูปร่างและการประสมวงดนตรี มีการคิดเครื่องดนตรีเพิ่ม เช่น จะเข้ ทำให้ในสมัยอยุธยานี้มีเครื่องดนตรีครบทุกชนิด

ด้วยความเจริญทางด้านดนตรีไทยในสมัยนี้ ทำให้ประชาชนนิยมเล่นดนตรีกันอย่างมากมาย ประชาชนมีความสามารถทางการเล่นดนตรีและเล่นกันจนเกินขอบเขตแม้แต่ในเขตพระราชฐาน จนกระทั่งในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๙๑ - ๒๐๓๑) ต้องมีกฎหมายเฝ้าระวังกำหนดไว้ว่า “...ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอ ดิดกระจำปี ดิดจะเข้ ตีโทนทับ ในเขตพระราชฐาน...”

เครื่องดนตรีไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี กล่าวได้ว่า เครื่องดนตรีไทยที่ใช้เล่นกันในสมัยนี้ก็คือ เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยนั่นเอง แต่ได้วิวัฒนาการให้ดีขึ้นทั้งในด้านรูปร่าง ลักษณะ คุณภาพของเสียง

และการนำมาประสมเป็นวงดนตรี รวมทั้งวิธีการบรรเลงก็คงมีความประณีตขึ้นกว่าแต่ก่อน และมีเครื่องดนตรีบางชนิดเพิ่มขึ้นจากเดิมในสมัยสุโขทัย ตามข้อความในกฎหมายเทียรบาล ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ ขลุ่ยเพียงออ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/narissara44472/prapheth-pea-blowing>

เป่าขลุ่ย หมายถึง การบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องเป่า ซึ่งมักทำด้วยไม้ไผ่ ลักษณะรูปร่างยาวเป็นทรงกระบอก ด้านบนเจาะเป็นรูสำหรับเป่าลมเพื่อให้เกิดเสียง และมีรูเปิด-ปิด เพื่อให้เกิดเสียงสูงต่ำตามต้องการ ซึ่งในสมัยนี้คงเป็นขลุ่ยขนาดกลาง ปัจจุบันเรียกว่า “ขลุ่ยเพียงออ”

เป่าปี่ หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ต้องใช้ลิ้น ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง (ไทยเราใช้ใบตาล) มาสวมใส่สำหรับเป่าให้เกิดการสั่นสะเทือนของลิ้นทำให้เกิดเสียง ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องดนตรีของไทยแท้ เพราะจากการศึกษาค้นคว้า ไม่พบว่าเครื่องดนตรีชาติอื่น ๆ มีรูปร่างลักษณะ ระบบการไล่เสียง หรือสำเนียงเช่นเดียวกับปี่ของไทย ส่วนคำว่า “เป่าปี่” ที่กล่าวถึงนี้ สันนิษฐานว่าเป็นการบัญญัติครอบคลุมปี่ทั้ง ๓ ชนิดของไทย ได้แก่ ปี่นอก ปี่ใน และปี่กลาง

ภาพที่ ๒ ชนิดของปี่ไทย

ที่มา : shorturl.at/dvGW7

สือซอ หมายถึง การบรรเลงซอ คำว่า “ซอ” ที่ระบุไว้ในกฎหมายเทียรบาลนี้ คงเป็นซอด้วงและซออู้ เพราะหากพิจารณาตามสภาพการณ์ในสมัยนั้น ซึ่งเล่นดนตรีกันอย่างสนุกสนานและแพร่หลาย จนต้องบัญญัติไว้เป็นกฎหมายห้ามกันแบบนี้ ย่อมเป็นเครื่องดนตรีที่เล่นได้ไม่ยาก สามารถหาได้ง่ายและพกพาสะดวก จึงสันนิษฐานว่า “ซอ” ที่ระบุไว้ หมายถึง ซอด้วงและซออู้ แต่ที่บัญญัติว่า “ซอ” เท่านั้น คงเพื่อให้ครอบคลุมถึงซอสามสายและซออื่น ๆ

ภาพที่ ๓ ซอด้วง

ที่มา :

<https://sites.google.com/site/muibangna/sx-dwng>

ภาพที่ ๔ ซออู้

ที่มา

<http://khluidshop.lnwshop.com/product/6/ซออู้>

ดีดจะเข้ หมายถึง การบรรเลงจะเข้ ซึ่งเป็นเครื่องดีดประเภทหนึ่ง แต่เดิมเครื่องดีดของไทยมีพืชน้ำเต้า พืชมะเขี๋ยะ และกระเจี๊ยบปี ส่วน “จะเข้” คงมีวิวัฒนาการมาจากพืชมะเขี๋ยะ เพราะเวลาดีดพืชมะเขี๋ยะนั้นต้องถือขึ้นดีดนาน ย่อมเกิดความเมื่อยล้า จึงวางพืชมะเขี๋ยะแล้วดีดบนพื้นแทน ต่อมาจึงได้ปรับปรุงให้เหมาะกับวิธีการดีดกับพื้นโดยไม่ต้องถือไว้แบบเดิม แรกเริ่มจะเข้มีรูปร่างอย่างไรไม่ปรากฏแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่า คงมีลักษณะรูปร่างเหมือนจะเข้ แล้วไทยนำมาปรับปรุงจนมีลักษณะเช่นปัจจุบัน แล้วเรียกว่า “จะเข้”

ภาพที่ ๕ จะเข้

ที่มา : <https://www.shattingermusic.com/เครื่องดนตรี-จะเข้.html>

ดีดกระเจี๊ยบ หมายถึง พืชชนิดหนึ่ง ที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มี ๔ สาย เหตุที่เรียกเครื่องดนตรีนี้ว่ากระเจี๊ยบ เพราะเพี้ยนมาจากคำว่า “กัจฉปิ” ซึ่งเป็นภาษาชวา และเพี้ยนมาอีกต่อหนึ่งจากคำว่า “กัจฉปะ” เป็นภาษาบาลีแปลว่า “เต้า”

ภาพที่ ๖ กระจับปี

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/kheruxng-dntri-prapheth-did/1-kracabpi>

ตีโทนทับ หมายถึง กลองที่ซึ่งด้วยหนังหน้าเดียว ใช้ตีกำกับจังหวะในวงดนตรีไทย มีด้วยกัน ๒ ชนิด

๑. โทนชาตรี ตัวกลองทำด้วยไม้ เวลาตีใช้มือหนึ่งตีและอีกมือหนึ่งปิดเปิดท้าย เพื่อช่วยให้เกิดเสียงตามต้องการ ใช้กับวงปี่พาทย์ชาตรี ตีประกอบการแสดงละครโนราและหนังตะลุง

๒. โทนมโหรี ตัวกลองทำด้วยดินเผา กลองชนิดนี้ใช้ตีเฉพาะวงเครื่องสาย และมโหรี จึงเรียกว่า “ โทนมโหรี ” ใช้คู่กับรำมะนา

นอกจากมีเครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยนี้แล้ว ก็ยังมีระนาดเกิดขึ้นในสมัยนี้เช่นกัน ซึ่งอาจารย์สุดจิตต์ วงษ์เทศ (๒๕๒๙) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ระนาดนั้น แต่เดิมคงมาจากกรับ ที่ให้เสียงสูงต่ำไม่เท่ากัน เนื่องมาจากขนาดและน้ำหนัก ไม้ที่ถูกเหลาแตกต่างกัน จึงเกิดเป็นเสียงต่าง ๆ มีผู้เข้าใจว่าเป็นความพยายามของชาวบ้านที่ไม่มีเงินซื้อหาโลหะมาทำฆ้อง จึงได้คิดระนาดไม้ที่เกิดเสียงแทนฆ้อง

ดังนั้นในยุคของกรุงศรีอยุธยาจึงปรากฏเครื่องดนตรีครบทุกประเภท ดังนี้

เครื่องตี ได้แก่ กระจับปี จะเข้ พิณเพี้ยะ พิณน้ำเต้า

เครื่องสี ได้แก่ ซอสามสาย ซออู้ ซอด้วง

เครื่องตีไม้ ได้แก่ ระนาด (เอก) กรับพวง กรับคู่

เครื่องตีโลหะ ได้แก่ ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องคู่ ฆ้องชัย ฆ้องโหม่ง ฉิ่ง ฉาบ มโหรีทีก และกังสดาล

เครื่องตีหนัง ได้แก่ ตะโพน ทับ (โพน) รำมะนา กลองทัด กลองตุ๊ก บัณเฑาะว์ กลองชาตรี

และกลองมลายู

เครื่องเป่า ได้แก่ พิณณูชัย แตรวง แตรสังข์ ปี่ใน ปี่นอก ปี่กลาง (อาจมีพวกปี่มอญและปี่ชวาด้วย) และขลุ่ย

วงดนตรีไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น ศิลปะวิทยาการมีความเจริญรุ่งเรืองและกว้างขวางออกไปกว่าแต่ก่อนมาก ด้านดนตรีไทยก็มีเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น จึงได้นำมาประสมกันเป็นวงดนตรีขึ้นอีก ๓ ประเภท ดังนี้

๑. วงมโหรีเครื่องหก เป็นวงที่ขยายมาจากวงมโหรีเครื่องสี่ ภายหลังจากวงมโหรีเครื่องสี่เป็นที่นิยมน้อยลงแพร่หลาย จึงได้พัฒนาขยายตัวขึ้นจนกลายเป็นวงมโหรีเครื่องหก โดยมีเครื่องดนตรีที่เพิ่มเข้ามาคือ ซลุ่มเพียงออ และรำมะนา

วงมโหรีเครื่องหก ประกอบด้วย กระจับปี ซอสามสาย และซลุ่มเพียงออเป็นเครื่องดำเนินทำนอง ส่วนฉิ่ง โทน และรำมะนานั้น เป็นเครื่องกำกับจังหวะในวง

ภาพที่ ๗ วงมโหรีเครื่องหก

ที่มา : <https://sites.google.com/site/xeklaxsnkhumeuxngthiy/home/prawati-dntri-thiysmay-sukhothay?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>

๒. วงเครื่องสาย สันนิษฐานว่า เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายส่วนใหญ่ ทั้งจะเข้ ซอด้วง และซออู้ มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นใช้ในสมัยนี้ จึงได้นำมาผสมกันเป็นวงดนตรีไว้สำหรับราชวรได้บรรเลง เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่การรวมวงกันในสมัยนั้น คงไม่มีชื่อเรียก และยังไม่มีการเรียบเรียงแบบแผนดังเช่นปัจจุบันสุดแต่ว่าใครจะมีเครื่องดนตรีชนิดใดมาประสมวง เป็นต้นว่า ซอด้วง ซออู้ จะเข้ กระจับปี ซลุ่ม ฉิ่ง ฉาบ โทน ตรงกับข้อความในกฎหมายเตียรบาล สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

การประสมวงของชาวบ้านดังกล่าวนี้นี้ มิได้นำซอสามสายเข้ามาร่วมด้วย แม้ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเช่นเดียวกัน เพราะว่า ซอสามสาย เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงขับไม้ สำหรับบรรเลงในพระราชพิธีเท่านั้น เช่นเดียวกับเครื่องดนตรีบางชนิด เช่น บัณเฑาะว์ ปี่ไฉน หรือกลองชนะ จึงไม่นำมาบรรเลงร่วมกัน

๓. วงปี่พาทย์เครื่องห้า เป็นวงดนตรีที่มีรากฐานมาจากวงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยสุโขทัย สันนิษฐานว่า เมื่อมีผู้คิดค้น “ระนาด” ขึ้น จึงได้นำมาผสมในวงให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม

แต่ยังคงเรียกปี่พาทย์เครื่องห้า (ไม่นับรวมฉิ่ง) ซึ่งประกอบด้วย ปี่ใน ๑ เล้า ระนาด ๑ ราง ฆ้องวง ๑ วง ตะโพน ๑ ใบ และกลองทัด ๑ ลูก หน้าที่ของวงปี่พาทย์เครื่องห้า นั้น ยังคงใช้สำหรับการประโคม และบรรเลง ประกอบการแสดงโขนละครเช่นเดิม

ภาพที่ ๘ วงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยอยุธยา

ที่มา : https://hs2kvo.blogspot.com/2014/08/blog-post_12.html

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เรามีการประสมวงดนตรีชนิดใหม่เกิดขึ้น ๑ วง คือ วงเครื่องสายส่วนวงมโหรีเครื่องหกและวงปี่พาทย์เครื่องห้า นั้น เป็นวงที่ได้พัฒนาสืบมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

เพลงไทยในสมัยอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เหตุการณ์บ้านเมืองสงบสุข มีเวลาร้องรำทำเพลงสนุกสนานถึงขนาดออกกฎหมายเพียรบาลขึ้นเพื่อห้ามบรรเลงดนตรีในเขตพระราชฐานดังกล่าว เพลงไทยในสมัยนี้จึงเกิดมากมาย มีหลักฐานเชื่อได้ว่า มีเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นเกิดขึ้นมากมายหลายเพลง ทั้งนี้เพราะสมัยอยุธยามีการแสดงประเภทโขน ละครและหนังใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยดนตรีทั้งสิ้น

เพลงจึงต้องปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับท่ารำ และการบรรเลงขับกล่อม นอกจากนี้สมัยอยุธยา ยังนิยมการเล่นเพลงเรือ เพลงดอกสร้อย สักวา โดยเฉพาะการเล่นสักวา เป็นการนำไปสู่การร้องเพลงประเภทอัตราสามชั้น

การแยกประเภทเพลงสมัยอยุธยานั้น จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑. เพลงประกอบการขับร้อง มี ๕ ประเภท ได้แก่ เพลงดัมมโหรี เพลงเกร็ด การขับเสภา การเล่นดอกสร้อยและการเล่นสักวา

๒. เพลงบรรเลงล้วน มี ๒ ประเภท ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่อง

๓. เพลงภาษา หมายถึง เพลงไทยที่เลียนแบบทำนองเพลงและสำเนียงของชาติต่าง ๆ มักใช้บรรเลงประกอบตัวละครตามชาตินั้น ๆ

ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านดนตรีไทยและเพลงไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยามีทั้งด้านการคิดสร้างเครื่องดนตรี และบทเพลงประกอบโขน ละคร ขึ้นมากมาย ซึ่งก็ได้มีการนำเอาเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ เข้ามาเล่นผสมกันจนเกิดวงดนตรีไทยขึ้น ๓ ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และวงเครื่องสาย นับว่าเป็นยุคศิวิไลซ์แห่งการดนตรีไทยที่ปัจจุบันสามารถเทียบเคียงศึกษาได้จากหลักฐานต่าง ๆ ในแต่ละยุค จึงเป็นพัฒนาการแห่งศิลปวิทยาที่ได้มีการคิดค้นสั่งสมสร้างสรรค์ ตกทอดเป็นมรดกตราប់ต่อยุคเรื่อยมา

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัศนีย์ เปลียนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
ตัวชี้วัด ม. ๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีและพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลายาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่ ๑.) ยุคฟื้นฟู ๒.) ยุครุ่งเรือง ๓.) ยุคคลี่คลาย

๓. สาระการเรียนรู้

ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ยุคฟื้นฟู (ช่วงรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓) และ ยุครุ่งเรือง (ช่วงรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๖)

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕ ได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหา วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์ ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับ ตามวัตถุประสงค์ของสารที่ ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถบอก วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕ ได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียน บอกทำความเคารพ สำนวณรายชื่อนักเรียนที่ เข้าเรียน และให้นักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ขึ้นมา ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้ เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิง ท้าทาย โดยเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนตอบ ประมาณ ๑ นาที ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนรู้เรื่อง อะไรกันบ้าง - นักเรียนสามารถบอกได้ไหมว่าเครื่องดนตรี ไทยวงดนตรีและบทเพลงในสมัยอยุธยา มี อะไรบ้าง	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ และนักเรียนทุกคนกล่าว “สวัสดีคุณครู” โดยพร้อมเพรียงกัน ๒. นักเรียนนักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยตอบคำถามเชิง ท้าทาย คำตอบนักเรียน - วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยอยุธยา คำตอบนักเรียน - เครื่องดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยา มี ระนาด ขลุ่ย ซอด้วง ซออู้ จะเข้	๑. ใบความรู้ที่ ๓- ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรี ไทยสมัย รัตนโกสินทร์ ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์ (๑)	ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผัง ความคิดสรุป ความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้น เรียนและการมี ส่วนร่วมในชั้น เรียน ๒. ผลงานใบงาน ที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการ ดนตรีไทยสมัย รัตนโกสินทร์ เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๓. จากที่นักเรียนตอบคำถาม วันนี้ นักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๑ - ๕ ๔. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า วิวัฒนาการในสมัยธนบุรี ไม่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาเพิ่มเติมจากสมัยอยุธยาอย่างเด่นชัด จึงไปเรียนรู้ในสมัยรัตนโกสินทร์	- วงดนตรีไทย มี ๓ ประเภท ได้แก่ วงมโหรี เครื่องหูก วงเครื่องสาย วงปี่พาทย์เครื่องห้า (อยู่ธยา) - บทเพลงไทย จำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑). เพลงประกอบการขับร้อง เช่น เพลงดัมมโหรี เพลงเกร็ด การขับเสภา การเล่นดอกสร้อย การเล่นสักวา ๒). เพลงบรรเลงล้วน เช่น เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่อง ๓). เพลงภาษา เลียนแบบสำเนียงทำนองของชาติต่าง ๆ ๓. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบาย ๔. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติม			๑. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงาน ใบงานที่ ๓ เรื่องแผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูกล่าวถึง การแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ เชื่อมโยงถึงวิวัฒนาการของดนตรีไทยในรัชกาลที่ ๑ ๒. ครูอธิบายว่า ในรัชกาลที่ ๑ เป็นช่วงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม มีการเพิ่มเครื่องดนตรีเข้าในวงดนตรี จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๑ ๓. ครูให้นักเรียนชมวิดีโอทัศน์ “ยุคทองของดนตรีไทย” โดยครูแจ้งให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ ๔. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ในรัชกาลที่ ๒ ทรงมีความโปรดในด้านดนตรี สามารถสืบทอดสามสาย	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายและบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญลงในใบความรู้ ๒. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายในรัชกาลที่ ๑ เป็นช่วงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม มีการเพิ่มเครื่องดนตรีเข้าในวงดนตรี จากนั้นชมภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๑ ๓. นักเรียนชมวิดีโอทัศน์ “ยุคทองของดนตรีไทย” โดยนักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ ๔. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ในรัชกาลที่ ๒ ทรงมีความโปรดในด้านดนตรี			มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	และออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมการปลุกมะพร้าว ขอ รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องดนตรี ประกอบการบรรเลงในวงดนตรี รวมถึงบท เพลงไทยที่เกิดขึ้น จากนั้นครูเปิดภาพเครื่อง ดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๒	สามารถสืบหาข้อมูลและออกกฎหมายเพื่อ ส่งเสริมการปลุกมะพร้าวขอ รวมถึงมีการ เปลี่ยนแปลงเครื่องดนตรีประกอบการ บรรเลงในวงดนตรี รวมถึงบทเพลงไทยที่ เกิดขึ้น จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และ วงดนตรีในรัชกาลที่ ๒			
	๕. ครูเปิดภาพวงมโหรี ในรัชกาลที่ ๓ เปรียบเทียบกับวงมโหรีเครื่องแปดในรัชกาลที่ ๒ โดยครูแจ้งให้นักเรียนสังเกตเครื่องดนตรีใน วงมโหรีของทั้ง ๒ รัชกาล มีความแตกต่างกัน อย่างไร	๕. นักเรียนชมภาพวงมโหรี ในรัชกาลที่ ๓ เปรียบเทียบกับวงมโหรีเครื่องแปดในรัชกาล ที่ ๒ โดยครูแจ้งให้นักเรียนสังเกตเครื่อง ดนตรีในวงมโหรีของทั้ง ๒ รัชกาล มีความ แตกต่างกันอย่างไร			
	๖. ครูอธิบายเพิ่มเติม ในรัชกาลที่ ๓ การละคร และดนตรีเจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านาย มี การประดิษฐ์เครื่องดนตรีให้เข้าคู่กับเครื่อง ดนตรีที่มีอยู่เดิม มาประสมกันในวงดนตรี และ	๖. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติม ใน รัชกาลที่ ๓ การละครและดนตรี เจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านาย มีการ ประดิษฐ์เครื่องดนตรีให้เข้าคู่กับเครื่องดนตรี			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เริ่มนิยามแต่งขยายเพลงไทย จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๓ ๗. ครูเปิดภาพวงปี่พาทย์ในรัชกาลที่ ๔ (วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่) โดยครูแจ้งให้นักเรียนสังเกตลักษณะของวง และเครื่องดนตรีในวงว่ามีเครื่องดนตรีชิ้นใดเพิ่มหรือหายไป ๘. ครูอธิบายเพิ่มเติม ในรัชกาลที่ ๔ ถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย มีเครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลงไทยรวมถึงมีบรรดาครูอาจารย์ที่มีฝีมือเพิ่มมากขึ้น จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๔ ๙. ครูเปิดภาพวงปี่พาทย์ในรัชกาลที่ ๕ (วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์) โดยครูแจ้งให้นักเรียนสังเกต	ที่มีอยู่เดิม มาประสมกันในวงดนตรี และเริ่มนิยามแต่งขยายเพลงไทย จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๓ ๗. นักเรียนชมภาพวงปี่พาทย์ในรัชกาลที่ ๔ (วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่) โดยให้นักเรียนสังเกตลักษณะของวง และเครื่องดนตรีในวงว่ามีเครื่องดนตรีชิ้นใดเพิ่มหรือหายไป ๘. นักเรียนตั้งใจครูอธิบายเพิ่มเติม ในรัชกาลที่ ๔ ถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย มีเครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลงไทยรวมถึงมีบรรดาครูอาจารย์ที่มีฝีมือเพิ่มมากขึ้น จากนั้นครูเปิดภาพเครื่องดนตรี และวงดนตรีในรัชกาลที่ ๔ ๙. นักเรียนภาพวงปี่พาทย์ในรัชกาลที่ ๕ (วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์) โดยนักเรียนสังเกต			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ลักษณะของวง และเครื่องดนตรีในวงว่ามีเครื่องดนตรีขึ้นใดที่นักเรียนไม่รู้จัก หรือแปลกไปจากวงปี่พาทย์ที่ได้เรียนรู้มาบ้าง ๑๐. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการพัฒนาเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ ได้แก่ ซ้องหุ่ย ๗ ใบ กลองตะโพน ขลุ่ยอู้ ซึ่งปรากฏในวงปี่พาทย์ ดึกดำบรรพ์ที่นักเรียนได้ชมไป นอกจากนี้ ยังมี การพัฒนาเพลงทางกรอด้วย	ลักษณะของวง และเครื่องดนตรีในวงว่ามีเครื่องดนตรีขึ้นใดที่นักเรียนไม่รู้จัก หรือแปลกไปจากวงปี่พาทย์ที่ได้เรียนรู้มาบ้าง ๑๐. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการพัฒนาเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ ได้แก่ ซ้องหุ่ย ๗ ใบ กลองตะโพน ขลุ่ยอู้ ซึ่งปรากฏในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ที่นักเรียนได้ชมไป นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนา เพลงทางกรอด้วย			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ลงในใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เฉพาะรัชกาลที่ ๑-๕	๑. เขียนคำตอบเป็นแผนผังความคิด ลงในใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เฉพาะรัชกาลที่ ๑-๕			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยถามคำถามทบทวน ดังนี้ คำถามทบทวน เครื่องดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ - ๕ มีอะไรบ้าง คำตอบนักเรียน รัชกาลที่ ๑ เพิ่มกลองทัดอีก ๑ ใบให้เป็น ๒ ใบ รัชกาลที่ ๒ กลองสองหน้า รัชกาลที่ ๓ ระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็ก รัชกาลที่ ๔ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก รัชกาลที่ ๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ กลองตะโพนและขลุ่ยอู้	๑. ตอบคำถามตามประเด็นที่ครูถาม - เครื่องดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ เพิ่มกลองทัดอีก ๑ ใบให้เป็น ๒ ใบ รัชกาลที่ ๒ กลองสองหน้า รัชกาลที่ ๓ ระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็ก รัชกาลที่ ๔ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำถามทบทวน วงดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ถึง ๕ อะไรบ้าง คำตอบนักเรียน รัชกาลที่ ๑ วงมโหรีเครื่องแปด เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาดแก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รัชกาลที่ ๒ วงปี่พาทย์เสภา รัชกาลที่ ๓ วงมโหรี และวงปี่พาทย์เครื่องคู่ รัชกาลที่ ๔ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ รัชกาลที่ ๕ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ คำถามทบทวน บทเพลงไทยในรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ - ๕ อะไรบ้าง คำตอบนักเรียน	รัชกาลที่ ๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ กลองตะโพนและขลุ่ยอู้ - วงดนตรีไทยในรัชกาลที่ ๑ วงมโหรีเครื่องแปด เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาดแก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รัชกาลที่ ๒ วงปี่พาทย์เสภา รัชกาลที่ ๓ วงมโหรี และวงปี่พาทย์เครื่องคู่ รัชกาลที่ ๔ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ รัชกาลที่ ๕ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๑)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	รัชกาลที่ ๑ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง รัชกาลที่ ๒ เพลงบุหลันลอยเลื่อน สองชั้น รัชกาลที่ ๓ เพลงสามชั้น รัชกาลที่ ๔ เพลงประเภทย่อย เพลงทยอย เดี่ยว รัชกาลที่ ๕ เพลงทางกรอ ตับเพลง ๒. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พร้อมเขียนเนื้อหาในใบงานที่ ๓ ให้ครบทุก รัชกาลในสมัยรัตนโกสินทร์ สำหรับการทำ กิจกรรมในสัปดาห์ถัดไป	- บทเพลงไทยในรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ - ๕ รัชกาลที่ ๑ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง รัชกาลที่ ๒ เพลงบุหลันลอยเลื่อน สองชั้น รัชกาลที่ ๓ เพลงสามชั้น รัชกาลที่ ๔ เพลงประเภทย่อย เพลงทยอย เดี่ยว รัชกาลที่ ๕ เพลงทางกรอ ตับเพลง ๒. ตั้งใจฟังครุต้นทางมอบหมายงาน			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๓-๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๒.) ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๔.) ภาพวงดนตรีไทย

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕ ได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน โดยการชมวิดีโอและการสาธิต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อนักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่อง	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

	วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้		
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้ อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ มีสาระสำคัญครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ครบถ้วน ถูกต้องมี และ สาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ครบถ้วน และถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ไม่ ครบถ้วน และไม่ถูกต้อง
๒. ความคิดสร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผังความคิดด้วยความคิดที่แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้าน การสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลกใหม่ และไม่สามารถสื่อความหมายของ แผนผังความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

[illegible]

คะแนน	๒๐-๑๖	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๑๕-๑๑	หมายถึง	ดี
คะแนน	๑๐-๖	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๕-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมัยรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลา ยาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว

ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่

๑) ยุคฟื้นฟู หมายถึง ช่วงแห่งการสืบต่อศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ จากกรุงศรีอยุธยาและ กรุงธนบุรี การดนตรีจึงยังเป็นการรวบรวม แสวงหาและตั้งหลักให้มั่นเป็นสำคัญ แต่ก็เริ่มมีพัฒนาการขึ้น ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๖๙ ปี

๒) ยุครุ่งเรือง หมายถึง ช่วงที่มีการพัฒนาดนตรีจนเจริญรุ่งเรืองและแพร่หลายอย่าง กว้างขวาง กระทั่งถึงขั้นสูงสุดในทุกด้าน นับว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย” เทียบได้กับยุคคลาสสิกในดนตรี ตะวันตก ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๗๔ ปี

๓) ยุคคลี่คลาย หมายถึง ช่วงแห่งการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปะวิทยาการจากยุครุ่งเรือง รวมถึงการพยายามหนีรูปแบบความคลาสสิก ด้วยการปรับปรุงตามระเบียบวิธีของไทยเองและรับการสร้างสรรค์ ทางวัฒนธรรมจากตะวันตก จนเกิดเป็นดนตรีแนวใหม่ ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๗ - จนถึงรัชกาลปัจจุบันเป็น ระยะเวลา ๑๐๐ ปีมาแล้ว

ภาพที่ ๑ รัชกาลที่ ๑

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๕๒) ได้ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมขึ้นโดยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์และเรื่องดาหลัง ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่สมัยอยุธยา วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ใช้นำแสดงละครและแสดงโขน นับเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บทเพลงต่าง ๆ ในอดีตฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากละครไทยนั้นต้องอาศัยเพลงบรรเลงประกอบหลายประเภทนับเป็นจำนวนเพลงมากมาย ดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ จึงเป็นการฟื้นฟูหัดขึ้นใหม่

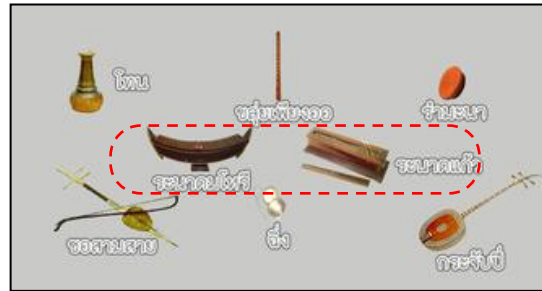
เครื่องดนตรีไทยได้มีการเพิ่ม.....เข้าไปในวงปี่พาทย์เครื่องห้าอีก ๑ ใบ จากเดิมที่ใช้เพียงใบเดียว เพิ่มอีก ๑ ใบ เป็น ๒ ใบ คือ มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง ซึ่งสันนิษฐานว่า กลองทัดที่เพิ่มเข้าไปไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เป็นเครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าบรรเลงในที่โล่งแจ้งก็จะใช้กลองขนาดย่อมที่มีเสียงสูง (ตม) เพื่อให้เสียงดังไปไกล แต่ถ้าบรรเลงในที่ร่มหรือภายในอาคารก็จะใช้กลองขนาดใหญ่ เสียงทุ้มต่ำ กำลังดี (ต้อม) ต่อมาในรัชกาลนี้ จึงได้ใช้กลองทัดทั้ง ๒ ใบ ให้เข้าคู่กันเป็นการทำให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ภาพที่ ๒ วงปี่พาทย์เครื่องห้า (รัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ที่มา : <http://www.patakorn.com/modules.php?name=News&file=article&sid=32>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาด
แก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รวมเป็น ๘ คน กลายเป็น “.....”

ภาพที่ ๓ วงมโหรีเครื่องแปด

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยเนื่องด้วยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ยังอยู่ในสภาวะการสงครามป้องกันพระนคร และมีการก่อสร้างเมืองใหม่ การดนตรีไทยในด้านเพลงไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม

ภาพที่ ๔ รัชกาลที่ ๒

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๕๒ - พ.ศ. ๒๓๖๗)

ดนตรีไทยและละครเริ่มพัฒนาขึ้นด้วยพระองค์ทรงดำเนินนโยบายฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมสืบต่อจากพระราชบิดาทรงส่งเสริมด้านวรรณคดีและการละคร ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาและรามเกียรติ์ ส่วนด้านดนตรี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการสืบทอดสามสาย ทรงมีซอสามสายคู่พระหัตถ์ชื่อ “ซอสายฟ้าฟาด” พระองค์ยังทรงตรากฎหมาย “ตราภูมิคุ้มห้าม” เว้นภาษีสวนมะพร้าวขอมที่มีลูกมะพร้าวขอม (สำหรับนำมาใช้เป็นกะโหลกซอสามสาย) นับเป็นการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวขอม เพื่อการดนตรีไทยโดยแท้

เครื่องดนตรีชิ้นสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ คือ “.....” เนื่องจากการขับเสภาเป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมในสมัยนี้ แต่เดิมการขับเสภาที่ไม่มีวงดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบการขับมีเพียงการขับเป็นทำนองเสภาอย่างเดียว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ จึงมีการนำวงปี่พาทย์เข้ามาบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาให้คนขับเสภาได้พักและคิดทำนองร้องขึ้นในบางบทบางตอนที่เหมาะสมเพื่อนำมาขับร้อง แล้วให้ปี่พาทย์บรรเลงรับ จึงมีผู้คิดประดิษฐ์กลองสองหน้าขึ้นใช้แทนตะโพน และกลองทัดซึ่งมีเสียงดังเกินไปจนกลบเสียงร้อง

ภาพที่ ๕ กลองสองหน้า

ที่มา : <https://vi555.wordpress.com/เครื่องตี/เครื่องตีที่ทำด้วยหนัง/กลองสองหน้า/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ วงมโหรีภายหลังใช้ “จะเข้” แทนกระจำปี่ และใช้ “ซ้องวง” แทนระนาดแก้ว รวมถึงมีการนำวงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาในคนขับได้พักเหนื่อย จึงมีพระราชดำริให้มีปี่พาทย์รับเสภา เป็นเหตุให้เรียกชื่อวงปี่พาทย์นี้ว่า “.....”

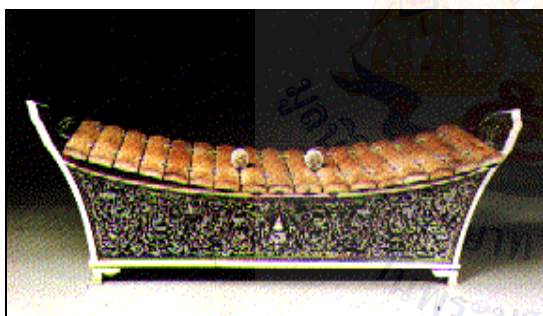
ภาพที่ ๘ รัชกาลที่ ๓

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗ - พ.ศ. ๒๓๙๔) เนื่องจากไม่ทรงโปรดการละครและดนตรี ทรงให้ยกเลิกงานดนตรีและละครหลวง แต่บรรดาเจ้านายที่มีวงดนตรีและคณะละครภายในวังไม่ทรงห้าม ดังนั้นการละครและดนตรีจึงไปเจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านายและบรรดาเจ้านายเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญในการอุปถัมภ์ส่งเสริมให้การละครและดนตรีไทยเจริญรุ่งเรืองนับแต่นั้นสืบเรื่อยมาจนถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕

การประดิษฐ์เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม” ขึ้นเพื่อให้เป็นคู่กับระนาดเอก และ “ฆ้องวงเล็ก” เพื่อให้คู่กับฆ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์เดิม

สันนิษฐานว่า ในสมัยนี้เริ่มมีชาวต่างชาติ ไทยเราย่อมได้ยืมดนตรีต่างชาติที่มีเสียงสูงเสียงต่ำหลายรูปแบบ จึงเป็นเหตุให้คิดสร้างระนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม เสียงจะได้ทุ้มต่ำและสร้างลูกฆ้องให้มีขนาดเล็กลงกว่าเดิม

ภาพที่ ๙ ระนาดทุ้ม

ที่มา :

<http://www.thaigoodview.com/node/50876>

ภาพที่ ๑๐ ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/>

วงมโหรีวงเล็ก/

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อคิดทำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กเพิ่มขึ้นในวงปี่พาทย์ จึงเพิ่มเครื่องดนตรี ๒ ชนิดนี้เข้าในวงมโหรีเครื่องแปด และใช้ “ฉิ่ง” แทนกรับพวงเพื่อให้เสียงจังหวะดังขึ้น และเพิ่ม “ฉาบ” เข้าในวง มีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีเข้าไปจนกระทั่งกลายเป็น ๑๒ คน จึงเรียกชื่อเพียงว่า “วงมโหรี” จากนั้นได้นำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กมาประสมให้เข้าคู่กับระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่ที่มีอยู่แต่เดิมในวงปี่พาทย์เครื่องห้า และยังนำปี่นอกเข้ามาประสมอีก ๑ เล่า ให้เข้าคู่กับปี่ใน จึงเรียกว่า “.....” ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในขอบเขตเสียง แต่ยังคงใช้สำหรับการประโคมและบรรเลงประกอบการแสดงโขนละครได้เช่นเดิม

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นช่วงที่เริ่มนิยมแต่งขยายเพลงสองชั้นขึ้นเป็น “.....”
 แม้แต่เพลงร้องประกอบเสภา ทั้งทางดนตรีและทางร้อง โดยมีพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) หรือ
 “ครูมีแขก” เป็นผู้บุกเบิกและริเริ่มนำเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นมาแต่งขยายขึ้นเป็นสามชั้น

ภาพที่ ๑๑ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๓๙๕ - พ.ศ. ๒๔๑๑)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปกครองทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน แม้ด้านดนตรีจึงถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย ทั้งวิชาการ เครื่องดนตรีและวงดนตรี มีบรรดาคณาจารย์ผู้ฝีมือเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องด้วยรัชกาลที่ ๕ พระราชทานอนุญาตให้ประชาชนเล่นดนตรีและละครผู้หญิง (ละครใน) ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๘ นับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในด้านการบันเทิงที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ การเรียนขับร้องดนตรีจึงกระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น ลูกหลานบ้านใดมีฝีมือมีความสามารถในทางดนตรีก็มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในวังในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์หรือบ้านของขุนนางมากขึ้น

เครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ให้มีเสียงดังกังวานมากขึ้น โดยทรงใช้หลักการกำเนิดเสียงจากเครื่องเขี่ยหวีเหล็ก (Music Box) มาดัดแปลงเป็น “..... หรือ ระนาดเอกเหล็ก” และ “ระนาดทุ้มเหล็ก” แล้วนำไปผสมในวงดนตรีต่อไป

ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็ก

ภาพที่ ๑๒ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก

ที่มา : <https://hs2kvo.blogspot.com>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อมีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรี คือ “ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก” ได้นำมาผสมในวงปี่พาทย์มีขนาดใหญ่ขึ้น จึงเรียกว่า “.....”

ภาพที่ ๑๓ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ที่มา : <http://thai3music.blogspot.com/p/3-1.html>

บทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เริ่มนิยมแต่งเพลงประเภททยอย และเพลงสามชั้นกันอย่างแพร่หลาย นับเป็นความก้าวหน้าใหม่ในวงการดนตรีไทย นอกจากนี้ครุมีแขกยังได้คิดแต่งเพลงเดี่ยวคือ “เพลงทยอยเดี่ยว” ขึ้นจากเพลงทยอยใน เพื่อใช้เป็นเพลงสำหรับเดี่ยวปี่เพื่ออวดฝีมือเฉพาะตัว จึงเริ่มนิยมแต่งเพลงเดี่ยวกันเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ภาพที่ ๑๔ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๑๑ - พ.ศ.๒๔๕๓)

ทรงโปรดในวิทยาการแขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และนำมาใช้บริหารประเทศกระทั่งมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สำหรับด้านดนตรี ทรงโปรดบทละครและบทร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่อง “นิทราชาคริต” ทรงจึงตรัสให้จัดแสดงเป็นละครพูดสลับลำขึ้น

ด้านเครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการประสมวงปี่พาทย์ขึ้น โดยการปรับปรุงเครื่องดนตรีชนิดใหม่เข้าประสมกัน คือ นำฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัย ๗ ใบ มาเทียบเสียงเรียงกัน ๗ เสียง แล้วทำที่แขวนเรียงรอบตัวผู้ตี เรียกว่า “.....” และทรงนำตะโพนไทย ๒ ลูก ถอดเท้าออก แล้วตั้งขึ้นตี เสียงทุ้มต่ำ เรียกว่า “กลองตะโพน” อีกอย่างหนึ่ง มีผู้คิดประดิษฐ์ขลุ่ยขนาดใหญ่ที่มีเสียงทุ้มต่ำเรียกว่า “ขลุ่ยอู้” ขึ้น

ภาพที่ ๑๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/thaimusichistory>

ภาพที่ ๑๖ กลองตะโพน

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com>

ภาพที่ ๑๗ ขลุ่ยอู้

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/ขลุ่ยอู้/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เกิดวงปี่พาทย์ไม้นวมชนิดหนึ่งเรียกว่า “.....”
ใช้คู่กับละครแบบใหม่ และมีการประชันฝีมือนักดนตรี การประชันนี้เองได้สร้างวิวัฒนาการขึ้นมากมาย
ก่อให้เกิดการผสมวงขึ้น โดยการเอาเครื่องดนตรีต่าง ๆ มารวมเพิ่มขึ้นในวง

ภาพที่ ๑๙ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/wng-pi->

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรากฏเพลงทางกรอขึ้นเป็นครั้งแรก อาทิ เพลงเขมรไทรโยค และมีการ
นำเพลงหลาย ๆ เพลงที่มีความสอดคล้องทั้งด้านอัตราจังหวะ ทำนองและสำเนียงของเพลงมาเรียงติดต่อกัน
เรียกว่า “ต๊ับเพลง”

ภาพที่ ๒๐ รัชกาลที่ ๖

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓ - พ.ศ. ๒๔๖๘)

เป็นรัชสมัยที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย รับราชการ และปฏิบัติธุรกิจมากมาย ข้าราชการ ศึกษาจากยุโรป เป็นอันมาก ศิลปะการแสดงต่าง ๆ จึงได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และทรงเป็นศิลปินที่เชี่ยวชาญทั้งด้านดนตรี นาฏศิลป์และวรรณศิลป์ เป็นรัชกาลที่ศิลปะวิทยาการเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในทุกด้าน เรียกได้ว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย”

เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นช่วงที่ดนตรีไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ จึงมีการปรับปรุงดัดแปลงเครื่องดนตรีของต่างชาติบางชนิดให้มีลักษณะรูปร่าง คุณภาพเสียง และวิธีการบรรเลงตามหลักของดุริยางคศิลป์ไทย ซึ่งก็คือ “อังกะลุง” ได้รับแบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีในเกาะชวา (อินโดนีเซียในปัจจุบัน) และ “ซิม” ที่ได้ปรับปรุงจากเครื่องดนตรีจีนที่เรียกว่า “หยางฉิน (Yang Chin)”

ภาพที่ ๒๑ อังกะลุง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/bikhwamrudnithiy/prawati->

ภาพที่ ๒๒ ซิมผีเสื้อ

ที่มา : http://110.170.81.29/instrument_detail/1427266291611/th/word

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ เมื่อมีเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น จึงได้นำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาผสมในวงเครื่องสายของไทย เกิดเป็น “วงเครื่องสายผสม” โดยเรียกชื่อตามแต่เครื่องดนตรีที่นำมาผสมด้วย เช่น วงเครื่องสายผสมเปียโน วงเครื่องสายผสมออร์แกน วงเครื่องสายผสมซิม เป็นต้น

ภาพที่ ๒๓ วงเครื่องสายผสม

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ นิยมบรรเลงเพลงประเภท “เพลงเถา” เป็นเพลงไทยที่มีรูปแบบการร้องหรือการบรรเลงติดต่อกันในเพลงเดียว โดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกันตามลำดับไม่น้อยกว่า ๓ ชั้น เป็นต้นว่า สามชั้น (ช้า) สองชั้น (ปานกลาง) และชั้นเดียว (เร็ว)

ภาพที่ ๒๔ รัชกาลที่ ๗

ที่มา : <https://www.thaipost.net>

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘ - พ.ศ. ๒๔๗๕)

เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศ รวมถึงสภาพบ้านเมืองเริ่มเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในด้านเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม เนื่องด้วยพระองค์ทรงโปรดในดนตรีไทยเช่นเดียวกับรัชกาลก่อน ๆ พระราชกรณียกิจในด้านดนตรีไทยนั้นมีอยู่พอสมควร ทรงมีพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง ๓ เพลง คือ

เพลงราตรีประดับดาว เกา

เพลงเขมรลออองค์ เกา

เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง สามชั้น

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๘๙)

ทรงครองราชย์ในระยะเวลาไม่นาน ประกอบกับวิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่ภาวะ **มีดมน** รัฐบาลไม่ส่งเสริมดนตรีไทยแถมยังปลูกฝังวัฒนธรรมตะวันตกให้คนไทย ให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีแบบตะวันตก ต่อมารัฐบาลยังได้ออกพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดระเบียบวัฒนธรรมทางศิลปกรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้ครูและนักดนตรีไทยเข้าใจว่ารัฐบาล ห้ามเล่นหรือไม่ส่งเสริมดนตรีไทย แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีได้ห้ามโดยเคร่งครัด คือ ยังอนุญาตให้บรรเลงในงานหรือพิธีบางอย่างได้ แต่ก็ห้ามนั่งบรรเลงกับพื้น ทั้งยังต้องขออนุญาตจากทางราชการ และต้องมีบัตรนักดนตรีที่ทางราชการออกให้

ภาพที่ ๒๕ รัชกาลที่ ๘

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/>

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

นักดนตรีไทยหลายคนต่างละทิ้งอาชีพดนตรีของตน แต่ยังมีนักดนตรีบางท่านที่ไม่ยอมทิ้งดนตรีไทย โดยเฉพาะ **ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)** ท่านยังคงสั่งสอนศิษย์และสร้างสรรค์บทเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ บทเพลงสำคัญของท่านในยุคนี้ก็คือ “**เพลงแสนคำนึง เถา**” เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกกดดัน และอัดอั้นใจของท่านในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๒๖ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)

ที่มา : <https://sirindhornmusiclibrary.li.mahidol.ac.th>

บรรดาเพลงไทยที่มีอยู่เดิม ระยะนี้มีผู้นำทำนองเพลงไทยมาใส่เนื้อร้องให้เต็มเท่ากับทำนองเพลงหรือที่เรียกว่า “**เพลงไทยเนื้อเต็ม**” (อันเป็นต้นกำเนิดของ “เพลงไทยสากล”)

ภาพที่ ๒๗ รัชกาลที่ ๙

ที่มา : <https://www.pinterest.com>

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๙ - พ.ศ. ๒๕๕๙)

ทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติเป็นสำคัญ ส่วนในด้านศิลปวัฒนธรรมทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปะหลายแขนง โดยเฉพาะด้านดนตรีนั้นทรงโปรดเป็นพิเศษ ขณะทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศทรงโปรดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า ภายหลังเมื่อเสร็จครองราชย์ทรงได้พระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ มากมาย และทรงก็มีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ทรงฝึกหัดเป่าปี่ในและทรงริเริ่มให้มีการบรรเลงเพลงไทยที่เรียบเรียงขึ้นจากเพลงไทยสากล โดยให้ครู

เทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล นำทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ “มหาจุฬาลงกรณ์” มาแต่งเป็นทำนองเพลงไทย ต่อมาได้ปรับปรุงเพลงใหม่ร้องชื่อ “โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์” นับเป็นเพลงไทยเพลงแรกที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเพลงไทยสากล

ในขณะเดียวกันสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดดนตรีไทยมาก ทรงอุปถัมภ์และทำนุบำรุงดนตรีไทยตลอดมา ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลแก่นักเรียนหรือวงดนตรีไทยที่ชนะเลิศในการประกวดต่าง ๆ ทรงเป็นประธานในการแสดงดนตรีไทย รวมถึงทรงร่วมบรรเลงดนตรีในโอกาสต่าง ๆ

ภาพที่ ๒๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่มา : <https://highlight.kapook.com/view/201288>

เครื่องดนตรีไทยไม่ปรากฏว่ามีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรีใหม่ ๆ ขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปร่างบางประการเพื่อให้เกิดความสวยงาม มีเสียงดังไพเราะขึ้นและสะดวกในการบรรเลงกว่าเดิม เช่น มีการปรับปรุงตัวซิมจากซิมผีเสื้อหรือซิมโป๊ยเขียนให้มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมคางหมูคล้ายกระเป๋าดินทาง จึงเรียกว่า “ซิมคางหมู” หรือ “ซิมกระเป๋าดินทาง” ยังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะบางประการของซลุ่ยเพียงออ โดยให้มีข้อต่อ

ระหว่างรูปากนกแก้วกับรูปา สามารถเลื่อนเข้าออกเพิ่มหรือลดระยะห่าง เพื่อให้ได้ระดับเสียงสูงหรือต่ำตามต้องการ จึงเรียกขลุ่ยลักษณะ

ภาพที่ ๒๙ ขิมคางหมู

ที่มา : <http://www.khimthaimusic.com/article01.html>

ด้านวงดนตรีไทยมีการนำวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลมาบรรเลงเพลงไทยแนวใหม่ร่วมกัน เรียกว่า “วงดนตรีร่วมสมัย” ซึ่งวงดนตรีร่วมสมัยรุ่นแรก ๆ ในวงการดนตรีไทย คือ “วงฟองน้ำ”

ภาพที่ ๓๐ วงฟองน้ำ

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5200616476689933&set=a.13973506611458>

และมีการผสมวงดนตรีเฉพาะกาลที่เรียกว่า “วงมหาดุริยางค์” เป็นวงดนตรีไทยที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท และมีลักษณะการผสมวงเช่นเดียวกับวงมโหรีแต่ได้เพิ่มเครื่องดนตรีขึ้นจำนวนหลายสิบชิ้น รวมทั้งวงดนตรีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้น โดยมีผู้บรรเลงฉิ่งเพียงคนเดียวที่ทำหน้าที่กำกับจังหวะอยู่ด้านหน้าวงเหมือนวาทยกร (Conductor) ในวงดุริยางค์สากล (Orchestra)

ภาพที่ ๓๑ วงมหาดุริยางค์

ที่มา <https://krutongmusic.wordpress.com>

ภาพที่ ๓๒ รัชกาลที่ ๑๐

ที่มา : <https://www.trueplookpanya.com>

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

ทรงเรียนและฝึกหัดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า
ทรงขับร้องเพลงลาวดวงเดือนได้ ซึ่งเป็นเพลงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สถานะของดนตรีไทยในปัจจุบัน ยังคงอยู่และสืบทอด
ต่อไป ๆ ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรง
ส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถเล่นดนตรีไทยและขับร้อง ทั้งใน
ระดับโรงเรียนประถม มัธยมจนถึงในระดับอุดมศึกษา ดนตรีไทย
ขยายตัวขึ้นเป็นอันมากในส่วนของการศึกษา จากโรงเรียน
นาฏศิลป์ไปสู่โรงเรียน

และสถาบันทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร จนถึงนัดประชุมบรรเลงเพลงกันประจำปี อาทิ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา
เวทีการประชันปีพาทย์ เป็นต้น ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติควรอนุรักษ์และ
ถ่ายทอดแก่ชนรุ่นใหม่ ให้คิดคำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริง ซึ่งดนตรีไทยสามารถเป็นส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งใน
สังคมไทยได้

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
อัศนีย์ เปลี้นศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

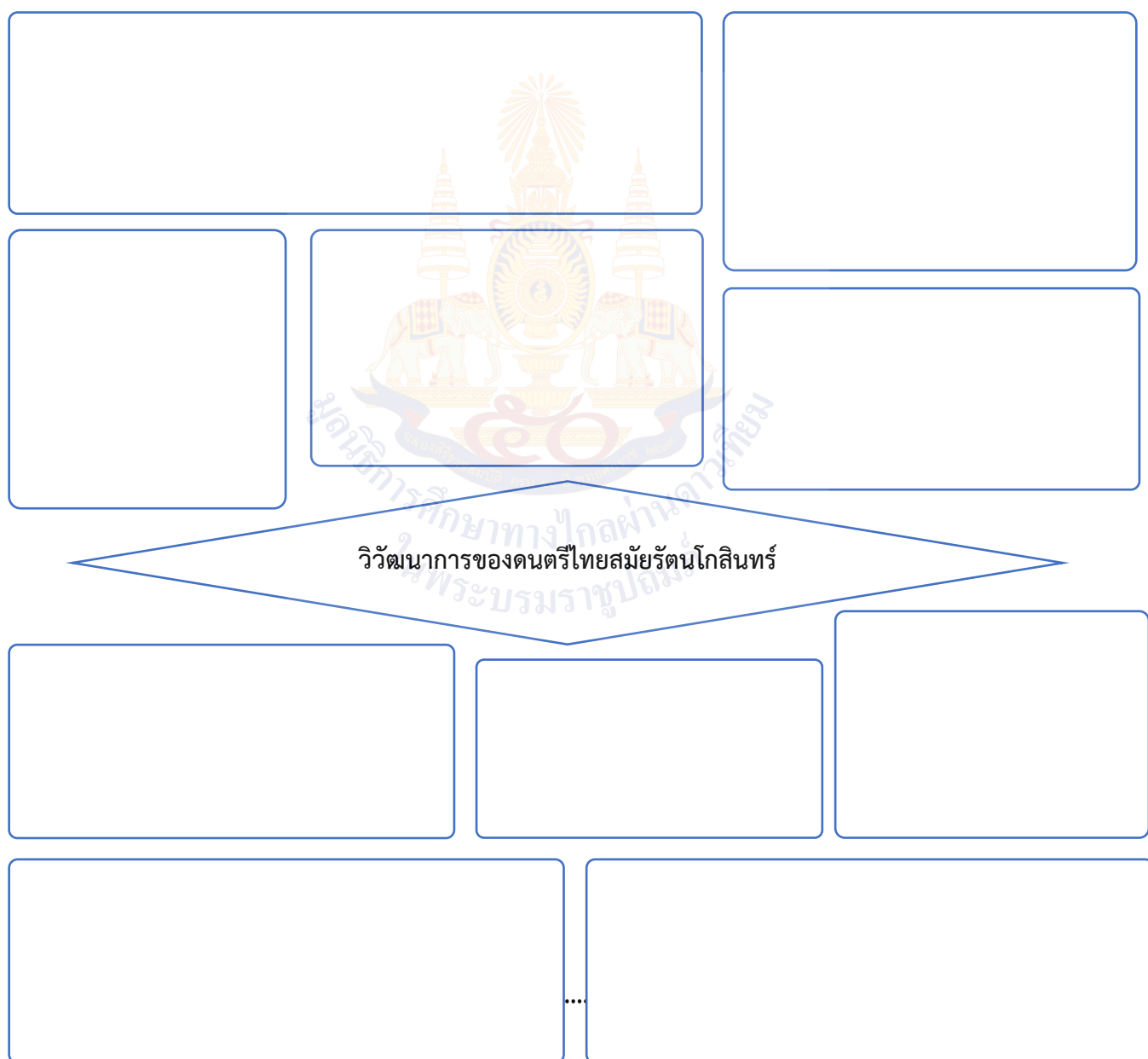
ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงที่เกิดขึ้นในแต่ละรัชกาลไทยโดยสังเขป

วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมัยรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลา ยาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว

ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่

๑) ยุคฟื้นฟู หมายถึง ช่วงแห่งการสืบต่อศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ จากกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี การดนตรีจึงยังเป็นการรวบรวม แสวงหาและตั้งหลักให้มั่นเป็นสำคัญ แต่ก็เริ่มมีพัฒนาการขึ้น ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๖๙ ปี

๒) ยุครุ่งเรือง หมายถึง ช่วงที่มีการพัฒนาดนตรีจนเจริญรุ่งเรืองและแพร่หลายอย่างกว้างขวาง กระทั่งถึงขั้นสูงสุดในทุกด้าน นับว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย” เทียบได้กับยุคคลาสสิกในดนตรีตะวันตก ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๗๔ ปี

๓) ยุคคลี่คลาย หมายถึง ช่วงแห่งการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปะวิทยาการจากยุครุ่งเรือง รวมถึงการพยายามหนีรูปแบบความคลาสสิก ด้วยการปรับปรุงตามระเบียบวิถีของไทยเองและรับการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมจากตะวันตก จนเกิดเป็นดนตรีแนวใหม่ ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๗ - จนถึงรัชกาลปัจจุบันเป็นระยะเวลา ๑๐๐ ปีมาแล้ว

มาแล้ว

ภาพที่ ๑ รัชกาลที่ ๑

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๕๒) ได้ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมขึ้นโดยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์และเรื่องดาหลัง ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่สมัยอยุธยา วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ใช้นำแสดงละครและแสดงโขน นับเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บทเพลงต่าง ๆ ในอดีตฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากละครไทยนั้นต้องอาศัยเพลงบรรเลงประกอบหลายประเภทนับเป็นจำนวนเพลงมากมาย ดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ จึงเป็นการฟื้นฟูหัดขึ้นใหม่

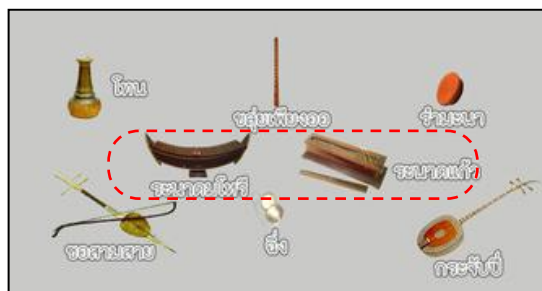
เครื่องดนตรีไทยได้มีการเพิ่ม...**กลองทัด**...เข้าไปในวงปี่พาทย์เครื่องห้าอีก ๑ ใบ จากเดิมที่ใช้เพียงใบเดียว เพิ่มอีก ๑ ใบ เป็น ๒ ใบ คือ มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง ซึ่งสันนิษฐานว่า กลองทัดที่เพิ่มเข้าไปไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เป็นเครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าบรรเลงในที่โล่งแจ้งก็จะใช้กลองขนาดย่อมที่มีเสียงสูง (ตุม) เพื่อให้เสียงดังไปไกล แต่ถ้าบรรเลงในที่ร่มหรือภายในอาคารก็จะใช้กลองขนาดใหญ่ เสียงทุ้มต่ำ กำลังดี (ต้อม) ต่อมาในรัชกาลนี้ จึงได้ใช้กลองทัดทั้ง ๒ ใบ ให้เข้าคู่กันเป็นการทำให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ภาพที่ ๒ วงปี่พาทย์เครื่องห้า (รัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ที่มา : <http://www.patakorn.com/modules.php?name=News&file=article&sid=32>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาดแก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รวมเป็น ๘ คน กลายเป็น “วงมโหรีเครื่องแปด”

ภาพที่ ๓ วงมโหรีเครื่องแปด

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยเนื่องด้วยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ยังอยู่ในสภาวะการสงครามป้องกันพระนคร และมีการก่อสร้างเมืองใหม่ การดนตรีไทยในด้านเพลงไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม

ภาพที่ ๔ รัชกาลที่ ๒

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๕๒ - พ.ศ. ๒๓๖๗)

ดนตรีไทยและละครเริ่มพัฒนาขึ้นด้วยพระองค์ทรงดำเนินนโยบายฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมสืบต่อจากพระราชบิดาทรงส่งเสริมด้านวรรณคดีและการละคร ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาและรามเกียรติ์ ส่วนด้านดนตรี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการสืบทอดสามสาย ทรงมีซอสามสายคู่พระหัตถ์ชื่อ “ซอสายฟ้าฟาด” พระองค์ยังทรงตรากฎหมาย “ตราภูมิคุ้มห้าม” เว้นภาษีสวนมะพร้าวซอที่มีลูกมะพร้าวซอ (สำหรับนำมาใช้เป็นกะโหลกซอสามสาย) นับเป็นการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวซอ เพื่อการดนตรีไทยโดยแท้

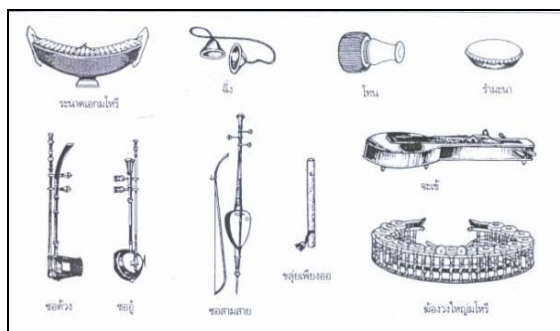
เครื่องดนตรีชิ้นสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ คือ “กลองสองหน้า” เนื่องจากการขับเสภาเป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมในสมัยนี้ แต่เดิมการขับเสภาไม่นับว่ามีวงดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบการขับ มีเพียงการขับเป็นทำนองเสภาอย่างเดียว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ จึงมีการนำวงปี่พาทย์เข้ามาบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาให้คนขับเสภาได้พักและคิดทำนองร้องขึ้นในบางบทบางตอนที่เหมาะสมเพื่อนำมาขับร้อง แล้วให้ปี่พาทย์บรรเลงรับ จึงมีผู้คิดประดิษฐ์กลองสองหน้าขึ้นใช้แทนตะโพน และกลองทัด ซึ่งมีเสียงดังเกินไปจนกลบเสียงร้อง

ภาพที่ ๕ กลองสองหน้า

ที่มา : <https://vi555.wordpress.com/เครื่องดี/เครื่องดีที่ทำด้วยหนัง/กลองสองหน้า/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ วงมโหรีภายหลังใช้ “จะเข้” แทนกระจำปี่ และใช้ “ซ้องวง” แทนระนาดแก้ว รวมถึงมีการนำวงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาในคนขับได้พักเหนื่อย จึงมีพระราชดำริให้มีปี่พาทย์รับเสภา เป็นเหตุให้เรียกชื่อวงปี่พาทย์นี้ว่า “วงปี่พาทย์เสภา...”

ภาพที่ ๖ วงมโหรีวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วง>

มโหรีวงเล็ก/

ภาพที่ ๗ วงปีพาทย์เสภา

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วง>

ปีพาทย์เสภา/

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๒ ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยที่มีความไพเราะ เป็นที่รู้จักกันในวงการดนตรีไทยและนิยมบรรเลงกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือ “ เพลงบุหลันลอยเลื่อน สองชั้น ”

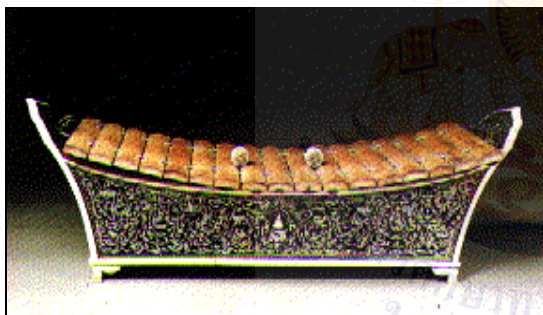
ภาพที่ ๘ รัชกาลที่ ๓

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗ - พ.ศ. ๒๓๙๔) เนื่องจากไม่ทรงโปรดการละครและดนตรี ทรงให้ยกเลิกงานดนตรีและละครหลวง แต่บรรดาเจ้านายที่มีวงดนตรีและคณะละครภายในวังไม่ทรงห้าม ดังนั้นการละครและดนตรีจึงไปเจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านายและบรรดาเจ้านายเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญในการอุปถัมภ์ส่งเสริมให้การละครและดนตรีไทยเจริญรุ่งเรืองนับแต่นั้นสืบเรื่อยมาจนถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕

การประดิษฐ์เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม” ขึ้นเพื่อให้เป็นคู่กับระนาดเอก และ “ฆ้องวงเล็ก” เพื่อให้คู่กับฆ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์เดิม

สันนิษฐานว่า ในสมัยนี้เริ่มมีชาวต่างชาติ ไทยเราย่อมได้ยืมดนตรีต่างชาติที่มีเสียงสูงเสียงต่ำหลายรูปแบบ จึงเป็นเหตุให้คิดสร้างระนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม เสียงจะได้ทุ้มต่ำและสร้างลูกฆ้องให้มีขนาดเล็กลงกว่าเดิม

ภาพที่ ๙ ระนาดทุ้ม

ที่มา :

<http://www.thaigoodview.com/node/50876>

ภาพที่ ๑๐ ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/>

วงมโหรีวงเล็ก/

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อคิดทำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กเพิ่มขึ้นในวงปี่พาทย์ จึงเพิ่มเครื่องดนตรี ๒ ชนิดนี้เข้าในวงมโหรีเครื่องแปด และใช้ “ฉิ่ง” แทนกรับพวงเพื่อให้เสียงจังหวะดังขึ้น และเพิ่ม “ฉาบ” เข้าในวง มีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีเข้าไปจนกระทั่งกลายเป็น ๑๒ คน จึงเรียกชื่อเพียงว่า “วงมโหรี” จากนั้นได้นำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กมาประสมให้เข้าคู่กับระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่ที่มีอยู่แต่เดิมในวงปี่พาทย์เครื่องห้า และยังนำปี่นอกเข้ามาประสมอีก ๑ เล่า ให้เข้าคู่กับปี่ใน จึงเรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องคู่” ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในขอบเขตเสียง แต่ยังคงใช้สำหรับการประโคมและบรรเลงประกอบการแสดงโขนละครได้เช่นเดิม

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นช่วงที่เริ่มนิยมแต่งขยายเพลงสองชั้นขึ้นเป็น “เพลงสามชั้น” แม้แต่เพลงร้องประกอบเสภา ทั้งทางดนตรีและทางร้อง โดยมีพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) หรือ “ครูมีแขก” เป็นผู้บุกเบิกและริเริ่มนำเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นมาแต่งขยายขึ้นเป็นสามชั้น

ภาพที่ ๑๑ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๓๙๕ - พ.ศ. ๒๔๑๑)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปกครองทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน แม้ด้านดนตรีจึงถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย ทั้งวิชาการ เครื่องดนตรีและวงดนตรี มีบรรดาคณาจารย์ผู้ฝีมือเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องด้วยรัชกาลที่ ๕ พระราชทานอนุญาตให้ประชาชนเล่นดนตรีและละครผู้หญิง (ละครใน) ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๘ นับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในด้านการบันเทิงที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ การเรียนขับร้องดนตรีจึงกระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น ลูกหลานบ้านใดมีฝีมือมีความสามารถในทางดนตรีก็มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในวงในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์หรือบ้านของขุนนางมากขึ้น

เครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ให้มีเสียงดังกังวานมากขึ้น โดยทรงใช้หลักการกำเนิดเสียงจากเครื่องเขี่ยหวีเหล็ก (Music Box) มาดัดแปลงเป็น “ระนาดทอง” หรือ “ระนาดเอกเหล็ก” และ “ระนาดทุ้มเหล็ก” แล้วนำไปผสมในวงดนตรีต่อไป

ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็ก

ภาพที่ ๑๒ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก

ที่มา : <https://hs2kvo.blogspot.com>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อมีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรี คือ “ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก” ได้นำมาผสมในวงปี่พาทย์มีขนาดใหญ่ขึ้น จึงเรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่...”

ภาพที่ ๑๓ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ที่มา : <http://thai3music.blogspot.com/p/3-1.html>

บทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เริ่มนิยมแต่งเพลงประเภททยอย และเพลงสามชั้นกันอย่างแพร่หลาย นับเป็นความก้าวหน้าใหม่ในวงการดนตรีไทย นอกจากนี้ครุมีแขกยังได้คิดแต่งเพลงเดี่ยวคือ “เพลงทยอยเดี่ยว” ขึ้นจากเพลงทยอยใน เพื่อใช้เป็นเพลงสำหรับเดี่ยวปี่เพื่ออวดฝีมือเฉพาะตัว จึงเริ่มนิยมแต่งเพลงเดี่ยวกันเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ภาพที่ ๑๔ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๑๑ - พ.ศ.๒๔๕๓)

ทรงโปรดในวิทยาการแขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และนำมาใช้บริหารประเทศกระทั่งมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สำหรับด้านดนตรี ทรงโปรดบทละครและบทร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่อง “นิทราชาคริต” ทรงจึงตรัสให้จัดแสดงเป็นละครพูดสลับลำขึ้น

ด้านเครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการประสมวงปี่พาทย์ขึ้น โดยการปรับปรุงเครื่องดนตรีชนิดใหม่เข้าประสมกัน คือ นำฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัย ๗ ใบ มาเทียบเสียงเรียงกัน ๗ เสียง แล้วทำที่แขวนเรียงรอบตัวผู้ตี เรียกว่า “...ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ...” และทรงนำตะโพนไทย ๒ ลูก ถอดเท้าออก แล้วตั้งขึ้นตี เสียงทุ้มต่ำ เรียกว่า “กลองตะโพน” อีกอย่างหนึ่ง มีผู้คิดประดิษฐ์ขลุ่ยขนาดใหญ่ที่มีเสียงทุ้มต่ำเรียกว่า “ขลุ่ยอู้” ขึ้น

ภาพที่ ๑๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/thaimusichistory>

ภาพที่ ๑๖ กลองตะโพน

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com>

ภาพที่ ๑๗ ขลุ่ยอู้

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/ขลุ่ยอู้/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เกิดวงปี่พาทย์ไม้นวมชนิดหนึ่งเรียกว่า “วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์” ใช้คู่กับละครแบบใหม่ และมีการประชันฝีมือนักดนตรี การประชันนี้เองได้สร้างวิวัฒนาการขึ้นมากมาย ก่อให้เกิดการผสมวงขึ้น โดยการเอาเครื่องดนตรีต่าง ๆ มารวมเพิ่มขึ้นในวง

ภาพที่ ๑๙ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/wng-pi->

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรากฏเพลงทางกรอขึ้นเป็นครั้งแรก อาทิ เพลงเขมรไทรโยค และมีการนำเพลงหลาย ๆ เพลงที่มีความสอดคล้องทั้งด้านอัตราจังหวะ ทำนองและสำเนียงของเพลงมาเรียงติดต่อกัน เรียกว่า “ต๊ับเพลง”

ภาพที่ ๒๐ รัชกาลที่ ๖

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓ - พ.ศ. ๒๔๖๘)

เป็นรัชสมัยที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย รับราชการ และปฏิบัติธุรกิจมากมาย ข้าราชการ ศึกษาจากยุโรป เป็นอันมาก ศิลปะการแสดงต่าง ๆ จึงได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และทรงเป็นศิลปินที่เชี่ยวชาญทั้งด้านดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณศิลป์ เป็นรัชกาลที่ศิลปะวิทยาการเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในทุกด้าน เรียกได้ว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย”

เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นช่วงที่ดนตรีไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ จึงมีการปรับปรุงดัดแปลงเครื่องดนตรีของต่างชาติบางชนิดให้มีลักษณะรูปร่าง คุณภาพเสียง และวิธีการบรรเลงตามหลักของดุริยางคศิลป์ไทย ซึ่งก็คือ “อังกะลุง” ได้รับแบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีในเกาะชวา (อินโดนีเซียในปัจจุบัน) และ “ซิม” ที่ได้ปรับปรุงจากเครื่องดนตรีจีนที่เรียกว่า “หยางฉิน (Yang Chin)”

ภาพที่ ๒๑ อังกะลุง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/bikhwamrudnithiy/prawati->

ภาพที่ ๒๒ ซิมผีเสื้อ

ที่มา : http://110.170.81.29/instrument_detail/1427266291611/th/word

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ เมื่อมีเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น จึงได้นำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาผสมในวงเครื่องสายของไทย เกิดเป็น “วงเครื่องสายผสม” โดยเรียกชื่อตามแต่เครื่องดนตรีที่นำมาผสมด้วย เช่น วงเครื่องสายผสมเปียโน วงเครื่องสายผสมออร์แกน วงเครื่องสายผสมซิม เป็นต้น

ภาพที่ ๒๓ วงเครื่องสายผสม

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ นิยมบรรเลงเพลงประเภท “เพลงเถา” เป็นเพลงไทยที่มีรูปแบบการร้องหรือการบรรเลงติดต่อกันในเพลงเดียว โดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกันตามลำดับไม่น้อยกว่า ๓ ชั้น เป็นต้นว่า สามชั้น (ช้า) สองชั้น (ปานกลาง) และชั้นเดียว (เร็ว)

ภาพที่ ๒๔ รัชกาลที่ ๗

ที่มา : <https://www.thaipost.net>

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘ - พ.ศ. ๒๔๗๕)

เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศ รวมถึงสภาพบ้านเมืองเริ่มเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในด้านเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม เนื่องด้วยพระองค์ทรงโปรดในดนตรีไทยเช่นเดียวกับรัชกาลก่อน ๆ พระราชกรณียกิจในด้านดนตรีไทยนั้นมีอยู่พอสมควร ทรงมีพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง ๓ เพลง คือ

เพลงราตรีประดับดาว เกา

เพลงเขมรลออองค์ เกา

เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง สามชั้น

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๘๙)

ทรงครองราชย์ในระยะเวลาไม่นาน ประกอบกับวิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่ภาวะ **มีดมน** รัฐบาลไม่ส่งเสริมดนตรีไทยแถมยังปลูกฝังวัฒนธรรมตะวันตกให้คนไทย ให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีแบบตะวันตก ต่อมารัฐบาลยังได้ออกพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดระเบียบวัฒนธรรมทางศิลปกรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้ครูและนักดนตรีไทยเข้าใจว่ารัฐบาล ห้ามเล่นหรือไม่ส่งเสริมดนตรีไทย แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีได้ห้ามโดยเคร่งครัด คือ ยังอนุญาตให้บรรเลงในงานหรือพิธีบางอย่างได้ แต่ก็ห้ามนั่งบรรเลงกับพื้น ทั้งยังต้องขออนุญาตจากทางราชการ และต้องมีบัตรนักดนตรีที่ทางราชการออกให้

ภาพที่ ๒๕ รัชกาลที่ ๘

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/>

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

นักดนตรีไทยหลายคนต่างละทิ้งอาชีพดนตรีของตน แต่ยังมีนักดนตรีบางท่านที่ไม่ยอมทิ้งดนตรีไทย โดยเฉพาะ **ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)** ท่านยังคงสั่งสอนศิษย์และสร้างสรรค์บทเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ บทเพลงสำคัญของท่านในยุคนี้ก็คือ “**เพลงแสนคำนึง เถา**” เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกกดดัน และอัดอั้นใจของท่านในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๒๖ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)

ที่มา : <https://sirindhornmusiclibrary.li.mahidol.ac.th>

บรรดาเพลงไทยที่มีอยู่เดิม ระยะนี้มีผู้นำทำนองเพลงไทยมาใส่เนื้อร้องให้เต็มเท่ากับทำนองเพลงหรือที่เรียกว่า “**เพลงไทยเนื้อเต็ม**” (อันเป็นต้นกำเนิดของ “เพลงไทยสากล”)

ภาพที่ ๒๗ รัชกาลที่ ๙

ที่มา : <https://www.pinterest.com>

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๙ - พ.ศ. ๒๕๕๙)

ทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติเป็นสำคัญ ส่วนในด้านศิลปวัฒนธรรมทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปะหลายแขนง โดยเฉพาะด้านดนตรีนั้นทรงโปรดเป็นพิเศษ ขณะทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศทรงโปรดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า ภายหลังเมื่อเสด็จครองราชย์ทรงได้พระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ มากมาย และทรงก็มีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ทรงฝึกหัดเป่าปี่ในและทรงริเริ่มให้มีการบรรเลงเพลงไทยที่เรียบเรียงขึ้นจากเพลงไทยสากล โดยให้

ครูทเวาประสิทธิ์ พาทยโกศล นำทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ “มหาจุฬาลงกรณ์” มาแต่งเป็นทำนองเพลงไทย ต่อมาได้ปรับปรุงเพลงใหม่ร้องชื่อ “โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์” นับเป็นเพลงไทยเพลงแรกที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเพลงไทยสากล

ในขณะเดียวกันสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดดนตรีไทยมาก ทรงอุปถัมภ์และทำนุบำรุงดนตรีไทยตลอดมา ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลแก่นักเรียนหรือวงดนตรีไทยที่ชนะเลิศในการประกวดต่าง ๆ ทรงเป็นประธานในการแสดงดนตรีไทย รวมถึงทรงร่วมบรรเลงดนตรีในโอกาสต่าง ๆ

ภาพที่ ๒๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่มา : <https://highlight.kapook.com/view/201288>

เครื่องดนตรีไทยไม่ปรากฏว่ามีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรีใหม่ ๆ ขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปร่างบางประการเพื่อให้เกิดความสวยงาม มีเสียงดังไพเราะขึ้นและสะดวกในการบรรเลงกว่าเดิม เช่น มีการปรับปรุงตัวซิมจากซิมผีเสื้อหรือซิมโป๊ยเขียนให้มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมคางหมูคล้ายกระเป๋าดินทาง จึงเรียกว่า “ซิมคางหมู” หรือ “ซิมกระเป๋าดินทาง” ยังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะบางประการของซลุ่ยเพียงออ โดยให้มีข้อต่อ

ระหว่างรูปากนกแก้วกับรูเป่า สามารถเลื่อนเข้าออกเพิ่มหรือลดระยะห่าง เพื่อให้ได้ระดับเสียงสูงหรือต่ำตามต้องการ จึงเรียกขลุ่ยลักษณะ

ภาพที่ ๒๙ ขิมคางหมู

ที่มา : <http://www.khimthaimusic.com/article01.html>

ด้านวงดนตรีไทยมีการนำวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลมาบรรเลงเพลงไทยแนวใหม่ร่วมกัน เรียกว่า “วงดนตรีร่วมสมัย” ซึ่งวงดนตรีร่วมสมัยรุ่นแรก ๆ ในวงการดนตรีไทย คือ “วงฟองน้ำ”

ภาพที่ ๓๐ วงฟองน้ำ

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5200616476689933&set=a.13973506611458>

และมีการผสมวงดนตรีเฉพาะกาลที่เรียกว่า “วงมหาดุริยางค์” เป็นวงดนตรีไทยที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท และมีลักษณะการผสมวงเช่นเดียวกับวงมโหรีแต่ได้เพิ่มเครื่องดนตรีขึ้นจำนวนหลายสิบชิ้น รวมทั้งวงดนตรีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้น โดยมีผู้บรรเลงฉิ่งเพียงคนเดียวที่ทำหน้าที่กำกับจังหวะอยู่ด้านหน้าวงเหมือนวาทยกร (Conductor) ในวงดุริยางค์สากล (Orchestra)

ภาพที่ ๓๑ วงมหาดุริยางค์

ที่มา <https://krutongmusic.wordpress.com>

ภาพที่ ๓๒ รัชกาลที่ ๑๐

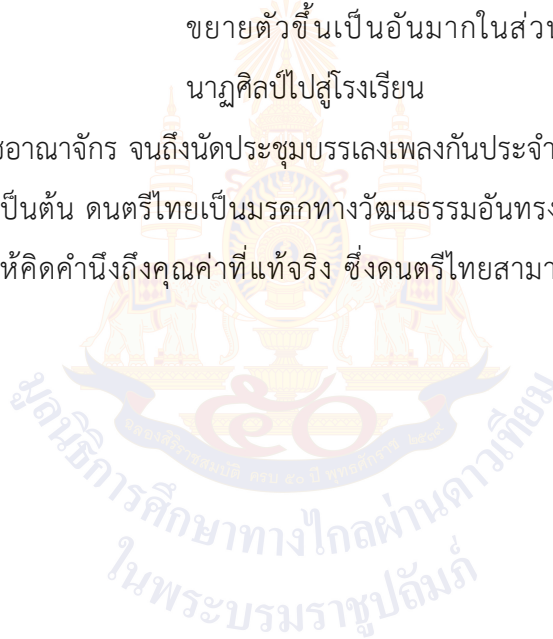
ที่มา : <https://www.trueplookpanya.com>

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

ทรงเรียนและฝึกหัดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า
ทรงขับร้องเพลงลาวดวงเดือนได้ ซึ่งเป็นเพลงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สถานะของดนตรีไทยในปัจจุบัน ยังคงอยู่และสืบทอด
ต่อไป ๆ ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรง
ส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถเล่นดนตรีไทยและขับร้อง ทั้งใน
ระดับโรงเรียนประถม มัธยมจนถึงในระดับอุดมศึกษา ดนตรีไทย
ขยายตัวขึ้นเป็นอันมากในส่วนของการศึกษา จากโรงเรียน
นาฏศิลป์ไปสู่โรงเรียน

และสถาบันทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร จนถึงนัดประชุมบรรเลงเพลงกันประจำปี อาทิ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา
เวทีการประชันปีพาทย์ เป็นต้น ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติควรอนุรักษ์และ
ถ่ายทอดแก่ชนรุ่นใหม่ ให้คิดคำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริง ซึ่งดนตรีไทยสามารถเป็นส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งใน
สังคมไทยได้

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

อัศนีย์ เปลี ยนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
ตัวชี้วัด ม. ๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีและพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลายาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่ ๑.) ยุคฟื้นฟู ๒.) ยุครุ่งเรือง ๓.) ยุคคลี่คลาย

๓. สาระการเรียนรู้

ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ยุคคลี่คลาย (ช่วงรัชกาลที่ ๗ ถึงรัชกาลปัจจุบัน)

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหา วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถบอก วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ จากนั้นให้นักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๓-๔ และใบงานที่ ๓ สำหรับการทำกิจกรรม ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิงท้าทาย โดยเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนตอบประมาณ ๑ นาที ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนรู้เรื่องอะไรกันบ้าง - ในสมัยรัชกาลที่ ๑ เครื่องดนตรีไทยที่ถูกเพิ่มเข้าในวงปี่พาทย์ คือเครื่องดนตรีใด เพราะเหตุใด	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ นักเรียนในชั้นกล่าว “สวัสดีคุณครู” จากนั้น เตรียมใบความรู้ที่ ๓-๔ และใบงานที่ ๓ สำหรับการทำกิจกรรม ๒. นักเรียนนักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยตอบคำถามเชิงท้าทาย คำตอบนักเรียน - เรียนเรื่องวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๑-๕) คำตอบนักเรียน - กลองทัด เพราะให้มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง เข้าคู่กันเป็นการทำให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม	๑. ใบความรู้ที่ ๓-๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)	ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. ผลงานใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	- วงดนตรีไทยวงใดที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ - เพลงเขมรไทรโยค เป็นเพลงประเภทใดที่ปรากฏในสมัยรัชกาลที่ ๕ ๓. จากที่นักเรียนได้ศึกษาใบความรู้และทำใบงานที่ ๓ แล้ว วันนี้เราจะมาทดสอบความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	คำตอบนักเรียน - วงมโหรีและวงปี่พาทย์เครื่องคู่ คำตอบนักเรียน - ประเภทเพลงกรอ ๓. นักเรียนตั้งใจฟังครูและเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทย และบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์			๑. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงานใบงานที่ ๓ เรื่องแผนผังความคิด สรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เกณฑ์การประเมิน
	ขั้นสอน (๕ นาที) ๑. ครูกล่าวถึง ยุคทองของดนตรีไทย ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และยุคคลี่คลาย ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๗ จนถึงรัชกาลปัจจุบันเป็นระยะเวลา	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายและบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญลงในใบความรู้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑๐๐ ปีมาแล้ว เชื่อมโยงถึงการทำกิจกรรม ทดสอบความรู้				มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละตาม ความสามารถ โดยแต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณ ๒-๓ คน ๒. ครูชี้แจงการทำกิจกรรมทดสอบความรู้ โดยครูจะมีคำถามและให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แข่งกันตอบ ซึ่งคำถามจะเกี่ยวกับวิวัฒนาการ ของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลง ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๖ ถึง รัชกาลปัจจุบัน โดยครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อ่านคำถามจนจบ จากนั้น ครูคอยให้สัญญาณ แต่ละกลุ่มยกมือให้เร็วที่สุด กลุ่มที่ยกมือเร็ว ที่สุดได้สิทธิตอบคำถามเพื่อรับคะแนนเสริม	๑. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๒-๓ คน ๒. นักเรียนตั้งใจฟังครูชี้แจงการทำกิจกรรม ทดสอบความรู้ โดยครูจะมีคำถามและให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งกันตอบ ซึ่งคำถามจะ เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัย รัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาล ปัจจุบัน โดยครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน คำถามจนจบ จากนั้น ครูคอยให้สัญญาณ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูตั้งคำถามเชิงท้าทายนักเรียนเกี่ยวกับเครื่องดนตรี วงดนตรี และเพลงไทยที่พัฒนาขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลปัจจุบัน ดังนี้ คำถามเชิงท้าทาย - เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๖ ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติมีการปรับปรุงดัดแปลงรูปร่าง คุณภาพเสียงและวิธีการบรรเลงตามหลักของดุริยางคศิลป์ไทยมีเครื่องดนตรีใดบ้าง คำตอบนักเรียน - อังกะลุงและซิม คำถามเชิงท้าทาย - จากภาพ สามารถเรียกชื่อวงดนตรีนั้นได้ว่าอย่างไร คำตอบนักเรียน	แต่ละกลุ่มยกมือให้เร็วที่สุด กลุ่มที่ยกมือเร็วที่สุดได้สิทธิตอบคำถามเพื่อรับคะแนนเสริม ๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเครื่องดนตรี วงดนตรี และเพลงไทยที่พัฒนาขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลปัจจุบัน นักเรียนตอบ - อังกะลุงและซิม นักเรียนตอบ - วงเครื่องสายผสม หรือประสม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- วงเครื่องสายผสม หรือประสม พร้อมชมวิดิโอวงเครื่องสายผสมซึ่งพัฒนาขึ้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว คำถามเชิงท้าทาย - เพลงเถาในพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๗ มี เพลงอะไรบ้าง คำตอบนักเรียน - เพลงราตรีประดับดาว เถา เพลงเขมรลอ องค์ เถา คำถามเชิงท้าทาย - “รัฐธรรมนูญ กล่าวถึง การห้ามบรรเลงดนตรีไทย เพราะเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับการพัฒนา ประเทศให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ ใครจะจัด ให้มีการบรรเลง ดนตรีไทย ต้องขออนุญาต	พร้อมชมวิดิโอวงเครื่องสายผสมซึ่ง พัฒนาขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว นักเรียนตอบ - เพลงราตรีประดับดาว เถา เพลงเขมร ลอองค์ เถา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	จากทางราชการก่อน อีกทั้ง นักดนตรีไทยก็จะต้องมีบัตรนักดนตรีที่ทางราชการออกให้” บทความนี้เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลใด คำตอบนักเรียน - รัชกาลที่ ๘ คำถามเชิงท้าทาย - เพลงไทยเดิมที่ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) ประพันธ์ขึ้นเพื่อระบายความในใจในสมัย “รัฐนิยม” คือเพลงใด คำตอบนักเรียน - เพลงแสนคำนึง เถา คำถามเชิงท้าทาย - ในสมัยรัชกาลที่ ๙ เพลงไทยเพลงแรกที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเพลงไทยสากลคือเพลงอะไร คำตอบนักเรียน	นักเรียนตอบ - รัชกาลที่ ๘ นักเรียนตอบ - เพลงแสนคำนึง เถา นักเรียนตอบ - เพลงโหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- เพลงโหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์ พร้อมชมวิดีโอ คีตราชั้น ๑ - ๒ คำถามเชิงท้าทาย - วงดนตรีที่มีการนำวงดนตรีไทยและวงดนตรี สากลมาบรรเลงเพลงไทยแนวใหม่ร่วมกันคือ อะไร พร้อมยกตัวอย่างวงดนตรี คำตอบนักเรียน - วงดนตรีร่วมสมัย วงฟองน้ำ คำถามเชิงท้าทาย - วงดนตรีไทยที่มีขนาดใหญ่ มีเครื่องดนตรีครบ ทั้ง ๔ ประเภท รวมทั้งวงดนตรีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้น โดยมีผู้บรรเลงฉิ่งเพียงคนเดียวที่ทำ หน้าที่กำกับจังหวะอยู่ด้านหน้าวงเหมือน วาทยกร (Conductor) ในวงดุริยางค์สากล (Orchestra) คือวงอะไร	พร้อมชมวิดีโอ คีตราชั้น ๑ - ๒ นักเรียนตอบ - วงดนตรีร่วมสมัย วงฟองน้ำ นักเรียนตอบ - วงมหาดุริยางค์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำตอบนักเรียน - วงมหาดุริยางค์ คำถามเชิงท้าทาย - ในรัชกาลที่ ๙-ปัจจุบันมีครูดนตรีอาวุโสท่านหนึ่งกล่าวว่า “ดนตรีไทย ไม่สิ้น เพราะทุลกระหม่อมแก้ว เอาใจใส่” จากที่กล่าวข้างต้น “ทุลกระหม่อมแก้ว” หมายถึงใคร คำตอบนักเรียน - สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๔. ครูสรุปผลคะแนนเสริมของแต่ละกลุ่มที่ได้จากการทำกิจกรรม	นักเรียนตอบ - สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๔. นักเรียนตั้งใจฟังครูสรุปผลคะแนนเสริมของแต่ละกลุ่มที่ได้จากการทำกิจกรรม			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (๒)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยเขียนลงในใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ต่อจากสัปดาห์ที่แล้ว ๒. ครูให้นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและเก็บรวบรวมใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	๑. นักเรียนเขียนสรุปความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ลงในใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ๒. นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและเก็บรวบรวมใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๓-๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๒.) ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๔.) ภาพวงดนตรีไทย

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน โดยการชมวิดีโอและการสาธิต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อนักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่อง	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

	วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้		
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้ อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ มีสาระสำคัญครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ครบถ้วน ถูกต้องมี และ สาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ครบถ้วน และถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ไม่ ครบถ้วน และไม่ถูกต้อง
๒. ความคิดสร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผังความคิดด้วยความคิดที่แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้านการสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลกใหม่ และไม่สามารถสื่อความหมายของ แผนผังความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมัยรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลา ยาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว

ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่

๑) ยุคฟื้นฟู หมายถึง ช่วงแห่งการสืบต่อศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ จากกรุงศรีอยุธยาและ กรุงธนบุรี การดนตรีจึงยังเป็นการรวบรวม แสวงหาและตั้งหลักให้มั่นเป็นสำคัญ แต่ก็เริ่มมีพัฒนาการขึ้น ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๖๙ ปี

๒) ยุครุ่งเรือง หมายถึง ช่วงที่มีการพัฒนาดนตรีจนเจริญรุ่งเรืองและแพร่หลายอย่าง กว้างขวาง กระทั่งถึงขั้นสูงสุดในทุกด้าน นับว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย” เทียบได้กับยุคคลาสสิกในดนตรี ตะวันตก ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๗๔ ปี

๓) ยุคคลี่คลาย หมายถึง ช่วงแห่งการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปะวิทยาการจากยุครุ่งเรือง รวมถึงการพยายามหนีรูปแบบความคลาสสิก ด้วยการปรับปรุงตามระเบียบวิธีของไทยเองและรับการสร้างสรรค์ ทางวัฒนธรรมจากตะวันตก จนเกิดเป็นดนตรีแนวใหม่ ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๗ - จนถึงรัชกาลปัจจุบันเป็น ระยะเวลา ๑๐๐ ปีมาแล้ว

ภาพที่ ๑ รัชกาลที่ ๑

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๕๒) ได้ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมขึ้นโดยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์และเรื่องดาหลัง ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่สมัยอยุธยา วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ใช้นำแสดงละครและแสดงโขน นับเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บทเพลงต่าง ๆ ในอดีตฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากละครไทยนั้นต้องอาศัยเพลงบรรเลงประกอบหลายประเภทนับเป็นจำนวนเพลงมากมาย ดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ จึงเป็นการฟื้นฟูให้ดีขึ้นใหม่

เครื่องดนตรีไทยได้มีการเพิ่ม.....เข้าไปในวงปี่พาทย์เครื่องห้าอีก ๑ ใบ จากเดิมที่ใช้เพียงใบเดียว เพิ่มอีก ๑ ใบ เป็น ๒ ใบ คือ มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง ซึ่งสันนิษฐานว่า กลองทัดที่เพิ่มเข้าไปไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เป็นเครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าบรรเลงในที่โล่งแจ้งก็จะใช้กลองขนาดย่อมที่มีเสียงสูง (ตุม) เพื่อให้เสียงดังไปไกล แต่ถ้าบรรเลงในที่ร่มหรือภายในอาคารก็จะใช้กลองขนาดใหญ่ เสียงทุ้มต่ำ กำลังดี (ต้อม) ต่อมาในรัชกาลนี้ จึงได้ใช้กลองทัดทั้ง ๒ ใบ ให้เข้าคู่กันเป็นการทำให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ภาพที่ ๒ วงปี่พาทย์เครื่องห้า (รัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ที่มา : <http://www.patakorn.com/modules.php?name=News&file=article&sid=32>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาดแก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รวมเป็น ๘ คน กลายเป็น “.....”

ภาพที่ ๔ รัชกาลที่ ๒

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๕๒ - พ.ศ. ๒๓๖๗)

ดนตรีไทยและละครเริ่มพัฒนาขึ้นด้วยพระองค์ทรงดำเนินนโยบายฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมสืบต่อจากพระราชบิดาทรงส่งเสริมด้านวรรณคดีและการละคร ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาและรามเกียรติ์ ส่วนด้านดนตรี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการสืงซอสามสาย ทรงมีซอสามสายคู่พระหัตถ์ชื่อ “ซอสายฟ้าฟาด” พระองค์ยังทรงตรากฎหมาย “ตราภูมิคุ้มห้าม” เว้นภาษีสวนมะพร้าวขอมที่มีลูกมะพร้าวขอม (สำหรับนำมาใช้เป็นกะโหลกซอสามสาย) นับเป็นการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวขอม เพื่อการดนตรีไทยโดยแท้

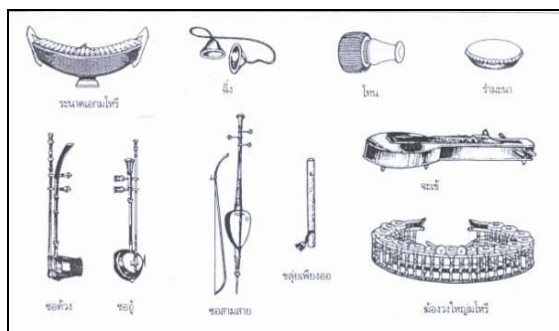
เครื่องดนตรีชิ้นสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ คือ “.....” เนื่องจากการขับเสภาเป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมในสมัยนี้ แต่เดิมการขับเสภานั้นไม่มีวงดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบการขับ มีเพียงการขับเป็นทำนองเสภาอย่างเดียว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ จึงมีการนำวงปี่พาทย์เข้ามาบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาให้คนขับเสภาได้พักและคิดทำนองร้องขึ้นในบางบทบางตอนที่เหมาะสมเพื่อนำมาขับร้อง แล้วให้ปี่พาทย์บรรเลงรับ จึงมีผู้คิดประดิษฐ์กลองสองหน้าขึ้นใช้แทนตะโพน และกลองทัด ซึ่งมีเสียงดังเกินไปจนกลบเสียงร้อง

ภาพที่ ๕ กลองสองหน้า

ที่มา : <https://vi555.wordpress.com/เครื่องดี/เครื่องดีที่ทำด้วยหนัง/กลองสองหน้า/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ วงมโหรีภายหลังใช้ “จะเข้” แทนกระจำปี และใช้ “ซ้องวง” แทนระนาดแก้ว รวมถึงมีการนำวงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาในคนขับได้พักเหนื่อย จึงมีพระราชดำริให้มีปี่พาทย์รับเสภา เป็นเหตุให้เรียกชื่อวงปี่พาทย์นี้ว่า “.....”

ภาพที่ ๖ วงมโหรีวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วงมโหรีวงเล็ก/>

ภาพที่ ๗ วงปี่พาทย์เสภา

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วงปี่พาทย์เสภา/>

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๒ ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยที่มีความไพเราะ เป็นที่รู้จักกันในการดนตรีไทยและนิยมบรรเลงกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือ “.....”

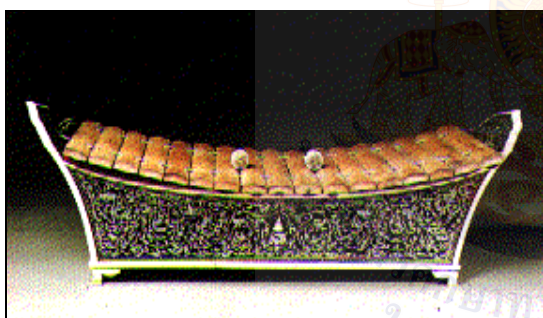
ภาพที่ ๘ รัชกาลที่ ๓

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗ - พ.ศ. ๒๓๙๔) เนื่องจากไม่ทรงโปรดการละครและดนตรี ทรงให้ยกเลิกงานดนตรีและละครหลวง แต่บรรดาเจ้านายที่มีวงดนตรีและคณะละครภายในวังไม่ทรงห้าม ดังนั้นการละครและดนตรีจึงไปเจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านายและบรรดาเจ้านายเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญในการอุปถัมภ์ส่งเสริมให้การละครและดนตรีไทยเจริญรุ่งเรืองนับแต่นั้นสืบเรื่อยมาจนถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕

การประดิษฐ์เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม” ขึ้นเพื่อให้เป็นคู่กับระนาดเอก และ “ฆ้องวงเล็ก” เพื่อให้คู่กับฆ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์เดิม

สันนิษฐานว่า ในสมัยนี้เริ่มมีชาวต่างชาติ ไทยเราย่อมได้ยืมดนตรีต่างชาติที่มีเสียงสูงเสียงต่ำหลายรูปแบบ จึงเป็นเหตุให้คิดสร้างระนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม เสียงจะได้ทุ้มต่ำและสร้างลูกฆ้องให้มีขนาดเล็กลงกว่าเดิม

ภาพที่ ๙ ระนาดทุ้ม

ที่มา :

<http://www.thaigoodview.com/node/50876>

ภาพที่ ๑๐ ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/>

วงมโหรีวงเล็ก/

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อคิดทำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กเพิ่มขึ้นในวงปี่พาทย์ จึงเพิ่มเครื่องดนตรี ๒ ชนิดนี้เข้าในวงมโหรีเครื่องแปด และใช้ “ฉิ่ง” แทนกรับพวงเพื่อให้เสียงจังหวะดังขึ้น และเพิ่ม “ฉาบ” เข้าในวง มีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีเข้าไปจนกระทั่งกลายเป็น ๑๒ คน จึงเรียกชื่อเพียงว่า “วงมโหรี” จากนั้นได้นำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กมาประสมให้เข้าคู่กับระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่ที่มีอยู่แต่เดิมในวงปี่พาทย์เครื่องห้า และยังนำปี่นอกเข้ามาประสมอีก ๑ เล่า ให้เข้าคู่กับปี่ใน จึงเรียกว่า “.....” ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในขอบเขตเสียง แต่ยังคงใช้สำหรับการประโคมและบรรเลงประกอบการแสดงโขนละครได้เช่นเดิม

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นช่วงที่เริ่มนิยมแต่งขยายเพลงสองชั้นขึ้นเป็น “.....”
แม้แต่เพลงร้องประกอบเสภา ทั้งทางดนตรีและทางร้อง โดยมีพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) หรือ
“ครูมีแขก” เป็นผู้บุกเบิกและริเริ่มนำเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นมาแต่งขยายขึ้นเป็นสามชั้น

ภาพที่ ๑๑ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๓๙๕ - พ.ศ. ๒๔๑๑)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปกครองทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน แม้ด้านดนตรีจึงถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย ทั้งวิชาการ เครื่องดนตรีและวงดนตรี มีบรรดาครูอาจารย์ผู้ฝีมือเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องด้วยรัชกาลที่ ๕ พระราชทานอนุญาตให้ประชาชนเล่นดนตรีและละครผู้หญิง (ละครใน) ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๘ นับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในด้านการบันเทิงที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ การเรียนขับร้องดนตรีจึงกระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น ลูกหลานบ้านใดมีฝีมือมีความสามารถในทางดนตรีก็มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในวังในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์หรือบ้านของขุนนางมากขึ้น

เครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ให้มีเสียงดังกังวานมากขึ้น โดยทรงใช้หลักการกำเนิดเสียงจากเครื่องเขี่ยหวีเหล็ก (Music Box) มาดัดแปลงเป็น “..... หรือ ระนาดเอกเหล็ก” และ “ระนาดทุ้มเหล็ก” แล้วนำไปผสมในวงดนตรีต่อไป

ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็ก

ภาพที่ ๑๒ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก

ที่มา : <https://hs2kvo.blogspot.com>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อมีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรี คือ “ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก” ได้นำมาผสมในวงปี่พาทย์มีขนาดใหญ่ขึ้น จึงเรียกว่า “.....”

ภาพที่ ๑๓ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ที่มา : <http://thai3music.blogspot.com/p/3-1.html>

บทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เริ่มนิยมแต่งเพลงประเภททยอย และเพลงสามชั้นกันอย่างแพร่หลาย นับเป็นความก้าวหน้าใหม่ในวงการดนตรีไทย นอกจากนี้ครุมีแขกยังได้คิดแต่งเพลงเดี่ยวคือ “เพลงทยอยเดี่ยว” ขึ้นจากเพลงทยอยใน เพื่อใช้เป็นเพลงสำหรับเดี่ยวปี่เพื่ออวดฝีมือเฉพาะตัว จึงเริ่มนิยมแต่งเพลงเดี่ยวกันเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ภาพที่ ๑๔ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๑๑ - พ.ศ.๒๔๕๓)

ทรงโปรดในวิทยาการแขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และนำมาใช้บริหารประเทศกระทั่งมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สำหรับด้านดนตรี ทรงโปรดบทละครและบทร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่อง “นิทราชาคริต” ทรงจึงตรัสให้จัดแสดงเป็นละครพูดสลับลำขึ้น

ด้านเครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการประสมวงปี่พาทย์ขึ้น โดยการปรับปรุงเครื่องดนตรีชนิดใหม่เข้าประสมกัน คือ นำฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัย ๗ ใบ มาเทียบเสียงเรียงกัน ๗ เสียง แล้วทำที่แขวนเรียงรอบตัวผู้ตี เรียกว่า “.....” และทรงนำตะโพนไทย ๒ ลูก ถอดเท้าออก แล้วตั้งขึ้นตี เสียงทุ้มต่ำ เรียกว่า “กลองตะโพน” อีกอย่างหนึ่ง มีผู้คิดประดิษฐ์ขลุ่ยขนาดใหญ่ที่มีเสียงทุ้มต่ำเรียกว่า “ขลุ่ยอู้” ขึ้น

ภาพที่ ๑๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/thaimusichistory>

ภาพที่ ๑๖ กลองตะโพน

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com>

ภาพที่ ๑๗ ขลุ่ยอู้

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/ขลุ่ยอู้/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เกิดวงปี่พาทย์ไม้นวมชนิดหนึ่งเรียกว่า “.....”
ใช้คู่กับละครแบบใหม่ และมีการประชันฝีมือนักดนตรี การประชันนี้เองได้สร้างวิวัฒนาการขึ้นมากมาย
ก่อให้เกิดการผสมวงขึ้น โดยการเอาเครื่องดนตรีต่าง ๆ มารวมเพิ่มขึ้นในวง

ภาพที่ ๑๙ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/wng-pi->

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรากฏเพลงทางกรอขึ้นเป็นครั้งแรก อาทิ เพลงเขมรไทรโยค และมีการ
นำเพลงหลาย ๆ เพลงที่มีความสอดคล้องทั้งด้านอัตราจังหวะ ทำนองและสำเนียงของเพลงมาเรียงติดต่อกัน
เรียกว่า “ต๊ับเพลง”

ภาพที่ ๒๐ รัชกาลที่ ๖

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓ - พ.ศ. ๒๔๖๘)

เป็นรัชสมัยที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย รับราชการ และปฏิบัติธุรกิจมากมาย ข้าราชการ ศึกษาจากยุโรป เป็นอันมาก ศิลปะการแสดงต่าง ๆ จึงได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และทรงเป็นศิลปินที่เชี่ยวชาญทั้งด้านดนตรี นาฏศิลป์และวรรณศิลป์ เป็นรัชกาลที่ศิลปะวิทยาการเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในทุกด้าน เรียกได้ว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย”

เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นช่วงที่ดนตรีไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ จึงมีการปรับปรุงดัดแปลงเครื่องดนตรีของต่างชาติบางชนิดให้มีลักษณะรูปร่าง คุณภาพเสียง และวิธีการบรรเลงตามหลักของดุริยางคศิลป์ไทย ซึ่งก็คือ “อังกะลุง” ได้รับแบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีในเกาะชวา (อินโดนีเซียในปัจจุบัน) และ “ซิม” ที่ได้ปรับปรุงจากเครื่องดนตรีจีนที่เรียกว่า “หยางฉิน (Yang Chin)”

ภาพที่ ๒๑ อังกะลุง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/bikhwamrudnithiy/prawati->

ภาพที่ ๒๒ ซิมผีเสื้อ

ที่มา : http://110.170.81.29/instrument_detail/1427266291611/th/word

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ เมื่อมีเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น จึงได้นำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาผสมในวงเครื่องสายของไทย เกิดเป็น “วงเครื่องสายผสม” โดยเรียกชื่อตามแต่เครื่องดนตรีที่นำมาผสมด้วย เช่น วงเครื่องสายผสมเปียโน วงเครื่องสายผสมออร์แกน วงเครื่องสายผสมซิม เป็นต้น

ภาพที่ ๒๓ วงเครื่องสายผสม

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ นิยมบรรเลงเพลงประเภท “เพลงเถา” เป็นเพลงไทยที่มีรูปแบบการร้องหรือการบรรเลงติดต่อกันในเพลงเดียว โดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกันตามลำดับไม่น้อยกว่า ๓ ชั้น เป็นต้นว่า สามชั้น (ช้า) สองชั้น (ปานกลาง) และชั้นเดียว (เร็ว)

ภาพที่ ๒๔ รัชกาลที่ ๗

ที่มา : <https://www.thaipost.net>

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘ - พ.ศ. ๒๔๗๗)

เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศ รวมถึงสภาพบ้านเมืองเริ่มเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในด้านเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม เนื่องด้วยพระองค์ทรงโปรดในดนตรีไทยเช่นเดียวกับรัชกาลก่อน ๆ พระราชกรณียกิจในด้านดนตรีไทยนั้นมีอยู่พอสมควร ทรงมีพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง ๓ เพลง คือ

เพลงราตรีประดับดาว เกา

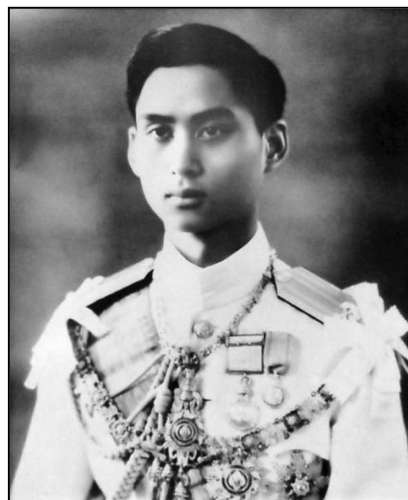
เพลงเขมรลออองค์ เกา

เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง สามชั้น

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๘๙)

ทรงครองราชย์ในระยะเวลาไม่นาน ประกอบกับวิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่ภาวะ **มีดมน** รัฐบาลไม่ส่งเสริมดนตรีไทยแถมยังปลูกฝังวัฒนธรรมตะวันตกให้คนไทย ให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีแบบตะวันตก ต่อมารัฐบาลยังได้ออกพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดระเบียบวัฒนธรรมทางศิลปกรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้ครูและนักดนตรีไทยเข้าใจว่ารัฐบาล ห้ามเล่นหรือไม่ส่งเสริมดนตรีไทย แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีได้ห้ามโดยเคร่งครัด คือ ยังอนุญาตให้บรรเลงในงานหรือพิธีบางอย่างได้ แต่ก็ห้ามนั่งบรรเลงกับพื้น ทั้งยังต้องขออนุญาตจากทางราชการ และต้องมีบัตรนักดนตรีที่ทางราชการออกให้

ภาพที่ ๒๕ รัชกาลที่ ๘

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/>

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

นักดนตรีไทยหลายคนต่างละทิ้งอาชีพดนตรีของตน แต่ยังมีนักดนตรีบางท่านที่ไม่ยอมทิ้งดนตรีไทย โดยเฉพาะ **ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)** ท่านยังคงสั่งสอนศิษย์และสร้างสรรค์บทเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ บทเพลงสำคัญของท่านในยุคนี้ก็คือ “**เพลงแสนคำนึง เถา**” เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกกดดัน และอัดอั้นใจของท่านในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๒๖ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)

ที่มา : <https://sirindhornmusiclibrary.li.mahidol.ac.th>

บรรดาเพลงไทยที่มีอยู่เดิม ระยะนี้มีผู้นำทำนองเพลงไทยมาใส่เนื้อร้องให้เต็มเท่ากับทำนองเพลงหรือที่เรียกว่า “**เพลงไทยเนื้อเต็ม**” (อันเป็นต้นกำเนิดของ “เพลงไทยสากล”)

ภาพที่ ๒๗ รัชกาลที่ ๙

ที่มา : <https://www.pinterest.com>

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๙ - พ.ศ. ๒๕๕๙)

ทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติเป็นสำคัญ ส่วนในด้านศิลปวัฒนธรรมทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปะหลายแขนง โดยเฉพาะด้านดนตรีนั้นทรงโปรดเป็นพิเศษ ขณะทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศทรงโปรดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า ภายหลังเมื่อเสร็จครองราชย์ทรงได้พระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ มากมาย และทรงก็มีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ทรงฝึกหัดเป่าปี่ในและทรงริเริ่มให้มีการบรรเลงเพลงไทยที่เรียบเรียงขึ้นจากเพลงไทยสากล โดยให้ครู

เทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล นำทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ “มหาจุฬาลงกรณ์” มาแต่งเป็นทำนองเพลงไทย ต่อมาได้ปรับปรุงเพลงใหม่ร้องชื่อ “โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์” นับเป็นเพลงไทยเพลงแรกที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเพลงไทยสากล

ในขณะเดียวกันสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดดนตรีไทยมาก ทรงอุปถัมภ์และทำนุบำรุงดนตรีไทยตลอดมา ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลแก่นักเรียนหรือวงดนตรีไทยที่ชนะเลิศในการประกวดต่าง ๆ ทรงเป็นประธานในการแสดงดนตรีไทย รวมถึงทรงร่วมบรรเลงดนตรีในโอกาสต่าง ๆ

ภาพที่ ๒๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่มา : <https://highlight.kapook.com/view/201288>

เครื่องดนตรีไทยไม่ปรากฏว่ามีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรีใหม่ ๆ ขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปร่างบางประการเพื่อให้เกิดความสวยงาม มีเสียงดังไพเราะขึ้นและสะดวกในการบรรเลงกว่าเดิม เช่น มีการปรับปรุงตัวซิมจากซิมผีเสื้อหรือซิมโป๊ยเขียนให้มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมคางหมูคล้ายกระเป๋าดินทาง จึงเรียกว่า “ซิมคางหมู” หรือ “ซิมกระเป๋าดินทาง” ยังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะบางประการของซลุ่ยเพียงออ โดยให้มีข้อต่อ

ระหว่างรูปากนกแก้วกับรูปา สามารถเลื่อนเข้าออกเพิ่มหรือลดระยะห่าง เพื่อให้ได้ระดับเสียงสูงหรือต่ำตามต้องการ จึงเรียกขลุ่ยลักษณะ

ภาพที่ ๒๙ ขิมคางหมู

ที่มา : <http://www.khimthaimusic.com/article01.html>

ด้านวงดนตรีไทยมีการนำวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลมาบรรเลงเพลงไทยแนวใหม่ร่วมกัน เรียกว่า “วงดนตรีร่วมสมัย” ซึ่งวงดนตรีร่วมสมัยรุ่นแรก ๆ ในวงการดนตรีไทย คือ “วงฟองน้ำ”

ภาพที่ ๓๐ วงฟองน้ำ

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5200616476689933&set=a.13973506611458>

และมีการผสมวงดนตรีเฉพาะกาลที่เรียกว่า “วงมหาดุริยางค์” เป็นวงดนตรีไทยที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท และมีลักษณะการผสมวงเช่นเดียวกับวงมโหรีแต่ได้เพิ่มเครื่องดนตรีขึ้นจำนวนหลายสิบชิ้น รวมทั้งวงดนตรีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้น โดยมีผู้บรรเลงฉิ่งเพียงคนเดียวที่ทำหน้าที่กำกับจังหวะอยู่ด้านหน้าวงเหมือนวาทยกร (Conductor) ในวงดุริยางค์สากล (Orchestra)

ภาพที่ ๓๑ วงมหาดุริยางค์

ที่มา <https://krutongmusic.wordpress.com>

ภาพที่ ๓๒ รัชกาลที่ ๑๐

ที่มา : <https://www.trueplookpanya.com>

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

ทรงเรียนและฝึกหัดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า
ทรงขับร้องเพลงลาวดวงเดือนได้ ซึ่งเป็นเพลงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สถานะของดนตรีไทยในปัจจุบัน ยังคงอยู่และสืบทอด
ต่อไป ๆ ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรง
ส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถเล่นดนตรีไทยและขับร้อง ทั้งใน
ระดับโรงเรียนประถม มัธยมจนถึงในระดับอุดมศึกษา ดนตรีไทย
ขยายตัวขึ้นเป็นอันมากในส่วนของการศึกษา จากโรงเรียน
นาฏศิลป์ไปสู่โรงเรียน

และสถาบันทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร จนถึงนัดประชุมบรรเลงเพลงกันประจำปี อาทิ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา
เวทีการประชันปีพาทย์ เป็นต้น ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติควรอนุรักษ์และ
ถ่ายทอดแก่ชนรุ่นใหม่ ให้คิดคำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริง ซึ่งดนตรีไทยสามารถเป็นส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งใน
สังคมไทยได้

แหล่งอ้างอิง

สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
อัศนีย์ เปลี ยนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

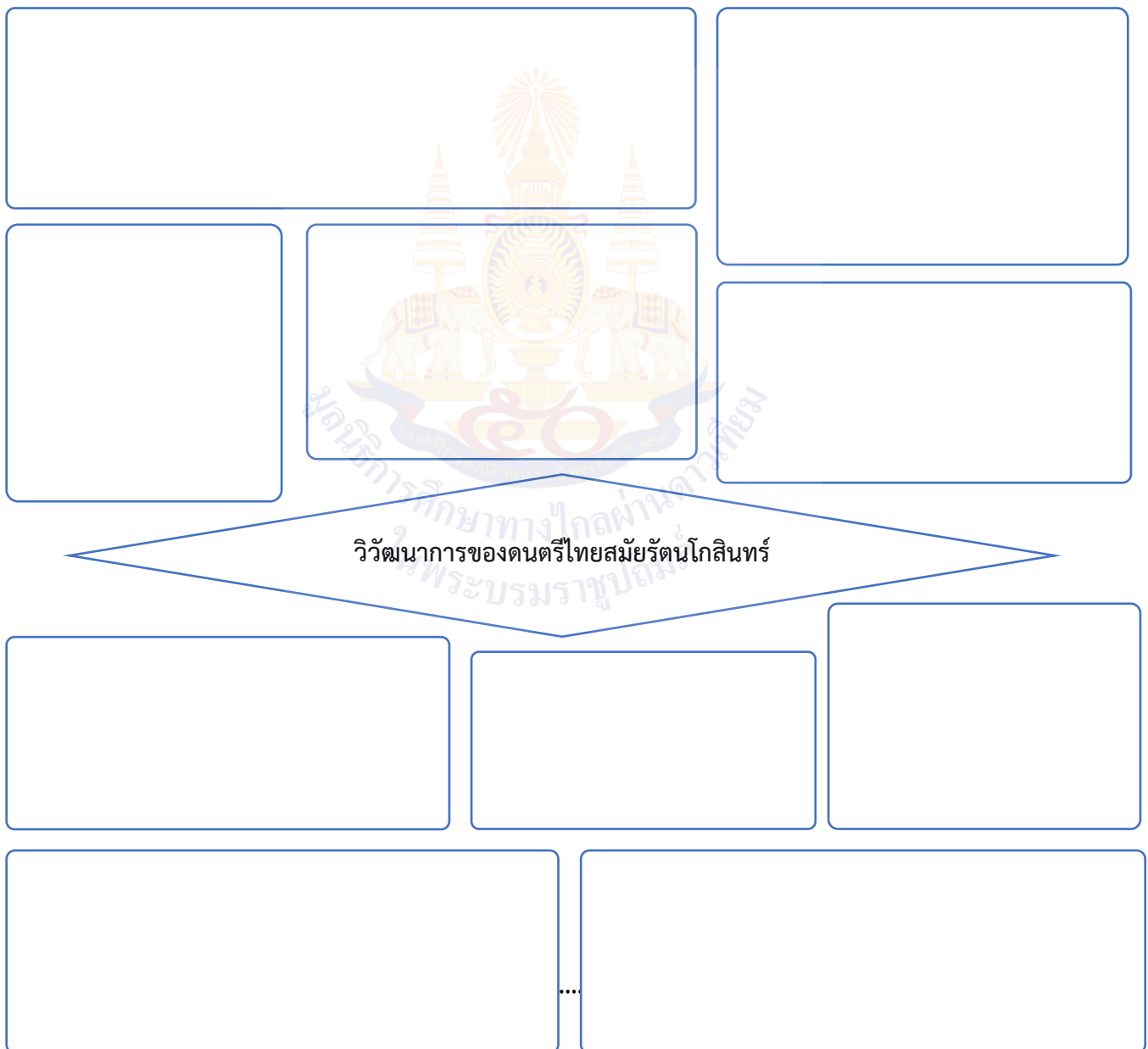
ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทยและบทเพลงที่เกิดขึ้นในแต่ละรัชกาลไทยโดยสังเขป

วิวัฒนาการของดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์

....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๓ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ - ๔ เรื่อง วิวัฒนาการดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมัยรัตนโกสินทร์

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และพระมหากษัตริย์องค์ต่อ ๆ มา เป็นลำดับจนถึงรัชกาลปัจจุบันแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นระยะเวลา ยาวนาน ๒๔๐ กว่าปีแล้ว

ดังนั้น เราจึงแบ่งช่วงระยะเวลาทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น ๓ ระยะ (พิชิต ชัยเสรี, ๒๕๔๒) ได้แก่

๑) ยุคฟื้นฟู หมายถึง ช่วงแห่งการสืบต่อศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ จากกรุงศรีอยุธยาและ กรุงธนบุรี การดนตรีจึงยังเป็นการรวบรวม แสวงหาและตั้งหลักให้มั่นเป็นสำคัญ แต่ก็เริ่มมีพัฒนาการขึ้น ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๖๙ ปี

๒) ยุครุ่งเรือง หมายถึง ช่วงที่มีการพัฒนาดนตรีจนเจริญรุ่งเรืองและแพร่หลายอย่าง กว้างขวาง กระทั่งถึงขั้นสูงสุดในทุกด้าน นับว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย” เทียบได้กับยุคคลาสสิกในดนตรี ตะวันตก ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเป็นระยะเวลา ๗๔ ปี

๓) ยุคคลี่คลาย หมายถึง ช่วงแห่งการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปะวิทยาการจากยุครุ่งเรือง รวมถึงการพยายามหนีรูปแบบความคลาสสิก ด้วยการปรับปรุงตามระเบียบวิถีของไทยเองและรับการสร้างสรรค์ ทางวัฒนธรรมจากตะวันตก จนเกิดเป็นดนตรีแนวใหม่ ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ ๗ - จนถึงรัชกาลปัจจุบันเป็น ระยะเวลา ๑๐๐ ปีมาแล้ว

มาแล้ว

ภาพที่ ๑ รัชกาลที่ ๑

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๕๒) ได้ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมขึ้นโดยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์และเรื่องดาหลัง ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่สมัยอยุธยา วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ใช้นำแสดงละครและแสดงโขน นับเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บทเพลงต่าง ๆ ในอดีตฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากละครไทยนั้นต้องอาศัยเพลงบรรเลงประกอบหลายประเภทนับเป็นจำนวนเพลงมากมาย ดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ จึงเป็นการฟื้นฟูหัดขึ้นใหม่

เครื่องดนตรีไทยได้มีการเพิ่ม...กลองทัด...เข้าไปในวงปี่พาทย์เครื่องห้าอีก ๑ ใบ จากเดิมที่ใช้เพียงใบเดียว เพิ่มอีก ๑ ใบ เป็น ๒ ใบ คือ มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง ซึ่งสันนิษฐานว่า กลองทัดที่เพิ่มเข้าไปไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เป็นเครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าบรรเลงในที่โล่งแจ้งก็จะใช้กลองขนาดย่อมที่มีเสียงสูง (ตุม) เพื่อให้เสียงดังไปไกล แต่ถ้าบรรเลงในที่ร่มหรือภายในอาคารก็จะใช้กลองขนาดใหญ่ เสียงทุ้มต่ำ กำลังดี (ต้อม) ต่อมาในรัชกาลนี้ จึงได้ใช้กลองทัดทั้ง ๒ ใบ ให้เข้าคู่กันเป็นการทำให้เกิดความสมบูรณ์และไพเราะยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ภาพที่ ๒ วงปี่พาทย์เครื่องห้า (รัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ที่มา : <http://www.patakorn.com/modules.php?name=News&file=article&sid=32>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๒ ชนิด คือ ระนาดไม้และระนาดแก้ว เข้ามาประสมในวงมโหรีเครื่องหก รวมเป็น ๘ คน กลายเป็น “วงมโหรีเครื่องแปด”

ภาพที่ ๔ รัชกาลที่ ๒

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๕๒ - พ.ศ. ๒๓๖๗)

ดนตรีไทยและละครเริ่มพัฒนาขึ้นด้วยพระองค์ทรงดำเนินนโยบายฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมสืบต่อจากพระราชบิดาทรงส่งเสริมด้านวรรณคดีและการละคร ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาและรามเกียรติ์ ส่วนด้านดนตรี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการสืงซอสามสาย ทรงมีซอสามสายคู่พระหัตถ์ชื่อ “ซอสายฟ้าฟาด” พระองค์ยังทรงตรากฎหมาย “ตราภูมิคุ้มห้าม” เว้นภาษีสวนมะพร้าวขที่มีลูกมะพร้าวข (สำหรับนำมาใช้เป็นกะโหลกซอสามสาย) นับเป็นการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวข เพื่อการดนตรีไทยโดยแท้

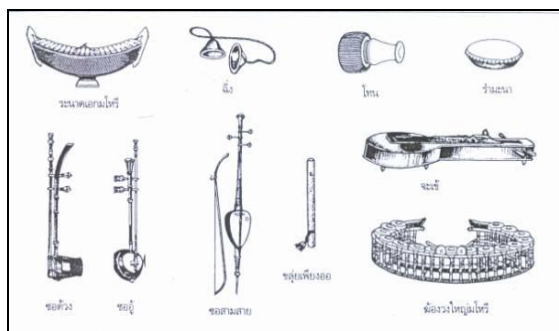
เครื่องดนตรีชิ้นสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ คือ “กลองสองหน้า” เนื่องจากการขับเสภาเป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมในสมัยนี้ แต่เดิมการขับเสภาไม่นับว่าดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบการขับ มีเพียงการขับเป็นทำนองเสภาอย่างเดียว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ จึงมีการนำวงปี่พาทย์เข้ามาบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาให้คนขับเสภาได้พักและคิดทำนองร้องขึ้นในบางบทบางตอนที่เหมาะสมเพื่อนำมาขับร้อง แล้วให้ปี่พาทย์บรรเลงรับ จึงมีผู้คิดประดิษฐ์กลองสองหน้าขึ้นใช้แทนตะโพน และกลองทัด ซึ่งมีเสียงดังเกินไปจนกลบเสียงร้อง

ภาพที่ ๕ กลองสองหน้า

ที่มา : <https://vi555.wordpress.com/เครื่องตี/เครื่องตีที่ทำด้วยหนัง/กลองสองหน้า/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ วงมโหรีภายหลังใช้ “จะเข้” แทนกระจำปี่ และใช้ “ซ้องวง” แทนระนาดแก้ว รวมถึงมีการนำวงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบการขับเสภา เพื่อคั่นเวลาในคนขับได้พักเหนื่อย จึงมีพระราชดำริให้มีปี่พาทย์รับเสภา เป็นเหตุให้เรียกชื่อวงปี่พาทย์นี้ว่า “วงปี่พาทย์เสภา...”

ภาพที่ ๖ วงมโหรีวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วงมโหรีวงเล็ก/>

ภาพที่ ๗ วงปี่พาทย์เสภา

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/วงปี่พาทย์เสภา/>

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๒ ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยที่มีความไพเราะ เป็นที่รู้จักกันในวงการดนตรีไทยและนิยมบรรเลงกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือ “เพลงบุหลันลอยเลื่อน สองชั้น”

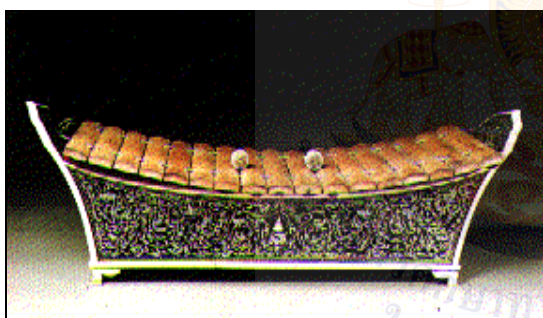
ภาพที่ ๘ รัชกาลที่ ๓

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓
(พ.ศ. ๒๓๖๗ - พ.ศ. ๒๓๙๔) เนื่องจากไม่ทรงโปรดการละครและดนตรี ทรงให้ยกเลิกงานดนตรีและละครหลวง แต่บรรดาเจ้านายที่มีวงดนตรีและคณะละครภายในวังไม่ทรงห้าม ดังนั้นการละครและดนตรีจึงไปเจริญรุ่งเรืองตามวังของเจ้านายและบรรดาเจ้านายเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญในการอุปถัมภ์ส่งเสริมให้การละครและดนตรีไทยเจริญรุ่งเรืองนับแต่นั้นสืบเรื่อยมาจนถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕

การประดิษฐ์เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม” ขึ้นเพื่อให้เป็นคู่กับระนาดเอก และ “ฆ้องวงเล็ก” เพื่อให้คู่กับฆ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์เดิม

สันนิษฐานว่า ในสมัยนี้เริ่มมีชาวต่างชาติ ไทยเราย่อมได้ยืมดนตรีต่างชาติที่มีเสียงสูงเสียงต่ำหลายรูปแบบ จึงเป็นเหตุให้คิดสร้างระนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม เสียงจะได้ทุ้มต่ำและสร้างลูกฆ้องให้มีขนาดเล็กลงกว่าเดิม

ภาพที่ ๙ ระนาดทุ้ม

ที่มา :

<http://www.thaigoodview.com/node/50876>

ภาพที่ ๑๐ ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/>

วงมโหรีวงเล็ก/

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อคิดทำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กเพิ่มขึ้นในวงปี่พาทย์ จึงเพิ่มเครื่องดนตรี ๒ ชนิดนี้เข้าในวงมโหรีเครื่องแปด และใช้ “ฉิ่ง” แทนกรับพวงเพื่อให้เสียงจังหวะดังขึ้น และเพิ่ม “ฉาบ” เข้าในวง มีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีเข้าไปจนกระทั่งกลายเป็น ๑๒ คน จึงเรียกชื่อเพียงว่า “วงมโหรี” จากนั้นได้นำระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็กมาประสมให้เข้าคู่กับระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่ที่มีอยู่แต่เดิมในวงปี่พาทย์เครื่องห้า และยังนำปี่นอกเข้ามาประสมอีก ๑ เล่า ให้เข้าคู่กับปี่ใน จึงเรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องคู่” ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในขอบเขตเสียง แต่ยังคงใช้สำหรับการประโคมและบรรเลงประกอบการแสดงโขนละครได้เช่นเดิม

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นช่วงที่เริ่มนิยมแต่งขยายเพลงสองชั้นขึ้นเป็น “เพลงสามชั้น” แม้แต่เพลงร้องประกอบเสภา ทั้งทางดนตรีและทางร้อง โดยมีพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) หรือ “ครูมีแขก” เป็นผู้บุกเบิกและริเริ่มนำเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นมาแต่งขยายขึ้นเป็นสามชั้น

ภาพที่ ๑๑ รัชกาลที่ ๔

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ (พ.ศ.๒๓๙๔ - พ.ศ.๒๔๑๑)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปกครองทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน แม้ด้านดนตรีจึงถือเป็นยุคทองของดนตรีไทย ทั้งวิชาการ เครื่องดนตรีและวงดนตรี มีบรรดาคณาจารย์ผู้ฝีมือเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องด้วยรัชกาลที่ ๔ พระราชทานอนุญาตให้ประชาชนเล่นดนตรีและละครผู้หญิง (ละครใน) ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๘ นับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในด้านการบันเทิงที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ การเรียนขับร้องดนตรีจึงกระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น ลูกหลานบ้านใดมีฝีมือมีความสามารถในทางดนตรีก็มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในวัง ในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์หรือบ้านของขุนนางมากขึ้น

เครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นใหม่ให้มีเสียงดังกังวานมากขึ้น โดยทรงใช้หลักการกำเนิดเสียงจากเครื่องเขี่ยหวีเหล็ก (Music Box) มาดัดแปลงเป็น “.....ระนาดทอง หรือ ระนาดเอกเหล็ก” และ “ระนาดทุ้มเหล็ก” แล้วนำไปผสมในวงดนตรีต่อไป

ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็ก

ภาพที่ ๑๒ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก

ที่มา : <https://hs2kvo.blogspot.com>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เมื่อมีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรี คือ “ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก” ได้นำมาผสมในวงปี่พาทย์มีขนาดใหญ่ขึ้น จึงเรียกว่า “.....วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่.....”

ภาพที่ ๑๓ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ที่มา : <http://thai3music.blogspot.com/p/3-1.html>

บทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ เริ่มนิยมแต่งเพลงประเภททยอย และเพลงสามชั้นกันอย่างแพร่หลาย นับเป็นความก้าวหน้าใหม่ในวงการดนตรีไทย นอกจากนี้ครุมีแขกยังได้คิดแต่งเพลงเดี่ยวคือ “เพลงทยอยเดี่ยว” ขึ้นจากเพลงทยอยใน เพื่อใช้เป็นเพลงสำหรับเดี่ยวปี่เพื่ออวดฝีมือเฉพาะตัว จึงเริ่มนิยมแต่งเพลงเดี่ยวกันเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ภาพที่ ๑๔ รัชกาลที่ ๕

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๑๑ - พ.ศ.๒๔๕๓)

ทรงโปรดในวิทยาการแขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และนำมาใช้บริหารประเทศกระทั่งมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สำหรับด้านดนตรี ทรงโปรดบทละครและบทร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่อง “นิทราชาคริต” ทรงจึงตรัสให้จัดแสดงเป็นละครพูดสลับลำขึ้น

ด้านเครื่องดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการประสมวงปี่พาทย์ขึ้น โดยการปรับปรุงเครื่องดนตรีชนิดใหม่เข้าประสมกัน คือ นำฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัย ๗ ใบ มาเทียบเสียงเรียงกัน ๗ เสียง แล้วทำที่แขวนเรียงรอบตัวผู้ตี เรียกว่า “...ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ...” และทรงนำตะโพนไทย ๒ ลูก ถอดเท้าออก แล้วตั้งขึ้นตี เสียงทุ้มต่ำ เรียกว่า “กลองตะโพน” อีกอย่างหนึ่ง มีผู้คิดประดิษฐ์ขลุ่ยขนาดใหญ่ที่มีเสียงทุ้มต่ำเรียกว่า “ขลุ่ยอู้” ขึ้น

ภาพที่ ๑๕ ฆ้องหุ่ย ๗ ใบ

ที่มา : <https://sites.google.com/site/thaimusichistory>

ภาพที่ ๑๖ กลองตะโพน

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com>

ภาพที่ ๑๗ ขลุ่ยอู้

ที่มา : <https://som3737np.wordpress.com/ขลุ่ยอู้/>

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เกิดวงปี่พาทย์ไม้นวมชนิดหนึ่งเรียกว่า “วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์” ใช้คู่กับละครแบบใหม่ และมีการประชันฝีมือนักดนตรี การประชันนี้เองได้สร้างวิวัฒนาการขึ้นมากมาย ก่อให้เกิดการผสมวงขึ้น โดยการเอาเครื่องดนตรีต่าง ๆ มารวมเพิ่มขึ้นในวง

ภาพที่ ๑๙ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ที่มา : <https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/kheruxng-dntri-thiy-3-2/wng-pi->

บทเพลงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปรากฏเพลงทางกรอขึ้นเป็นครั้งแรก อาทิ เพลงเขมรไทรโยค และมีการนำเพลงหลาย ๆ เพลงที่มีความสอดคล้องทั้งด้านอัตราจังหวะ ทำนองและสำเนียงของเพลงมาเรียงติดต่อกัน เรียกว่า “ต๊ับเพลง”

ภาพที่ ๒๐ รัชกาลที่ ๖

ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

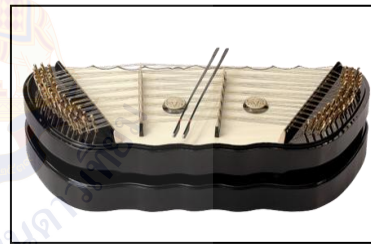
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓ - พ.ศ. ๒๔๖๘)

เป็นรัชสมัยที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย รับราชการ และปฏิบัติธุรกิจมากมาย ข้าราชการ ศึกษาจากยุโรป เป็นอันมาก ศิลปะการแสดงต่าง ๆ จึงได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และทรงเป็นศิลปินที่เชี่ยวชาญทั้งด้านดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณศิลป์ เป็นรัชกาลที่ศิลปะวิทยาการเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในทุกด้าน เรียกได้ว่าเป็น “ยุคทองของดนตรีไทย”

เครื่องดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นช่วงที่ดนตรีไทย ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ จึงมีการปรับปรุงดัดแปลง เครื่องดนตรีของต่างชาติบางชนิดให้มีลักษณะรูปร่าง คุณภาพเสียง และวิธีการบรรเลงตามหลักของดุริยางคศิลป์ไทย ซึ่งก็คือ “อังกะลุง” ได้รับแบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีในเกาะชวา (อินโดนีเซียในปัจจุบัน) และ “ซิม” ที่ได้ปรับปรุงจากเครื่องดนตรีจีนที่เรียกว่า “หยางฉิน (Yang Chin)”

ภาพที่ ๒๑ อังกะลุง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/bikhwamrudnithiy/prawati->

ภาพที่ ๒๒ ซิมผีเสื้อ

ที่มา : http://110.170.81.29/instrument_detail/1427266291611/th/word

วงดนตรีไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ เมื่อมีเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาในประเทศมากขึ้น จึงได้นำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาผสมในวงเครื่องสายของไทย เกิดเป็น “วงเครื่องสายผสม” โดยเรียกชื่อตามแต่เครื่องดนตรีที่นำมาผสมด้วย เช่น วงเครื่องสายผสมเปียโน วงเครื่องสายผสมออร์แกน วงเครื่องสายผสมซิม เป็นต้น

ภาพที่ ๒๓ วงเครื่องสายผสม

ที่มา : <https://pck24-09.weebly.com/3623359136173650362736193637.html>

ด้านบทเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ นิยมบรรเลงเพลงประเภท “เพลงเถา” เป็นเพลงไทยที่มีรูปแบบการร้องหรือการบรรเลงติดต่อกันในเพลงเดียว โดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกันตามลำดับไม่น้อยกว่า ๓ ชั้น เป็นต้นว่า สามชั้น (ช้า) สองชั้น (ปานกลาง) และชั้นเดียว (เร็ว)

ภาพที่ ๒๔ รัชกาลที่ ๗

ที่มา : <https://www.thaipost.net>

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘ - พ.ศ. ๒๔๗๗)

เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศ รวมถึงสภาพบ้านเมืองเริ่มเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในด้านเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทยจึงไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม เนื่องด้วยพระองค์ทรงโปรดในดนตรีไทยเช่นเดียวกับรัชกาลก่อน ๆ พระราชกรณียกิจในด้านดนตรีไทยนั้นมียู่พอสมควร ทรงมีพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง ๓ เพลง คือ

เพลงราตรีประดับดาว เกา

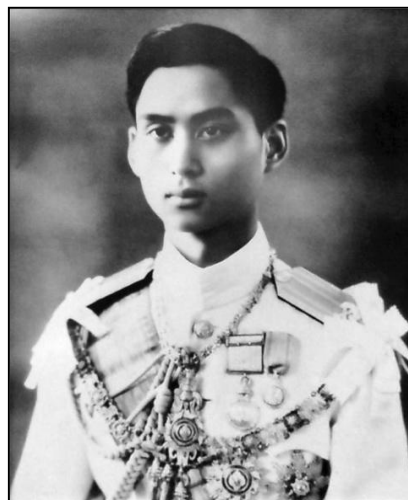
เพลงเขมรลออองค์ เกา

เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง สามชั้น

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๘๙)

ทรงครองราชย์ในระยะเวลาไม่นาน ประกอบกับวิกฤตทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่ภาวะ **มีดมน** รัฐบาลไม่ส่งเสริมดนตรีไทยแถมยังปลูกฝังวัฒนธรรมตะวันตกให้คนไทย ให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีแบบตะวันตก ต่อมารัฐบาลยังได้ออกพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดระเบียบวัฒนธรรมทางศิลปกรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้ครูและนักดนตรีไทยเข้าใจว่ารัฐบาล ห้ามเล่นหรือไม่ส่งเสริมดนตรีไทย แต่อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะมีได้ห้ามโดยเคร่งครัด คือ ยังอนุญาตให้บรรเลงในงานหรือพิธีบางอย่างได้ แต่ก็ห้ามนั่งบรรเลงกับพื้น ทั้งยังต้องขออนุญาตจากทางราชการ และต้องมีบัตรนักดนตรีที่ทางราชการออกให้

ภาพที่ ๒๕ รัชกาลที่ ๘

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/>

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

นักดนตรีไทยหลายคนต่างละทิ้งอาชีพดนตรีของตน แต่ยังมีนักดนตรีบางท่านที่ไม่ยอมทิ้งดนตรีไทย โดยเฉพาะ **ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)** ท่านยังคงสั่งสอนศิษย์และสร้างสรรค์บทเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ บทเพลงสำคัญของท่านในยุคนี้ก็คือ “**เพลงแสนคำนึง เถา**” เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกกดดัน และอัดอั้นใจของท่านในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๒๖ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)

ที่มา : <https://sirindhornmusiclibrary.li.mahidol.ac.th>

บรรดาเพลงไทยที่มีอยู่เดิม ระยะนี้มีผู้นำทำนองเพลงไทยมาใส่เนื้อร้องให้เต็มเท่ากับทำนองเพลงหรือที่เรียกว่า “**เพลงไทยเนื้อเต็ม**” (อันเป็นต้นกำเนิดของ “เพลงไทยสากล”)

ภาพที่ ๒๗ รัชกาลที่ ๙

ที่มา : <https://www.pinterest.com>

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๙ - พ.ศ. ๒๕๕๙)

ทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติเป็นสำคัญ ส่วนในด้านศิลปวัฒนธรรมทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปะหลายแขนง โดยเฉพาะด้านดนตรีนั้นทรงโปรดเป็นพิเศษ ขณะทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ทรงโปรดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า ภายหลังเมื่อเสร็จครองราชย์ทรงได้พระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ มากมาย และทรงก็มีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ทรงฝึกหัดเป่าปี่ในและทรงริเริ่มให้มีการบรรเลงเพลงไทยที่เรียบเรียงขึ้นจากเพลงไทยสากล โดยให้

ครูทิวาประสิทธิ์ พาทยโกศล นำทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ “มหาจุฬาลงกรณ์” มาแต่งเป็นทำนองเพลงไทย ต่อมาได้ปรับปรุงเพลงใหม่ร้องชื่อ “โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์” นับเป็นเพลงไทยเพลงแรกที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเพลงไทยสากล

ในขณะเดียวกันสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดดนตรีไทยมาก ทรงอุปถัมภ์และทำนุบำรุงดนตรีไทยตลอดมา ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลแก่นักเรียนหรือวงดนตรีไทยที่ชนะเลิศในการประกวดต่าง ๆ ทรงเป็นประธานในการแสดงดนตรีไทย รวมถึงทรงร่วมบรรเลงดนตรีในโอกาสต่าง ๆ

ภาพที่ ๒๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่มา : <https://highlight.kapook.com/view/201288>

เครื่องดนตรีไทยไม่ปรากฏว่ามีผู้คิดประดิษฐ์เครื่องดนตรีใหม่ ๆ ขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปร่างบางประการเพื่อให้เกิดความสวยงาม มีเสียงดังไพเราะขึ้นและสะดวกในการบรรเลงกว่าเดิม เช่น มีการปรับปรุงตัวซิมจากซิมผีเสื้อหรือซิมโป๊ยเขียนให้มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมคางหมูคล้ายกระเป๋าดูทาง จึงเรียกว่า “ซิมคางหมู” หรือ “ซิมกระเป๋าดู” ยังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะบางประการของซลุ่ยเพียงออ โดยให้มีข้อต่อ

ระหว่างรูปากนกแก้วกับรูปา สามารถเลื่อนเข้าออกเพิ่มหรือลดระยะห่าง เพื่อให้ได้ระดับเสียงสูงหรือต่ำตามต้องการ จึงเรียกขลุ่ยลักษณะ

ภาพที่ ๒๙ ขิมคางหมู

ที่มา : <http://www.khimthaimusic.com/article01.html>

ด้านวงดนตรีไทยมีการนำวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลมาบรรเลงเพลงไทยแนวใหม่ร่วมกัน เรียกว่า “วงดนตรีร่วมสมัย” ซึ่งวงดนตรีร่วมสมัยรุ่นแรก ๆ ในวงการดนตรีไทย คือ “วงฟองน้ำ”

ภาพที่ ๓๐ วงฟองน้ำ

ที่มา : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5200616476689933&set=a.13973506611458>

และมีการผสมวงดนตรีเฉพาะกาลที่เรียกว่า “วงมหาดุริยางค์” เป็นวงดนตรีไทยที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีทั้ง ๔ ประเภท และมีลักษณะการผสมวงเช่นเดียวกับวงมโหรีแต่ได้เพิ่มเครื่องดนตรีขึ้นจำนวนหลายสิบชิ้น รวมทั้งวงดนตรีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ชิ้น โดยมีผู้บรรเลงนั่งเพียงคนเดียวที่ทำหน้าที่กำกับจังหวะอยู่ด้านหน้าวงเหมือนวาทยกร (Conductor) ในวงดุริยางค์สากล (Orchestra)

ภาพที่ ๓๑ วงมหาดุริยางค์

ที่มา <https://krutongmusic.wordpress.com>

ภาพที่ ๓๒ รัชกาลที่ ๑๐

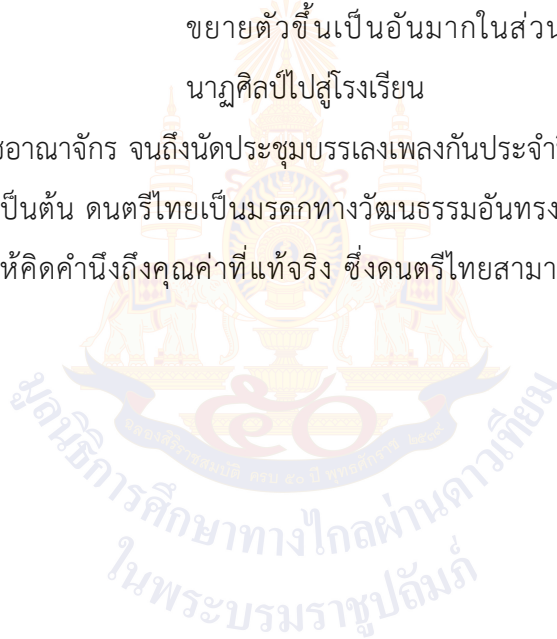
ที่มา : <https://www.trueplookpanya.com>

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

ทรงเรียนและฝึกหัดเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่า
ทรงขับร้องเพลงลาวดวงเดือนได้ ซึ่งเป็นเพลงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สถานะของดนตรีไทยในปัจจุบัน ยังคงอยู่และสืบทอด
ต่อไป ๆ ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรง
ส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถเล่นดนตรีไทยและขับร้อง ทั้งใน
ระดับโรงเรียนประถม มัธยมจนถึงในระดับอุดมศึกษา ดนตรีไทย
ขยายตัวขึ้นเป็นอันมากในส่วนของการศึกษา จากโรงเรียน
นาฏศิลป์ไปสู่โรงเรียน

และสถาบันทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร จนถึงนัดประชุมบรรเลงเพลงกันประจำปี อาทิ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา
เวทีการประชันปีพาทย์ เป็นต้น ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติควรอนุรักษ์และ
ถ่ายทอดแก่ชนรุ่นใหม่ ให้คิดคำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริง ซึ่งดนตรีไทยสามารถเป็นส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งใน
สังคมไทยได้

แหล่งอ้างอิง

- สงบศึก ธรรมวิหาร. (๒๕๔๕). *ดุริยางค์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
อัศนีย์ เปลี ยนศรี. (๒๕๖๑). *พินิจดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๖ อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการขับร้องและการบรรเลงดนตรีในปัจจุบันมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับดนตรีทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจและสติปัญญา

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑) ดนตรีกับบุคลิกภาพ
- ๓.๒) ดนตรีกับสุขภาพจิต
- ๓.๓) ดนตรีกับการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ
- ๓.๔) ดนตรีกับการพัฒนาสายตา
- ๓.๕) ดนตรีกับการพัฒนาทักษะการฟัง
- ๓.๖) ดนตรีทำให้สติปัญญาดี

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
 - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพล	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ ๒. ครูให้นักเรียนร่วมกันอ่านบทพระราชนิพนธ์แปล ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) จากต้นฉบับของวิลเลียม เชคสเปียร์ ประมาณ ๑ นาที โดยครูแจ้งให้นักเรียนทำความเข้าใจกับความหมายของบทพระราชนิพนธ์บทกลอนที่อ่าน ๓. ครูตั้งคำถามท้าทายกับนักเรียนหลังจากอ่านบทพระราชนิพนธ์ ดังนี้ - มีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่กับความหมายของบทพระราชนิพนธ์นี้ ครู ช่วงเวลาให้นักเรียนตอบประมาณ ๑ นาที จากนั้นครูชวนให้นักเรียนได้คิดตามว่าในบท	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพนักเรียนในชั้นกล่าว “สวัสดีคุณครู” ๒. นักเรียนร่วมกันอ่านบทพระราชนิพนธ์แปล ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) จากต้นฉบับของวิลเลียม เชคสเปียร์ ประมาณ ๑ นาที โดยนักเรียนทำความเข้าใจกับความหมายของบทพระราชนิพนธ์บทกลอนที่อ่าน ๓. นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นที่ครูถาม - เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย จากนั้นตั้งใจฟังครูขยายความเพื่อให้ นักเรียนได้คิดตามว่าในบทพระราชนิพนธ์ต้องการสื่ออะไรถึงคุณค่าในดนตรี	๑. ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. ผลงานใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้ อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของดนตรี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	พระราชนิพนธ์ต้องการสื่ออะไรถึงคุณค่าใน ดนตรี ๔. จากที่นักเรียนตอบคำถามชวนคิด วันนี้จะได้ เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรี ขั้นสอน (๓๐ นาที) ๑. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แบบละความสามารถ โดย วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลจากผลการเรียน ที่ผ่านมา เพื่อร่วมกันทำกิจกรรม และตั้งชื่อ ประจำกลุ่มของตนเอง เช่น กลุ่มที่ ๑ ชื่อกลุ่ม..... คนที่ ๑ ประจําหมายเลข ๑ คนที่ ๒ ประจําหมายเลข ๒ คนที่ ๓ ประจําหมายเลข ๓ คนที่ ๔ ประจําหมายเลข ๔	๑. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม ๆ ละ ๖ คน เพื่อร่วมกันทำกิจกรรม และตั้งชื่อประจำ กลุ่มของตนเอง เช่น กลุ่มที่ ๑ ชื่อกลุ่ม..... คนที่ ๑ ประจําหมายเลข ๑ คนที่ ๒ ประจําหมายเลข ๒ คนที่ ๓ ประจําหมายเลข ๓ คนที่ ๔ ประจําหมายเลข ๔ คนที่ ๕ ประจําหมายเลข ๕ คนที่ ๖ ประจําหมายเลข ๖			๑. เกณฑ์การ ประเมิน คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การ ประเมินผลงาน ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิด สรุปความรู้ เกี่ยวกับอิทธิพล ของดนตรีที่มีต่อ บุคคล เกณฑ์การ ประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คนที่ ๕ ประจำหมายเลข ๕ คนที่ ๖ ประจำหมายเลข ๖ ๒. ครูนำแผ่นใบความรู้ติดประจำโต๊ะนักเรียนโดยที่ปิดใส่ในซองไว้ไม่ให้นักเรียนทราบก่อน ๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มตกลงหมายเลขประจำตัวเองตนเองในกลุ่มของตนเอง และประจำโต๊ะตามหมายเลขที่ครูได้จัดเตรียมไว้ให้ ๔. นักเรียนแต่ละหมายเลขของแต่ละกลุ่มนั่งประจำกลุ่มย่อยซึ่งเป็นหมายเลขเดียวกันทำการสืบหาความรู้จากใบความรู้ที่ติดประจำกลุ่ม สามารถปรึกษาและร่วมกันแสดงความคิดเห็นได้ ใช้เวลาทำกิจกรรม ๕ นาที ๕. นักเรียนกลับประจำกลุ่มใหญ่ของตนเอง ครูให้เวลาหมายเลขละ ๒ นาทีในการอธิบายให้เพื่อน ๆ กลุ่มใหญ่ของตนเองทราบข้อมูลที่ได้	๒. นักเรียนตั้งใจและช่วยครูนำแผ่นใบความรู้ติดประจำโต๊ะ ๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มตกลงหมายเลขประจำตัวเองตนเองในกลุ่มของตนเอง และประจำโต๊ะตามหมายเลขที่ครูได้จัดเตรียมไว้ให้ ๔. นักเรียนแต่ละหมายเลขของแต่ละกลุ่มนั่งประจำกลุ่มย่อยซึ่งเป็นหมายเลขเดียวกันทำการสืบหาความรู้จากใบความรู้ที่ติดประจำกลุ่ม สามารถปรึกษาและร่วมกันแสดงความคิดเห็นได้ ใช้เวลาทำกิจกรรม ๕ นาที			มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่านตั้งแต่ระดับพอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ไปศึกษาและใช้เวลาคิดรวบยอด กลุ่มละ ๕ นาที	๕. นักเรียนกลับประจำกลุ่มใหญ่ของตนเอง และใช้เวลา ๒ นาทีในการอธิบายให้เพื่อน ๆ กลุ่มใหญ่ของตนเองทราบข้อมูลที่ได้ไปศึกษาและใช้เวลาคิดรวบยอด กลุ่มละ ๕ นาที			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๐ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล โดยให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล พร้อมทั้งระบุนายละเอียดของอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลแต่ละด้านโดยสังเขป	๑. นักเรียนเขียนแผนผังความคิดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล พร้อมทั้งระบุนายละเอียดของอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลแต่ละด้านโดยสังเขป			
	ขั้นสรุป (๕ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยถามคำถามทบทวน ดังนี้ - ดนตรีมีอิทธิพลต่อบุคคลด้านใดบ้าง อิทธิพลอย่างไร	๑. นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยตอบคำถามทบทวน ดังนี้ ๑) บุคลิกภาพ ผู้บรรเลงและขับร้องต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เพื่อให้การเล่นและการร้องดูสง่างาม ๒) สุขภาพจิต มีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดสมาธิ ผ่อนคลาย จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส และในทางการแพทย์ใช้เสียงดนตรีเข้ามารักษาควบคู่ไปกับการใช้ยา เรียกว่า “ดนตรีบำบัด” ๓) กล้ามเนื้อ การเล่นดนตรีและการเต้นรำจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กไปพร้อมกัน ๔) สายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้สายตาเข้ามามีส่วนช่วยในการบรรเลงให้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		สมบูรณ์และฝึกความไวของประสาทตา แยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ๕) การฟัง การเข้าถึงบทเพลงได้อย่าง ซาบซึ้งมีความละเอียดในการฟัง สามารถ แยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้ ๖) สติปัญญา ดนตรีจะช่วยให้เกิดความ เชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับ จินตนาการ ทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ และช่วยในเรื่องของความจำ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๒.) ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานและการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรีของดนตรี	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
---	--	--------------------------------	--

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล”

หัวข้อการ ประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้อง ตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ มีสาระสำคัญ ครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลครบถ้วน ถูกต้องมี และสาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลครบถ้วน และ ถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลไม่ครบถ้วนและไม่ ถูกต้อง
๒. ความคิด สร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผัง ความคิดด้วยความคิดที่ แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วย ความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการ สื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้าน การสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลก ใหม่ และไม่สามารถสื่อ ความหมายของแผนผัง ความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔) ดนตรีจึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการบ่งบอกอารมณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคมในชีวิตของเราในด้านต่าง ๆ ดังนี้

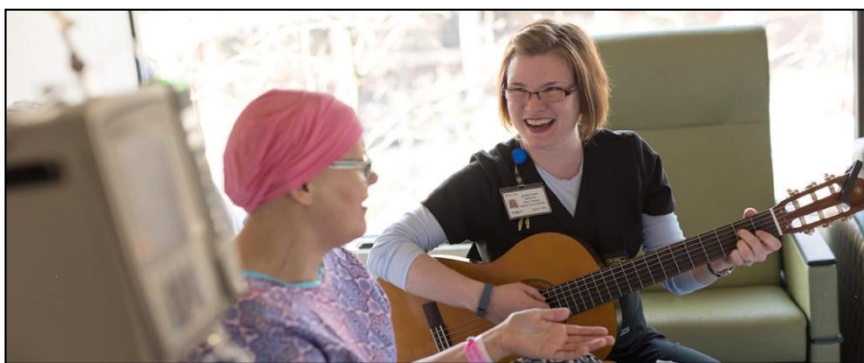
อิทธิพลของดนตรีกับบุคคล

ปัจจุบันบุคคลไม่อาจหนีรอดจากอิทธิพลของเสียงดนตรีได้ ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหน เสียงดนตรีก็จะแวดล้อมอยู่เกือบทุกเวลาและทุกสถานที่ ดนตรีถูกสร้างขึ้นมาสืบเนื่องมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ดนตรีช่วยจุดประกายแสงสว่างให้แก่เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลทั้งในยามสุขและยามเศร้า สามารถช่วยให้บุคคลที่มีอารมณ์ตึงเครียดผ่อนคลายลงได้ ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์อยู่มากเช่นกัน

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการขับร้องและการบรรเลงดนตรีในปัจจุบันมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับดนตรีทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจและสติปัญญา ดังนี้

๑) ดนตรีกับบุคลิกภาพ คือ การเรียนดนตรีทุกประเภท มีกฎเกณฑ์ในการบรรเลงและขับร้อง เช่น การนั่ง การยืน การจับเครื่องดนตรี เพื่อให้การเล่นและการร้องเกิดความสง่างาม ทั้งยังเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้บรรเลงและขับร้อง

๒) ดนตรีกับสุขภาพจิต คือ การเรียนดนตรีหรือเล่นดนตรีจะทำให้เกิดสมาธิในขณะที่ฟังเพลงเกิดความผ่อนคลาย เกิดความสนุกสนาน ทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส มีผลทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย ทั้งนี้การเลือกฟังเพลงหรือการบรรเลงดนตรีต้องดูลักษณะของเพลง ว่าเราต้องการฟังเพลงอารมณ์ใด เพื่อไม่ให้ขัดต่อสภาวะจิตนั้น ซึ่งทางการแพทย์ในปัจจุบันได้นำดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาคนไข้บางกลุ่ม เรียกว่า “.....” สามารถรักษาผู้ป่วยให้อาการดีขึ้นได้โดยใช้เสียงดนตรี อีกทั้งยังนำมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการของทารกในครรภ์ควบคู่ไปกับการใช้ยา รวมถึงการทำกายภาพบำบัดด้วย (จิรภรณ์ อังวิยาธร, ๒๕๖๐)

ภาพที่ ๑ ดนตรีบำบัด

ที่มา : www.pinterest.com

๓) ดนตรีกับการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ คือ ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าอกจากจะใช้เรื่องของ โสตประสาทแล้ว การเต้นรำตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการใช้กล้ามเนื้อ ส่วนต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการใช้โสตประสาทด้วย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การควบคุมกล้ามเนื้อ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเล่นเครื่องดนตรีมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น การเล่นดนตรีจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กไปพร้อมกัน และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในส่วนที่ใช้เล่นเครื่องดนตรีได้ดีในเด็กเล็กช่วง ๕ ขวบ อย่างไรก็ตามดนตรีก็สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อในวัยอื่น ๆ ได้เช่นกัน เนื่องจากทักษะดนตรีต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจนชำนาญ การใช้กล้ามเนื้อซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลานาน จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดความคงทน แข็งแรง นอกจากนี้ คนที่เล่นดนตรีมาเป็นระยะเวลานาน อาจจะได้เปรียบเรื่องการแยกระบบประสาทในการ ใช้กล้ามเนื้อที่ซับซ้อนด้วย (เสาวนีย์ สังข์โสภณ, ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๒ การเต้นรำ

ที่มา : www.pinterest.com

๔) ดนตรีกับการพัฒนาสายตา คือ การเล่นดนตรีนั้นมีทั้งเล่นคนเดียวและเล่นกันเป็นทีม แต่ทุก ๆ การบรรเลง มีองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ สายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้สายตาเข้ามามีส่วนร่วมในการ บรรเลงให้สมบูรณ์ เช่น การมองวาทยากร (Conductor) ในวงออร์เคสตรา เพื่อให้ตัวเรานั้นเล่นได้ตรงจังหวะ กับคนอื่น ๆ ในวง ซึ่งเป็นการฝึกความไวของประสาทตา และการแยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ในขณะเดียวกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, ๒๕๔๑)

๕) **ดนตรีกับการพัฒนาทักษะการฟัง** คือ การฟังถือเป็นหัวใจสำคัญของการรับรู้สุนทรียะและนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี หากเราฟังดนตรีบ่อย ๆ จะเกิดพัฒนาการฟังที่เกิดอารมณ์ร่วมกับเพลงได้ สามารถเข้าถึงบทเพลงได้อย่างซาบซึ้งที่มีความละเอียดในการฟัง สามารถแยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้

๖) **ดนตรีทำให้สติปัญญาดี** คือ หากมีการใช้ดนตรีตั้งแต่วัยเด็กจะยิ่งเพิ่มศักยภาพของสมองของเด็กได้ดีมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วดนตรียังช่วยทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบและช่วยในเรื่องของความจำอีกด้วย หากให้เด็กได้มีกิจกรรมด้านดนตรีควบคู่ไปกับการเรียนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง ฟังเพลงที่ชอบหรือเล่นเครื่องดนตรีที่สนใจ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะดนตรีจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับจินตนาการ ซึ่งจะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ได้ผลดียิ่งขึ้น อีกทั้งดนตรีสามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อในการเรียนรู้ได้อีกช่องทางหนึ่ง เช่น การเรียนการสอนสามารถนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความจำได้ง่ายขึ้น (สุกรี เจริญสุข , ๒๕๕๐)

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี -

นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลแต่ละด้านโดยสังเขป

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔) ดนตรีจึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการบ่งบอกอารมณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคมในชีวิตของเราในด้านต่าง ๆ ดังนี้

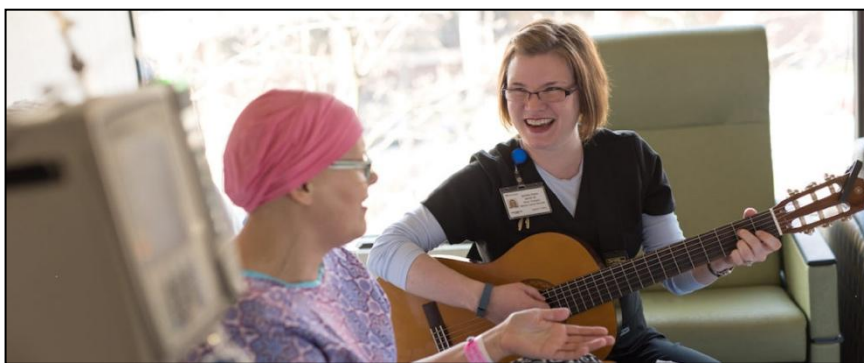
อิทธิพลของดนตรีกับบุคคล

ปัจจุบันบุคคลไม่อาจหนีรอดจากอิทธิพลของเสียงดนตรีได้ ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหน เสียงดนตรีก็จะแวดล้อมอยู่เกือบทุกเวลาและทุกสถานที่ ดนตรีถูกสร้างขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ดนตรีช่วยจุดประกายแสงสว่างให้แก่เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลทั้งในยามสุขและยามเศร้า สามารถช่วยให้บุคคลที่มีอารมณ์ตึงเครียดผ่อนคลายลงได้ ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์อยู่มากเช่นกัน

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการขับร้องและการบรรเลงดนตรีในปัจจุบันมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับดนตรีทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจและสติปัญญา ดังนี้

๑) ดนตรีกับบุคลิกภาพ คือ การเรียนดนตรีทุกประเภท มีกฎเกณฑ์ในการบรรเลงและขับร้อง เช่น การนั่ง การยืน การจับเครื่องดนตรี เพื่อให้การเล่นและการร้องเกิดความสง่างาม ทั้งยังเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้บรรเลงและขับร้อง

๒) ดนตรีกับสุขภาพจิต คือ การเรียนดนตรีหรือเล่นดนตรีจะทำให้เกิดสมาธิในขณะที่ฟังเพลงเกิดความผ่อนคลาย เกิดความสนุกสนาน ทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส มีผลทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย ทั้งนี้การเลือกฟังเพลงหรือการบรรเลงดนตรีต้องดูลักษณะของเพลง ว่าเราต้องการฟังเพลงอารมณ์ใด เพื่อไม่ให้ขัดต่อสภาวะจิตนั้น ซึ่งทางการแพทย์ในปัจจุบันได้นำดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาคนไข้บางกลุ่ม เรียกว่า “**ดนตรีบำบัด**” สามารถรักษาผู้ป่วยให้อารมณ์ดีขึ้นได้โดยใช้เสียงดนตรี อีกทั้งยังนำมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการของทารกในครรภ์ควบคู่ไปกับการใช้ยารวมถึงการทำกายภาพบำบัดด้วย (จิรภรณ์ อังวิทย์ธร, ๒๕๖๐)

ภาพที่ ๑ ดนตรีบำบัด

ที่มา : www.pinterest.com

๓) ดนตรีกับการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ คือ ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าอกจากจะใช้เรื่องของ โสตประสาทแล้ว การเต้นรำตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการใช้กล้ามเนื้อ ส่วนต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการใช้โสตประสาทด้วย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การควบคุมกล้ามเนื้อ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเล่นเครื่องดนตรีมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น การเล่นดนตรีจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กไปพร้อมกัน และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในส่วนที่ใช้เล่นเครื่องดนตรีได้ดีในเด็กเล็กช่วง ๕ ขวบ อย่างไรก็ตามดนตรีก็สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อในวัยอื่น ๆ ได้เช่นกัน เนื่องจากทักษะดนตรีต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจนชำนาญ การใช้กล้ามเนื้อซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลานาน จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดความคงทน แข็งแรง นอกจากนี้ คนที่เล่นดนตรีมาเป็นระยะเวลานาน อาจจะได้เปรียบเรื่องการแยกระบบประสาทในการ ใช้กล้ามเนื้อที่ซับซ้อนด้วย (เสาวนีย์ สังข์โสภณ, ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๒ การเต้นรำ

ที่มา : www.pinterest.com

๔) ดนตรีกับการพัฒนาลายตา คือ การเล่นดนตรีนั้นมีทั้งเล่นคนเดียวและเล่นกันเป็นทีม แต่ทุก ๆ การบรรเลง มีองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ ลายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้ลายตาเข้ามามีส่วนช่วยในการ บรรเลงให้สมบูรณ์ เช่น การมองวาทยากร (Conductor) ในวงออร์เคสตรา เพื่อให้ตัวเรานั้นเล่นได้ตรงจังหวะ กับคนอื่น ๆ ในวง ซึ่งเป็นการฝึกความไวของประสาทตา และการแยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ในขณะเดียวกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, ๒๕๔๑)

๕) **ดนตรีกับการพัฒนาทักษะการฟัง** คือ การฟังถือเป็นหัวใจสำคัญของการรับรู้สุนทรียะและนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี หากเราฟังดนตรีบ่อย ๆ จะเกิดพัฒนาการฟังที่เกิดอารมณ์ร่วมกับเพลงได้ สามารถเข้าถึงบทเพลงได้อย่างซาบซึ้งมีความละเอียดในการฟัง สามารถแยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้

๖) **ดนตรีทำให้สติปัญญาดี** คือ หากมีการใช้ดนตรีตั้งแต่วัยเด็กจะยิ่งเพิ่มศักยภาพของสมองของเด็กได้ดีมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วดนตรียังช่วยทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบและช่วยในเรื่องของความจำอีกด้วย หากให้เด็กได้มีกิจกรรมด้านดนตรีควบคู่ไปกับการเรียนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง ฟังเพลงที่ชอบหรือเล่นเครื่องดนตรีที่สนใจ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะดนตรีจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับจินตนาการ ซึ่งจะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ได้ผลดียิ่งขึ้น อีกทั้งดนตรีสามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อในการเรียนรู้ได้อีกช่องทางหนึ่ง เช่น การเรียนการสอนสามารถนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความจำได้ง่ายขึ้น (สุกรี เจริญสุข , ๒๕๕๐)

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. *สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี -*

นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๖ อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ดนตรี คือ ศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ในบางครั้งอาจมีผู้แต่งเพิ่มเติมเข้ามาอีก ซึ่งทุกคนล้วนต้องมีอารมณ์ร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ดนตรีจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมดนตรีของแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องช่วยชี้บ่งลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม และชาติพันธุ์ที่กลุ่มในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติจึงอยากนำเสนออิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ใกล้ตัว

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ
- ๓.๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ
- ๓.๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
 - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

- ๕.๑ เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพล	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ และแจ้งครูปลายทางให้ช่วยเช็คชื่อนักเรียนที่เข้าเรียน และแจกใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมให้นักเรียนทุกคน ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยตั้งคำถามกระตุ้น - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนรู้เรื่องอะไรกันบ้าง - ประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อบุคคลมีอะไรบ้าง	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพนักเรียนในชั้นกล่าว “ สวัสดี ” คุณครู จากนั้น ฟังคุณครูเรียกชื่อเพื่อ เช็คการเข้าเรียน ๒. นักเรียนร่วมตอบคำถามทบทวนความรู้ - นักเรียนตอบว่า อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล - นักเรียนตอบว่า ๑) บุคลิกภาพ ผู้บรรเลงและขับร้องต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เพื่อให้การเล่นและการร้องดูสง่างาม	๑. ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม	ใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. ผลงานใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม เครื่องมือวัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ของดนตรีที่มีต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน		๒) สุขภาพจิต มีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดสมาธิ ผ่อนคลาย จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส และในทางการแพทย์ใช้เสียงดนตรีเข้ามารักษาควบคู่ไปกับการใช้ยา เรียกว่า “ดนตรีบำบัด” ๓) กล้ามเนื้อ การเล่นดนตรีและการเต้นรำจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กไปพร้อมกัน ๔) สายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้สายตาเข้ามามีส่วนช่วยในการบรรเลงให้สมบูรณ์และฝึกความไวของประสาทตาแยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ๕) การฟัง การเข้าถึงบทเพลงได้อย่างซาบซึ้งมีความละเอียดในการฟัง สามารถแยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้			๑. เกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงาน ใบงานที่ ๕ เรื่องแผนผังความคิด สรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม เกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อสังคมหรือไม่ มีความคิดเห็นอย่างไร ครูเว้นช่วงเวลาให้นักเรียนตอบประมาณ ๑ นาที ๔. จากที่นักเรียนตอบคำถามชวนคิด วันนี้ นักเรียนจะมาเรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม	๖) สติปัญญา ดนตรีจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับจินตนาการ ทำให้การคิดอย่างเป็นระบบ และช่วยในเรื่องของความจำ ๓. นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของแต่ละคนในประเด็นที่ครูถาม - มี/ไม่มี ๔. ตั้งใจฟังที่ครูต้นทางชี้แจง และเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนรู้อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม			มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
	ขั้นสอน (๓๐ นาที) ๑. ครูกล่าวถึง มนุษย์นั้นไม่สามารถแยกออกจากสังคมได้ จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือกิจกรรม	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบาย และบันทึกสาระความรู้ที่สำคัญลงในใบความรู้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ทางสังคมขึ้น ดนตรีก็เป็นกิจกรรมหนึ่งทางสังคมเช่นกัน ซึ่งดนตรีในแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องบ่งบอกลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมและชาติพันธุ์ในสังคมนั้น ๆ เชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ๒. ครูอธิบายว่า ดนตรีในแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องบ่งชี้ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมและชาติพันธุ์ในสังคมนั้น ๆ ๓. ครูแจ้งนักเรียนว่าจะให้ชมวิดีโอที่ครูเตรียมมา สดให้นักเรียนสังเกตว่า ดนตรีในวิดีโอมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างไร	๒. ตั้งใจฟังครูอธิบาย และบันทึกสาระความรู้ที่สำคัญลงในใบความรู้ ๓. นักเรียนชมวิดีโอที่ครูเปิด พร้อมทั้งสังเกตดนตรีในวิดีโอและวิเคราะห์ว่า ดนตรีในวิดีโอมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างไร หลังจากชมวิดีโอเสร็จจึงร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิดีโอที่ได้ชม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการชมวิดิทัศน์ เพลงสยามานุสสติ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาปลุกใจ เพลงหนึ่ง ดนตรีสามารถเป็นสื่อกลางในการทำ ให้สังคมเกิดความสามัคคีได้ โดยครูยกตัวอย่าง เพลงปลุกใจ เพลงชาติ เป็นต้น ๕. ครูอธิบายเกี่ยวกับดนตรีที่สะท้อนให้เห็นวิถี ชีวิตของคนในสังคมไทย โดยยกตัวอย่างถึงแนว เพลงในแต่ละภาคของไทย ซึ่งมีความแตกต่างกันไปอย่างชัดเจน ทำให้สะท้อนถึงวิถีการ ดำเนินชีวิต สภาพสังคมของสังคมในแต่ละภาค จากนั้นครูเปิดวิดิทัศน์เพลงในน้ำมีปลา ในนามี ข้าว ซึ่งเป็นเพลงที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคน ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ๖. ครูอธิบายเกี่ยวกับดนตรีกับพิธีกรรมใน สังคมไทย โดยชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยนั้น ไม่ว่าจะ	๔. ตั้งใจฟังครูอธิบาย และบันทึกสาระ ความรู้ที่สำคัญลงในใบความรู้ ๕. ตั้งใจฟังครูอธิบาย และชมวิดิทัศน์ ตัวอย่าง พร้อมบันทึกสาระความรู้ที่สำคัญ ลงในใบความรู้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เป็นพิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีตามความเชื่อต่าง ๆ ก็ จะเห็นการนำดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งเสมอ อาจจะมีวัตถุประสงค์ของการนำดนตรีเข้ามาที่แตกต่างกันไป เช่น เพื่อขับกล่อมหรือเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา เป็นต้น จากนั้นครูเปิดวิดีโอทัศน์พิธีไหว้ครู สำนักการสังคีต ๗. ครูอธิบายเพิ่มเติม อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมว่า นอกจากจะแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ดนตรียังเป็นสื่อกลางในการทำให้เกิดค่านิยมหรือกระแสในการเล่นดนตรีได้เช่นกัน โดยยกตัวอย่างค่านิยมของการเล่นกีตาร์อคูเล่ และพูดถึงการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อกลาง	๖. ตั้งใจฟังครูอธิบาย และชมวิดีโอทัศน์ตัวอย่าง พร้อมบันทึกสาระความรู้ที่สำคัญลงในใบความรู้ ๗. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบาย และชมคลิปที่ครูต้นทางเปิดให้			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๐ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูให้นักเรียนเขียนเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ลงในใบงานที่ ๒ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม	๑. นักเรียนเขียนแผนผังความคิดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล พร้อมทั้งระบुरายละเอียดของอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลแต่ละด้านโดยสังเขป			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ โดยถามคำถามดังนี้ (สไลด์ ๑๐) - ดนตรีมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างไรบ้าง (คำตอบที่คาดหวัง) ๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ สื่อช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข ๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตสภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ	๑. ตอบคำถามตามประเด็นที่ครูถาม - นักเรียนตอบ ๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ สื่อช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข ๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตสภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ ๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรม ต่าง ๆ ในสังคมไทย				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
- ๒.) ใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานและการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรีของดนตรี	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับ ผู้เรียน ๑. เขียนสรุปเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนประเด็นสำคัญที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ (๑.๑.๓)	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถามและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญ เรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลได้	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบ ประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน
---	--	--------------------------------	--

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล”

หัวข้อการ ประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้อง ตามโจทย์	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ มีสาระสำคัญ ครบถ้วน	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลครบถ้วน ถูกต้องมี และสาระสำคัญ	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลครบถ้วน และ ถูกต้อง	สรุปความรู้ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลไม่ครบถ้วนและไม่ ถูกต้อง
๒. ความคิด สร้างสรรค์	สร้างผลงานแผนผัง ความคิดด้วยความคิดที่ แปลกใหม่	สร้างผลงานด้วย ความคิดที่แปลกใหม่ แต่ ยังต้องพัฒนาในด้านการ สื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้าน การสื่อความหมายของ แผนผังความคิด	ผลงานเป็นการคัดลอก โดยไม่มี ความคิดแปลก ใหม่ และไม่สามารถสื่อ ความหมายของแผนผัง ความคิดได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เนื่องจากบุคคลไม่สามารถแยกตนเองออกจากสังคมได้ เพราะโดยธรรมชาตินั้นมนุษย์จะอยู่รวมกันเป็นสังคม ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ร่วมกันล่าสัตว์ ร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ ร่วมเฉลิมฉลองในงานประเพณีของศาสนา เป็นต้น การรวมตัวกันลักษณะนี้ ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงตัวตนต่อสังคม และแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดกับบุคคลอื่น โดยในทุกกิจกรรมจะมีการบรรเลงดนตรีหรือขับร้อง เพื่อช่วยสื่อสารความเข้าใจระหว่างกันและกันของสมาชิกในสังคม

อนึ่ง ดนตรีคือศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ในบางครั้งอาจมีผู้เด่นล้ำเข้ามาอีก ซึ่งทุกคนล้วนต้องมียุทธศาสตร์ร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ดนตรีจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมดนตรีของแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องช่วยขับเคลื่อนลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม และชาติพันธุ์ที่กลุ่มในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติจึงอยากนำเสนออิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ใกล้ชิด

ในชีวิตประจำวันในสังคมไทย ผู้คนอยู่กับศิลปะตลอดเวลา ดนตรีมีอิทธิพลสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดจินตนาการของผู้คน จากศิลปินถึงชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน ความซาบซึ้งใจ ความตื่นตัว ความศรัทธาอีกเพิ่มในการดำเนินชีวิต ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่อิทธิพลในสังคมไทยทั้งสิ้น ดังที่บทเรียนจะได้นำเสนอต่อไปนี้

๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข เช่น เพลงปลุกใจ เพลงชาติไทย (นิติพรรณ สุวาท, ๒๕๖๒)

๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ เช่น เพลงในน้ำมีปลา - ในนามีข้าว ซึ่งบ่งบอกถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ของชาติไทยในกรุงสุโขทัย เพลงเดินกำรำเคียว ซึ่งบ่งบอกถึงความสนุกสนานของคนประกอบอาชีพทำนา ชาวนาในการประกอบอาชีพ เชื้อแฮหยัน ไข่มดแดง การแสดงทางภาคอีสาน ฟ้อนสาวไหม การแสดงทางภาคเหนือ ระเบ้าร้อนแร่ การแสดงทางภาคใต้ เป็นต้น (สุมาลี นิมนานภาพ, ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑ เต้นกำรำเคียว

ที่มา : <https://guhotstamp.files.wordpress.com>

๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย ซึ่งมีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายทั้งที่เป็นงานมงคล งานอวมงคล รวมถึงการประกอบพิธีทางศาสนา ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ สร้างอารมณ์ได้เป็นอย่างดี เช่น เพลงสาธุการ ใช้เวลาจุดธูปเทียนบูชาพระ ผู้ฟังจะรู้สึกถึงความขลัง ความศรัทธา เป็นต้น (สงบบศึก ธรรมวิหาร, ๒๕๔๕)

ภาพที่ ๒ พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ที่มา : <https://www.cca.chula.ac.th/protocol/wai-kru/พิธีไหว้ครูดนตรีไทย-ปี-๒๕๔๖.html>

นอกจากดนตรีจะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ดนตรียังทำให้เกิดกระแสหรือค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม เช่น ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับกีตาร์อคูเลเล่ เพราะเป็นกีตาร์ที่มีความกะทัดรัด ทำให้วัยรุ่นหันมานิยมเล่นกันจำนวนมาก นอกจากนี้ดนตรียังเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมได้ด้วย เช่น การเล่นดนตรีร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มคนที่ชื่นชอบในดนตรีไทยและต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทยมารวมตัวกันก่อตั้งชมรมเพื่อแสดงและเผยแพร่ดนตรีร่วมกัน ทำให้เกิดการรู้จักกัน ร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้กับสังคม ซึ่งนอกจากดนตรีจะทำให้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นแล้ว ดนตรียังเป็นพื้นฐานที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุขอีกด้วย

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี - นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๕ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมโดยสังเขป

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

อิทธิพลของดนตรีกับสังคม

เนื่องจากบุคคลไม่สามารถแยกตนเองออกจากสังคมได้ เพราะโดยธรรมชาตินั้นมนุษย์จะอยู่รวมกันเป็นสังคม ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ร่วมกันล่าสัตว์ ร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ ร่วมเฉลิมฉลองในงานประเพณีของศาสนา เป็นต้น การรวมตัวกันลักษณะนี้ ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงตัวตนต่อสังคม และแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดกับบุคคลอื่น โดยในทุกกิจกรรมจะมีการบรรเลงดนตรีหรือขับร้อง เพื่อช่วยสื่อสารความเข้าใจระหว่างกันและกันของสมาชิกในสังคม

อนึ่ง ดนตรีคือศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ในบางครั้งอาจมีผู้เด่นจำเพิ่มเข้ามาอีก ซึ่งทุกคนล้วนต้องมีส่วนร่วมร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ดนตรีจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมดนตรีของแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องช่วยขับเคลื่อนลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม และชาติพันธุ์ที่กลุ่มในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติจึงอยากนำเสนออิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ใกล้ชิด

ในชีวิตประจำวันในสังคมไทย ผู้คนอยู่กับศิลปะตลอดเวลา ดนตรีมีอิทธิพลสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดจินตนาการของผู้คน จากศิลปินถึงชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน ความซาบซึ้งใจ ความตื่นเต้น ความศรัทธาอีกเหนือในการดำเนินชีวิต ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มียุทธพลในสังคมไทยทั้งสิ้น ดังที่บทเรียนจะได้นำเสนอต่อไปนี้

๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข เช่น เพลงปลุกใจ เพลงชาติไทย (นิติพรรณ สุวาท, ๒๕๖๒)

๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ เช่น เพลงในน้ำมีปลา - ในนามีข้าว ซึ่งบ่งบอกถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ของชาติไทยในกรุงสุโขทัย เพลงเดินกำรำเคียว ซึ่งบ่งบอกถึงความสนุกสนานของคนประกอบอาชีพทำนา ชาวนาในการประกอบอาชีพ เชื้อแฮหยั่มดแดง การแสดงทางภาคอีสาน ฟ้อนสาวไหม การแสดงทางภาคเหนือ ระเบ้าร้อนแร่ การแสดงทางภาคใต้ เป็นต้น (สุมาลี นิมนานุภาพ, ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑ เต้นกำรำเคียว

ที่มา : <https://guhotstamp.files.wordpress.com>

๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย ซึ่งมีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายทั้งที่เป็นงานมงคล งานอวมงคล รวมถึงการประกอบพิธีทางศาสนา ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ สร้างอารมณ์ได้เป็นอย่างดี เช่น เพลงสาธุการ ใช้เวลาจุดธูปเทียนบูชาพระ ผู้ฟังจะรู้สึกถึงความขลัง ความศรัทธา เป็นต้น (สงบศึก ธรรมวิหาร, ๒๕๔๕)

ภาพที่ ๒ พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ที่มา : <https://www.cca.chula.ac.th/protocol/wai-kru/พิธีไหว้ครูดนตรีไทย-ปี-๒๕๔๖.html>

นอกจากดนตรีจะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ดนตรียังทำให้เกิดกระแสหรือค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม เช่น ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับกีตาร์อคูเลเล่ เพราะเป็นกีตาร์ที่มีความกะทัดรัด ทำให้วัยรุ่นหันมานิยมเล่นกันจำนวนมาก นอกจากนี้ดนตรียังเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมได้ด้วย เช่น การเล่นดนตรีร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มคนที่ชื่นชอบในดนตรีไทยและต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทยมารวมตัวกันก่อตั้งชมรมเพื่อแสดงและเผยแพร่ดนตรีร่วมกัน ทำให้เกิดการรู้จักกัน ร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้กับสังคม ซึ่งนอกจากดนตรีจะทำให้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นแล้ว ดนตรียังเป็นพื้นฐานที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุขอีกด้วย

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี - นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๖ อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ชีวิตประจำวันในสังคมไทยผูกพันอยู่กับศิลปะตลอดเวลา ดนตรีมีอิทธิพลสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดจินตนาการของผู้คน จากศิลปินถึงชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน ความซาบซึ้งใจ ความตื่นเต้น ความศรัทธาอีกเหนือในการดำเนินชีวิต ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มียิทธิพลในสังคมไทยทั้งสิ้น

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑) อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๓.๒) อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - นักเรียนสามารถเขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
 - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ เขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ เขียนแสดงความคิดความรู้สึก ข้อคิด ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และทัศนะของตนเองจากสารที่ได้รับ (๑.๑.๔)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และทัศนะของตนเองจากสารที่ได้รับ (๑.๑.๔) ด้านความรู้ นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มี	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ จากนั้นให้นักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิงท้าทาย ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนเรื่องอะไรกันบ้าง - ประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อสังคมมีอะไรบ้าง	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ นักเรียนในชั้นกล่าว “ สวัสดี ” คุณครู จากนั้นนักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ๒. นักเรียนร่วมตอบคำถามทบทวนความรู้ - นักเรียนตอบ เรียนเรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม - นักเรียนตอบ ๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ สื่อช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข	๑. ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล ๒. ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม ๓. สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. ผลงานใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม เครื่องมือวัด ๑. เกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ต่อบุคคลและสังคมจาก สถานการณ์ที่กำหนดได้อย่าง ถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียนตอบ คำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับ อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลและสังคมจาก สถานการณ์ที่กำหนดได้อย่าง ถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของดนตรี คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๓. จากที่นักเรียนได้ตอบคำถาม วันนี้นักเรียน จะได้ทำกิจกรรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับ อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพ สังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัย ต่าง ๆ ๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรม ต่าง ๆ ในสังคมไทย ๓. เตรียมพร้อมสำหรับทำกิจกรรมทบทวน ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลและสังคม			คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การ ประเมินผลงาน ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของ ดนตรีที่มีต่อ บุคคลและสังคม เกณฑ์การ ประเมิน มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้
	ขั้นสอน (๕ นาที)	๑. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรี ที่มีต่อบุคคลและสังคม เชื่อมโยงถึงการทำ กิจกรรมทบทวนความรู้	๑. ตั้งใจฟังครูอธิบาย พร้อมทั้งพิจารณาใบ ความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ บุคคลและใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของ ดนตรีที่มีต่อสังคม		
	ขั้นปฏิบัติ (๒๕ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. ครูชี้แจงการทำกิจกรรมทบทวนความรู้ พร้อมแจกใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่ มีต่อบุคคลและสังคม ๒. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพล ของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ซึ่งมี สถานการณ์กำหนด ดังนี้ A วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ 	๑. นักเรียนตั้งใจฟังที่ครูชี้แจง ๒. นักเรียนทำใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของ ดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ซึ่งมี สถานการณ์กำหนด โดยให้นักเรียนเลือก สถานการณ์ ๑ สถานการณ์ พร้อมอธิบายว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไร ในสถานการณ์ที่เลือก พร้อมทั้งระบุ รายละเอียดอิทธิพลของดนตรีในด้านต่าง ๆ โดยสังเขป และตอบคำถามว่าดนตรีได้เข้า มามีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง พร้อม ยกตัวอย่างโดยใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที			ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	B การแสดงต้นกำรำเคียว C การเล่นดนตรีผู้ป่วยฟัง D การซ้อมดนตรี โดยให้นักเรียนเลือกสถานการณ์ ๑ สถานการณ์ พร้อมอธิบายว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไรในสถานการณ์ที่				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เลือก พร้อมทั้งระบุรายละเอียดอิทธิพลของดนตรีในด้านต่าง ๆ โดยสังเขป และตอบคำถามว่าดนตรีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างโดยใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามสถานการณ์ที่เลือกในข้อ ๑ พุดคุยเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว ๕ นาที เพื่อเตรียมนำเสนอ โดยครูติดตามการทำงานและให้คำแนะนำ	๓. นักเรียนเข้ากลุ่มตามสถานการณ์ที่เลือกช่วยกันวิเคราะห์และสรุป			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูสุ่มนักเรียนจากสถานกาณ์ ๆ ละ ๑ คน จำนวน ๔ คน เพื่อนำเสนอว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไรในสถานการณ์ที่เลือก พร้อมทั้งระบุรายละเอียดอิทธิพลของ	๑. นักเรียนสรุปความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวเนื้อหาสาระที่เรียนรู้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ดนตรีในด้านต่าง ๆ โดยสังเขป และตอบคำถามว่าดนตรีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ ๓. ครูให้นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและเก็บรวบรวมใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ส่งครูเพื่อทำการตรวจและให้คะแนน	๒. นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยพร้อมส่งใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ๓. นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและเก็บรวบรวมใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ส่งครูเพื่อทำการตรวจ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
- ๒.) ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
- ๓.) ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม
- ๔.) สื่อ PowerPoint เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานและการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนตอบคำถามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถาม และฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนสรุป	๑.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมิน

บุคคลและสังคมจากสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง ๒. เขียนแสดงความคิดความรู้สึก ข้อคิด ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และทัศนะของตนเองจากสารที่ได้รับ (๑.๑.๔)	ประเด็นสำคัญ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคมได้	๒.) แบบประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ “ผ่าน”
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความครบถ้วนของคำตอบตามประเด็นที่กำหนด	ระบุรายละเอียดของสถานการณ์ที่เลือกได้อย่างครบถ้วน ได้แก่ - อิทธิพลต่อบุคคล/สังคม - ด้านบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต/โสตประสาท/สายตา/ฟัง/สติปัญญา/ความสามัคคี/วิถีชีวิต/พิธีกรรม	ระบุรายละเอียดของสถานการณ์ที่เลือกไม่ครบ ขาดหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเพียง ๑ หัวข้อ อิทธิพลต่อบุคคล/สังคม , ด้านบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต/โสตประสาท/สายตา/ฟัง/สติปัญญา/ความสามัคคี/วิถีชีวิต/พิธีกรรม	ระบุรายละเอียดของสถานการณ์ที่เลือกไม่ครบ ขาดหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเพียง ๒-๓ หัวข้อ (อิทธิพลต่อบุคคล/สังคม , ด้านบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต/โสตประสาท/สายตา/ฟัง/สติปัญญา/ความสามัคคี/วิถีชีวิต/พิธีกรรม)	ระบุรายละเอียดของสถานการณ์ที่เลือกไม่ครบ ขาดหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเพียงมากกว่า ๓ หัวข้อ (อิทธิพลต่อบุคคล/สังคม , ด้านบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต/โสตประสาท/สายตา/ฟัง/สติปัญญา/ความสามัคคี/วิถีชีวิต/พิธีกรรม)
๒. ความถูกต้องของเนื้อหา	อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องทั้งหมด	อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องมากกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด	อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้องน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด

๓. การแสดง ความคิดเห็น ของตัวเอง	-	-	เขียนแสดงความเห็นได้ ตรงประเด็น มีความเป็น เหตุเป็นผล พร้อมทั้งมี การแสดงตัวอย่าง ประกอบอย่างชัดเจน	เขียนแสดงความเห็นได้ ค่อนข้างตรงประเด็น มี ความเป็นเหตุเป็นผล แต่ ขาดการแสดงตัวอย่าง ประกอบ
--	---	---	---	---

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔) ดนตรีจึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการบ่งบอกอารมณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคมในชีวิตของเราในด้านต่าง ๆ ดังนี้

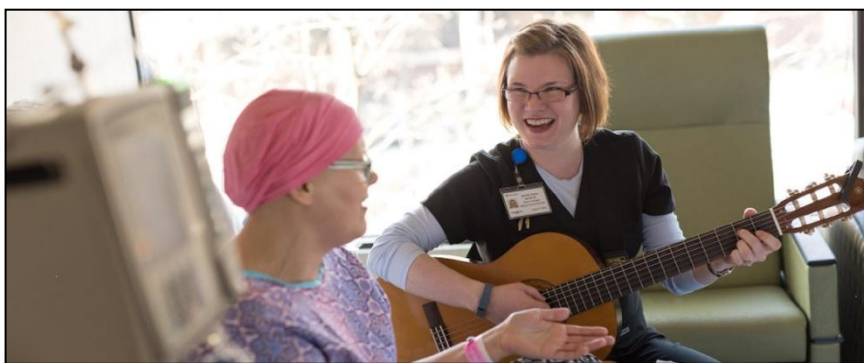
อิทธิพลของดนตรีกับบุคคล

ปัจจุบันบุคคลไม่อาจหนีรอดจากอิทธิพลของเสียงดนตรีได้ ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหน เสียงดนตรีก็จะแวดล้อมอยู่เกือบทุกเวลาและทุกสถานที่ ดนตรีถูกสร้างขึ้นมาสืบเนื่องมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ดนตรีช่วยจุดประกายแสงสว่างให้แก่เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลทั้งในยามสุขและยามเศร้า สามารถช่วยให้บุคคลที่มีอารมณ์ตึงเครียดผ่อนคลายลงได้ ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์อยู่มากเช่นกัน

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการขับร้องและการบรรเลงดนตรีในปัจจุบันมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับดนตรีทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจและสติปัญญา ดังนี้

๑) ดนตรีกับบุคลิกภาพ คือ การเรียนดนตรีทุกประเภท มีกฎเกณฑ์ในการบรรเลงและขับร้อง เช่น การนั่ง การยืน การจับเครื่องดนตรี เพื่อให้การเล่นและการร้องเกิดความสง่างาม ทั้งยังเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้บรรเลงและขับร้อง

๒) ดนตรีกับสุขภาพจิต คือ การเรียนดนตรีหรือเล่นดนตรีจะทำให้เกิดสมาธิในขณะที่ฟังเพลงเกิดความผ่อนคลาย เกิดความสนุกสนาน ทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส มีผลทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย ทั้งนี้การเลือกฟังเพลงหรือการบรรเลงดนตรีต้องดูลักษณะของเพลง ว่าเราต้องการฟังเพลงอารมณ์ใด เพื่อไม่ให้ขัดต่อสภาวะจิตนั้น ซึ่งทางการแพทย์ในปัจจุบันได้นำดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาคนไข้บางกลุ่ม เรียกว่า “.....” สามารถรักษาผู้ป่วยให้อาการดีขึ้นได้โดยใช้เสียงดนตรี อีกทั้งยังนำมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการของทารกในครรภ์ควบคู่ไปกับการใช้ยารวมถึงการออกกำลังกายบำบัดด้วย (จิรภรณ์ อังวิทยาธร, ๒๕๖๐)

ภาพที่ ๑ ดนตรีบำบัด

ที่มา : www.pinterest.com

๓) ดนตรีกับการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ คือ ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าอกจากจะใช้เรื่องของ โสตประสาทแล้ว การเต้นรำตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการใช้กล้ามเนื้อ ส่วนต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการใช้โสตประสาทด้วย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การควบคุมกล้ามเนื้อ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเล่นเครื่องดนตรีมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น การเล่นดนตรีจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กไปพร้อมกัน และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในส่วนที่ใช้เล่นเครื่องดนตรีได้ดีในเด็กเล็กช่วง ๕ ขวบ อย่างไรก็ตามดนตรีก็สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อในวัยอื่น ๆ ได้เช่นกัน เนื่องจากทักษะดนตรีต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจนชำนาญ การใช้กล้ามเนื้อซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลานาน จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดความคงทน แข็งแรง นอกจากนี้ คนที่เล่นดนตรีมาเป็นระยะเวลานาน อาจจะได้เปรียบเรื่องการแยกระบบประสาทในการใช้กล้ามเนื้อที่ซับซ้อนด้วย (เสาวนีย์ สังข์โสภณ, ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๒ การเต้นรำ

ที่มา : www.pinterest.com

๔) ดนตรีกับการพัฒนาสายตา คือ การเล่นดนตรีนั้นมีทั้งเล่นคนเดียวและเล่นกันเป็นทีม แต่ทุก ๆ การบรรเลง มีองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ สายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้สายตาเข้ามามีส่วนช่วยในการ บรรเลงให้สมบูรณ์ เช่น การมองวาทยากร (Conductor) ในวงออร์เคสตรา เพื่อให้ตัวเรานั้นเล่นได้ตรงจังหวะ กับคนอื่น ๆ ในวง ซึ่งเป็นการฝึกความไวของประสาทตา และการแยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ในขณะเดียวกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, ๒๕๔๑)

๕) **ดนตรีกับการพัฒนาทักษะการฟัง** คือ การฟังถือเป็นหัวใจสำคัญของการรับรู้สุนทรียะและนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี หากเราฟังดนตรีบ่อย ๆ จะเกิดพัฒนาการฟังที่เกิดอารมณ์ร่วมกับเพลงได้ สามารถเข้าถึงบทเพลงได้อย่างซาบซึ้งที่มีความละเอียดในการฟัง สามารถแยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้

๖) **ดนตรีทำให้สติปัญญาดี** คือ หากมีการใช้ดนตรีตั้งแต่วัยเด็กจะยิ่งเพิ่มศักยภาพของสมองของเด็กได้ดีมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วดนตรียังช่วยทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบและช่วยในเรื่องของความจำอีกด้วย หากให้เด็กได้มีกิจกรรมด้านดนตรีควบคู่ไปกับการเรียนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง ฟังเพลงที่ชอบหรือเล่นเครื่องดนตรีที่สนใจ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะดนตรีจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับจินตนาการ ซึ่งจะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ได้ผลดียิ่งขึ้น อีกทั้งดนตรีสามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อในการเรียนรู้ได้อีกช่องทางหนึ่ง เช่น การเรียนการสอนสามารถนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความจำได้ง่ายขึ้น (สุกรี เจริญสุข , ๒๕๕๐)

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี -

นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เนื่องจากบุคคลไม่สามารถแยกตนเองออกจากสังคมได้ เพราะโดยธรรมชาตินั้นมนุษย์จะอยู่รวมกันเป็นสังคม ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ร่วมกันล่าสัตว์ ร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ ร่วมเฉลิมฉลองในงานประเพณีของศาสนา เป็นต้น การรวมตัวกันลักษณะนี้ ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงตัวตนต่อสังคม และแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดกับบุคคลอื่น โดยในทุกกิจกรรมจะมีการบรรเลงดนตรีหรือขับร้อง เพื่อช่วยสื่อสารความเข้าใจระหว่างกันและกันของสมาชิกในสังคม

อนึ่ง ดนตรีคือศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ในบางครั้งอาจมีผู้เดินร่าเพิ่มเข้ามาอีก ซึ่งทุกคนล้วนต้องมียารมณ์ร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ดนตรีจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมดนตรีของแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องช่วยขับเคลื่อนลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม และชาติพันธุ์ที่กลุ่มในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติจึงอยากนำเสนออิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ใกล้ชิด

ในชีวิตประจำวันในสังคมไทย ผู้คนอยู่กับศิลปะตลอดเวลา ดนตรีมีอิทธิพลสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดจินตนาการของผู้คน จากศิลปินถึงชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน ความซาบซึ้งใจ ความตื่นเต้น ความศรัทธาอีกเพิ่มในการดำเนินชีวิต ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มียทธิพลในสังคมไทยทั้งสิ้น ดังที่บทเรียนจะได้นำเสนอต่อไปนี้

๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข เช่น เพลงปลุกใจ เพลงชาติไทย (นิติพรรณ สุวาท, ๒๕๖๒)

๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ เช่น เพลงในน้ำมีปลา - ในนามีข้าว ซึ่งบ่งบอกถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ของชาติไทยในกรุงสุโขทัย เพลงเดินกำรำเคียว ซึ่งบ่งบอกถึงความสนุกสนานของคนประกอบอาชีพทำนา ชาวนาในการประกอบอาชีพ เชื้อแฮหยั ไข่มดแดง การแสดงทางภาคอีสาน ฟ้อนสาวไหม การแสดงทางภาคเหนือ ระเบ้าร้อนแร่ การแสดงทางภาคใต้ เป็นต้น (สุมาลี นิมนานภาพ, ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑ เต้นกำรำเคียว

ที่มา : <https://guhotstamp.files.wordpress.com>

๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย ซึ่งมีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายทั้งที่เป็นงานมงคล งานอวมงคล รวมถึงการประกอบพิธีทางศาสนา ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ สร้างอารมณ์ได้เป็นอย่างดี เช่น เพลงสาธุการ ใช้เวลาจุดธูปเทียนบูชาพระ ผู้ฟังจะรู้สึกถึงความขลัง ความศรัทธา เป็นต้น (สงบบศึก ธรรมวิหาร, ๒๕๔๕)

ภาพที่ ๒ พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ที่มา : <https://www.cca.chula.ac.th/protocol/wai-kru/พิธีไหว้ครูดนตรีไทย-ปี-๒๕๔๖.html>

นอกจากดนตรีจะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ดนตรียังทำให้เกิดกระแสหรือค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม เช่น ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับกีตาร์อคูเลเล่ เพราะเป็นกีตาร์ที่มีความกะทัดรัด ทำให้วัยรุ่นหันมานิยมเล่นกันจำนวนมาก นอกจากนี้ดนตรียังเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมได้ด้วย เช่น การเล่นดนตรีร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มคนที่ชื่นชอบในดนตรีไทยและต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทยมารวมตัวกันก่อตั้งชมรมเพื่อแสดงและเผยแพร่ดนตรีร่วมกัน ทำให้เกิดการรู้จักกัน ร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้กับสังคม ซึ่งนอกจากดนตรีจะทำให้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นแล้ว ดนตรียังเป็นพื้นฐานที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุขอีกด้วย

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี - นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นต่อไปนี้

๑. จากสถานการณ์ที่กำหนด ให้นักเรียนเลือกสถานการณ์ ๑ สถานการณ์ พร้อมอธิบายว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไรในสถานการณ์ที่เลือก พร้อมทั้งระบุรายละเอียดอิทธิพลของดนตรีในด้านต่าง ๆ โดยสังเขป

A วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์

ที่มา : <http://www.thaipoliceband.org/index.php?topic=21>

B การแสดงเต้นกำรำเคียว

ที่มา : <http://zineqx.blogspot.com/2015/05/blog->

C การเล่นดนตรีผู้ป่วยฟัง

ที่มา : <https://www.pngegg.com/th/search?q=ดนตรีบำบัด>

D การซ้อมดนตรี

ที่มา : <https://www.canva.com>

๒. ดนตรีเข้ามามีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๔ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคล
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔) ดนตรีจึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการบ่งบอกอารมณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคมในชีวิตของเราในด้านต่าง ๆ ดังนี้

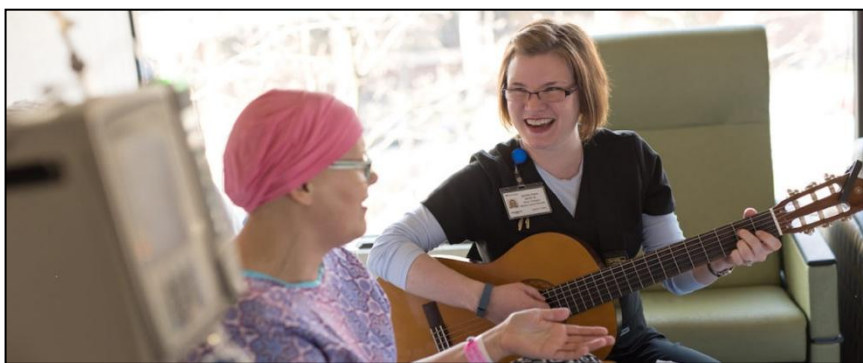
อิทธิพลของดนตรีกับบุคคล

ปัจจุบันบุคคลไม่อาจหนีรอดจากอิทธิพลของเสียงดนตรีได้ ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่ที่ไหน เสียงดนตรีก็จะแวดล้อมอยู่เกือบทุกเวลาและทุกสถานที่ ดนตรีถูกสร้างขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ดนตรีช่วยจุดประกายแสงสว่างให้แก่เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลทั้งในยามสุขและยามเศร้า สามารถช่วยให้บุคคลที่มีอารมณ์ตึงเครียดผ่อนคลายลงได้ ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์อยู่มากเช่นกัน

มนุษย์รู้จักการเล่นดนตรีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีวิวัฒนาการมาเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการขับร้องและการบรรเลงดนตรีในปัจจุบันมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับดนตรีทั้งดนตรีไทยและสากล ซึ่งรูปแบบและข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานนี้ เป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการบรรเลงและการขับร้องดนตรี ตลอดจนการพัฒนาด้านสุขภาพจิตให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกายจิตใจและสติปัญญา ดังนี้

๑) ดนตรีกับบุคลิกภาพ คือ การเรียนดนตรีทุกประเภท มีกฎเกณฑ์ในการบรรเลงและขับร้อง เช่น การนั่ง การยืน การจับเครื่องดนตรี เพื่อให้การเล่นและการร้องเกิดความสง่างาม ทั้งยังเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้บรรเลงและขับร้อง

๒) ดนตรีกับสุขภาพจิต คือ การเรียนดนตรีหรือเล่นดนตรีจะทำให้เกิดสมาธิในขณะที่ฟังเพลงเกิดความผ่อนคลาย เกิดความสนุกสนาน ทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส มีผลทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย ทั้งนี้การเลือกฟังเพลงหรือการบรรเลงดนตรีต้องดูลักษณะของเพลง ว่าเราต้องการฟังเพลงอารมณ์ใด เพื่อไม่ให้ขัดต่อสภาวะจิตนั้น ซึ่งทางการแพทย์ในปัจจุบันได้นำดนตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาคนไข้บางกลุ่ม เรียกว่า “ดนตรีบำบัด” สามารถรักษาผู้ป่วยให้อาการดีขึ้นได้โดยใช้เสียงดนตรี อีกทั้งยังนำมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการของทารกในครรภ์ควบคู่ไปกับการใช้ยารวมถึงการถ่ายภาพบำบัดด้วย (จิรภรณ์ อังวิทย์ธร, ๒๕๖๐)

ภาพที่ ๑ ดนตรีบำบัด

ที่มา : www.pinterest.com

๓) ดนตรีกับการพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ คือ ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าอกจากจะใช้เรื่องของ โสตประสาทแล้ว การเต้นรำตามจังหวะดนตรี การเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการใช้กล้ามเนื้อ ส่วนต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการใช้โสตประสาทด้วย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การควบคุมกล้ามเนื้อ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเล่นเครื่องดนตรีมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น การเล่นดนตรีจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กไปพร้อมกัน และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กในส่วนที่ใช้เล่นเครื่องดนตรีได้ดีในเด็กเล็กช่วง ๕ ขวบ อย่างไรก็ตามดนตรีก็สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อในวัยอื่น ๆ ได้เช่นกัน เนื่องจากทักษะดนตรีต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจนชำนาญ การใช้กล้ามเนื้อซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลานาน จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดความคงทน แข็งแรง นอกจากนี้ คนที่เล่นดนตรีมาเป็นระยะเวลานาน อาจจะได้เปรียบเรื่องการแยกระบบประสาทในการใช้กล้ามเนื้อที่ซับซ้อนด้วย (เสาวนีย์ สังข์โสภณ, ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๒ การเต้นรำ

ที่มา : www.pinterest.com

๔) ดนตรีกับการพัฒนาสายตา คือ การเล่นดนตรีนั้นมีทั้งเล่นคนเดียวและเล่นกันเป็นทีม แต่ทุก ๆ การบรรเลง มีองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ สายตา การเล่นดนตรีจำเป็นต้องใช้สายตาเข้ามามีส่วนช่วยในการ บรรเลงให้สมบูรณ์ เช่น การมองวาทยากร (Conductor) ในวงออร์เคสตรา เพื่อให้ตัวเรานั้นเล่นได้ตรงจังหวะ กับคนอื่น ๆ ในวง ซึ่งเป็นการฝึกความไวของประสาทตา และการแยกแยะระหว่างการเล่นกับการมอง ในขณะเดียวกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, ๒๕๔๑)

๕) **ดนตรีกับการพัฒนาทักษะการฟัง** คือ การฟังถือเป็นหัวใจสำคัญของการรับรู้สุนทรียะและนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี หากเราฟังดนตรีบ่อย ๆ จะเกิดพัฒนาการฟังที่เกิดอารมณ์ร่วมกับเพลงได้ สามารถเข้าถึงบทเพลงได้อย่างซาบซึ้งที่มีความละเอียดในการฟัง สามารถแยกเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินได้

๖) **ดนตรีทำให้สติปัญญาดี** คือ หากมีการใช้ดนตรีตั้งแต่วัยเด็กจะยิ่งเพิ่มศักยภาพของสมองของเด็กได้ดีมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วดนตรียังช่วยทำให้มีการคิดอย่างเป็นระบบและช่วยในเรื่องของความจำอีกด้วย หากให้เด็กได้มีกิจกรรมด้านดนตรีควบคู่ไปกับการเรียนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง ฟังเพลงที่ชอบหรือเล่นเครื่องดนตรีที่สนใจ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะดนตรีจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างความมีเหตุมีผลกับจินตนาการ ซึ่งจะส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ได้ผลดียิ่งขึ้น อีกทั้งดนตรีสามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อในการเรียนรู้ได้อีกช่องทางหนึ่ง เช่น การเรียนการสอนสามารถนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความจำได้ง่ายขึ้น (สุกรี เจริญสุข , ๒๕๕๐)

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี -

นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๕ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง อิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคม
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

อิทธิพลของดนตรีกับสังคม

เนื่องจากบุคคลไม่สามารถแยกตนเองออกจากสังคมได้ เพราะโดยธรรมชาตินั้นมนุษย์จะอยู่รวมกันเป็นสังคม ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ร่วมกันล่าสัตว์ ร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ ร่วมเฉลิมฉลองในงานประเพณีของศาสนา เป็นต้น การรวมตัวกันลักษณะนี้ ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงตัวตนต่อสังคม และแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดกับบุคคลอื่น โดยในทุกกิจกรรมจะมีการบรรเลงดนตรีหรือขับร้อง เพื่อช่วยสื่อสารความเข้าใจระหว่างกันและกันของสมาชิกในสังคม

อนึ่ง ดนตรีคือศิลปะที่บุคคลในสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ร่วมกัน ในบางครั้งอาจมีผู้เด่นจำเพิ่มเข้ามาอีก ซึ่งทุกคนล้วนต้องมีส่วนร่วมกับเสียงดนตรีทั้งสิ้น ดนตรีจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมดนตรีของแต่ละสังคมล้วนเป็นเครื่องช่วยขับเคลื่อนลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม และชาติพันธุ์ที่กลุ่มในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติจึงอยากนำเสนออิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ใกล้ชิด

ในชีวิตประจำวันในสังคมไทย ผู้คนอยู่กับศิลปะตลอดเวลา ดนตรีมีอิทธิพลสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะดนตรีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดจินตนาการของผู้คน จากศิลปินถึงชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน ความซาบซึ้งใจ ความตื่นเต้น ความศรัทธาอีกเหนือในการดำเนินชีวิต ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มียุทธพลในสังคมไทยทั้งสิ้น ดังที่บทเรียนจะได้นำเสนอต่อไปนี้

๑) ดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในสังคมให้มีความรักชาติ เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ช่วยทำให้ชาติเป็นสังคมที่สงบสุข เช่น เพลงปลุกใจ เพลงชาติไทย (นิติพรรณ สุวาท, ๒๕๖๒)

๒) ดนตรีช่วยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต สภาพสังคม การดำเนินชีวิตของชุมชนในสมัยต่าง ๆ เช่น เพลงในน้ำมีปลา - ในนามีข้าว ซึ่งบ่งบอกถึงความสุข ความอุดมสมบูรณ์ของชาติไทยในกรุงสุโขทัย เพลงเดินกำรำเคียว ซึ่งบ่งบอกถึงความสนุกสนานของคนประกอบอาชีพทำนา ชาวนาในการประกอบอาชีพ เชื้อแฮหยั ไข่มดแดง การแสดงทางภาคอีสาน ฟ้อนสาวไหม การแสดงทางภาคเหนือ ระเบ้าร้อนแร่ การแสดงทางภาคใต้ เป็นต้น (สุมาลี นิมนานภาพ, ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑ เต้นกำรำเคียว

ที่มา : <https://guhotstamp.files.wordpress.com>

๓) ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงในพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทย ซึ่งมีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายทั้งที่เป็นงานมงคล งานอวมงคล รวมถึงการประกอบพิธีทางศาสนา ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ สร้างอารมณ์ได้เป็นอย่างดี เช่น เพลงสาธุการ ใช้เวลาจุดธูปเทียนบูชาพระ ผู้ฟังจะรู้สึกถึงความขลัง ความศรัทธา เป็นต้น (สงบศึก ธรรมวิหาร, ๒๕๕๕)

ภาพที่ ๒ พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ที่มา : <https://www.cca.chula.ac.th/protocol/wai-kru/พิธีไหว้ครูดนตรีไทย-ปี-๒๕๔๖.html>

นอกจากดนตรีจะแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ดนตรียังทำให้เกิดกระแสหรือค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม เช่น ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับกีตาร์อคูเล่ เพราะเป็นกีตาร์ที่มีความกะทัดรัด ทำให้วัยรุ่นหันมานิยมเล่นกันจำนวนมาก นอกจากนี้ดนตรียังเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมได้ด้วย เช่น การเล่นดนตรีร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มคนที่ชื่นชอบในดนตรีไทยและต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทยมารวมตัวกันก่อตั้งชมรมเพื่อแสดงและเผยแพร่ดนตรีร่วมกัน ทำให้เกิดการรู้จักกัน ร่วมกันทำสิ่งที่ดีให้กับสังคม ซึ่งนอกจากดนตรีจะทำให้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นแล้ว ดนตรียังเป็นพื้นฐานที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุขอีกด้วย

แหล่งอ้างอิง

พจนุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; ๒๕๕๔.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ และฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ. สื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบปฏิบัติกิจกรรม ดนตรี - นาฏศิลป์ ม.๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. หน้า ๒-๓

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๒ ร้องเพลง เล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวง โดยเน้นเทคนิคการร้องการเล่น การแสดงออก และคุณภาพเสียง

ม. ๓/๓ แต่งเพลงสั้น ๆ จังหวะง่าย ๆ

ม. ๓/๔ อธิบายเหตุผลการเลือกใช้อุปกรณ์ดนตรีในการสร้างสรรค์งานดนตรีของตนเอง

ม. ๓/๕ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแต่งเพลงเป็นการแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ผลงานควรมีทักษะในการอธิบายเหตุผลในการเลือกใช้อุปกรณ์ดนตรีกล่าวคือเหตุผลในการเลือกใช้จังหวะและการเรียบเรียงทำนอง การร้องเพลงและเล่นดนตรีให้มีคุณภาพนั้น บุคลิกภาพ ทาทาง เทคนิคการหายใจ ผู้ขับร้องและผู้เล่นดนตรี ต้องสามารถเปรียบเทียบผลงานตนเองกับผู้อื่นได้เพื่อใช้ในการพัฒนาผลงานดนตรีของตนเอง

๓. สาระการเรียนรู้

การร้องเล่นพื้นบ้าน ของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” คำร้องเป็นไปอย่างเรียบง่าย บางครั้งนิยมใช้ฉิ่ง กลอง บรรเลงประกอบการร้องตามความสะดวก และมีฉันทลักษณ์ในการสร้างสรรค์คำกลอน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- นักเรียนสามารถบอกฉันทลักษณ์การประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นักเรียนสามารถเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ เขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวกับชาวได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด หรือสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่ จนได้แนวคิดที่หลากหลายในการสร้างสิ่งใหม่ ตลอดจนนำเสนอและ อธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง (๒.๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง ๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด หรือสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่จนได้แนวคิดที่หลากหลายในการสร้างสิ่งใหม่ ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง (๒.๒.๒) ด้านความรู้	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ จากนั้นให้นักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิงท้าทาย ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าครั้งที่แล้วเราเรียนเรื่องอะไรกันบ้าง ๓. จากที่นักเรียนได้ตอบคำถามและจากที่นักเรียนได้ศึกษาตั้งแต่สัปดาห์แรกในเรื่ององค์ประกอบของดนตรีไทยจนถึงสัปดาห์ที่ผ่านมา ในวันนี้นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่สามารถ	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ นักเรียนในชั้นกล่าว “ สวัสดี ” คุณครู จากนั้นนักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. นักเรียนร่วมตอบคำถามทบทวนความรู้ - นักเรียนตอบ เรียนเรื่องอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม ๓. เตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาและจะเริ่มทำกิจกรรมในวันนี้	๑. ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)	ใบงานที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. ผลงานใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) เครื่องมือวัด ๑. เกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
นักเรียนสามารถบอก ฉันทลักษณ์การประพันธ์ บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่าง ถูกต้อง ด้านทักษะ นักเรียนสามารถเขียน ประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้ อย่างถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม นักเรียนเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของดนตรี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	ใช้องค์ความรู้ที่ได้เคยศึกษามาในการทำ กิจกรรม ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอ เพลงเกี่ยวข้าว โดย แม่ขวัญ จิต ศรีประจันต์ ให้นักเรียนรับชม โดยรอบที่หนึ่ง ให้นักเรียนตั้งใจฟัง และรอบที่สอง ให้เรียนปรบมือตามจังหวะ พร้อมทั้งรับลูกคู่พร้อม ๆ กัน (- เอ้ - - เอ้า เอ้ - เอ้) ๒. ครูตั้งคำถามเชิงท้ายให้กับนักเรียน ดังนี้ - นักเรียนสังเกตเห็นอะไรจากวิดีโอบ้าง	๑. นักเรียนตั้งใจรับชมวิดีโอ เพลงเกี่ยว ข้าว โดย แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ โดยรอบที่หนึ่งนักเรียนตั้งใจฟัง และรอบที่สองนักเรียนปรบมือตามจังหวะ พร้อมทั้งรับลูกคู่พร้อม ๆ กัน (- เอ้ - - เอ้า เอ้ - เอ้) ๒. นักเรียนตอบคำถามเชิงท้าย - สังเกตเห็นลักษณะเพลงที่มีคำคล้องจอง - มีการปรบมือเข้าจังหวะ - มีเครื่องดนตรีประกอบ - มีการร้องรับเป็นลูกคู่ - ฯลฯ			คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การ ประเมินผลงาน ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งาน ดนตรี (เพลง เกี่ยวข้าว) เกณฑ์การ ประเมิน มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูอธิบายเกี่ยวกับสำเนียง ภาษา และเนื้อ ร้องของเพลงเกี่ยวข้าว	๓. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายเกี่ยวกับ สำเนียง ภาษา และเนื้อร้องของเพลงเกี่ยว ข้าว			ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
	ขั้นปฏิบัติ (๒๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น ๖ กลุ่มเท่า ๆ กัน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา โครงสร้างเพลงเกี่ยวข้าว จากใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยใช้เวลา ๒ นาที ๒. เมื่อครบจำนวนเวลา ๒ นาที ให้นักเรียนแต่ ละกลุ่มช่วยกันแต่งเพลงเกี่ยวข้าวตาม โครงสร้างที่ได้ศึกษาจากใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยใช้ เวลา ๒๐ นาที	๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น ๖ กลุ่มเท่า ๆ กัน จากนั้นแต่ละกลุ่มศึกษาโครงสร้างเพลง เกี่ยวข้าว จากใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดย ใช้เวลา ๒ นาที ๒. เมื่อครบจำนวนเวลา ๒ นาที นักเรียนแต่ ละกลุ่มช่วยกันแต่งเพลงเกี่ยวข้าวตาม โครงสร้างที่ได้ศึกษาจากใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดย ใช้เวลา ๒๐ นาที			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. เมื่อครบตามจำนวนเวลา ๒๐ นาที ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มบันทึกบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวของกลุ่มตนเองลงใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยใช้เวลา ๓ นาที	๓. เมื่อครบตามจำนวนเวลา ๒๐ นาที สมาชิกของแต่ละกลุ่มบันทึกบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวของกลุ่มตนเองลงใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยใช้เวลา ๓ นาที			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูสุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าว ๒. ครูให้นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและให้นักเรียนนำผลงานการประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวของกลุ่มของตนเองไปเพิ่มเติมหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวไปฝึกขับร้องเพื่อนำเสนอให้สัปดาห์ถัดไป	๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวตามที่ครูสุ่ม ๒. นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยและนำผลงานการประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวของกลุ่มของตนเองไปเพิ่มเติมหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๓. นักเรียนตั้งใจฟังครูแจ้งให้แต่ละกลุ่มนำบทประพันธ์เพลงเกี่ยวข้าวไปฝึกขับร้องเพื่อนำเสนอให้สัปดาห์ถัดไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
- ๒.) ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - นักเรียนสามารถบอกฉันทลักษณ์การประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง	- สอนเรื่องสร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยมีวิธีทัศน์และให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นักเรียนสามารถเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง	- ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวตามฉันทลักษณ์ให้ถูกต้อง	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. เขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้อย่างถูกต้อง ๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดหรือสามารถจินตนาการความคิด	- ครูมีคำถามให้นักเรียนตอบคำถาม มีการชมวิทัศน์ตัวอย่าง และฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนตลอดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวได้	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

แปลกใหม่ จนได้แนวคิดที่หลากหลายในการสร้างสิ่งใหม่ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง (๒.๒.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องของการใช้ฉันทลักษณ์ตามที่กำหนด	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวครบตามฉันทลักษณ์โดยมีขั้นต้น ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๓ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงน้อยกว่า ๓ บาท ไม่คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท ไม่มีบทลงท้าย
๒. ความคิดสร้างสรรค์	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ยังต้องพัฒนาในด้านการสื่อความหมาย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวมีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้านการสื่อความหมายของเพลง	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวโดยการคัดลอกโดยไม่มีความคิดแปลกใหม่และไม่สามารถสื่อความหมายของเพลงได้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน (.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สำเนียง ภาษา และเนื้อร้อง

เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” บางครั้งนิยมใช้ฉิ่งและกลองประกอบจังหวะ แต่สำเนียงถิ่นจะบ่งบอกแหล่งวัฒนธรรมในด้านภาษา เช่น สำเนียงเหนือ เป็นต้น

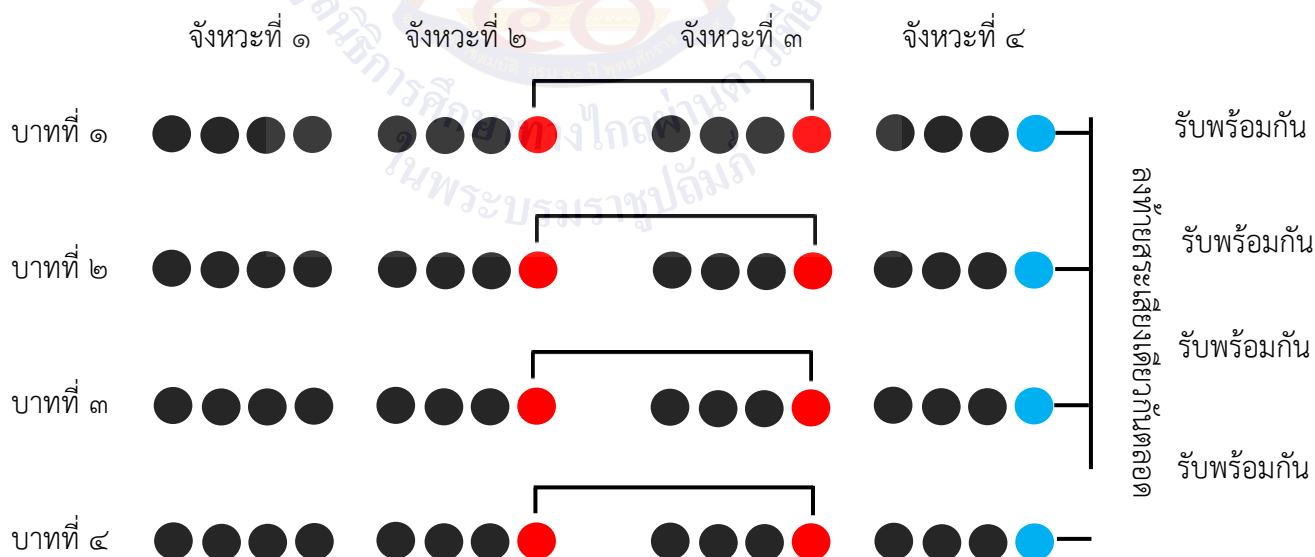
ส่วนเนื้อร้องในบทเพลงจะมีทั้งการเกี่ยวพาราสีกัน การโต้ตอบชิงไหวพริบ และที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โครงสร้างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

				รับพร้อมกัน	
- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย

เนื้อเพลง

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- - เอ้ย	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๓ - ๔	ลากเสียงจบ
---------------	----------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
---------------	--------------	------------------	-------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔	
บาทที่ ๑	สวัสดีครับ	บรรดาผู้ <u>ฟัง</u>	นักเรียนที่ <u>นั่ง</u>	เรียนอยู่ที่ <u>นี้</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๒	วันนี้เรามา	ร้องเพลงเกี่ยว <u>ข้าว</u>	เพลงของไทย <u>เรา</u>	มีมานาน <u>ปี</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๓	ลองหัดประพันธ์	ลองช่วยกัน <u>ดู</u>	แต่งให้เลิศ <u>หรู</u>	เพลงไทยมี <u>ดี</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๔	ถ้าหากสงสัย	จงหาความ <u>รู้</u>	ที่มีมาก <u>อยู่</u>	ตำรา <u>มากมี</u>	รับพร้อมกัน

ลงท้ายสระเสียงเอกได้แก่

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- ตำรา - เอ้ย	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ที่มีมากอยู่ ตำรา <u>มากมี</u>	ลากเสียงจบ
---------------	---------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------------------	------------

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จากนั้นเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวตามฉันทลักษณ์ให้ถูกต้อง

รับพร้อมกัน

ขั้นต้น

--	--	--	--	--	--

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔
บาทที่ ๑				
บาทที่ ๒				
บาทที่ ๓				
บาทที่ ๔				

ลงท้าย

--	--	--	--	--	--

กลุ่มที่.....ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๖ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สำเนียง ภาษา และเนื้อร้อง

เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” บางครั้งนิยมใช้น้ิงและกลองประกอบจังหวะ แต่สำเนียงถิ่นจะบ่งบอกแหล่งวัฒนธรรมในด้านภาษา เช่น สำเนียงเหนือ เป็นต้น

ส่วนเนื้อร้องในบทเพลงจะมีทั้งการเกี่ยวพาราสักัน การโต้ตอบชิงไหวพริบ และที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

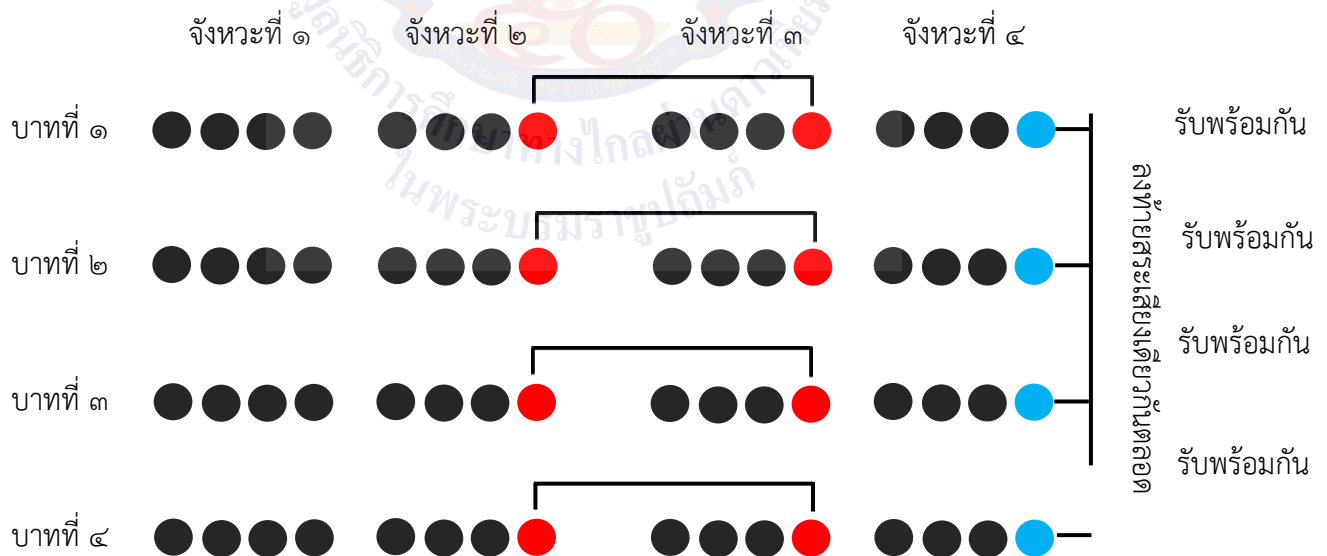
โครงสร้างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เงอ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงง เงอ	ชะ เอ็ง เงง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
--------------	--------------	-----------------	------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

ลงท้าย

- เอ็ง - เงอ	- - เอ้ย	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๓ - ๔	ลากเสียงจบ
--------------	----------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
---------------	--------------	------------------	-------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔	
บาทที่ ๑	สวัสดีครับ	บรรดาผู้ <u>ฟ้ง</u>	นักเรียนที่ <u>นั่ง</u>	เรียนอยู่ที่ <u>นี้</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๒	วันนี้เรามา	ร้องเพลงเกี่ยว <u>ข้าว</u>	เพลงของไทย <u>เรา</u>	มีมานาน <u>ปี</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๓	ลองหัดประพันธ์	ลองช่วยกัน <u>ดู</u>	แต่งให้เลิศ <u>หรู</u>	เพลงไทยมี <u>ดี</u>	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๔	ถ้าหากสงสัย	จงหา <u>ความรู้</u>	ที่มี <u>มากอยู่</u>	ตำรา <u>มากมี</u>	รับพร้อมกัน

ลงท้ายสระเสียงเอกได้แก่

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- ตำรา - เอ้ย	ถ้าหากสงสัย จงหา <u>ความรู้</u>	ถ้าหากสงสัย จงหา <u>ความรู้</u>	ที่มี <u>มากอยู่</u> ตำรา <u>มากมี</u>	ลากเสียงจบ
---------------	---------------	------------------------------------	------------------------------------	---	------------

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๒ ดนตรี

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๒ ร้องเพลง เล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวง โดยเน้นเทคนิคการร้องการเล่น การแสดงออก และคุณภาพเสียง

ม. ๓/๓ แต่งเพลงสั้น ๆ จังหวะง่าย ๆ

ม. ๓/๔ อธิบายเหตุผลการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบดนตรีในการสร้างสรรค์งานดนตรีของตนเอง

ม. ๓/๕ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การร้องเล่นพื้นบ้าน ของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พอเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” คำร้องเป็นไปอย่างเรียบง่าย บางครั้งนิยมใช้ฉิ่ง กลอง บรรเลงประกอบการร้องตามความสะดวก และมีฉันทลักษณ์ในการสร้างสรรค์คำกลอน

๓. สาระการเรียนรู้

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น และนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

๕.๑ นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

๕.๒ นำความรู้ ทักษะมาสร้างชิ้นงาน/ผลงานโดยระบุวิธีการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม (๔.๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ รักความเป็นไทย

๖.๒ มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว ๒. นำความรู้ ทักษะมาสร้างชิ้นงาน/ผลงานโดยระบุวิธีการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (๔.๑.๑) ด้านความรู้ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูกล่าวทักทายนักเรียน ให้ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ จากนั้นให้นักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. ครูให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปในครั้งที่แล้ว โดยใช้คำถามกระตุ้นเชิงท้าทาย ดังนี้ - นักเรียนจำได้ไหมว่าฉันทลักษณ์ของการประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวเป็นอย่างไรบ้าง ๓. จากที่นักเรียนได้ตอบคำถามและจากที่นักเรียนได้ประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวจากใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)	๑. ตัวแทนนักเรียนบอกทำความเคารพ นักเรียนในชั้นกล่าว “ สวัสดี” คุณครู จากนั้นนักเรียนเตรียมใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. นักเรียนร่วมตอบคำถามทบทวนความรู้ - นักเรียนตอบ มีขั้นตอน เนื้อเพลง และลงท้าย โดยขั้นตอนมีการับพร้อมกัน ส่วนเนื้อเพลงมีคำคล้องกันในจังหวะที่ ๒ และ ๓ จากนั้นลงท้ายสระเสียงเดียวกันตลอดทั้ง ๔ บาท และลงท้ายมีการซ้ำจังหวะและลากเสียงจบ ๓. เตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาและจะเริ่มทำกิจกรรมในวันนี้	๑. ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. สื่อ PowerPoint เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว	๑. ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) ๒. นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว	วิธีวัด ๑. การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ๒. การนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว เครื่องมือวัด ๑. เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒. เกณฑ์การประเมินผลงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะ นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	ข้าว) ในวันนี้ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้นำเสนอ บทเพลงเกี่ยวข้าวที่นักเรียนได้ประพันธ์				ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งาน ดนตรี (เพลง เกี่ยวข้าว) เกณฑ์การ ประเมิน มีคะแนน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูแจ้งเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ - ความถูกต้องของการใช้ฉันทลักษณ์ตามที่กำหนด - ความคิดสร้างสรรค์ - ความไพเราะ และให้นักเรียนแยกย้ายเข้ากลุ่มของตนเองเพื่อ ซักซ้อมการนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวโดยใช้เวลา ในการซ้อม ๑๐ นาที ๒. เมื่อครบเวลา ๑๐ นาที ครูแจ้งให้นักเรียนแต่ละ กลุ่มกลับเข้าประจำที่กลุ่มตนเอง	๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูแจ้งเกณฑ์ในการให้ คะแนน ดังนี้ - ความถูกต้องของการใช้ฉันทลักษณ์ตามที่กำหนด - ความคิดสร้างสรรค์ - ความไพเราะ จากนั้นแยกย้ายเข้ากลุ่มของตนเองเพื่อ ซักซ้อมการนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวโดยใช้ เวลาในการซ้อม ๑๐ นาที			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		๒. เมื่อครบเวลา ๑๐ นาที นักเรียนแต่ละกลุ่มกลับเข้าประจำที่กลุ่มตนเอง			
	ขั้นปฏิบัติ (๒๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวโดยการจับสลาก หมายเลข ๑ - ๖ โดยใช้เวลานำเสนอกลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที ตามลำดับ ซึ่งครูจะเป็นผู้บรรเลงประกอบจังหวะ (ตะโพนหรือฉิ่ง) ให้กับนักเรียน ๒. เมื่อนำเสนอครบทั้ง ๖ กลุ่มแล้ว ครูแจ้งให้แต่ละกลุ่มจับคู่กันเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น โดยใช้เวลาไม่เกิน ๕ นาที	๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวโดยการจับสลาก หมายเลข ๑ - ๖ โดยใช้เวลานำเสนอกลุ่มละไม่เกิน ๕ นาที ตามลำดับ ๒. เมื่อนำเสนอครบทั้ง ๖ กลุ่มแล้ว ให้แต่ละกลุ่มจับคู่กันเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น โดยใช้เวลาไม่เกิน ๕ นาที			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที)				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

หน่วยที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มเพื่อนำเสนอการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่นจำนวน ๓ คู่ (๖ กลุ่ม) ๒. จากนั้นร่วมกันวิจารณ์การนำเสนออย่างสร้างสรรค์ ปัญหา/อุปสรรค/แนวทางแก้ไข พร้อมเชื่อมโยงและทบทวนเนื้อหาความรู้เดิมตั้งแต่ต้นเป็นเส้นทางการเรียนรู้ ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนหมั่นทบทวนความรู้และเตรียมศึกษาสาระนาฏศิลป์ในสัปดาห์ถัดไป	๑. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น ๒. ร่วมกันวิจารณ์การนำเสนออย่างสร้างสรรค์ ปัญหา/อุปสรรค/แนวทางแก้ไข พร้อมเชื่อมโยงและทบทวนเนื้อหาความรู้เดิมตั้งแต่ต้นเป็นเส้นทางการเรียนรู้ ๓. ตั้งใจฟังครูแจ้งการหมั่นทบทวนความรู้และเตรียมศึกษาสาระนาฏศิลป์ในสัปดาห์ถัดไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑.) ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
- ๒.) ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
- ๓.) สื่อ PowerPoint เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว
- ๔.) เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น ตะโพน ฉิ่ง กรับ

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑.) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น	- สอนเรื่องสร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว) โดยมีการนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวและให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว	- ให้นักเรียนนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว โดยการร้องและเล่นดนตรีจากบทเพลงเกี่ยวข้าวที่นักเรียนได้ประพันธ์ขึ้น	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของดนตรี	- นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานดนตรีและการนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ๑. นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว ๒. นำความรู้ ทักษะมาสร้างชิ้นงาน/ผลงานโดยระบุวิธีการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่าง	- ครูมีคำถามทบทวนและซักถามข้อสงสัยอุปสรรคของการฝึกซ้อมการนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว เพื่อที่นักเรียนสามารถนำเสนอเพลงเกี่ยวข้าวที่ได้ประพันธ์ขึ้นอย่างเต็มที่	๑.) แบบสังเกต ๒.) แบบประเมินผลงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบ ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (๔.๑.๑)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักความเป็นไทย ๒. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ๒. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	๑.) แบบ สังเกต ๒.) แบบ สังเกต	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ “ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง “สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)”

หัวข้อการประเมิน	คะแนน/เกณฑ์การประเมิน			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องของการใช้ฉันทลักษณ์ตามที่กำหนด	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวครบตามฉันทลักษณ์โดยมีขั้นต้น ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๔ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงจำนวน ๓ บาท คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท มีบทลงท้าย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวไม่ครบตามฉันทลักษณ์ไม่มีขั้นต้นที่ต่อด้วยรับพร้อมกัน มีเนื้อเพลงน้อยกว่า ๓ บาท ไม่คล้องจองตามจังหวะที่ ๒ กับจังหวะที่ ๓ และระหว่างบาท ไม่มีบทลงท้าย
๒. ความคิดสร้างสรรค์	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวด้วยความคิดที่แปลกใหม่ แต่ยังต้องพัฒนาในด้านการสื่อความหมาย	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวมีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย และยังต้องพัฒนาด้านการสื่อความหมายของเพลง	แต่งเพลงเกี่ยวข้าวโดยการคัดลอกโดยไม่มีความคิดแปลกใหม่และไม่สามารถสื่อความหมายของเพลงได้
๓. ความไพเราะ	มีความไพเราะของน้ำเสียง ทำนองและจังหวะเพลง ออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้อง	มีความไพเราะของน้ำเสียง ทำนองและจังหวะเพลง	มีทำนองและจังหวะเพลงถูกต้อง	มีทำนองและจังหวะเพลงไม่ถูกต้อง

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน	๑๐-๘	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	๗-๕	หมายถึง	ดี
คะแนน	๔-๒	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	๑-๐	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

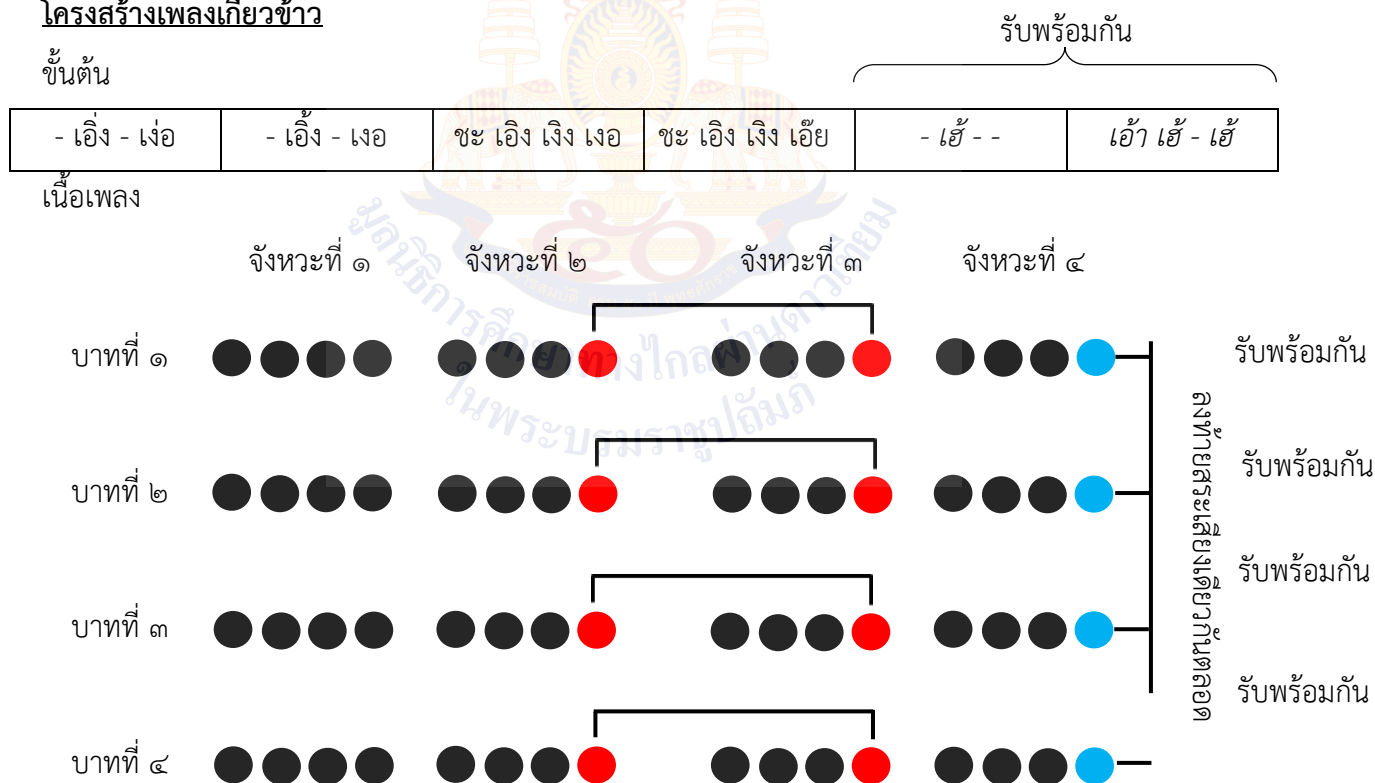
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สำเนียง ภาษา และเนื้อร้อง

เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” บางครั้งนิยมใช้ฉิ่งและกลองประกอบจังหวะ แต่สำเนียงถิ่นจะบ่งบอกแหล่งวัฒนธรรมในด้านภาษา เช่น สำเนียงเหนือ เป็นต้น

ส่วนเนื้อร้องในบทเพลงจะมีทั้งการเกี่ยวพาราสักัน การโต้ตอบชิงไหวพริบ และที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โครงสร้างเพลงเกี่ยวข้าว

ลงท้าย

- เอ็ง - เงอ	- - เอ้ย	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๓ - ๔	ลากเสียงจบ
--------------	----------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
---------------	--------------	------------------	-------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔	
บาทที่ ๑	สวัสดีครับ	บรรดาผู้ ^{ฟ้ง}	นักเรียนที่ ^{นั่ง}	เรียนอยู่ที่ ^{นี้}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๒	วันนี้เรามา	ร้องเพลงเกี่ยว ^{ข้าว}	เพลงของไทย ^{เรา}	มีมานาน ^{ปี}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๓	ลองหัดประพันธ์	ลองช่วยกัน ^{ดู}	แต่งให้เลิศ ^{หรู}	เพลงไทยมี ^{ดี}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๔	ถ้าหากสงสัย	จงหาความ ^{รู้}	ที่มีมาก ^{อยู่}	ตำรา ^{มากมี}	รับพร้อมกัน

ลงท้ายสระเสียงเอกได้แก่

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- ตำรา - เอ้ย	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ที่มีมากอยู่ ตำรา ^{มากมี}	ลากเสียงจบ
---------------	---------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------------------	------------

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๘ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จากนั้นเขียนประพันธ์บทเพลงเกี่ยวข้าวตามฉันทลักษณ์ให้ถูกต้อง

รับพร้อมกัน

ขั้นต้น

--	--	--	--	--	--

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔
บาทที่ ๑				
บาทที่ ๒				
บาทที่ ๓				
บาทที่ ๔				

ลงท้าย

--	--	--	--	--	--

กลุ่มที่.....ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์งานดนตรี (เพลงเกี่ยวข้าว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ที่มาความสำคัญสร้างสรรค์เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง นำเสนอเพลงเกี่ยวข้าว

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สำเนียง ภาษา และเนื้อร้อง

เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวบ้านในแถบภาคกลาง นิยมร้องเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการสร้างความสนุกสนาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การร้องเล่นนิยมแบ่งเป็นฝ่าย ฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงเรียกว่า “แม่เพลง” บางครั้งนิยมใช้ฉิ่งและกลองประกอบจังหวะ แต่สำเนียงถิ่นจะบ่งบอกแหล่งวัฒนธรรมในด้านภาษา เช่น สำเนียงเหนือ เป็นต้น

ส่วนเนื้อร้องในบทเพลงจะมีทั้งการเกี่ยวพาราสักัน การโต้ตอบชิงไหวพริบ และที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

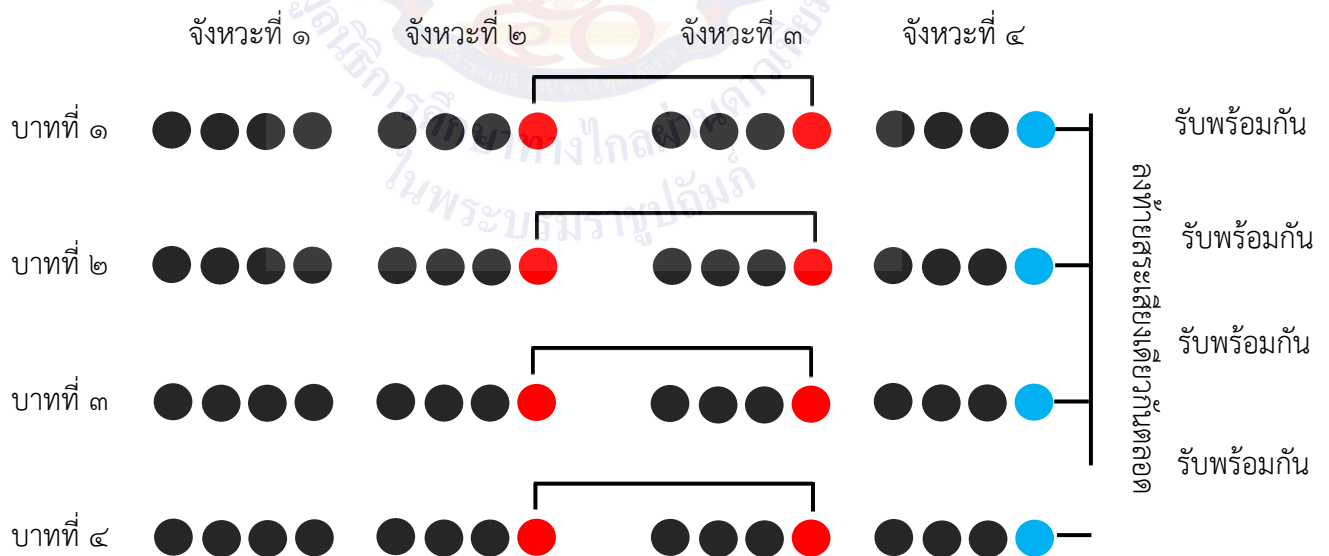
โครงสร้างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
---------------	--------------	------------------	-------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- - เอ้ย	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๑ - ๒	บาทที่ ๔ จังหวะที่ ๓ - ๔	ลากเสียงจบ
---------------	----------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวข้าว

ขั้นต้น

รับพร้อมกัน

- เอ็ง - เง่อ	- เอ็ง - เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เงอ	ชะ เอ็ง เงิง เอ้ย	- เอ้ย - -	เอ้า เอ้ย - เอ้ย
---------------	--------------	------------------	-------------------	------------	------------------

เนื้อเพลง

	จังหวะที่ ๑	จังหวะที่ ๒	จังหวะที่ ๓	จังหวะที่ ๔	
บาทที่ ๑	สวัสดีครับ	บรรดาผู้ ^{ฟ้ง}	นักเรียนที่ ^{นั่ง}	เรียนอยู่ที่ ^{นี้}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๒	วันนี้เรามา	ร้องเพลงเกี่ยว ^{ข้าว}	เพลงของไทย ^{เรา}	มีมานาน ^{ปี}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๓	ลองหัดประพันธ์	ลองช่วยกัน ^{ดู}	แต่งให้เลิศ ^{หรู}	เพลงไทยมี ^{ดี}	รับพร้อมกัน
บาทที่ ๔	ถ้าหากสงสัย	จงหาความ ^{รู้}	ที่มีมาก ^{อยู่}	ตำรา ^{มากมี}	รับพร้อมกัน

ลงท้ายสระเสียงเอกได้แก่

ลงท้าย

- เอ็ง - เง่อ	- ตำรา - เอ้ย	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ถ้าหากสงสัย จงหาความรู้	ที่มีมากอยู่ ตำรา ^{มากมี}	ลากเสียงจบ
---------------	---------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------------------	------------

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ดนตรี-นาฏศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๑๑ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ๓.๑ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

- ม.๓/๑ ระบุโครงสร้างของบทละครโดยใช้ศัพท์ทางการละคร
- ม.๓/๒ ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดงอาภักดิ์ปรีชา
ผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง
- ม.๓/๓ มีทักษะในการใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง
- ม.๓/๔ มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง
- ม.๓/๕ วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบ
นาฏศิลป์
- ม.๓/๖ ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ
- ม.๓/๗ นำเสนอแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดงที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ ศ๓.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า
ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและ
สากล

ตัวชี้วัด

- ม.๓/๑ เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
- ม.๓/๒ ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย ละครพื้นบ้านหรือมหรสพอื่นที่เคยนิยม
กันในอดีต
- ม.๓/๓ อธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อเนื้อหาของละคร

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ถ้าเป็นการแสดงที่มีเนื้อร้องควรฝึกร้องเพลงและจดจำเนื้อร้อง ทำนองและ
จังหวะให้ได้และยังเป็นการแสดงที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านด้วยแล้วนั้น ต้องฝึกร้องให้ถูกต้องตามหลักและ
ทำนองของการร้อง ถึงจะสื่อสารผ่านลีลาการตีบท การใช้ภาษาทำสื่อสารได้อย่างถูกต้องแสดงออกมาได้
สวยงาม นักเรียนจะมีความมั่นใจในการแสดงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และ
สามารถนำไปเผยแพร่ในท้องถิ่นของตนเองได้

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๓.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- ๑) วิเคราะห์ อธิบายการประวัติแสดงนาฏศิลป์เด่นกำรำเคียว
- ๒) อธิบายการวางแผนตามขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดง แบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

๓.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ๑) ฝึกซ้อมการแสดงและการขับร้องตามแผนการจัดการแสดงเด่นกำรำเคียว
- ๒) แบ่งหน้าที่ปฏิบัติงานและนำเสนอการขับร้องตามแผนการจัดการแสดงเด่นกำรำเคียว

๓.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ๑) เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- ๒) เกิดความมั่นใจในการแสดงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปเผยแพร่ในท้องถิ่นของตนเองได้

๔. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นักเรียนนำเสนอการขับร้องและการแสดงเด่นกำรำเคียว ตามตามหลักและทำนองของการร้อง การสื่อสารผ่านลีลาการตีบท การใช้ภาษาทำสื่อสารได้อย่างถูกต้องสวยงาม เกิดความมั่นใจในการแสดงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปเผยแพร่ในท้องถิ่นของตนเองได้

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ๕.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๕.๒ รักความเป็นไทย

๖. การประเมินผลรวบยอด

๖.๑ ชิ้นงานหรือภาระงาน

- นักเรียนนำเสนอการขับร้องและการแสดงเด่นกำรำเคียวตามรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์

๖.๒ เกณฑ์การประเมินผลชิ้นงานหรือภาระงาน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
ร้องเพลง				
เนื้อร้องถูกต้อง				
ความถูกต้องตามจังหวะ ทำนอง				
น้ำเสียงไพเราะ				
การรำ				
ความถูกต้องของท่ารำ				
ความถูกต้องตามจังหวะทำนอง				
ความสวยงามของลีลาท่ารำ				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ คะแนน หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ คะแนน หมายถึง ดี
 คะแนน ๒ คะแนน หมายถึง พอใช้
 คะแนน ๑ คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

ผ่าน เกณฑ์การประเมินระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบ งานนาฏศิลป์ไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	เรื่อง สีสื่อสารผ่านการแสดง	
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)	กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

- มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง
อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน
- ตัวชี้วัด ม.๓/๕ วิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้ความรู้
เรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

หลักและวิธีการวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ไทย ต้องบอกประเภทของการแสดง บอก
ประโยชน์และคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทย และบอกกระบวนการทำซ้ำของผู้แสดงได้โดยใช้ความรู้เรื่อง
องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่ การพ้องร่า จังหวะ ดนตรี คำร้อง การแต่งกายแต่งหน้าและ
อุปกรณ์ประกอบการแสดง

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑ องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ - การพ้องร่า จังหวะ ดนตรี คำร้อง การแต่งกายแต่งหน้า
และอุปกรณ์ประกอบการแสดง
- ๓.๒ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ - การบรรยาย, การวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ, การตีความ
และการประเมินผล

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
- สรุปและวิเคราะห์ องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- เขียนอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
- เห็นความสำคัญและคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์โดยใช้องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ในการวิจารณ์เปรียบเทียบ เห็นความสำคัญและคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๑. พูดยึดแสดงความคิด ความรู้สึก ขอบคิด ทั้งเชิงบวกและลบ และทัศนะของตนเอง, ประเมินค่าของสารที่ได้รับ, มีเหตุผลสนับสนุนที่ผ่านการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยมีข้อเท็จจริงและหลักฐานประกอบ (๑.๒)

๒. หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีเนื้อหา และมีรายละเอียดที่มากขึ้น เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่วิเคราะห์ การนำไปใช้อธิบายหรือทำความเข้าใจในสถานการณ์ในชีวิตจริง และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสมเหตุสมผล (๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ศิลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอการวิจารณ์การ แสดงนาฏศิลป์โดยใช้ องค์ประกอบของการแสดง นาฏศิลป์ในการวิจารณ์ เปรียบเทียบ เห็น ความสำคัญและคุณค่าของ การแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่ง เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ด้านความรู้ - สรุปและวิเคราะห์ องค์ประกอบของการแสดง นาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์ การแสดงนาฏศิลป์	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอทัศน์ การแสดง ฟ้อนผาง ให้ นักเรียนรับชม ๒ คลิป ๑) การรำโดยถือผาง ๒) การรำโดยไม่ถือผาง ๒. เมื่อรับชมจบ ครูให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์การแสดงที่รับชมไป โดยครูถาม คำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การแสดงทั้ง ๒ คลิป นี้มีความเหมือนหรือ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ชาติองค์ประกอบ นาฏศิลป์ข้อใด	๑. นักเรียนรับชมการแสดงด้วยความตั้งใจ ๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์การแสดงที่ รับชมไปทั้ง ๒ คลิปและช่วยกันตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่อง องค์ประกอบ และหลักการวิจารณ์ เปรียบเทียบงาน นาฏศิลป์ไทย ๒. - ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง องค์ประกอบ ของการแสดง นาฏศิลป์ - ใบความรู้ที่ ๙ หลักการวิจารณ์ เปรียบเทียบงาน นาฏศิลป์ไทย	- ใบงานที่ ๙ เรื่อง องค์ประกอบการ แสดงนาฏศิลป์ไทย	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ครูทบทวนในเรื่อง องค์ประกอบนาฏศิลป์ ไทย โดยครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - องค์ประกอบนาฏศิลป์ไทยมีอะไรบ้าง	๑. นักเรียนตั้งใจฟังอธิบาย ครูอธิบาย เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์ เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย	๓. วิดีทัศน์ - ฟ้อนผาง มรดก วัฒนธรรมล้ำค่าแห่ง ล้านนา Thai		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ - เขียนอธิบายองค์ประกอบ ของการแสดงนาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์การแสดง นาฏศิลป์ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นความสำคัญและ คุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	จากนั้นครูอธิบายว่าในการแสดงนาฏศิลป์นั้น ในแต่ละการแสดงทุกรูปแบบ ต้องประกอบ ด้วยองค์ประกอบนาฏศิลป์ ๒. ครูอธิบายประกอบสื่อPowerPoint เรื่อง องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ ๓. อธิบายถึงความสำคัญที่ต้องคำนึงถึง องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ๔. อธิบาย การฟ้อนรำหรือลีลาการใช้ท่ารำ ประดิษฐ์คิดค้นท่ารำต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ แบบแผน ให้เหมาะสมกับการแสดงเพื่อ ถ่ายทอดเรื่องราว และสื่อความหมายในการ แสดง ๕. อธิบาย จังหวะที่ใช้ในการแสดง จังหวะถือ ว่าเป็นพื้นฐานในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ ผู้แสดงนาฏศิลป์จะต้องศึกษาจังหวะดนตรี เพื่อเคลื่อนไหวท่ารำ ได้ถูกต้องตามจังหวะ หากเคลื่อนไหวช้าเร็วไม่ตรงจังหวะ การแสดง	๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตาม ประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมาหรือจาก ประสบการณ์ที่เคยพบเห็น	Performance from Northern region โดย ศิลปินกรมศิลปากร HD https://youtu.be/DGgVADJE๘aU?si=๒-lqNUjSi๘๓PVEUx - การแสดงฟ้อนผาง (ไม่มีอุปกรณ์) - ชิงช้าสวรรค์ ๒๐๒๔ สเปเชียล EP.๑๖ ปากน้ำปราณ วิทยา, โยธินบูรณะ ๒๐ เม.ย. ๖๗ Full EP https://youtu.be/IzRxlgHKc?si=UWboOOYXh๗๔YPs๗A		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	นาฏศิลป์จะไม่สวยงามและไม่พร้อมเพรียง ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - คนที่รำไม่ตรงจังหวะ นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางนาฏศิลป์เรียกว่าอะไร ๖. อธิบายดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยดนตรีต้องเป็นดนตรีไทยเท่านั้น ใช่หรือไม่ เพราะอะไร จากนั้นครูอธิบายต่อ การแสดงนาฏศิลป์ไทยจะใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการแสดง หรืออาจจะใช้วงดนตรีสากลก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของการแสดง หรือตามวาระโอกาสต่างๆ ๗. ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - ถ้านักเรียนต้องวิจารณ์การแสดง นักเรียนต้องมีลักษณะหรือมีคุณสมบัติอย่างไร ๘. ครูเปิดวิดีโอทัศน์รายการชิงช้าสวรรค์ ๒๐๒๔		- รำโนราห์แต่งตัว https://youtu.be/d๘dhOzw๗๘eY?si=HDa๕Wg๔๔qoNVUhBP - การแสดงระบำโบราณคดี “ระบำทวารวดี” จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร https://youtu.be/iylF๘iWp๘Wo?si=K๑VllTE๘dxjCqXDa		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	สเปเชียล EP.๑๖ ปากน้ำปราณวิทยา , โยธิน บุรณะ ๒๐ เม.ย. ๖๗ Full EP เพื่อให้ นักเรียนรับชมตัวอย่างการวิจารณ์ ๙. ครูอธิบายเรื่อง หลักการวิจารณ์ เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย ครูถามคำถาม เชิงท้าทาย ดังประเด็น - การวิจารณ์งานนาฏศิลป์ไทยมีประโยชน์ หรือไม่ อย่างไร				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคณะ นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มรับชมวีดิทัศน์การ แสดง ๑) รำโนราห์แต่งตัว ๒) ระบำทวารวดี เมื่อนักเรียนรับชมการแสดงจบ ครูแจกใบงาน ให้นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์การแสดงที่ นักเรียนได้รับชมไปว่า องค์ประกอบการแสดง	๑. นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์กับเพื่อนใน กลุ่ม ช่วยกันเสนอความคิดเห็น ในการทั้ง ๒ ชุด เขียนอธิบายและเปรียบเทียบความ เหมือนและแตกต่างลงในใบงาน ๒. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้า ชั้นเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ที่ชมไป ๒ ชุดนั้นองค์ประกอบอะไรบ้าง มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ให้แต่ละกลุ่มเขียนอธิบายแสดงความคิดเห็นลงในใบงาน ตามที่ครูกำหนดให้ ๓. เมื่อเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน				
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย ๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ไทยย้อนรอยประเภทของละครไทย ๑	๑. นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย ๒. นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนรับทราบและทบทวนเรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ไทยเพื่อเข้าใจมากยิ่งขึ้นในการเรียนชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 - ๒) ใบงานที่ ๙ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 - ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 - ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๘ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 - ๕) วิดีทัศน์ - ฟ้อนผาง มรดกวัฒนธรรมล้ำค่าแห่งล้านนา Thai Performance from Northern region โดยศิลปินกรมศิลปากร HD <https://youtu.be/DGgVADJE๘aU?si=๒-lqNUjSi๘๓PVEUx>
 - การแสดงฟ้อนผาง(ไม่มีอุปกรณ์)
 - ชิงช้าสวรรค์ ๒๐๒๔ สเปนเซียล | EP.๑๖ ปากน้ำปราณวิทยา , โยธินบูรณะ | ๒๐ เม.ย.
 - ๖๗ Full EP <https://youtu.be/lzRxlggHKc?si=UWboOOYXh๗๔YPs๗A>
 - การแสดงระบำโบราณคดี “ระบำทวารวดี” จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร
- <https://youtu.be/iylF๘iWp๘Wo?si=K๑VlTE๘dxjCqXDa>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๙ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - สรุปและวิเคราะห์ องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์	- ศึกษาจากหนังสือเรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย	- ใบงานที่ ๙ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์	- ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน		
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นความสำคัญและคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์โดยใช้องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ในการวิจารณ์เปรียบเทียบ เห็นความสำคัญและ			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรม ตามตัวบ่งชี้ คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัว เรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่ กำหนด - รายละเอียด ครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไป ตามที่กำหนด - รายละเอียด ครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียด ครอบคลุม - เนื้อหา สอดคล้อง	เนื้อหาไม่ สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้ สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้ สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้ เรียบร้อย พอใช้	ไม่มีการตกแต่ง ชิ้นงาน
ใบงานมีความเป็น ระเบียบ	ใบงานมีความเป็น ระเบียบแสดงออกถึง ความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มี ความเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อบกพร่อง เล็กน้อย	ใบงานมีความ เป็นระเบียบ แต่มี ข้อบกพร่อง บางส่วน	ผลงานส่วน ใหญ่ไม่เป็น ระเบียบและมี ข้อบกพร่อง มาก

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอการวิจารณ์การ แสดงนาฏศิลป์โดยใช้ องค์ประกอบของการแสดง นาฏศิลป์ในการวิจารณ์ เปรียบเทียบเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
นำเสนอการวิจารณ์การแสดง นาฏศิลป์โดยใช้องค์ประกอบของการ แสดงนาฏศิลป์ในการวิจารณ์ เปรียบเทียบ เห็นความสำคัญและคุณค่า ของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

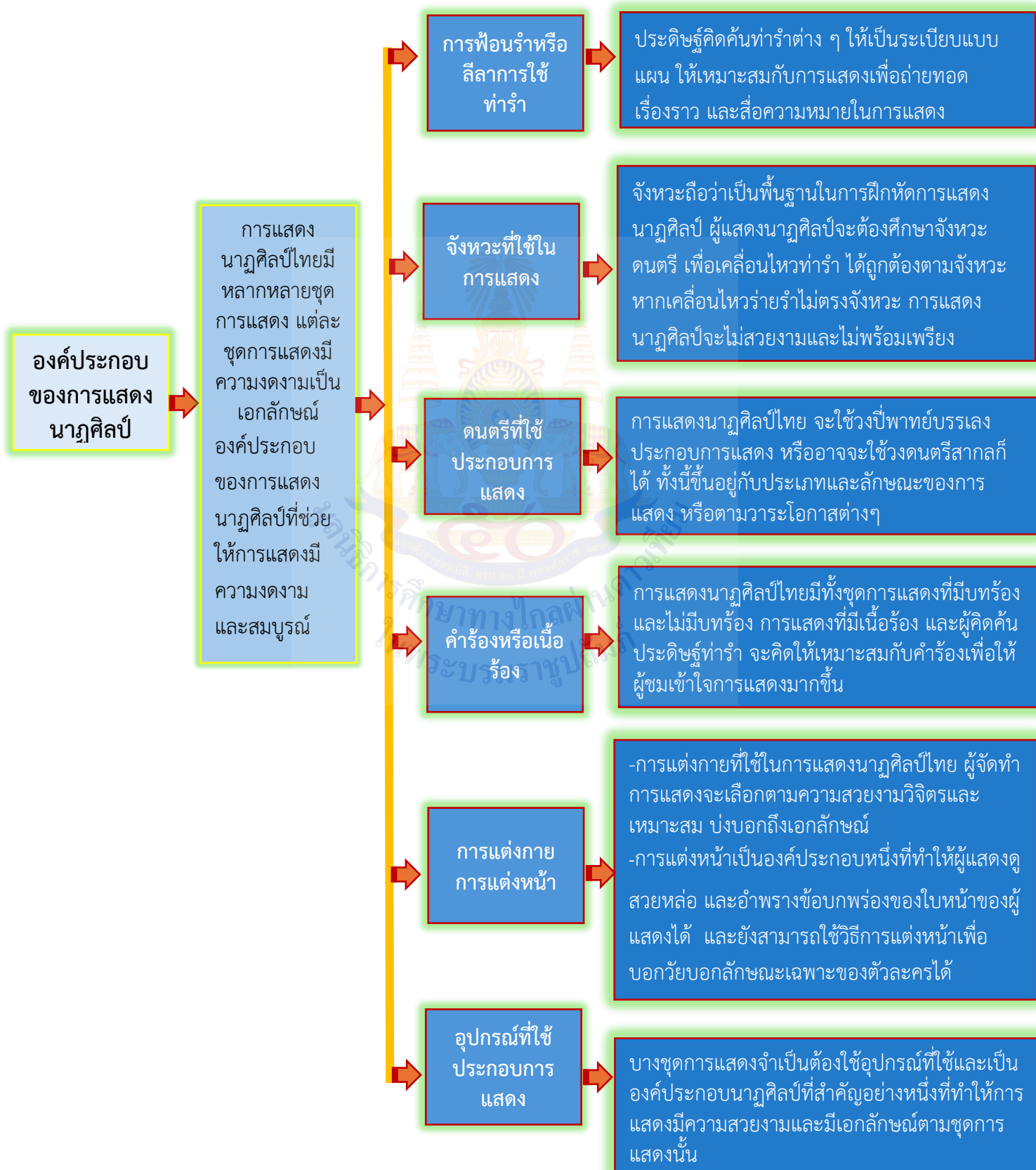
.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

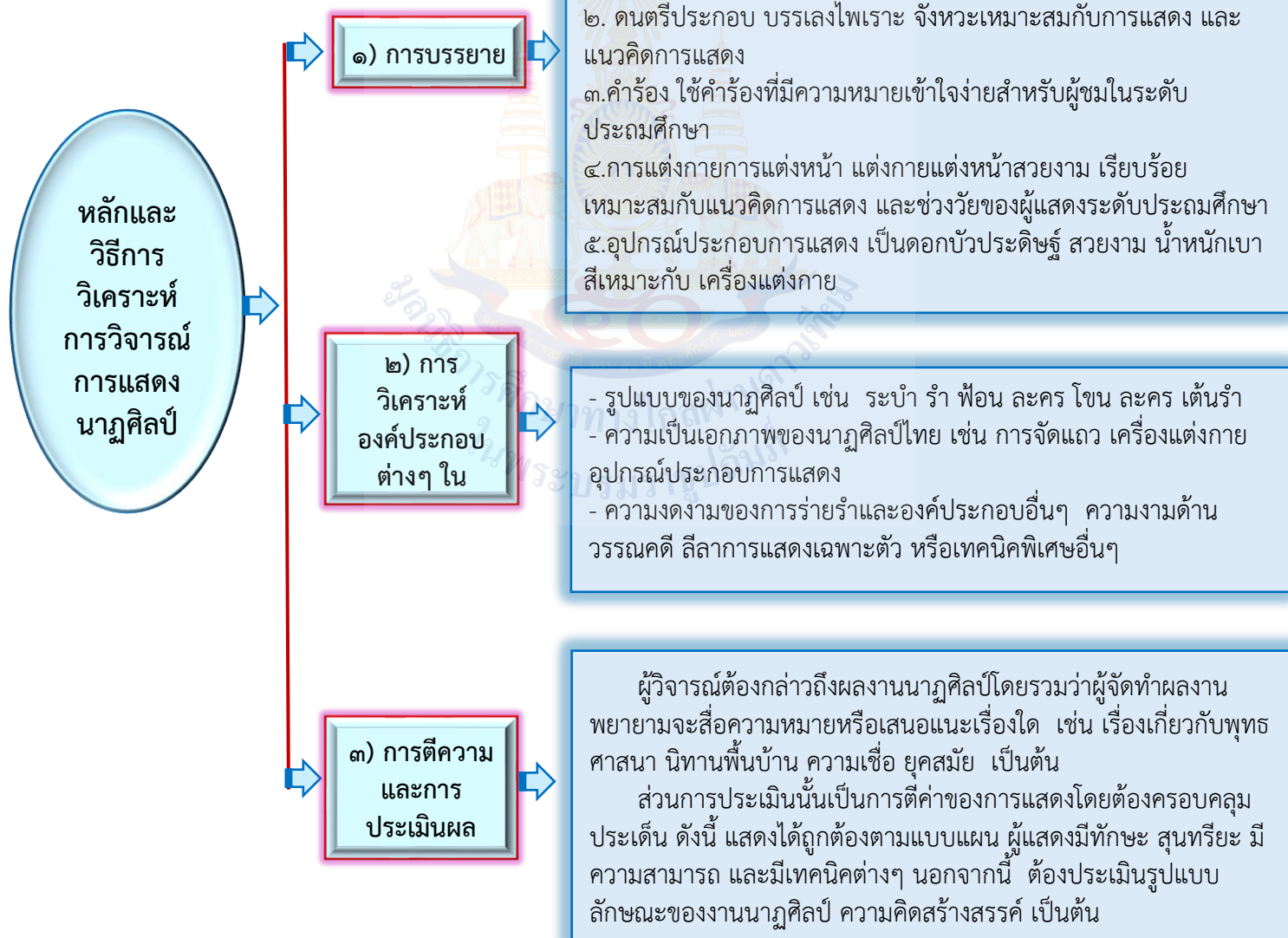
ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ใบความรู้ที่ ๙ องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คุณสมบัติของผู้วิจารณ์การแสดง

จะประกอบมี ๔ ข้อ ได้แก่

๑) มีความรอบรู้ มีความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจารณ์ควรศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของศาสตร์ที่จะวิจารณ์ และศึกษาหลักการวิจารณ์งานประเภทต่าง ๆ ด้วยเพื่อให้บทวิจารณ์น่าเชื่อถือ

ดังนั้น ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแสดงนาฏศิลป์ องค์ประกอบนาฏศิลป์ และดนตรี เพื่อให้สามารถ
การวิเคราะห์และวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง

๒) มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์ สนใจติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มุมมองกว้างขวาง ทันสมัย นำไปสู่ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจต่อศิลปินที่สร้างสรรค์งานที่มีแนวคิดที่แตกต่างจากงานทั่วไป และไม่ควรแสดงทัศนะที่ต่างประเด็น ตัวอย่าง

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยแบบนามธรรม เป็นการแสดงที่ซ่อนอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ผสมศาสตร์ต่างๆ และซับซ้อนจนเกิดเป็นผลงาน ผู้วิจารณ์ต้องมีความทันสมัยและเปิดใจรับศิลปะแนวสมัยใหม่ วิจารณ์อย่างเข้าใจ วัตถุประสงค์การแสดง ตรงประเด็น และสร้างกำลังใจให้ศิลปินพัฒนาผลงานต่อไป

๓) ต้องมีญาณทัศน์ คือ ความคิดเฉียบแหลม หยั่งรู้ถึงแก่นเรื่อง ไม่พิจารณาแต่เพียงผิวเผิน และด่วนสรุป ซึ่งการจะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีญาณทัศน์ทำได้โดยการสังเกต การลองตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน และติดตามหาคำตอบด้วยความตั้งใจ

ตัวอย่าง ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดง และสังเกต วิเคราะห์ว่าผู้แสดงถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องหรือไม่ โดยไม่ด่วนตัดสินใจ

๔) มีความเที่ยงธรรม ต้องตั้งตนเป็นกลาง ไม่กล่าวชมเพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีส่วนตัว หรือเพราะมีกรอบความคิดและรสนิยมที่คล้ายกัน ขณะเดียวกันก็ไม่ติเพราะไม่ชอบบุคคลหรือไม่ถูกกับรสนิยมตนเอง

ในทางจริยธรรมผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ควรวิจารณ์อย่างเป็นกลาง ใช้ถ้อยคำสุภาพ เอาเหตุผลและหลักการแสดงมาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้ผู้แสดงและผู้สร้างสรรค์การแสดงทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับแก้ไขให้การแสดงขึ้น และมีกำลังใจในการสร้างผลงานต่อไป

ใบงานที่ ๙ องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูการแสดงทั้ง ๒ ชุด แล้ววิเคราะห์หว่า การแสดงทั้ง ๒ ชุดนี้ แต่ละองค์ประกอบมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

องค์ประกอบ นาฏศิลป์	ชุดการแสดง	ชุดการแสดง	ความเหมือน	ความแตกต่าง
				
๑.ลีลาท่ารำ				
๒.จังหวะ				
๓.ดนตรี				
๔.คำร้อง/เนื้อร้อง				
๕.การแต่งหน้า/ การแต่งตัว				
๖.อุปกรณ์ การแสดง				

บอกคุณค่าและความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย(กลุ่มที่.....)

.....

.....

.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๘ องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สื่อสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์

การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีหลากหลายชุดการแสดง แต่ละชุดการแสดงมีความงดงามเป็นเอกลักษณ์ ฉะนั้นสิ่ง ที่ควรคำนึงถึงหรือให้ความสำคัญในการแสดงนาฏศิลป์ คือ องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ที่ช่วยให้การ แสดงมีความงดงามและสมบูรณ์

๑. การฟ้อนรำหรือลีลาการใช้ท่ารำ ประดิษฐ์คิดค้นท่ารำต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบแบบแผน ให้ เหมาะสมกับการแสดงเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว และสื่อความหมายในการแสดง

๒. จังหวะที่ใช้ในการแสดง จังหวะถือว่าเป็นพื้นฐานในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ ผู้แสดงนาฏศิลป์ จะต้องศึกษาจังหวะดนตรี เพื่อเคลื่อนไหวท่ารำ ได้ถูกต้องตามจังหวะ หากเคลื่อนไหวรำไม่ตรงจังหวะ การ แสดงนาฏศิลป์จะไม่สวยงามและไม่พร้อมเพรียง

๓. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ไทย จะใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการแสดง หรืออาจจะใช้วงดนตรีสากลก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของการแสดง หรือตามวาระโอกาสต่าง ๆ

๔. คำร้องหรือเนื้อร้อง การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีทั้งชุดการแสดงที่มีบทร้องและไม่มีบทร้อง การแสดง ที่มีเนื้อร้อง และผู้คิดค้นประดิษฐ์ท่ารำ จะคิดให้เหมาะสมกับคำร้องเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจการแสดงมากขึ้น สามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตาม

๕. การแต่งกาย การแต่งหน้า การแต่งกายและแต่งหน้าที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ผู้จัดทำ การแสดงจะเลือกตามความสวยงามวิจิตรและเหมาะสม บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ ตัวอย่าง ชุดยืนเครื่องของการแสดง โขน ชุดการแสดงระบำไก่ ชุดสไบ โจงกระเบน เครื่องประดับทอง ของการรำสีนวล การแต่งหน้าเป็น องค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดงดูสวยหล่อ และอำพรางข้อบกพร่องของใบหน้าของผู้แสดงได้ และยังสามารถ ใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบอกวัยบอกลักษณะเฉพาะของตัวละครได้

๖. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง บางชุดการแสดงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ใช้และเป็นองค์ประกอบ นาฏศิลป์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การแสดงมีความสวยงามและมีเอกลักษณ์ตามชุดการแสดงนั้น เช่น ระบำ ดอกบัว ต้องมีดอกบัวประดิษฐ์หรือดอกบัวจริง ฟ้อนเทียนต้องมีเทียนและจุดไฟ เป็นต้น

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๙ องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หลักและวิธีการวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๑) การบรรยาย

ผู้วิจารณ์ต้องสามารถพูดหรือเขียนในสิ่งที่รับรู้ด้วยการฟัง ดู รู้สึกรวมทั้งการรับรู้คุณสมบัติต่างๆ ของการแสดง โดยบรรยายแจกแจงส่วนประกอบต่างๆ ของการแสดงได้ เชื่อมโยงหลักเกณฑ์ศิลปะสาขาต่างๆ เข้าด้วยกันได้ หรือจะแยกเป็นส่วนๆ ก็ได้ ตัวอย่าง การแจกแจงองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์

๑. ทำรำ ใช้ภาษาทางนาฏศิลป์สื่อความหมายได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย ปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่

๒. ดนตรีประกอบ บรรเลงไพเราะ จังหวะเหมาะสมกับการแสดง และแนวความคิดการแสดง

๓. คำร้อง ใช้คำร้องที่มีความหมายเข้าใจง่ายสำหรับผู้ชมในระดับประถมศึกษา

๔. การแต่งกายการแต่งหน้า แต่งกายแต่งหน้าสวยงาม เรียบร้อย เหมาะสมกับแนวความคิดการแสดง และช่วงวัยของผู้แสดงระดับประถมศึกษา

๕. อุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นดอกบัวประดิษฐ์ สวยงาม น้ำหนักเบา สีเหมาะกับ เครื่องแต่งกาย

๒) การวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ในผลงาน ประกอบด้วย

- รูปแบบของนาฏศิลป์ เช่น ระบำ รำ ฟ้อน ละคร โขน ละคร เต้นรำ

- ความเป็นเอกภาพของนาฏศิลป์ไทย เช่น การจัดแถว เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง

- ความงดงามของการรำร่ายและองค์ประกอบอื่นๆ ความงามด้านวรรณคดี ลีลาการแสดงเฉพาะตัวหรือเทคนิคพิเศษอื่นๆ

๓) การตีความและการประเมินผล

ผู้วิจารณ์ต้องกล่าวถึงผลงานนาฏศิลป์โดยรวมว่าผู้จัดทำผลงานพยายามจะสื่อความหมายหรือเสนอแนะเรื่องใด เช่น เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ ยุคสมัย เป็นต้น

ส่วนการประเมินนั้นเป็นการตีค่าของการแสดงโดยต้องครอบคลุมประเด็น ดังนี้ แสดงได้ถูกต้องตามแบบแผน ผู้แสดงมีทักษะ สนุกสนาน มีความสามารถ และมีเทคนิคต่างๆ นอกจากนี้ ต้องประเมินรูปแบบลักษณะของงานนาฏศิลป์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้วิจารณ์การแสดง

จะประกอบมี ๔ ข้อ ได้แก่

๑) มีความรอบรู้ มีความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจารณ์ควรศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของศาสตร์ที่จะวิจารณ์ และศึกษาหลักการวิจารณ์งานประเภทต่าง ๆ ด้วยเพื่อทำให้งานวิจารณ์น่าเชื่อถือ

ดังนั้น ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแสดงนาฏศิลป์ องค์ประกอบนาฏศิลป์ และดนตรี เพื่อให้สามารถ

การวิเคราะห์และวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง

๒) มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์ สนใจติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มีมุมมองกว้างขวาง ทันสมัย นำไปสู่ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจต่อศิลปินที่สร้างสรรค์งานที่มีแนวคิดที่แตกต่างจากงานทั่วไป และไม่ควรแสดงทัศนะที่ต่างประเด็น ตัวอย่าง

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยแบบนามธรรม เป็นการแสดงที่ซ่อนอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ผสมศาสตร์ต่างๆ และซับซ้อนจนเกิดเป็นผลงาน ผู้วิจารณ์ต้องมีความทันสมัยและเปิดใจรับศิลปะแนวสมัยใหม่ วิจารณ์อย่างเข้าใจ วัตถุประสงค์การแสดง ตรงประเด็น และสร้างกำลังใจให้ศิลปินพัฒนาผลงานต่อไป

๓) ต้องมีญาณทัศน์ คือ ความคิดเฉียบแหลม หยั่งรู้ถึงแก่นเรื่อง ไม่พิจารณาแต่เพียงผิวเผิน และด่วนสรุป ซึ่งการจะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีญาณทัศน์ทำได้โดยการสังเกต การลองตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน และติดตามหาคำตอบด้วยความตั้งใจ

ตัวอย่าง ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดง และสังเกต วิเคราะห์ว่าผู้แสดงถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องหรือไม่ โดยไม่ด่วนตัดสินใจ

๔) มีความเที่ยงธรรม ต้องตั้งตนเป็นกลาง ไม่กล่าวชมเพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีส่วนตัว หรือเพราะมีกรอบความคิดและรสนิยมที่คล้ายกัน ขณะเดียวกันก็ไม่ติเพราะไม่ชอบบุคคลหรือไม่ถูกกับรสนิยมตนเอง

ในทางจริยธรรมผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ควรวิจารณ์อย่างเป็นกลาง ใช้ถ้อยคำสุภาพ เอาเหตุผลและหลักการแสดงมาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้ผู้แสดงและผู้สร้างสรรค์การแสดงทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับแก้ไขให้การแสดงขึ้น และมีกำลังใจในการสร้างผลงานต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม.๓/๓

มีทักษะในการใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีรูปแบบและลักษณะเฉพาะของการแสดงแตกต่างกัน ดังนั้น ในการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทย จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์แต่ละรูปแบบ ได้แก่ รำ ละคร การแสดงละคร การแสดงเป็นชุดเป็นตอน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์และชมการแสดงนาฏศิลป์ได้อย่างมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น

๓. สาระการเรียนรู้

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๓.๑ รำ - การแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็นเรื่องราว

๓.๒ ละคร - การแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทยใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๑. เขียนถ่ายทอดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๓)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้

แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม
ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอองค์ความรู้ รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง เห็น คุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ ด้านความรู้ - อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ ไทย ด้านทักษะกระบวนการ - เขียนอธิบายรูปแบบ นาฏศิลป์ไทยใช้	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูนำตัวอย่างวีดิทัศน์การแสดง รำฉุยฉาย พราหมณ์ รำเมฆalarามสูร รำสีนวล รำรจนา เสี่ยงพวงมาลัย ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดัง ประเด็น - นักเรียนได้ชมการแสดงทั้ง ๔ ชุด การแสดงนี้แล้ว นักเรียนคิดว่ามีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์ว่าการแสดงทั้ง ๔ ชุดมีความเหมือน และแตกต่างกันอย่างไรบ้าง	๑. นักเรียนรับชมการแสดงด้วยความตั้งใจ ๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์การแสดงที่ รับชมไปทั้ง ๔ ชุดและช่วยกันวิเคราะห์และ ตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ ไทย ๑ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบ นาฏศิลป์ไทย ๑ ๓. วีดิทัศน์ - ฉุยฉายพราหมณ์ https://youtu.be/puGGHiuOCYY - รำเมฆalarามสูร https://youtu.be/NvjUFM๖mptA - รำสีนวล https://youtu.be/gRQ๑wBGol๘ - รำรจนาเสี่ยง พวงมาลัย	- ใบงานที่ ๑๐ เรื่องรูปแบบ นาฏศิลป์ไทย ๑	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ครูทบทวนในเรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์ ไทย โดยครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - องค์ประกอบนาฏศิลป์ไทยมีอะไรบ้าง จากนั้นครูอธิบายว่าในการแสดงนาฏศิลป์นั้น ในแต่ละการแสดงทุกรูปแบบ ต้องประกอบ	๑. นักเรียนตั้งใจฟังอธิบาย ครูอธิบาย เรื่อง องค์ประกอบและหลักการวิจารณ์ เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ไทย ๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตาม ประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	ด้วยองค์ประกอบนาฏศิลป์ ๒. ครูอธิบายประกอบสื่อ PowerPoint เรื่อง องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ ๑) การฟ้อนรำหรือลีลาท่ารำ ๒) จังหวะที่ใช้ในการแสดง ครูถามคำถามเชิง ท้าทาย ดังประเด็น - คนที่รำไม่ตรงจังหวะ นาฏยศัพท์หรือศัพท์ ทางนาฏศิลป์เรียกว่าอะไร ๓) ดนตรี ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดัง ประเด็น - ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยดนตรีต้อง เป็นดนตรีไทยเท่านั้น ใช่หรือไม่ เพราะอะไร ๔) คำร้องหรือเนื้อร้อง (จะมีหรือไม่ก็ได้) ๕) การแต่งกาย แต่งหน้า ๖) อุปกรณ์การแสดง (จะมีหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับ ชุดการแสดงนั้นๆ) ๓. จากนั้นอธิบายประกอบสื่อ PowerPoint เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ อธิบายความรู้	หรือจากประสบการณ์ที่เคยพบเห็น	https://youtu.be/TvheuXuThtM		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เกี่ยวกับท่วงท่าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและ รูปแบบการแสดงที่ต้องตามแบบแผน นาฏศิลป์ไทย รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย ๑) รำ (รำเดี่ยว รำคู่ รำหมู่ รำละคร) ๒) ระบำ (ระบำมาตรฐาน ระบำเบ็ดเตล็ด)				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคละ นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปเนื้อหา รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ ในหัวข้อ รำ และระบำ ตกแต่งใบงานให้สวยงาม ๓. เมื่อหมดเวลาแล้ว ครูสุ่มกลุ่มของนักเรียน แล้วให้ในกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้น เรียนในเรื่องรำและระบำ	๑. นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์กับเพื่อนใน กลุ่ม ช่วยกันสรุปเนื้อหาในรูปแบบนาฏศิลป์ ไทย๑ในหัวข้อ รำ และระบำ ตกแต่งใบงาน ให้สวยงาม ๒. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ ๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒	๑. นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง รำ และระบำ ๒. นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนรับทราบและทบทวนเรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ เพื่อเข้าใจมาก ยิ่งขึ้นในการเรียนชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
- ๒) ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู)ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
- ๕) วิดีทัศน์ - อยุธยาพราหมณ์ <https://youtu.be/puGGHiuOCYY>
 - รำเมฆลารามสูตร <https://youtu.be/NvjUFM๖mptA>
 - รำสีนวล <https://youtu.be/grGQ๑wBG๑๘>
 - รำรจนาเสียง <https://youtu.be/TvheuXuThtM>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย	- ศึกษาจากหนังสือ เรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ - ศึกษาจาก อินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทยใช้ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ประจำชาติ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับ ผู้เรียน - นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบ นาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

[illegible]

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอองค์ความรู้ รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง เห็นคุณค่า ของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑๐ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

รำ

คือการแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็น

เรื่องราว รำบางชุดเป็น การชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจาก

วรรณคดีหรือบางทีก็ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อเพลงเช่นการรำหน้าพาทย์

→ **รำเดี่ยว** -การแสดงที่มีผู้แสดงเพียงคนเดียวเป็นการแสดงที่มุ่งอวด

ศิลปะทางนาฏศิลป์ มุ่งเน้นความสวยงาม เป็นการแสดงฝีมือของผู้แสดง

→ **รำคู่** การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นต้องพร้อมเพียงกันแต่อาจมีท่าที่เหมือน

ได้ เพราะการรำคู่นี้เป็นการใช้ลีลาที่แตกต่างกันระหว่างผู้แสดงสองคน

→ **รำหมู่** การแสดงเป็นหมู่ การแสดงเป็นหมู่ คือ การแสดงที่มีผู้แสดง

ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งมีเนื้อร้องและ

ไม่มีเนื้อร้อง เน้นความพร้อมเพรียงความสมดุลในการแสดงหรือที่

เรียกว่า “ระบำ” อีกทั้งยังหมายความรวมไปถึง “ฟ้อนและเซิ้ง” ด้วย

→ **รำละคร** คือการรำที่ใช้ในการแสดงละครหรือโขน เป็นการแสดงท่าทาง

สื่อความหมายไปกับบทหรือบทละคร และเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ ใน

การแสดงละคร

ระบำ

คือการแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป ต้องการสื่อ

การแสดงชุดนั้นผ่านทางบทร้องเพลง หรือ การแต่งกายแบบที่มาจาก

แรงบันดาลใจ จากเรื่องต่างๆเช่นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และ

การแสดงที่จบในชุด ๆ เดียว

→ **ระบำมาตรฐาน** หมายถึง การแสดงที่มีลักษณะการแต่งกายยืนเครื่อง

พระ-นาง ตลอดจนทำรำเพลงร้องและดนตรีได้กำหนดไว้เป็นแบบ

แผน มีลักษณะเฉพาะตัว ตามแบบของนาฏศิลป์ไทย

→ **ระบำเบ็ดเตล็ด** หมายถึง การแสดงที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือปรับปรุงขึ้น

ใหม่ตามความประสงค์ ตามเหตุการณ์ ตามสมัยนิยม ตามเนื้อเรื่องที่

ผู้ประพันธ์ต้องการ หรือเป็นระบำที่ใช้ประกอบการแสดงละคร การ

แต่งกายจะแต่งตามรูปแบบลักษณะของการแสดงนั้นๆ

การแสดง ละคร

คือ การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว ผู้แสดงที่รับบทบาทตัวละคร เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของ ลีลาท่ารำ และ การใช้เพลงประกอบตามแบบแผนของการแสดง ละครแต่ละประเภท

→ **ละครแบบดั้งเดิม** ละครชาตรี ละครนอก ละครใน

→ **ละครรูปแบบปรับปรุง** ละครดึกดาบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา

→ **ละครที่พัฒนาขึ้นใหม่** ละครพูด ละครร้อง ละครสังคีต ละครอิง ประวัติศาสตร์ ละครเพลง ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์

การแสดง เป็นชุด เป็นตอน

คือ การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอน

นำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ จุดประสงค์เพื่อ

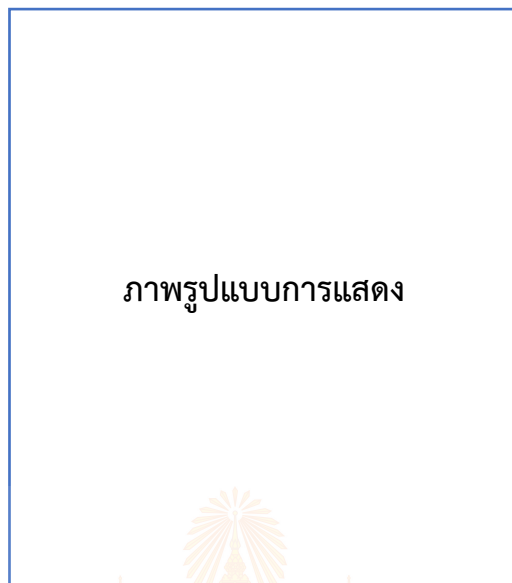
เป็นการร่ำอวดฝีมือของผู้แสดงการแสดงที่ตัดตอนมาจากการ แสดงเรื่องใหญ่เป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยว รำคู่ หรือระบำ ขึ้นอยู่กับลักษณะการรำ

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
รายวิชา ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเรื่อง รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย และเลือกรูปภาพรูปแบบ
นาฏศิลป์ไทย ๑ รูปแบบ ร่วมกันใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดงตามภาพรูปแบบการแสดงที่เลือก

รูปแบบการแสดง.....

การพัฒนารูปแบบการแสดง/ชื่อชุดการแสดง.....

ประเด็นพัฒนา

๑) ลีลาท่ารำ.....

.....

๒) จังหวะ/ทำนอง.....

.....

๓) ดนตรี.....

.....

๔) เนื้อร้อง.....

.....

๕) การแต่งกาย/แต่งหน้า.....

.....

๖) อุปกรณ์การแสดง.....

.....

สื่อสำหรับครู เรื่อง เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
 รายวิชา ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ศิลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑
รายวิชา ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ไทย คือ ศิลปะการฟ้อนรำที่มนุษย์สร้างสรรค์และประดิษฐ์ขึ้น มีความงดงามประณีตและให้ความบันเทิงใจแก่ผู้ชม รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ ไทยแบ่งประเภทตามลักษณะการรำได้ ดังนี้

๑. รำ คือการแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็นเรื่องราว รำบางชุดเป็นการชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจากวรรณคดีหรือบางที่ก็ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อเพลงเช่นการรำหน้าพาทย์เป็นต้น รำจะแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๑.๑ รำเดี่ยว คือ การแสดงที่มีผู้แสดงเพียงคนเดียว เป็นการแสดงที่มุ่งอวดศิลปะทางนาฏศิลป์อย่างแท้จริง มุ่งเน้นความสวยงามของ การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการแสดงฝีมือของผู้แสดงที่รำรำถูกต้องตามท่วงทำนอง จังหวะเพลงและงดงามตามแบบแผน ซึ่งผู้รำจะต้องมีฝีมือดีเยี่ยมเพราะเป็นการแสดงที่แสดงแต่เพียงผู้เดียว รำเดี่ยวโดยส่วนมากก็จะเป็นการรำชุดต่างๆ เช่น รำฉุยฉายเบญจกาย รำฉุยฉายวันทอง ฯลฯ เป็นต้น

การแสดง รำปลายชุมพล

การแสดง รำฉุยฉายเบญจกาย

การแสดงรำฉุยฉายวันทอง

๑.๑ รำคู่ การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นต้องพร้อมเพียงกันแต่อาจมีท่าที่เหมือนกันได้ เพราะการรำคู่นี้เป็นการใช้ลีลาที่ต่างกันอย่างระหว่างผู้แสดงสองคน เช่น ตัวพระกับตัวนาง หรือบทบาทของตัวแสดงนั้น รำคู่จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑.๑ รำคู่สวยงามจากวรรณคดี เช่น หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา เป็นต้น

๑.๑.๒ รำมุ่งอวดการใช้อุปกรณ์ เช่น การรำอาวุธ รำกระบี่กระบอง

รำประเลง

รำฉุยฉายกิ่งไม้เงินทอง

๑.๒ รำหมู่ การแสดงเป็นหมู่ การแสดงเป็นหมู่ คือ การแสดงที่มีผู้แสดงตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งมีเนื้อร้องและไม่มีเนื้อร้อง เน้นความพร้อมเพรียงความสมดุลในการแสดงหรือที่เรียกว่า “ระบำ” อีกทั้งยังหมายความรวมไปถึง “ฟ้อนและเซิ้ง” ด้วย เพราะมีรูปแบบการแสดงที่เหมือนกันแต่เป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่าง ของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนเทียน ฟ้อนที ฟ้อนภูไท เซิ้ง กระหย่ง เซิ้งตังหวาย เซิ้งสวิง เซิ้งแพรวากาฬสินธุ์ ระบำวิชณี ระบำนพรัตน์ ระบำปาเต๊ะ ระบำตารี บูหงารำไป เป็นต้น

รำวิชณี

รำสีนวล

๑.๓ รำละคร คือการรำที่ใช้ในการแสดงละครหรือโขน เป็นการแสดงท่าทางสื่อความหมายไปกับบทหรือบทละคร และเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ ในการแสดงละคร

๒. ระบำ คือการแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป คือผู้คิดได้มีวิสัยทัศน์และต้องการสื่อการแสดงชุดนั้นผ่านทางบทหรือเพลง หรือการแต่งกายแบบที่มาจากแรงบันดาลใจ จากเรื่องต่างๆ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการแสดงที่จบในชุดๆ เดียว เป็นต้น ระบำ จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ ระบำมาตรฐาน หมายถึง การแสดงที่มีลักษณะการแต่งกายยืนเครื่องพระ-นาง ตลอดจนท่ารำเพลงร้องและดนตรีได้กำหนดไว้เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะตัว ตามแบบของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งบรมครูทางนาฏศิลป์ได้กำหนดแบบแผนกระบวนกรรำ เป็นที่ยอมรับกันมาช้านานแล้ว ไม่ควรแก้ไขดัดแปลงไปจากเดิม เช่น ระบำสี่บท ต่อมาได้มีผู้ประดิษฐ์ระบำเลียนแบบระบำสี่บทขึ้นอีกหลายชุด ได้แก่ ระบำย่องหงิด ระบำดาวดึงส์ ระบำฤดาภินิหาร ระบำพรหมมาสตรี และระบำเทพบันเทิง เป็นต้น

ระบำย่องหงิด

ระบำฤดาภินิหาร

๒.๒ របាំเบ็ดเตล็ด หมายถึง การแสดงที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือปรับปรุงขึ้นใหม่ตามความประสงค์ ตามเหตุการณ์ ตามสมัยนิยม ตามเนื้อเรื่องที่ผู้ประพันธ์ต้องการ หรือเป็นระบำที่ใช้ประกอบการแสดงละคร การแต่งกายจะแต่งตามรูปแบบลักษณะของการแสดงนั้นๆ เช่น ระบำนพรัตน์ ระบำกราวอาสา ระบำชุมนุมเผ่าไทย ระบำเรืองอรุณ ระบำวิชณี ระบำไกรลาสสำเร็จ ระบำฉิ่ง ระบำโบราณคดี รำสีนวล รำโคม เป็นต้น

ระบำสุโขทัย

ระบำไก่

๓. การแสดงละคร คือ การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว ผู้แสดงที่รับบทบาทตัว ละครเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของลีลาท่ารำ และ การใช้เพลงประกอบตามแบบแผนของการแสดงละครแต่ละประเภท ละครไทยมีวิวัฒนาการตามยุคสมัยแบ่งออกได้ ดังนี้

ประเภทละครไทย

๓.๑ ละครแบบดั้งเดิม

ละครชาตรี ละครนอก ละครใน

ละครชาตรี

ละครนอก

ละครใน

๓.๒ ละครรูปแบบปรับปรุง

ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา

ละครดึกดำบรรพ์

ละครพันทาง

ละครเสภา

๓.๓ ละครที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

ละครพูด ละครร้อง ละครสังคีต ละครอิงประวัติศาสตร์ ละครเพลง ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์

ละครร้อง

ละครพูด

ละครสังคีต

๔. การแสดงเป็นชุดเป็นตอน การแสดงเป็นชุดเป็นตอน คือ การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอนนำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ จุดประสงค์เพื่อเป็นการร่ำอวดฝีมือของผู้แสดง การแสดงที่ตัดตอนมาจากการแสดงเรื่องใหญ่เป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยว รำคู่ หรือระบำ ขึ้นอยู่กับลักษณะการรำเช่น การแสดงชุดพระรามตามกวาง อยู่ในการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนลักสีดา การแสดงชุดหนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา อยู่ในการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนจองถนน การแสดงชุดรจนาเสียงพวงมาลัย อยู่ในการแสดงเรื่องสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ การแสดงชุดระบำเริงอรุณ อยู่ในการแสดงเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกวิรุฬหำบัง การแสดงชุดระบำกฤดาภินิหาร อยู่ในละครเรื่องเกียรติศักดิ์ไทย เป็นต้น

การแสดงชุด หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา พวงมาลัย

การแสดงชุด หนุมานจับนางเบญกาย

การแสดงชุด รจนาเสียง

การแสดงชุด พระรามตามกวาง

การแสดงชุด เมขลา-รามสูร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สีสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง
อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม.๓/๓ มีทักษะในการใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีรูปแบบและลักษณะเฉพาะของการแสดงแตกต่างกัน ดังนั้น ในการ
สร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทย จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์แต่ละรูปแบบ
ได้แก่ รำ ละคร การแสดงละคร การแสดงเป็นชุดเป็นตอน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์งานด้าน
นาฏศิลป์และชมการแสดงนาฏศิลป์ได้อย่างมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น

๓. สาระการเรียนรู้

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๓.๑ การแสดงละคร - การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว

๓.๒ การแสดงเป็นชุดเป็นตอน - การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอนนำมาแสดงเป็น
ชุดเป็นตอนสั้น ๆ

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทย สามารถใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง เห็นคุณค่า
ของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

๑. เขียนถ่ายทอดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๓)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด
และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้

แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอองค์ความรู้ รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง เห็น คุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ ด้านความรู้ - อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ ไทย ด้านทักษะกระบวนการ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. เล่นเกม “เปิดภาพทายรา” (รูปภาพรำ ชุดกฤษดาภินิหาร) ครูถามคำถามเชิงทาย ดังประเด็น - นักเรียนคิดว่าการแสดงที่นักเรียน ดูเป็นการแสดงรูปแบบใด ทำไมถึงคิดว่าเป็น รูปแบบนี้ นักเรียนกลุ่มใดตอบถูกจะได้รางวัล เป็นคะแนนพิเศษ	๑. นักเรียนเล่นเกมเปิดภาพทายรา 	๑. สื่อ PowerPoint เรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ ไทย ๒ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ ไทย ๑ ๓. วิดิทัศน์ ผู้ชนะสิบ ทิศ ตอน มังตรา- บุเรงนองตรวจพล โดยอ.ธีระเดช กลิ่น จันทร์.อ.ฉันทวัฒน์ ชู แหวน สนุกสนาน ชวนชม https://youtube/ZRaOCKnV4mg?si=tZpbRiMMFmhFzOZq ๔. รูปภาพรำ	- ใบงานที่ ๑๐ เรื่องรูปแบบ นาฏศิลป์ไทย	- แบบประเมิน - แบบสังเกต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
- เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทย สามารถใช้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๒. ครูทบทวนความรู้เรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ รำ และระบำ ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนคิดว่ารำกับระบำแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นอธิบายประกอบสื่อ PowerPoint เรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒ อธิบายความรู้เกี่ยวกับท่วงท่าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และรูปแบบการแสดงที่ถูกต้องตามแบบแผนนาฏศิลป์ไทย รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย ๑) การแสดงละคร (การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว ผู้แสดงที่รับบทบาทตัวละครเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของลีลาท่ารำ) ๒) การแสดงเป็นชุดเป็นตอน (การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอนนำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ)	๑. นักเรียนตั้งใจฟังอธิบาย ทบทวนเนื้อหา ๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตามประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมา	ชุดภาษาถิ่นนิทาน		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง รัชส์วิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆ กัน แต่ละกลุ่มคละนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปเนื้อหา รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒ ในหัวข้อ การแสดงละคร และการแสดงเป็นชุดเป็นตอน ตกลงใจงานให้สวยงามและร่วมกันคิดการพัฒนารูปแบบการแสดง ลงในใบงานแผ่นที่ ๒ ๓. เมื่อหมดเวลาแล้ว ครูสุ่มกลุ่มของนักเรียน แล้วให้ในกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้นเรียนในเรื่องรูปแบบการแสดงและการพัฒนารูปแบบการแสดง	๑. นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์กับเพื่อนในกลุ่ม ช่วยกันสรุปเนื้อหา รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒ ในหัวข้อ การแสดงละคร และการแสดงเป็นชุดเป็นตอนตกลงใจงานให้สวยงามและร่วมกันคิดการพัฒนารูปแบบการแสดง ลงในใบงานแผ่นที่ ๒ ๒. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒	๑. นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒ ๒. นักเรียนสอบถามข้อสงสัย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่อง บทบาทและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์ นาฏศิลป์และการละคร	๓. นักเรียนรับทราบและไปศึกษาล่วงหน้า เรื่องบทบาทและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
- ๒) ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู)ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
- ๕) วิดีทัศน์ - ผู้ชนะสิบทิศ ตอน มังตรา-บุเรงนองตรวจพล โดยอ.ธีระเดช กลิ่นจันทร์.อ.ฉันทวัฒน์ ชูแหวน สนุกสนานชวนชม <https://youtube/ZRaOCKnV4mg?si=tZp6RiMMFmhfzOZq>
- การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระรามตามกวาง
<https://youtu.be/qZmX9nplud8?si=KBhUf๑-uoueOakmL>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย	- ศึกษาจากหนังสือ เรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ - ศึกษาจาก อินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงานที่ ๑ เรื่องรูปแบบนาฏศิลป์ไทย	- ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์ การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทย สามารถใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอองค์ความรู้ รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ ความคิดในการพัฒนา รูปแบบการแสดง				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
นำเสนอองค์ความรู้รูปแบบนาฏศิลป์ไทยและใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก
 คะแนน ๓ หมายถึง ดี
 คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้
 คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ ที่ ๑๐ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

รำ

คือการแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็น

เรื่องราว รำบางชุดเป็น การชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจาก

วรรณคดีหรือบางทีก็นำมาดัดแปลงให้มีเนื้อเพลงเช่นการรำหน้าพาทย์

→ **รำเดี่ยว** -การแสดงที่มีผู้แสดงเพียงคนเดียวเป็นการแสดงที่มุ่งอวด

ศิลปะทางนาฏศิลป์ มุ่งเน้นความสวยงาม เป็นการแสดงฝีมือของผู้แสดง

→ **รำคู่** การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นต้องพร้อมเพียงกันแต่อาจมีท่าที่เหมือน

ได้ เพราะการรำคู่นี้เป็นการใช้ลีลาที่แตกต่างกันระหว่างผู้แสดงสองคน

→ **รำหมู่** การแสดงเป็นหมู่ การแสดงเป็นหมู่ คือ การแสดงที่มีผู้แสดง

ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งมีเนื้อร้องและ

ไม่มีเนื้อร้อง เน้นความพร้อมเพรียงความสมดุลในการแสดงหรือที่

เรียกว่า “ระบำ” อีกทั้งยังหมายความรวมถึง “ฟ้อนและเซิ้ง” ด้วย

→ **รำละคร** คือการรำที่ใช้ในการแสดงละครหรือโขน เป็นการแสดงท่าทาง

สื่อความหมายไปกับบทหรือบทละคร และเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ ใน

การแสดงละคร

ระบำ

คือการแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป ต้องการสื่อ

การแสดงชุดนั้นผ่านทางบทหรือเพลง หรือ การแต่งกายแบบที่มาจาก

แรงบันดาลใจ จากเรื่องต่างๆเช่นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และ

การแสดงที่จบในชุด ๆ เดียว

→ **ระบำมาตรฐาน** หมายถึง การแสดงที่มีลักษณะการแต่งกายยืนเครื่อง

พระ-นาง ตลอดจนทำรำเพลงร้องและดนตรีได้กำหนดไว้เป็นแบบ

แผน มีลักษณะเฉพาะตัว ตามแบบของนาฏศิลป์ไทย

→ **ระบำเบ็ดเตล็ด** หมายถึง การแสดงที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือปรับปรุงขึ้น

ใหม่ตามความประสงค์ ตามเหตุการณ์ ตามสมัยนิยม ตามเนื้อเรื่องที่

ผู้ประพันธ์ต้องการ หรือเป็นระบำที่ใช้ประกอบการแสดงละคร การ

แต่งกายจะแต่งตามรูปแบบลักษณะของการแสดงนั้นๆ

การแสดง ละคร

คือ การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว ผู้แสดงที่รับบทบาทตัวละคร เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของ ลีลาท่ารำ และ การใช้เพลงประกอบตามแบบแผนของการแสดง ละครแต่ละประเภท

→ **ละครแบบดั้งเดิม** ละครชาตรี ละครนอก ละครใน

→ **ละครรูปแบบปรับปรุง** ละครดึกดาบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา

→ **ละครที่พัฒนาขึ้นใหม่** ละครพูด ละครร้อง ละครสังคีต ละครอิง ประวัติศาสตร์ ละครเพลง ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์

การแสดง เป็นชุด เป็นตอน

คือ การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอน

นำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ จุดประสงค์เพื่อ

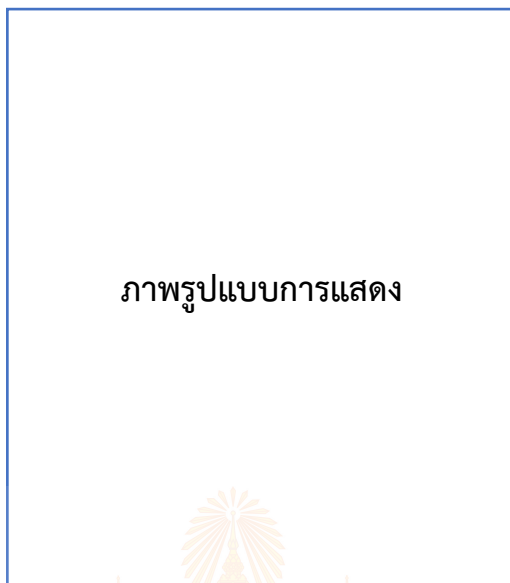
เป็นการร่ำอวดฝีมือของผู้แสดงการแสดงที่ตัดตอนมาจากการ แสดงเรื่องใหญ่เป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยว รำคู่ หรือระบำ ขึ้นอยู่กับลักษณะการรำ

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเรื่อง รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย และเลือกรูปภาพรูปแบบ
 นาฏศิลป์ไทย ๑ รูปแบบ ร่วมกันใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดงตามภาพรูปแบบการแสดงที่เลือก

รูปแบบการแสดง.....

การพัฒนารูปแบบการแสดง/ชื่อชุดการแสดง.....

ประเด็นพัฒนา

๑) ลีลาท่ารำ.....

.....

๒) จังหวะ/ทำนอง.....

.....

๓) ดนตรี.....

.....

๔) เนื้อร้อง.....

.....

๕) การแต่งกาย/แต่งหน้า.....

.....

๖) อุปกรณ์การแสดง.....

.....

สื่อสำหรับครู เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ถิ่นถิ่นฐานและการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ถิ่นถิ่นฐานและการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๒
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ไทย คือ ศิลปะการฟ้อนรำที่มนุษย์สร้างสรรค์และประดิษฐ์ขึ้น มีความงดงามประณีตและให้ความบันเทิงใจแก่ผู้ชม รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ ไทยแบ่งประเภทตามลักษณะการรำได้ ดังนี้

๑. รำ คือการแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็นเรื่องราว รำบางชุดเป็นการชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจากวรรณคดีหรือบางที่ก็ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อเพลงเช่นการรำหน้าพาทย์เป็นต้น รำจะแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๑.๑ รำเดี่ยว คือ การแสดงที่มีผู้แสดงเพียงคนเดียว เป็นการแสดงที่มุ่งอวดศิลปะทางนาฏศิลป์อย่างแท้จริง มุ่งเน้นความสวยงามของ การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการแสดงฝีมือของผู้แสดงที่รำรำถูกต้องตามท่วงทำนอง จังหวะเพลงและงดงามตามแบบแผน ซึ่งผู้รำจะต้องมีฝีมือดีเยี่ยมเพราะเป็นการแสดงที่แสดงแต่เพียงผู้เดียว รำเดี่ยวโดยส่วนมากก็จะเป็นการรำฉุยฉายต่างๆ เช่น ฉุยฉายเบญจกาย ฉุยฉายวันทอง ฯลฯ เป็นต้น

การแสดง รำปลายชุมพล

การแสดง ฉุยฉายเบญจกาย

การแสดง ฉุยฉายวันทอง

๑.๑ รำคู่ การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นต้องพร้อมเพียงกันแต่อาจมีท่าที่เหมือนกันได้ เพราะการรำคู่นี้เป็นการใช้ลีลาที่แตกต่างกันระหว่างผู้แสดงสองคน เช่น ตัวพระกับตัวนาง หรือบทบาทของตัวแสดงนั้น รำคู่จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑.๑ รำคู่สวยงามจากวรรณคดี เช่น หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา เป็นต้น

๑.๑.๒ รำมุ่งอวดการใช้อุปกรณ์ เช่น การรำอาวุธ รำกระบี่กระบอง

รำประเลง

รำฉุยฉายกิ่งไม้เงินทอง

๑.๒ รำหมู่ การแสดงเป็นหมู่ การแสดงเป็นหมู่ คือ การแสดงที่มีผู้แสดงตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งมีเนื้อร้องและไม่มีเนื้อร้อง เน้นความพร้อมเพรียงความสมดุลในการแสดงหรือที่เรียกว่า “ระบำ” อีกทั้งยังหมายความรวมไปถึง “ฟ้อนและเซิ้ง” ด้วย เพราะมีรูปแบบการแสดงที่เหมือนกันแต่เป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่าง ของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนเทียน ฟ้อนที ฟ้อนภูไท เซิ้ง กระหัง เซิ้งตังหวาย เซิ้งสวิง เซิ้งแพรวากาฬสินธุ์ ระบำวิชณี ระบำนพรัตน์ ระบำปาเต๊ะ ระบำตารี บุษงารำไป เป็นต้น

รำวิชณี

รำสีนวล

๑.๓ รำละคร คือการรำที่ใช้ในการแสดงละครหรือโขน เป็นการแสดงท่าทางสื่อความหมายไปกับบทหรือบทละคร และเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ ในการแสดงละคร

๒. ระบำ คือการแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป คือผู้คิดได้มีวิสัยทัศน์และต้องการสื่อการแสดงชุดนั้นผ่านทางบทหรือเพลง หรือการแต่งกายแบบที่มาจากแรงบันดาลใจ จากเรื่องต่างๆ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการแสดงที่จบในชุดๆ เดียว เป็นต้น ระบำ จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ ระบำมาตรฐาน หมายถึง การแสดงที่มีลักษณะการแต่งกายยืนเครื่องพระ-นาง ตลอดจนท่ารำเพลงร้องและดนตรีได้กำหนดไว้เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะตัว ตามแบบของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งบรมครูทางนาฏศิลป์ได้กำหนดแบบแผนกระบวนกรรำ เป็นที่ยอมรับกันมาช้านานแล้ว ไม่ควรแก้ไขดัดแปลงไปจากเดิม เช่น ระบำสี่บท ต่อมาได้มีผู้ประดิษฐ์ระบำเลียนแบบระบำสี่บทขึ้นอีกหลายชุด ได้แก่ ระบำย่องหงิด ระบำดาวดึงส์ ระบำฤๅกษิณหาร ระบำพรหมมาศร์ และระบำเทพบันเทิง เป็นต้น

ระบำย่องหงิด

ระบำฤๅกษิณหาร

๒.๒ របាំเบ็ดเตล็ด หมายถึง การแสดงที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือปรับปรุงขึ้นใหม่ตามความประสงค์ ตามเหตุการณ์ ตามสมัยนิยม ตามเนื้อเรื่องที่ผู้ประพันธ์ต้องการ หรือเป็นระบำที่ใช้ประกอบการแสดงละคร การแต่งกายจะแต่งตามรูปแบบลักษณะของการแสดงนั้นๆ เช่น ระบำนพรัตน์ ระบำกราวอาสา ระบำชุมนุมเผ่าไทย ระบำเรืองอรุณ ระบำวิชณี ระบำไกรลาสสำเร็จ ระบำฉิ่ง ระบำโบราณคดี รำสีนวล รำโคม เป็นต้น

ระบำสุโขทัย

ระบำไก่

๓. การแสดงละคร คือ การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว ผู้แสดงที่รับบทบาทตัว ละครเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของลีลาท่ารำ และ การใช้เพลงประกอบตามแบบแผนของการแสดงละครแต่ละประเภท ละครไทยมีวิวัฒนาการตามยุคสมัยแบ่งออกได้ ดังนี้

ประเภทละครไทย

๓.๑ ละครแบบดั้งเดิม

ละครชาตรี ละครนอก ละครใน

ละครชาตรี

ละครนอก

ละครใน

๓.๒ ละครรูปแบบปรับปรุง

ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา

ละครดึกดำบรรพ์

ละครพันทาง

ละครเสภา

๓.๓ ละครที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

ละครพูด ละครร้อง ละครสังคีต ละครอิงประวัติศาสตร์ ละครเพลง ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์

ละครร้อง

ละครพูด

ละครสังคีต

๔. การแสดงเป็นชุดเป็นตอน การแสดงเป็นชุดเป็นตอน คือ การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครที่ตัดตอนนำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ จุดประสงค์เพื่อเป็นการรื้อฟื้นฝีมือของผู้แสดง การแสดงที่ตัดตอนมาจากการแสดงเรื่องใหญ่เป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยว รำคู่ หรือระบำ ขึ้นอยู่กับลักษณะการรำเช่น การแสดงชุดพระรามตามกวาง อยู่ในการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนลักสีดา การแสดงชุดหนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา อยู่ในการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนจองถนน การแสดงชุดรจนาเสียงพวงมาลัย อยู่ในการแสดงเรื่องสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ การแสดงชุดระบำเริงอรุณ อยู่ในการแสดงเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกวิรุฬหำบัง การแสดงชุดระบำกฤดาภินิหาร อยู่ในละครเรื่องเกียรติศักดิ์ไทย เป็นต้น

การแสดงชุด หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา พวงมาลัย

การแสดงชุด หนุมานจับนางเบญกาย

การแสดงชุด รจนาเสียง

การแสดงชุด พระรามตามกวาง

การแสดงชุด เมขลา-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๒

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด ม.๓/๒

อธิบายความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์และการละครในชีวิตประจำวัน

ม.๓/๓

แสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

นาฏศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่สามารถสร้างสุนทรียะด้านจิตใจและอารมณ์ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต สะท้อนวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม เช่น บทบาทในพิธีกรรมรัฐพิธีและราชพิธี การแสดงนาฏศิลป์ในพิธีกรรมต่าง ๆ สามารถแสดงถึงความเชื่อในพลังเหนือธรรมชาติของภูตผีปีศาจและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ดังนั้นจึงต้องศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์นาฏศิลป์และวิธีการดำเนินการ ในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยไม่ให้เลือนหายไปจากสังคมไทย

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ บทบาทของนาฏศิลป์ - บทบาททางการศึกษา, บทบาททางธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
บทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ

๓.๒ แนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์

๑) กลุ่มผู้คนสร้างงานเป็นผู้ที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน - ควรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมี
รสนิยมที่จะสร้างผลงานด้านนาฏศิลป์

๒) กลุ่มผู้ชม - ให้ความรู้พื้นฐานในด้านการแสดงนาฏศิลป์ จัดกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์
ไทย ประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวาง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และ
การละคร

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนอธิบายบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร เห็นคุณค่าและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

๑. เขียนแสดงความคิด ความรู้สึก ขอบคิด ทั้งเชิงบวกและลบ และทัศนะของตนเอง, ประเมินค่าของสารที่ได้รับ, มีเหตุผลสนับสนุนที่ผ่านการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยมีข้อเท็จจริงและหลักฐานจริงประกอบ (๑.๔)

๒. หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีเนื้อหาและมีรายละเอียดที่มากขึ้น เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่วิเคราะห์ การนำไปใช้อธิบายหรือทำความเข้าใจในสถานการณ์ในชีวิตจริง และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสมเหตุสมผล (๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบสานผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

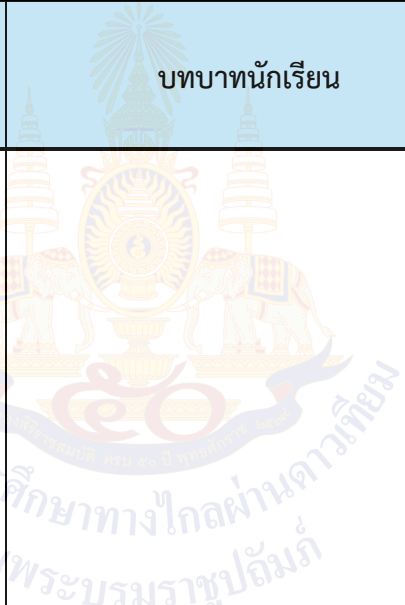
เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอบทบาทนาฏศิลป์ และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการ ละคร เห็นคุณค่าและแนว ทางการสืบสาน อนุรักษ์ นาฏศิลป์และการละคร ด้านความรู้ - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ บทบาทนาฏศิลป์ และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการ ละคร	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอทัศน์ การแสดงรายการ คุณพระ ช่วย พิธีบายศรีสู่ขวัญแบบอีสาน ให้นักเรียน รับชม เมื่อรับชมจบ ครูให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์การแสดงที่รับชมไป โดยครูถาม คำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การแสดงที่ นักเรียนรับชมไปนั้น แสดงให้เห็นถึงอะไรบ้าง	๑. นักเรียนรับชมการแสดงด้วยความ ตั้งใจ ๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์การแสดงที่ รับชมและช่วยกันตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์ และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และ การละคร ๒. ใบความรู้ที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์ และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และ การละคร ๓. วิดีทัศน์ - คุณพระ ช่วย พิธีบายศรีสู่ขวัญ แบบอีสาน https://youtu.be/VAThnzLKtso?si=-SEnoaonyVGAB๙๔k	- ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาท นาฏศิลป์และแนว ทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์ และการละคร	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ครูอธิบายประกอบ PowerPoint เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร ครูถามคำถาม เชิงท้าทาย ดังประเด็น - มนุษย์เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์และการละคร อย่างไร	๑. นักเรียนตั้งใจฟังอธิบาย ครูอธิบาย ๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตาม ประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมา หรือจาก ประสบการณ์ที่เคยพบเห็น			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบสานผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
นาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	๒. จากนั้นครูอธิบายถึงนาฏศิลป์กับบทบาททางสังคมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทางด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทในพิธีกรรมรัฐพิธีราชพิธี การแสดงนาฏศิลป์ในพิธีกรรมต่าง ๆ ๓. อธิบาย นาฏศิลป์ไทยในสังคมปัจจุบัน ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนเคยชมการแสดงนาฏศิลป์ ในงานหรือการจัดกิจกรรมใดบ้างหรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ๔. อธิบาย บทบาททางด้านต่างๆที่สามารถจำแนกบทบาทให้เห็นได้ ดังนี้ ๑) บทบาททางการศึกษา ๒) บทบาททางธุรกิจ ๓) บทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบสานผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนไทยคนหนึ่ง นักเรียนมีวิธีในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยและ การละครไทยอย่างไร ๕. จากนั้นอธิบายแนวทางการอนุรักษ์ นาฏศิลป์ นาฏศิลป์ไทยกำลังจะหายไป นาฏศิลป์ไทยเป็นการร่ายรำที่มนุษย์ได้ปรุง แต่งจากลีลาตามธรรมชาติให้สวยงามสดงงาม โดยมีดนตรีเป็นองค์ประกอบในการร่ายรำ ซึ่ง สร้างสรรค์สุนทรีย์ด้านจิตใจและอารมณ์ ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนภาพวิถีชีวิต และกิจกรรมของคนในสังคม ๑) กลุ่มผู้คน สร้างงาน ๒) กลุ่มผู้ชม วิธีการดำเนินการ มี แนวทาง ดังนี้ ๑) จัดกิจกรรมการแสดง นาฏศิลป์ไทยทุกประเภทออกสู่สายตา สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ๒) ประชาสัมพันธ์				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบสานผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ให้กว้างขวาง ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดัง ประเด็น - ถ้านักเรียนได้รับหน้าที่เป็นผู้ที่ต้อง ประชาสัมพันธ์ ในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย นักเรียนจะมีวิธีประชาสัมพันธ์อย่างไร				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคละ นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปเนื้อหา ความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์และการ ละคร พร้อมทั้งบอกแนวทางการสืบสาน และอนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร ๓. เมื่อเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่ง ตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน	๑. นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา ความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์ และการละคร พร้อมทั้งบอกแนวทางการ สืบสานและอนุรักษ์นาฏศิลป์และการ ละครลงในใบงาน ๒. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้า ชั้นเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบสานผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร ๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่า	๑. นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร ๒. นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนรับทราบและเตรียมตัวในการ เรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่าในชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
- ๒) ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
- ๕) วิดีทัศน์ - คุณพระช่วย | พิธีบายศรีสู่ขวัญแบบอีสาน <https://youtu.be/VAThnzLKtso?si=-SEnoaonyVGAB๙gk>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร	- ศึกษาจากหนังสือเรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร - ศึกษานาฏศิลป์และการละคร - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนอธิบายบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร เห็นคุณค่าและแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์ และการละคร

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอบทบาท นาฏศิลป์และแนวทางการ สืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์ และการละคร				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
นำเสนอบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑๑ บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นาฏศิลป์กับบทบาททางสังคม

นาฏศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่สามารถสร้างสรรค์สุนทรียะด้านจิตใจและอารมณ์ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม ทั้งที่เป็นกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมส่วนรวม ดังพิจารณาได้จากบทบาทของนาฏศิลป์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทางด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทในพิธีกรรมรัฐพิธี และราชพิธี การแสดงนาฏศิลป์ในพิธีกรรมต่าง ๆ สามารถแสดงถึงความเชื่อในพลังเหนือธรรมชาติของภูตผีปีศาจและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เช่น การฟ้อนรำในพิธีรำผีฟ้าเพื่อรักษาโรค หรือสะเดาะเคราะห์ของภาคอีสาน การฟ้อนผีมดผีเม็งในภาคเหนือ ที่จะมีผู้หลุมมาเข้าทรง เป็นต้น

นาฏศิลป์ไทยในสังคมปัจจุบัน

นาฏศิลป์ไทย ทุกท่านคงนึกถึงภาพ คนแต่งกายแบบละคร สวมชุดา มงกุฎ ทำท่ารำร่ายรำตามทำนองเพลง และมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่โบราณ คร่ำครึ ไม่เข้ากับสังคมยุคสมัยปัจจุบัน ที่ทุกสิ่งทุกอย่างต้องรวดเร็ว ฉับไว และดูเป็นสากล แต่คงไม่มีใครทราบว่าสิ่งที่ท่านมองเห็นว่าล้าหลังนั้น เป็นเครื่องยืนยันถึงอดีต ความเป็นมาและวัฒนธรรมที่สั่งสม อันมีคุณค่ายิ่งของชาติไทย คำว่า นาฏศิลป์ ตามความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นาฏ - น. นางละคร นางฟ้อนรำ ไทยใช้หมายถึง หญิงสาวสวย เช่น นางนาฏ

นาฏกรรม - น. การละคร ฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ - น. ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

นอกเหนือจากนี้ ยังมีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายของคำว่า นาฏศิลป์ ในแง่มุมต่างๆ ไว้ดังนี้

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพฯ

ทรงอธิบายถึงกำเนิดและวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ที่ผูกพันกับมนุษย์ ดังนี้

“ การฟ้อนรำ ย่อมเป็นประเพณี ในเหล่านมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ไม่เลือกว่าจะอยู่ ณ ประเทศถิ่นสถานใดในพิภพนี้ คงมีวิธีการฟ้อนรำตามวิสัยชาติของตนด้วยกันทั้งนั้น อย่าว่าแต่มนุษย์เลยถึงแม้สัตว์เดรัจฉานก็มีวิธีฟ้อนรำ ดังเช่น สุนัขกาไก่ เป็นต้น เวลาใดที่สบายอารมณ์มันเข้ามันก็นั่งโลดกรีดกรายทำกิริยาท่าทางได้ต่างๆ ฯลฯ”

อาจารย์ธนิศ อยุธยา

ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

“ คำว่า นาฏยะ หรือ นาฏะ ความจริงมีความหมายรวมเอา ศิลปะ ๓ อย่างไว้ด้วยกัน คือ การฟ้อนรำหนึ่ง การบรรเลงดนตรีหนึ่ง และการขับร้องหนึ่ง หรือพูดอย่างง่ายๆ คำว่า นาฏยะ มีความหมายรวมทั้งการฟ้อนรำขับร้องและประโคมดนตรีด้วย ไม่ใช่มีแต่ความหมายเฉพาะศิลปะแห่งการฟ้อนรำอย่างเดียวดังที่ท่านเข้าใจกัน”

นาฏศิลป์กับบทบาททางสังคม

สรุปความได้ว่า นาฏศิลป์ เป็นศิลปะที่มนุษย์แสดงออกเมื่อเกิดอารมณ์ขึ้น มีวิวัฒนาการมาพร้อมความเจริญของมนุษย์ มีการจัดระเบียบแบบแผนให้เกิดความงดงาม ประกอบไปด้วย การร้อง การรำ และการบรรเลงดนตรี การแสดงนาฏศิลป์ของไทย ปรากฏในรูปแบบของการละคร ฟ้อน รำ ระบำ เต้น การแสดงพื้นเมืองภาคต่างๆ ซึ่งมีการขับร้องและการบรรเลงดนตรีรวมอยู่ด้วย ถือกำเนิดขึ้นมาจากธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ผสมกับได้รับอารยธรรมจากประเทศอินเดียที่มีความเจริญก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการทางด้านต่างๆ ต่อมาได้มีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนกลายมาเป็นนาฏศิลป์ไทยที่มีแบบแผนอย่างเช่นในปัจจุบัน

นาฏศิลป์ไทยในอดีตมีบทบาทสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย บทบาทในงานสำคัญของหลวงพิธีกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน รวมถึงการสร้างความบันเทิงให้กับผู้คนในสังคม เช่นการแสดงลิเก ละคร โขน เพลงพื้นเมืองต่างๆ เมื่อสังคมยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างในอดีตมาเป็นบทบาททางด้านต่างๆ

นาฏศิลป์ไทยในสังคมปัจจุบัน

๑. บทบาททางการศึกษา การแสดงออกทางด้านศิลปะนั้นถือเป็นศาสตร์และศิลป์ ในอดีตการเรียนของศาสตร์แขนงนี้มักอยู่ในแวดวงที่จำกัดเฉพาะกลุ่มเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการเปิดกว้างมากขึ้น มีการจัดตั้งสถานศึกษาสำหรับการสอนนาฏศิลป์ขึ้นหลายแห่ง ทั้งของรัฐ ที่สอนทางด้านนาฏศิลป์ มีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาศิลปะโดยตรง สถานศึกษาของเอกชนที่สอนนาฏศิลป์ให้แก่กุลบุตรกุลธิดา เพื่อส่งเสริมความสามารถและบุคลิกภาพรวมถึงส่งเสริมลักษณะนิสัย

๒. บทบาททางธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งบทบาทนี้เห็นได้อย่างชัดเจน ในการแสดงตามงานเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ ที่ภาครัฐหรือเอกชนจัดขึ้น จะต้องมือนาฏศิลป์ไทยเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบมหรสพสมโภชหรือ การแสดงแสง เสียงสื่อบุคคลและผสม โดยศิลปะการแสดงเหล่านี้ถือเป็นจุดขายที่สำคัญ นอกเหนือจากนี้ยังมีโรงละครของเอกชนเปิดทำการแสดงเพื่อให้ชาวต่างชาติหรือผู้ที่สนใจเข้าชมดำเนินการในรูปแบบธุรกิจอย่างชัดเจน

๓. บทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ ปัจจุบันวัฒนธรรมต่างชาติมี บทบาทอย่างมากในสังคมไทย และเป็นไปได้ว่าอนาคตประเทศไทยอาจถูกกลืนทางวัฒนธรรมได้ เพื่อให้ความเป็นไทยคงอยู่ สิ่งที่จะช่วยได้นั้นคือ เอกลักษณ์ของชาติในด้านต่างๆโดยใช่วิธีการเผยแพร่ อนุรักษ์ และสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง นอกจากนี้ยังเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย

จะเห็นได้ว่านาฏศิลป์ไทยได้ปรับตัวให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย ช่วยสร้างอาชีพให้กับผู้คน สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างสังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่ง ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้ชัดเจน ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนำรายได้เข้าประเทศ และอื่นๆอีกมากมายที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม จึงเห็นได้ว่า สิ่งที่ยังท่านอาจมองอย่างไม่เข้าใจ ว่าเป็นเพียงสาขาศิลปะหรือเข้ากับยุคสมัย แต่สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญระดับชาติที่ช่วยให้ชาติไทยดำรงอยู่ได้ เป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ของตัวเองไม่เหมือนประเทศใด จงภูมิใจและช่วยกันรักษาสืบไปให้คงอยู่กับประเทศไทยต่อไปตราบนานเท่านาน

แนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์

นาฏศิลป์ไทยกำลังจะหายไปนาฏศิลป์ไทยเป็นการร่ายรำที่มนุษย์ได้ปรุงแต่งจากลีลาตามธรรมชาติให้สวยงามโดยมีดนตรีเป็นองค์ประกอบในการร่ายรำ ซึ่งนาฏศิลป์ของไทยแบ่งออกตามลักษณะของรูปแบบการแสดงเป็นประเภทใหญ่ ๆ ๔ ประเภท คือ โขน ละคร รำระบำ และการแสดงพื้นเมือง ซึ่งสร้างสรรค์สุนทรียะด้านจิตใจและอารมณ์ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนภาพวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม

๑. กลุ่มผู้สร้างงานเป็นผู้ที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน จึงควรมีแนวทางในการอนุรักษ์ ดังนี้

๑) กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์ ควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีรสนิยมที่จะสร้างผลงานด้านนาฏศิลป์โดยศึกษาค้นคว้าจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อค้นหานาฏศิลป์ที่มีคุณค่าจากภูมิปัญญาชาวบ้านและที่สำคัญคือจะต้องเข้าใจวิธีการสื่อสารเพื่อให้ไปถึงผู้ชมจึงจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้รู้รู้เฝ้าเรียนแสวงหาความรู้ตลอดเวลา

๒) กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์ในระบบการเรียนการสอน ผู้สอนควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยไม่เฉพาะแต่ในห้องเรียนเท่านั้นแต่ควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้โดยผ่านสื่อทุกประเภท

๓) การสร้างค่านิยมใหม่ในองค์กรทั้งที่เป็นของรัฐ หรือเอกชน ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนผู้สร้างงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์ เพื่อจุดความสนใจของผู้ชมผู้สร้างงานอาจพัฒนารูปแบบเดิมให้มีความทันสมัย กระชับมากขึ้น

๔) การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ได้แก่

- โครงการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย
- โครงการสืบสานนาฏศิลป์พื้นบ้าน
- โครงการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำมาหากินของแต่ละชุมชน

-โครงการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ที่เกี่ยวกับความเชื่อของแต่ละชุมชน
องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนผู้สร้างงานนาฏศิลป์ไทยในแนวอนุรักษ์และควร

๒. กลุ่มผู้ชม

แนวทางในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับผู้ชม และแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย มีดังนี้

๑) ให้ความรู้พื้นฐานในด้านการแสดงนาฏศิลป์ทุกประเภทนับตั้งแต่ประวัติความเป็นมาลักษณะการแสดง ขนบนิยมในการแสดงรูปแบบลีลาท่ารำ การ ตีบท ความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงที่ละชุดต้องให้ความรู้แก่ผู้ชมทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

๒) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยทุกประเภท ทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ เพื่อจุดประกายให้เกิดความคิด ในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยเปรียบเทียบผลงานการแสดง

วิธีการดำเนินการ

๑. จัดกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทยทุกประเภทออกสู่

สายตาสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

ไม่ควรจัดแสดงเฉพาะงานเทศกาลประจำปี ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันและองค์กรทุกแห่งที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทางด้านนาฏศิลป์

๒. ประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวาง

โดยพยายามสอดแทรกไปในทุกๆ สื่อที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้แก่ประชาชน สร้างค่านิยมแก่เด็กวัยรุ่นให้หันกลับมาสนใจนาฏศิลป์ไทยซึ่งสื่อมวลชนจะช่วยให้ได้มากในเรื่องนี้

ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเรื่องบทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์
 และการละคร

แนวทางการสืบสาน
 และอนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๑ บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์และการละคร
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นาฏศิลป์กับบทบาททางสังคม

นาฏศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่งสร้างสรรค์สุนทรีย์ด้านจิตใจและอารมณ์ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม ทั้งที่เป็นกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมส่วนรวม ดังพิจารณาได้จากบทบาทของนาฏศิลป์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทางด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทในพิธีกรรมรัฐพิธีและราชพิธี การแสดงนาฏศิลป์ในพิธีกรรมต่าง ๆ สามารถแสดงถึงความเชื่อในพลังเหนือธรรมชาติของภูตผีปีศาจและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เช่น การพ้อนรำในพิธีรำผีฟ้าเพื่อรักษาโรค หรือสะเดาะเคราะห์ของภาคอีสาน การพ้อนผีผดผีเม้งในภาคเหนือ ที่จะมีผู้หญิงมาเข้าทรง เป็นต้น

นาฏศิลป์ไทยในสังคมปัจจุบัน

เมื่อกล่าวถึงคำว่า นาฏศิลป์ไทย ทุกท่านคงนึกถึงภาพ คนแต่งกายแบบละคร สวมชุด มงกุฎ ทำท่า ร่ายรำตามทำนองเพลง และมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่โบราณ คร่ำครึ ไม่เข้ากับสังคมยุคสมัยปัจจุบัน ที่ทุกสิ่งทุกอย่างต้องรวดเร็ว ฉับไว และดูเป็นสากล แต่คงไม่มีใครทราบว่าสิ่งที่ท่านมองเห็นว่าล้าหลังนั้น เป็นเครื่องยืนยันถึงอดีต ความเป็นมาและวัฒนธรรมที่สั่งสม อันมีคุณค่าอย่างของชาติไทย

คำว่า นาฏศิลป์ ตามความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นาฏ - น. นางละคร นางพ้อนรำ ไทยใช้หมายถึง หญิงสาวสวย เช่น นางนาฏ

นาฏกรรม - น. การละคร พ้อนรำ

นาฏศิลป์ - น. ศิลปะแห่งการละครหรือการพ้อนรำ

นอกเหนือจากนี้ ยังมีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายของคำว่า นาฏศิลป์ ในแง่มุมต่างๆ ไว้ดังนี้

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพฯ ทรงอธิบายถึงกำเนิดและวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ที่ผูกพันกับมนุษย์ ดังนี้

“ การพ้อนรำ ย่อมเป็นประเพณี ในเหล่านมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ไม่เลือกที่จะอยู่ ณ ประเทศถิ่นสถานที่ใดในพิภพนี้ คงมีวิธีการพ้อนรำตามวิสัยชาติของตนด้วยกันทั้งนั้น อย่างว่าแต่มนุษย์เลย ถึงแม้สัตว์เดรัจฉานก็มีวิธีพ้อนรำ ดังเช่น สุนัขกาไก่ เป็นต้น เวลาใดที่สບอารมณ์มันเข้ามันก็เต้นโลดกริดกรายทำกิริยาท่าทางได้ต่างๆ ฯลฯ “

อาจารย์ธนิต อยู่โพธิ์ ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

“ คำว่า นาฏยะ หรือ นาฏะ ความจริงมีความหมายรวมเอาศิลปะ ๓ อย่างไว้ด้วยกัน คือ การพ้อนรำหนึ่ง การบรรเลงดนตรีหนึ่ง และการขับร้องหนึ่ง หรือพูดอย่างง่าย ๆ คำว่า นาฏยะ มีความหมายรวมทั้งการพ้อนรำขับร้องและประโคมดนตรีด้วย ไม่ใช่มีแต่ความหมายเฉพาะศิลปะแห่งการพ้อนรำอย่างเดียวดังที่ท่านเข้าใจกัน “

สรุปความได้ว่า นาฏศิลป์ เป็นศิลปะที่มนุษย์แสดงออกเมื่อเกิดอารมณ์ขึ้น มีวิวัฒนาการมาพร้อมความเจริญ

ของมนุษย์ มีการจัดระเบียบแบบแผนให้เกิดความงดงาม ประกอบไปด้วย การร้อง การรำ และการบรรเลงดนตรี การแสดงนาฏศิลป์ของไทย ปรากฏในรูปแบบของการละคร ฟ้อน รำ ระบำ เต้น การแสดงพื้นเมืองภาคต่างๆ ซึ่งมีการขับร้องและการบรรเลงดนตรีรวมอยู่ด้วย ถือกำเนิดขึ้นมาจากธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ผสมกับได้รับอารยธรรมจากประเทศอินเดียที่มีความเจริญก้าวหน้าทางศิลปวิทยาการทางด้านต่างๆ ต่อมาได้มีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนกลายมาเป็นนาฏศิลป์ไทยที่มีแบบแผนอย่างเช่นในปัจจุบัน นาฏศิลป์ไทยในอดีตมีบทบาทสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย บทบาทในงานสำคัญของหลวงพิธีกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน รวมถึงการสร้างความบันเทิงให้กับผู้คนในสังคม เช่นการแสดงลิเก ละคร โขน เพลงพื้นเมืองต่างๆ เมื่อสังคมยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างในอดีต มาเป็นบทบาททางด้านต่างๆ ที่สามารถจำแนกบทบาทให้เห็นได้ ดังนี้

๑. บทบาททางการศึกษา การแสดงออกทางด้านศิลปะนั้นถือเป็นศาสตร์และศิลป์ ในอดีตการเรียนของศาสตร์แขนงนี้มักอยู่ในแวดวงที่จำกัดเฉพาะกลุ่มเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการเปิดกว้างมากขึ้น มีการจัดตั้งสถานศึกษาสำหรับการสอนนาฏศิลป์ขึ้นหลายแห่ง ทั้งของรัฐ ที่สอนทางด้านนาฏศิลป์ มีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาศิลปะโดยตรง สถานศึกษาของเอกชนที่สอนนาฏศิลป์ให้แก่กุลบุตรกุลธิดา เพื่อส่งเสริมความสามารถและบุคลิกภาพรวมถึงส่งเสริมลักษณะนิสัย

๒. บทบาททางธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งบทบาทนี้เห็นได้อย่างชัดเจน ในการแสดงตามงานเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ ที่ภาครัฐหรือเอกชนจัดขึ้น จะต้องมียานาฏศิลป์ไทยเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบมหรสพสมโภชหรือ การแสดงแสง เสียงสีและผสม โดยศิลปะการแสดงเหล่านี้ถือเป็นจุดขายที่สำคัญ นอกเหนือจากนี้ยังมีโรงละครของเอกชนเปิดทำการแสดงเพื่อให้ชาวต่างชาติหรือผู้ที่สนใจเข้าชม ดำเนินการในรูปแบบธุรกิจอย่างชัดเจน

๓. บทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติ ปัจจุบันวัฒนธรรมต่างชาติมีบทบาทอย่างมากในสังคมไทย และเป็นไปได้ว่าอนาคตประเทศไทยอาจถูกกลืนทางวัฒนธรรมได้ เพื่อให้ความเป็นไทยคงอยู่ สิ่งที่จะช่วยได้นั้นคือ เอกลักษณ์ของชาติในด้านต่างๆ โดยใช้วิธีการเผยแพร่ อนุรักษ์ และสร้างสรรค์ ศิลปะการแสดง นอกจากนี้ยังเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย จะเห็นได้ว่านาฏศิลป์ไทยได้ปรับตัวให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย ช่วยสร้างอาชีพให้กับผู้คน สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างสังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่ง ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้ชัดเจน ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรายได้เข้าประเทศ และอื่นๆ อีกมากมายที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม จึงเห็นได้ว่า สิ่งที่ยังทำให้อาณาจักรไทยดำรงอยู่ได้ เป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ของตัวเองไม่เหมือนประเทศใด จึงภูมิใจและช่วยกันรักษาสິงนี้ให้คงอยู่กับประเทศไทยต่อไปตราบนานเท่านาน

แนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์

นาฏศิลป์ไทยกำลังจะหายไปนาฏศิลป์ไทยเป็นการร่ายรำที่มนุษย์ได้ปรุงแต่งจากลีลาตามธรรมชาติให้สวยงามงดงามโดยมีดนตรีเป็นองค์ประกอบในการร่ายรำ ซึ่งนาฏศิลป์ของไทยแบ่งออกตามลักษณะของรูปแบบการแสดงเป็นประเภทใหญ่ ๆ ๔ ประเภท คือ โขน ละคร รำระบำ และการแสดงพื้นเมือง ซึ่งสร้างสรรค์สุนทรียะด้านจิตใจและอารมณ์ให้กับคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่สามารถสะท้อนภาพวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม

๑. กลุ่มผู้คนสร้างงานเป็นผู้ที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน จึงควรมีแนวทางในการอนุรักษ์ ดังนี้

- กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์ควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีรสนิยมที่จะสร้างผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยศึกษาค้นคว้าจากชุมชนท้องถิ่นเพื่อค้นหานาฏศิลป์ที่มีคุณค่าจากภูมิปัญญาชาวบ้านและที่สำคัญคือ จะต้องเข้าใจวิธีการสื่อสารเพื่อให้ไปถึงผู้ชมจึงจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้ตลอดเวลา
- กลุ่มผู้สร้างงานนาฏศิลป์ในระบบการเรียนการสอน ผู้สอนควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยไม่เฉพาะแต่ในห้องเรียนเท่านั้นแต่ควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้โดยผ่านสื่อทุกประเภท
- การสร้างค่านิยมใหม่ในองค์กรทั้งที่เป็นของรัฐหรือเอกชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนผู้สร้างงานนาฏศิลป์แนวอนุรักษ์เพื่อลดความสนใจของผู้ชมผู้สร้างงานอาจพัฒนารูปแบบเดิมให้มีความทันสมัยกระชับมากขึ้น
- การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ได้แก่
 - โครงการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย
 - โครงการสืบสานนาฏศิลป์พื้นบ้าน
 - โครงการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำมาหากินของแต่ละชุมชน
 - โครงการจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่เกี่ยวกับความเชื่อของแต่ละชุมชน
 - องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนผู้สร้างงานนาฏศิลป์ไทยในแนวอนุรักษ์และควรยกย่องเชิดชู

๒. กลุ่มผู้ชม แนวทางการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับผู้ชม และแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย มีดังนี้

๑. ให้ความรู้พื้นฐานในด้านการแสดงนาฏศิลป์ทุกประเภทยุคตั้งแต่ประวัติความเป็นมา ลักษณะการแสดง ขนบนิยมในการแสดง รูปแบบลีลาท่ารำ การ ตีบท ความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงที่ละชุดต้องให้ความรู้แก่ผู้ชมทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

๒. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยทุกประเภท ทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ เพื่อจุดประกายให้เกิดความคิด ในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยเปรียบเทียบผลงานการแสดง

วิธีการดำเนินการ มีแนวทาง ดังนี้

๑. จัดกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทยทุกประเภทออกสู่สายตาสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรจัดแสดงเฉพาะงานเทศกาลประจำปี ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันและองค์กรทุกแห่งที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทางด้านนาฏศิลป์

๒. ประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวาง โดยพยายามสอดแทรกไปในทุกๆ สื่อที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้แก่ประชาชน สร้างค่านิยมแก่เด็กวัยรุ่นให้หันกลับมาสนใจนาฏศิลป์ไทยซึ่งสื่อมวลชนจะช่วยให้มากในเรื่องนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๒

ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดง
อากัปกิริยาของผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง

ม. ๓/๔

มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

โดยปกติแล้วมนุษย์จะใช้ท่าทางประกอบคำพูด ให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการแสดงนาฏศิลป์ ได้นำท่าธรรมชาติเหล่านี้มาประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่าทางที่สวยงาม และยังมีท่าทางเฉพาะที่ในทางนาฏศิลป์เรียกเพื่อความเข้าใจตรงกันในท่าทางต่างๆ คือ นาฏยศัพท์และภาษาท่า

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ นาฏยศัพท์ - ศัพท์เฉพาะทางวิชานาฏศิลป์แบ่งออกเป็นนาฏยศัพท์ ๓ หมวด ได้แก่

นามศัพท์ กิริยาศัพท์ เบ็ดเตล็ด

๓.๒ ภาษาท่า - เป็นการนำท่าทางและสีหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ มาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่

มีความหมายแทนคำพูด ให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงและการขับร้อง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ ประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่า

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่า ได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ

๑. พุทธยาทอประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตาม หลักนาฏศิลป์ไทย เห็น คุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยและแสดงออก ด้วยความมั่นใจ ด้านความรู้ - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ ประเภทของ นาฏยศัพท์และภาษาท่า ด้านทักษะกระบวนการ - ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏ ยศัพท์และภาษาท่า	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอในน้ำมีปลาในนามีข้าว (สื่อ การแสดง) ให้นักเรียนรับชม ๒. เมื่อรับชมจบ ครูให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์การแสดงที่รับชมไป โดยครูถาม คำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การแสดงที่นักเรียนรับชมไปนั้น ถ้าครูไม่เปิด เสียงเพลงนักเรียนทราบหรือไม่ว่า เขากำลัง แสดงท่าทางอะไร	๑. นักเรียนรับชมการแสดงด้วยความตั้งใจ ๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และช่วยกัน ตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลา ภาษาท่า ๑ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลา ภาษาท่า ๓. วิดีทัศน์ - ในน้ำมีปลาในนามี ข้าว(สื่อการแสดง) https://youtu.be/HAkKtc๑aPOg?si=WkKWbVLePo?si=aPhDiWqXC๑dW๗๘๘e - ภาษาทำนาฏศิลป์ https://youtu.be/kWkKWbVLePo?si=aPhDiWqXC๑dW๗๘๘e e Zho_eu-๑kjL๔MX๑h	- ใบงานที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษา ท่า	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูอธิบายประกอบสื่อนำเสนอ PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑ อธิบายถึงความหมายของนาฏยศัพท์ นาฏยศัพท์ หรือศัพท์เฉพาะทางวิชานาฏศิลป์ แบ่งออกเป็นนาฏยศัพท์ ๓ หมวด ได้แก่	๑. นักเรียนตั้งใจฟังอธิบาย เรื่อง สื่อสาร ลีลาภาษาท่า๑ ๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตาม ประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมาหรือจาก ประสบการณ์ที่เคยพบเห็น			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	๑) นามศัพท์ ๒) กิริยาศัพท์ ๓) เบ็ดเตล็ด ๒. ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การจับ การตั้งวง อยู่ในนาฏยศัพท์หมวดใด จากนั้นครูให้นักเรียน ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติ ทำนาฏยศัพท์ จนครบทุกทั้ง ๓ หมวด ๓. ครูอธิบายเรื่องภาษาท่าต่อ ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนทราบหรือไม่ว่าภาษาท่าหมายถึงอะไร จากนั้นครูให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ ภาษาท่า แบ่งตามที่มา ได้ ๒ ประเภท ดังนี้ ๑) ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ ๒) ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์โดยตรง จากนั้นครูสาธิตท่าทางภาษาท่า แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม เช่น ทำรัก ตัวเรา ไป มา ปฏิเสธ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนและ	๓. นักเรียนตั้งใจฝึกปฏิบัติ ตามที่ครูสาธิต จนนักเรียนสามารถทำได้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	กิจกรรมการแสดงที่นักเรียนต้องนำมาแสดงใน ชั่วโมงต่อไป ๔. ครูอธิบายในเรื่องหลักการตีบท ๑) การคิดท่ารำเพื่อตีบท ต้องเลือกคำสำคัญของ ของวรรคเพลง ๒) สามารถคิดท่ารำที่แสดงความหมายได้ เอง ๕. ครูเปิดวีดิทัศน์ภาษาทำนานาฏศิลป์ ให้ นักเรียนรับชม เพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคณะ นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มรับชมวีดิทัศน์การ แสดง เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว เมื่อ นักเรียนรับชมการแสดงจบ ครูสาธิตการแสดง	๑. นักเรียนฝึกปฏิบัติตามที่ครูสาธิตเพลงใน น้ำมีปลา ในนามีข้าว จนจบเพลง ๒. นักเรียนซักถามข้อสงสัยในท่าทางต่างๆ ที่ได้เรียนรู้และท่าทางที่ยากเรียนรู้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าวแล้วให้นักเรียน ปฏิบัติตามจนจบเพลง เพื่อเป็นแนวทางในการ เรียนและปฏิบัติกิจกรรมในช่วงต่อไป ๓. ครูให้นักเรียนสอบถามภาษาท่าและท่าทาง ต่างๆที่นักเรียนสงสัย ๔. ครูสั่งงานโดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาเพลง ที่กลุ่มตนเองชอบมา ๑ ท่อน ความยาวไม่เกิน ๒ นาที แล้วให้ช่วยกันคิดท่าทางตีบท โดยใช้ ภาษาท่านาฏศิลป์ใส่ลงไปเพลงที่กลุ่ม นักเรียนเลือกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยเมื่อ ถึงชั่วโมงเรียนครูจะให้เวลาฝึกซ้อมทบทวน ก่อนจะนำเสนอ	๓. นักเรียนร่วมกันคิดและหาเพลงที่อยู่ในกลุ่ม ชอบเพื่อนำมาฝึกการแสดง			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑	๑.นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัดเครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒ ให้นักเรียนส่งเพลง ท่อนที่จะแสดงก่อนวันเรียน ๑ วัน	๒. นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนรับทราบและเตรียมส่งเพลง ก่อน ๑ วัน เพื่อนำเสนอการแสดงชั่วโมง ต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๒) ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๕) วิดีทัศน์ - ในน้ำมีปลาในนามีข้าว(สื่อการแสดง) https://youtu.be/HAKKtc๑aPOg?si=ceZho_eu-๑kjL๔MX๑h
- ภาษาทำนาฏศิลป์ <https://youtu.be/kWkJWbVLepo?si=aPhDiWqXC๑dW๗๘>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่า	- ศึกษาจากหนังสือเรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า๑	- ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า	- ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน		
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ไม่มีการตกแต่งชิ้นงาน
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก
วิธีการนำเสนอ	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดีมาก	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดี	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองพอใช้	การนำเสนอขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง สื่อสารสื่ภาษาท่า

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน				รวม
		ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตาม หลักนาฏศิลป์ไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ ที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับ
 ลักษณะท่ารำ ในการฝึกหัด
 การแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น
 โขน ละคร รำ ระเบียบ เพื่อให้
 เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่าง
 ผู้สอนและผู้เรียน
“นาฏย” หมายถึง
เกี่ยวกับการพ้องรำ เกี่ยวกับ
การแสดงละคร “ศัพท์”
หมายถึง เสียง คำ คำยากที่
ต้องแปล เรื่อง เมื่อรวมกัน
“นาฏยศัพท์” จึงมีความหมาย
 ว่า “ศัพท์เฉพาะทางวิชา
นาฏศิลป์”

๑.หมวดนามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำ
 หรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้นั้น เช่น
 การตั้งวงบน วงกลาง วงล่าง การจับหงาย จับ
 คว่ำ จับล่อแก้ว จับปรกหน้า จับปรกข้าง กระดก
 เท้า ยกเท้า ก้าวหน้า ก้าวข้าง ประเท้า เป็นต้น

๒.หมวดกิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกใน
 การปฏิบัติบอกอาการกิริยา
 เช่น ก้มลง ถวาย สวมมือ หลบศอก เปิดคาง กด
 คาง ทรงตัว ดึงไหล่ กดไหล่ กดเกลียวข้าง หลบ
 เข้า ถีบเข้า แข้งเข้า ก้นเข้า เปิดส้น เป็นต้น

หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่างๆ
 ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนาม
 ศัพท์ และกิริยาศัพท์ อาทิ แม่ท่า (ท่ารำ
 มาตรฐาน หรือท่ารำแม่บท) นายโรง (พระเอก)
 ยืนเครื่อง (การแต่งกายหลักในการแสดงโขน และ
 ละครรำ สร้างโดยเลียนแบบเครื่องต้น ของ
 พระมหากษัตริย์) พระใหญ่ - พระน้อย นาง
 กษัตริย์ นางตลาด

ภาษาท่า

เป็นการนำท่าทางและสีหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น คำพูด กริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึก มาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่มีความหมายแทนคำพูด ให้สอดคล้องกับ จังหวะเพลงและการขับร้อง

ภาษาท่านาฏศิลป์

แบ่งตามที่มาได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ เป็นท่าทางที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของคนเรา แต่ปรับปรุงให้ดูสวยงามอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้น โดยใช้ลักษณะการรำรำเบื้องต้นมาผสมผสาน
๒. ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์โดยตรง เป็นท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เพียงพอใช้กับคำร้องหรือคำบรรยาย ที่จะต้องแสดง

แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ภาษาท่า

ที่ใช้แทนคำพูด ภาษาท่าที่ใช้แทนกริยาอาการต่างๆ ภาษาท่าที่ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายใน

๑. ภาษาท่านาฏศิลป์ที่ใช้แทนคำพูด เช่น เรา เธอ ท่าน ปฏิเสธ เรียก ไป ที่นั่น ที่นี่ เจริญรุ่งเรือง สวยงาม เป็นต้น
๒. ภาษาท่านาฏศิลป์อริยาบทหรือกริยาอาการเช่น ทำยืน ทำเดิน ทำนั่ง เป็นต้น
๓. ภาษาท่านาฏศิลป์ที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เศร้าโศก อาย รัก เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีภาษาท่านาฏศิลป์ที่สื่อถึงท่าทางของสัตว์เช่น นก ม้า ไก่ ครุฑ ลิง ควาย กวาง

หลักการตีบท

- ๑) การคิดทำรำเพื่อตีบท ต้องเลือกคำสำคัญของวรรคเพลง
- ๒) สามารถคิดทำรำที่แสดงความหมายได้เอง โดยเริ่มคิดจากท่าทางธรรมชาติที่สื่อความหมายก่อน และนำท่านาฏยศัพท์เข้ามาดัดแปลง ให้กลายเป็นท่า

ใบงานที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูการแสดง แล้ววิเคราะห์ วิจัย ว่าการแสดงชุดนี้ปฏิบัติได้ถูกต้องมีความสวยงามตามองค์ประกอบของนาฏศิลป์หรือไม่

(ห้องที่.....) กลุ่มที่.....ชื่อชุดการแสดง.....

๑.ลีลาท่ารำ	๒.จังหวะ	๓.ดนตรี	๔.คำร้อง/เนื้อร้อง	๕.การแต่งหน้า/ การแต่งตัว	๖.อุปกรณ์ การแสดง

ภาพรวมของการแสดง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นาฏยศัพท์

ความหมาย ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ละคร รำ ระเบียบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

“นาฏย” หมายถึง เกี่ยวกับการพ้อนรำ เกี่ยวกับการแสดงละคร “ศัพท์” หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปลเรื่อง เมื่อรวมกัน “นาฏยศัพท์” จึงมีความหมายว่า “ศัพท์เฉพาะทางวิชานาฏศิลป์”

ประเภทของนาฏยศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. หมวดนามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้รำ เช่น การตั้งวงบน วงกลาง วงล่าง การจับหงาย จับคว่ำ จับล่อแก้ว จับปรกหน้า จับปรกข้าง กระดกเท้า ยกเท้า ก้าวหน้า ก้าวข้าง ประเท้า เป็นต้น

๒. หมวดกิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา แบ่งได้ ดังนี้

๒.๑ “ศัพท์เสริม” หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้องสวยงาม

เช่น ก้มวง ลดวง ส่งมือ หลบศอก เปิดคาง กดคาง ทรงตัว ดิ่งไหล่ กดไหล่ กดเกลียวข้าง หลบเข้า ถีบเข้า แข็งเข้า ก้มเข้า เปิดสัน เป็นต้น

๒.๒ “ศัพท์เลื่อม” หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำหรือท่วงทีของผู้รำที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำรู้ตัว และแก้ไขท่าของตนให้ดีขึ้น เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก คางโก่ง คอหัก เกร็งคอ หอบไหล่ เหลี่ยมล้ำ รำลน รำเลื่อย รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ

๓. หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่างๆที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ อาทิ แม่ท่า (ท่ารำมาตรฐาน หรือท่ารำแม่บท) นายโรง (พระเอก) ยืนเครื่อง (การแต่งกายหลักในการแสดงโขนและละครรำ สร้างโดยเลียนแบบเครื่องต้นของพระมหากษัตริย์) พระใหญ่ - พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด

ภาษาทำนาฏศิลป์

ภาษาท่า เป็นการนำท่าทาง สีสหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น คำพูด กริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึกมาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่มีความหมายแทนคำพูด ให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงและการขับร้อง การฝึกปฏิบัติภาษาท่าจะต้องฝึกให้ถูกต้องตามแบบแผนเพื่อจะได้สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ชมเข้าใจความหมายที่ผู้แสดงต้องการสื่อความหมายผ่านกระบวนท่ารำได้มากขึ้น

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

๑. ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ เป็นท่าทางที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่ปรับปรุงให้ดูสวยงามอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้น โดยใช้ลักษณะการร้ายรำเบื้องต้นมาผสมผสาน เช่น ทำยิ้ม ทำเรียก ทำปฏิเสธ ทำร้องไห้ ทำดีใจ ทำเสียใจ ทำโกรธ

๒. ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์โดยตรง เป็นท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เพียงพอใช้กับคำร้องหรือคำบรรยาย ที่จะต้องแสดงออกเป็นท่ารำ เช่น สอดสร้อยมาลา เป็นต้น ภาษาท่าเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ความหมายระหว่างผู้แสดงและผู้ชมในการแสดงนาฏศิลป์ เพราะทำให้ผู้ชมทราบว่าผู้แสดงกำลังสื่ออะไรหรือกำลังมีอารมณ์อย่างไร

ภาษาท่าสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด
- ๒) ภาษาท่าที่ใช้แทนกิริยาอาการต่างๆ
- ๓) ภาษาท่าที่ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายใน

ภาษาท่า ในชีวิตประจำวันทุกวันนี้มนุษย์เราใช้ท่าทางประกอบการพูดหรือบางครั้งก็มีการแสดงสีหน้า ความรู้สึก เพื่อเน้นความหมายด้วยในทางนาฏศิลป์ ภาษาท่าเสมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมาแต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกาย แสดงออกมาเป็นท่าทาง โดยเลียนแบบท่าทางธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ การปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด เช่น ฉันทน์ เธอ ท่าน ปฏิเสธ ทำเรียก ทำไป
๒. ภาษาท่าอริยาบทหรือกิริยาอาการ เช่น ทำยืน ทำเดิน ทำนั่ง
๓. ภาษาท่าใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เศร้าโศก

นอกจากนี้ยังมีภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่สื่อถึงท่าทางของสัตว์เช่น นก ม้า ไก่ ครุฑ ลิง ควาย กวาง

หลักการตีบท

๑. การคิดท่ารำเพื่อตีบท ต้องเลือกคำสำคัญของวรรคเพลง
๒. สามารถคิดท่ารำที่แสดงความหมายได้เอง โดยเริ่มคิดจากท่าทางธรรมชาติที่สื่อความหมายก่อน และนำทำนานาฏศิลป์เข้ามาดัดแปลง ให้กลายเป็นท่ารำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม. ๓/๒

ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดง
อาภักดิ์ของผู้อื่นในชีวิตประจำวันและการแสดง

ม. ๓/๔

มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

โดยปกติแล้วมนุษย์จะใช้ท่าทางประกอบคำพูดให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการแสดงนาฏศิลป์ ได้นำท่าธรรมชาติเหล่านี้มาประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่าทางที่สวยงาม และยังมีท่าทางเฉพาะที่ในทางนาฏศิลป์เรียกเพื่อความเข้าใจตรงกันในท่าทางต่างๆ คือ นาฏยศัพท์ ภาษาท่า

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ นาฏยศัพท์ - ศัพท์เฉพาะทางวิชานาฏศิลป์แบ่งออกเป็นนาฏยศัพท์ ๓ หมวด ได้แก่

นามศัพท์ กิริยาศัพท์ เบ็ดเตล็ด

๓.๒ ภาษาท่า - เป็นการนำท่าทางและสีหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ มาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่

มีความหมายแทนคำพูด ให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงและการขับร้อง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ ประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่า

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ

๑. พุฒยทอประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๑)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่

คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (๒.๒)

๕. เลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดขั้นตอนเวลา ทรัพยากร ในการทำงาน การแก้ปัญหาและนำเสนอผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยมีความหลากหลายแปลกใหม่ น่าสนใจ ไม่ลอกเลียนแบบไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแนะนำผู้อื่นได้ (๑.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตาม หลักนาฏศิลป์ไทย เห็น คุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยและแสดงออก ด้วยความมั่นใจ ด้านความรู้ - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ ประเภทของ นาฏยศัพท์และภาษาท่า ด้านทักษะกระบวนการ - ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏย ศัพท์และภาษาท่า ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูเปิดวีดิทัศน์ ภาษาทำนาฏศิลป์ไทย ประกอบเพลงเธอหนอเธอ ให้นักเรียนรับชม ๒. เมื่อรับชมจบจบ ครูให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์การแสดงที่รับชมไป โดยครูถาม คำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การแสดงที่นักเรียนดูไปนั้นนักแสดงสื่อให้ เห็นถึงอะไร	๑. นักเรียนรับชมการแสดงด้วยความตั้งใจ ๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และช่วยกัน ตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่องสื่อสารลีลา ภาษาท่า ๒ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลา ภาษาท่า ๓. วีดิทัศน์ - ภาษาทำนาฏศิลป์ ไทย ประกอบเพลง เธอหนอเธอ	- ใบงานที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษา ท่า	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูอธิบายประกอบสื่อ PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒ ทบทวนถึงความหมาย ของนาฏยศัพท์และภาษาท่า ครูถามคำถาม เชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนยังจำได้หรือไม่ว่านาฏยศัพท์ หมายถึงอะไร และยกตัวอย่างทำนาฏยศัพท์	๑. นักเรียนทบทวนในเรื่องความหมายของ นาฏยศัพท์และภาษาท่า ๒. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ตาม ประสบการณ์ที่เคยได้เรียนมาหรือจาก ประสบการณ์ที่เคยพบเห็นและยกตัวอย่าง ทำนาฏยศัพท์	https://youtu.be/Lfln๙FP๑v๗๐?si=CMcWRmsDefLMlFuC		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
- เห็นคุณค่าของการแสดง นาฏศิลป์ไทยและแสดงออก ด้วยความมั่นใจ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	- ครูทำท่า “เราไม่รักท่าน ท่านไปเถิด” โดยใช้ ภาษาท่าตีบท แล้วถามนักเรียนว่า ครูปฏิบัติ ภาษาท่าว่าอย่างไร	๓. นักเรียนช่วยกันตอบภาษาท่าที่ครูปฏิบัติ ให้ดู			
	ขั้นปฏิบัติ (๓๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มละ นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มฝึกซ้อมการแสดงที่ นักเรียนไปหาเพลงจากสื่อต่างๆที่เตรียมมา ๓. เมื่อครบกำหนดเวลาครูให้นักเรียน มา นำเสนอ การแสดงภาษาท่าในเพลงที่นักเรียน เตรียมมาหน้าชั้นเรียน ๔. ครูให้เพื่อนๆช่วยกัน วิจารณ์การแสดงลง ในใบงาน ว่าเพื่อนๆแสดงภาษาท่าตีบทตาม เพลงได้สวยงามถูกต้องหรือไม่ รวมถึง ภาพรวมในการแสดงมาสวยงาม เพื่อนๆชอบ หรือไม่อย่างไร	๑. นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงในเพลงที่ นักเรียนเตรียมมา ๒. นักเรียนซักถามข้อสงสัยในท่าทางต่างๆ ที่ได้เรียนรู้และท่าทางที่ยากเรียนรู้ ๓. นักเรียนในกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน และร่วมกันวิจารณ์การแสดงของเพื่อนๆ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒ ๒. ให้นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งว่าในชั่วโมงต่อไปจะเรียนรู้ในเรื่อง ฝึกการแสดง เพลงเกี่ยวข้าว ๑	๑.นักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุป เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒ ๒.นักเรียนสอบถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนรับทราบเนื้อหาที่จะเรียนรู้ในการเรียนชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๒) ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า
- ๕) วิดีทัศน์ - ภาษาทำนานาฏศิลป์ไทย ประกอบเพลงเรอหนอเธอ

<https://youtu.be/Lfln๔FP๑๖๗๐?si=CMcWRmsDefLMlFuC>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๔ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๑

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่า	- ศึกษาจากหนังสือเรียน ดนตรี-นาฏศิลป์ - PowerPoint เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒ - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกฝนและปฏิบัติทำนาฏยศัพท์และภาษาท่า			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย เห็นคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและแสดงออกด้วยความมั่นใจ			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรคิ์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ไม่มีการตกแต่งชิ้นงาน
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความคิด	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก
วิธีการนำเสนอ	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดีมาก	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดี	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองพอใช้	การนำเสนอขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน				รวม
		ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าได้อย่างถูกต้องตาม หลักนาฏศิลป์ไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

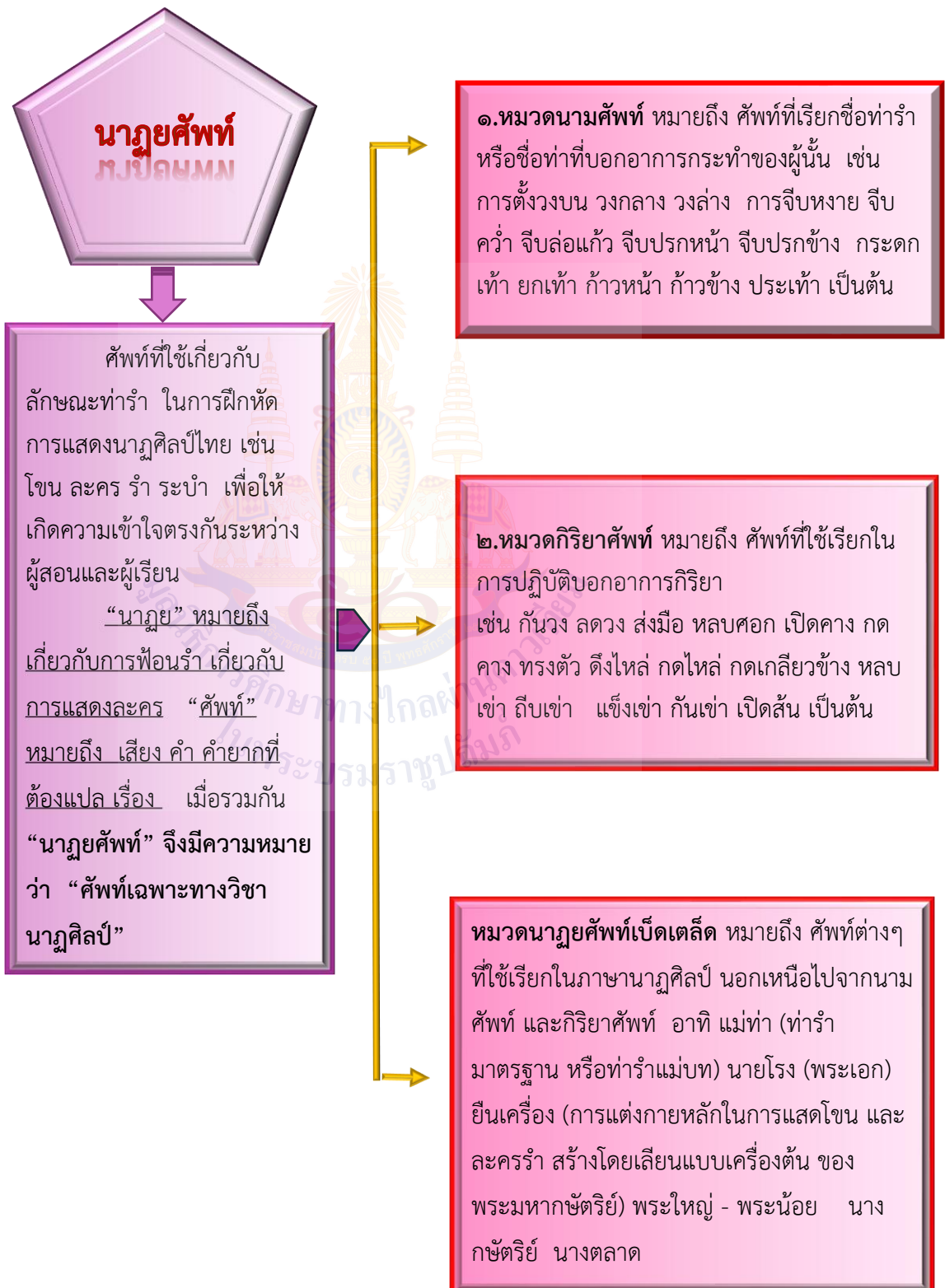
.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาษาท่า

เป็นการนำท่าทางและสีหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น คำพูด กริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึก มาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่มีความหมายแทนคำพูดให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงและการขับร้อง

ภาษาทำนานาฏศิลป์
แบ่งตามที่มาได้ ๒ ประเภท
ดังนี้

๑. ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ เป็นท่าทางที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของคนเรา แต่ปรับปรุงให้ดูสวยงามอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้น โดยใช้ลักษณะการร่ายรำเบื้องต้นมาผสมผสาน
๒. ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์โดยตรง เป็นท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เพียงพอใช้กับคำร้องหรือคำบรรยาย ที่จะต้องแสดง

แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด ภาษาท่าที่ใช้แทนกริยาอาการต่างๆ ภาษาท่าที่ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายใน

๑. ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่ใช้แทนคำพูด เช่น เรา เธอ ท่าน ปฏิเสธ เรียก ไป ที่นั่น ที่นี่ เจริญรุ่งเรือง สวยงาม เป็นต้น
๒. ภาษาท่าทางนาฏศิลป์อริยาบทหรือกริยาอาการเช่น ทำยืน ทำเดิน ทำนั่ง เป็นต้น
๓. ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เศร้าโศก อาย รัก เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่สื่อถึงท่าทางของสัตว์เช่น นก ม้า ไก่ ครุฑ ลิง ควาย กวาง

หลักการตีบท

- ๑) การคิดท่ารำเพื่อตีบท ต้องเลือกคำสำคัญของวรรคเพลง
- ๒) สามารถคิดท่ารำที่แสดงความหมายได้เอง โดยเริ่มคิดจากท่าทางธรรมชาติที่สื่อความหมายก่อน และนำทำนานาฏศิลป์เข้ามาดัดแปลง ให้กลายเป็นท่า

ใบงานที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูการแสดง แล้ววิเคราะห์ วิจัย ว่าการแสดงชุดนี้ปฏิบัติได้ถูกต้องมีความสวยงามตามองค์ประกอบของนาฏศิลป์หรือไม่

(ห้องที่.....) กลุ่มที่.....ชื่อชุดการแสดง.....

๑.ลีลาท่ารำ	๒.จังหวะ	๓.ดนตรี	๔.คำร้อง/เนื้อร้อง	๕.การแต่งหน้า/ การแต่งตัว	๖.อุปกรณ์ การแสดง

ภาพรวมของการแสดง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๒ สื่อสารลีลาภาษาท่า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง สื่อสารลีลาภาษาท่า ๒
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**

นาฏยศัพท์

ความหมาย ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ละคร รำ ระเบียบรำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

“นาฏย” หมายถึง เกี่ยวกับการพ้อนรำ เกี่ยวกับการแสดงละคร “ศัพท์” หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปลเรื่อง เมื่อรวมกัน “นาฏยศัพท์” จึงมีความหมายว่า “ศัพท์เฉพาะทางวิชานาฏศิลป์”

ประเภทของนาฏยศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. หมวดนามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้รำ เช่น การตั้งวงบน วงกลาง วงล่าง การจับหงาย จับคว่ำ จับล้อแก้ว จับปรกหน้า จับปรกข้าง กระดกเท้า ยกเท้า ก้าวหน้า ก้าวข้าง ประเท้า เป็นต้น
๒. หมวดกิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา แบ่งได้ ดังนี้
 - ๒.๑ “ศัพท์เสริม” หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้องสวยงาม เช่น ก้นวง ลดวง ส่งมือ หลบศอก เปิดคาง กดคาง ทรงตัว ดิ่งไหล่ กดไหล่ กดเกลียวข้าง หลบเข้า ถีบเข้า แข็งเข้า ก้นเข้า เปิดสัน เป็นต้น
 - ๒.๒ “ศัพท์เชื่อม” หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือท่วงทีของผู้รำที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำรู้ตัว และแก้ไขท่าของตนให้ดีขึ้น เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก คางไก่ คอหัก เกร็งคอ หอบไหล่ เหลี่ยมล้ำ รำลน รำเลื่อย รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ
๓. หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่างๆที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ อาทิ แม่ท่า (ท่ารำมาตรฐาน หรือท่ารำแม่บท) นายโรง (พระเอก) ยืนเครื่อง (การแต่งกายหลักในการแสดงโขนและละครรำ สร้างโดยเลียนแบบเครื่องต้นของพระมหากษัตริย์) พระใหญ่ - พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด

ภาษาทำนนาฏศิลป์

ภาษาท่า เป็นการนำท่าทาง สีหน้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น คำพูด กริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึกมาปฏิบัติเป็นท่าทางนาฏศิลป์ไทยที่มีความหมายแทนคำพูด ให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงและการขับร้อง การฝึกปฏิบัติภาษาท่าจะต้องฝึกให้ถูกต้องตามแบบแผนเพื่อจะได้สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ชมเข้าใจความหมายที่ผู้แสดงต้องการสื่อความหมายผ่านกระบวนท่ารำได้มากขึ้น

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

๑. ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ เป็นท่าทางที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่ปรับปรุงให้ดูสวยงามอ่อนช้อยมากยิ่งขึ้น โดยใช้ลักษณะการร้ายรำเบื้องต้นมาผสมผสาน เช่น ท่ายิ้ม ท่าเรียก ท่าปฏิเสธ ท่าร้องไห้ ท่าดีใจ ท่าเสียใจ ท่าโกรธ

๒. ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์โดยตรง เป็นท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เพียงพอใช้กับคำร้องหรือคำบรรยาย ที่จะต้องแสดงออกเป็นท่ารำ เช่น สอดสร้อยมาลา เป็นต้น ภาษาท่าเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ความหมายระหว่างผู้แสดงและผู้ชมในการแสดงนาฏศิลป์ เพราะทำให้ผู้ชมทราบว่าผู้แสดงกำลังสื่ออะไรหรือกำลังมีอารมณ์อย่างไร

ภาษาท่าสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด
- ๒) ภาษาท่าที่ใช้แทนกิริยาอาการต่างๆ
- ๓) ภาษาท่าที่ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายใน

ภาษาท่า ในชีวิตประจำวันทุกวันนี้มนุษย์เราใช้ท่าทางประกอบการพูดหรือบางครั้งมีการแสดงสีหน้า ความรู้สึก เพื่อเน้นความหมายด้วยในทางนาฏศิลป์ ภาษาท่าเสมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมาแต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกาย แสดงออกมาเป็นท่าทาง โดยเลียนแบบท่าทางธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ การปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด เช่น ฉันทน์ เธอ ท่าน ปฏิเสธ ท่าเรียก ท่าไป
๒. ภาษาท่าอริยาบทหรือกิริยาอาการ เช่น ท่ายืน ท่าเดิน ท่านั่ง
๓. ภาษาท่าใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เศร้าโศก

นอกจากนี้ยังมีภาษาท่าทางนาฏศิลป์ที่สื่อถึงท่าทางของสัตว์เช่น นก ม้า ไก่ ครุฑ ลิง ควาย กวาง

หลักการตีบท

๑. การคิดท่ารำเพื่อตีบท ต้องเลือกคำสำคัญของวรรคเพลง
๒. สามารถคิดท่ารำที่แสดงความหมายได้เอง โดยเริ่มคิดจากท่าทางธรรมชาติที่สื่อความหมายก่อน และนำทำนฏยศัพท์เข้ามาดัดแปลง ให้กลายเป็นท่ารำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	เรื่อง สืบเสาะหาผ่านการแสดง
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง
อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม.๓/๒ ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดง
อากัปกริยาของผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง
ม.๓/๔ มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบหนึ่งของชาวนบพในภาคกลางของไทย
ซึ่งในเนื้อเพลงแต่ละตอนจะสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวนบพอย่างชัดเจน พ่อเพลงร้องชักชวนแม่
เพลงให้ออกมาเต้นกำรำเคียวโดยร้องเพลงและเต้นออกไปรำล่อฝ่ายหญิงและแม่เพลงก็ร้องและรำแก้กันไป ซึ่ง
ในการแสดงผู้แสดงต้องใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการตีบทร้องสื่อความหมาย ผู้แสดงจึงต้องมีทักษะในเรื่อง
ภาษาท่าเพื่อแปลความหมายของเนื้อเพลงสื่อสารผ่านการแสดง

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว - การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบ
หนึ่งของชาวนบพในภาคกลางของไทย แถบจังหวัดนครสวรรค์

๓.๒ การร้องเพลงเต้นกำรำเคียว

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนอธิบายประวัติความเป็นมาและฝึกปฏิบัติการร้องเพลงเต้นกำรำเคียว

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามไทย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอประวัติการแสดงเด่นกำรำเคียว การขับร้องเพลงเด่นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามไทย

๑. พุดกายทอดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว การขับร้อง เพลงเต้นกำรำเคียว เห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย ด้านความรู้ - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว ด้านทักษะกระบวนการ - เขียนอธิบายประวัติความเป็นมาและฝึกปฏิบัติการ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูเปิดวีดิทัศน์การแสดงเต้นกำรำเคียว คุณพระช่วย ให้นักเรียนรับชม ๒. เมื่อรับชมจบจบ ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - การแสดงนี้เป็นการแสดงของภาคใด เพราะ เหตุใดจึงคิดว่าเป็นภาค.....	๑. นักเรียนรับชมวีดิทัศน์ด้วยความตั้งใจ และช่วยกันตอบคำถาม	๑. สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้น กำรำเคียว ๑ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้น กำรำเคียว ๓. วีดิทัศน์ - เต้นกำรำเคียว คุณ พระช่วย https://youtu.be/EJBMkY0PEc?si=iJWv4bYLKfu4DOFF	- ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำ รำเคียว	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูพูดคุยกับนักเรียนว่า “นักเรียนเคย เรียนการแต่งเพลงและฝึกการร้องเพลงเกี่ยว ข้าวมาแล้วหรือยัง” วันนี้เราจะมาเรียนการ แสดงที่เกี่ยวกับการทำนาอีกการแสดงหนึ่ง เรียกว่าการแสดงเต้นกำรำเคียว ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น	๑. นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม ตาม ความคิดเห็นตามประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ มา	- วีดิทัศน์การแสดง พื้นบ้านภาคกลาง เต้น		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ร้องเพลงเต้นกำรำเคียว ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	- นักเรียนเคยชมการแสดงเต้นกำรำเคียวหรือไม่ - นักเรียนคิดว่าการแสดงเต้นกำรำเคียวกับการแสดงเพลงเกี่ยวข้าว การแสดงทั้ง ๒ ชุดนี้มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ๒. ครูอธิบายเกี่ยวกับประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียวพร้อมเปิด powerpoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑ ๓. จากนั้นครูบอกนักเรียนว่าเราจะมาฝึกร้องเพลงเต้นกำรำเคียวกันซึ่งการร้องจะแตกต่างกับเพลงเกี่ยวข้าว ครูถามคำถามเชิงท้าทายดังประเด็น – เนื้อร้องและลักษณะการแสดงของเพลงเต้นกำรำเคียว แสดงให้เห็นถึงอะไรบ้าง		กำรำเคียว https://youtu.be/dwYew๓PVGio?si=etbeAaokFP๓๖tB๑W		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ครูเปิด วีดิทัศน์การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต้นกำรำเคียวให้นักเรียนรับชมและแจกใบความรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ดูเนื้อร้องและฝึกร้องเพลง ๔. ครูสาธิตโดยการร่อนนำและให้นักเรียนร่อนตามโดยการเปิดเนื้อร้องให้นักเรียนช่วยกันร่อนพร้อมๆกัน				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคละนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ครูแจกใบงานที่ ๕ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ให้ในกลุ่มช่วยกันทำให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน	๑. นักเรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันระดมความคิดทำใบงาน เพื่อออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนตามเวลาที่กำหนด			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ศิลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	และถ้ากลุ่มใดทำเสร็จก่อนและได้นำเสนอจะมีรางวัลเป็นคะแนนพิเศษให้				
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูให้แต่ละกลุ่มทบทวนร้องเพลงเต้นกำรำเคียวและบอกนักเรียนให้ไปฝึกซ้อมให้ชำนาญ ๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปในเรื่องฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในชั่วโมงต่อไปเราจะเรียนในเรื่องฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียวแต่จะให้นักเรียนทำอุปกรณ์การแสดงให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์มาให้พร้อม ๑) กระดาษลังหรือกระดาษแข็ง ๒) กรรไกร ๓) ดินสอ ยางลบ	๑. นักเรียนทบทวนฝึกร้องเพลงเต้นกำรำเคียวด้วยความตั้งใจ ๒. นักเรียนสรุปในเรื่องฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๓. นักเรียนรับทราบและฝึกซ้อมร้องเพลงเต้นกำรำเคียวตามท่อนที่กลุ่มตนเองจับฉลากได้ไป			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว ๑

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔) กาว เทปใส ๕) เชือกฟางหรือก้านไม้กวาดที่ยังไม่ได้ใช้ (ทำรงข้าว) ๖) สีสี (จะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้) ๔. ครูให้นักเรียนจับฉลากท่อนเพลงเพื่อให้แต่ละกลุ่มมานำเสนอการร้องเพลงต้นกำรำ เคียวในชั่วโมงต่อไป				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๒) ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๕) วิดีทัศน์ - เต้นกำรำเคียว คุณพระช่วย <https://youtu.be/EJBMKYoPEc?si=iJWv4bYLKfu5DOFf>
- การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต้นกำรำเคียว
<https://youtu.be/dwYewmPVGio?si=etbeAaokFPm3tB๑w>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว	- PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนอธิบายประวัติความเป็นมา และฝึกปฏิบัติการร้องเพลงเต้นกำรำเคียว			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว การขับร้องเพลงเต้นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก
วิธีการนำเสนอ	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดีมาก	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดี	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองพอใช้	การนำเสนอขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง ฝึกรการแสดงเต้นกำรำเคียว
คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน				รวม
		ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว การขับร้อง เพลงเต้นกำรำเคียว เห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก
 คะแนน ๓ หมายถึง ดี
 คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้
 คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เต้นกำรำ

<https://sites.google.com/site/ajanthus/te>

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงเต้นกำรำเคียว

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่ของชาวจังหวัดนครสวรรค์ โดยเป็นการร้องเล่นกันในกลุ่มชาวบ้านที่มีอาชีพทำนา มีเล่นกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๗๕) กำเนิดครั้งแรกที่บ้านสระทะเล ตำบลสระทะเล อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยหลวงศรีบุญขวัญ เป็นผู้ประดิษฐ์เนื้อร้อง เล่นกันแพร่หลายในบ้านสระทะเลและตำบลใกล้เคียง เช่น ตำบลเขาทอง ซึ่งเนื้อเพลงแต่ละตอนสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างชัดเจน ลักษณะการรำไม่อ่อนช้อยเหมือนการรำทั่วไป เพราะถือเอาความสนุกเป็นหลัก มีทั้งเต้นและรำ ควบคู่กันไป ส่วนมือทั้งสองของผู้รำ ข้างหนึ่งจะถือเคียว ข้างหนึ่งจะถือรวงข้าว จึงได้ชื่อว่า เต้นกำรำเคียว

ผู้เล่นเป็นชายหญิงที่ประกอบอาชีพทำนาโดยต่างฝ่ายต่างช่วยกันเกี่ยวข้าวในลักษณะการเอาแรง และเมื่อถึงเวลาพักในช่วงกลางวัน หรือ ช่วงบ่าย จะเล่นร้องรำกันที่ลานนาข้าว เพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ผู้ชม อาจจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้าวอยู่ในนาใกล้ๆ โดยมีส่วนร่วมในการปรบมือตามลูกคู่ได้ เพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน โดยผู้ชมฝ่ายหญิงจะปรบมือและอยู่ฝั่งแม่เพลง ผู้ชมฝ่ายชายจะปรบมือและอยู่ฝั่งพ่อเพลง

โอกาสการเล่น ในอดีตจะเล่นในช่วงฤดูเกี่ยวข้าวในช่วงพัก เข้า กลางวัน และตอนบ่าย แต่ปัจจุบันนี้ มีเครื่องจักรเข้ามาช่วยทุ่นแรงและใช้คนเพียงเล็กน้อย การรวมกลุ่มของพ่อเพลงแม่เพลงก็น้อยลง รวมถึงไม่มีผู้สนใจร้องเล่นเหมือนในอดีต โอกาสการแสดงจึงเป็นในลักษณะของการรับเชิญไปเล่นตามวาระโอกาสต่างๆ

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงต้นกำรำเคียว

การแต่งกาย ฝ่ายชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกั๊กเสียดำ มีผ้าขาวม้าคาดพุง สวมงอบและไม่สวมรองเท้า ฝ่ายหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขนกระบอกสีดำทั้งชุดเช่นกัน ทัดดอกไม้ที่หูขวาและไม่สวมรองเท้าผู้แสดงทุกคนต้องถือเคียวในมือขวา

ดนตรีที่ใช้ ตามแบบฉบับของชาวบ้านเดิม ไม่มีดนตรีประกอบเพียงแต่ลูกคู่ทุกคนจะตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ แต่เมื่อกรมศิลปากรนำไปดัดแปลง ก็ใช้ระนาดเป็นเสียงดนตรีประกอบในทำเดินเข้า-ออก

สถานที่แสดง เดิมแสดงกลางแจ้งบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีผู้สนใจการแสดงชนิดนี้มากขึ้นจึงนำมาแสดงบนเวที

จำนวนผู้แสดง ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัดคู่ผู้เล่น แต่กรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่ เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทร้องเพลงเต็นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มารีมา แม่มา (ซ้ำ) มาเถิดแม่ขุน้อง พี่จะเป็นซ่องให้น้อง เป็นปี ต้อยตะริดตีตอต น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเถิดนะแม่มารีมามาแม่มา มาเต็นกำย่าหญ้ากัน ใน นานี้เอย (ลูกคู่รับทำ)

หญิง มากันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มารีมาพ่อมา ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะมาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับทำ)

เพลงไป

ชาย ไปกันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป ไปชมนกกันที่โนป่า ไปชมพฤษภา กันที่โนไพร ไปชม ชะนีผีไพร กันเล่นที่โนดงเอย (ลูกคู่รับทำ)

หญิง ไปกันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป น้องเดินขยิกจิกไหล่ตามกัน พี่ชายไปเอย (ลูกคู่ รับทำ)

เพลงรำ

ชาย รำกันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่รำ รำรีรำ แม่รำ ใส่เสื้อเนื้อดีแม่ห่มแต่สีดอกดำ (ซ้ำ) น้อยหรือแม่แม่ช่างรำ แม่เชื้อระบำเก่าเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง รำกันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อรำ รำรีรำ พ่อรำ มหาหงส์ลงต่ำ ต่างคนต่างรำกันเอย

เพลงเดิน

ชาย เดินกันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่เดิน เดินรีเดิน แม่เดิน ย่างเท้าขึ้นโคกเสียง โพระดกมันร้องเกริ่น (ซ้ำ) จะชวนหมู่ น้องไปท้องพะเนิน ชมเล่นให้เพลินใจเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง เดินกันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อเดิน เดินรีเดิน พ่อเดิน หนทางก็รกระหกระเหิน แล้วน้องจะเดินอย่างไรเอย (ลูกคู่ รับทำ)

เพลงร่อน

ชาย ร่อนกันเถิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ร่อน ร่อนรีร่อน แม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน รูปร่างเหมือนนางระบำ แม่เอ้ย ช่างรำ แม่คุณช่างร่อน (ซ้ำ...รูปร่าง) อ่อนแอ้นแขนอ่อนรูปร่างเหมือนมอญรำเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง ร่อนกันเถิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อร่อน ร่อนรีร่อน พ่อร่อน สีนวลอ่อนอ่อนร่อน แต่ลมบนเอย (ลูกคู่ รับทำ)

ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาของประวัติเพลงเต้นกำรำเคียวในรูปแบบแผนผังความคิดและตกแต่งให้สวยงาม (หัวข้อ ๑) ประวัติความเป็นมา ๒) ลักษณะการแสดง ๓) โอกาสที่แสดง ๔) การแต่งกาย ๕) ดนตรี)

ห้อง ม.3/.....กลุ่มที่.....สมาชิก

1).....2).....3).....

4).....5).....6).....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๑
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงเต้นกำรำเคียว

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบหนึ่งของชาวชนบทในภาคกลางของไทย แถบจังหวัดนครสวรรค์ ที่อำเภอพยุหะคีรี ซึ่งแต่เดิมประชาชนส่วนมากยึดอาชีพการทำนาเป็นหลักและด้วยนิสัยรักสนุก ประกอบกับการเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของไทยด้วย จึงได้เกิดการเต้นกำรำเคียวขึ้น ซึ่งในเนื้อเพลงแต่ละตอนจะสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างชัดเจน ลักษณะการรำไม้อ่อนช้อยเช่นการรำไทยทั่ว ๆ ไป จะถือเอาความสนุกเป็นใหญ่ จะมีทั้ง “เต้น” และ “รำ” ควบคู่กันไป ส่วนมือทั้งสองของผู้รำข้างหนึ่งจะถือเคียว อีกข้างหนึ่งถือต้นข้าวที่เกี่ยวแล้ว จึงได้ชื่อว่า “ เต้นกำรำเคียว ”

ลักษณะการแสดง

จะแบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง สำหรับฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงจะเรียกว่า “แม่เพลง” เริ่มด้วยพ่อเพลงร้องชักชวนแม่เพลงให้ออกมาเต้นกำรำเคียวโดยร้องเพลงและเต้นออกไปรำล่อฝ่ายหญิง และแม่เพลงก็ร้องและรำแก้กันไป ซึ่งพ่อเพลงนี้อาจเปลี่ยนไปหลายๆ คน ช่วยกันร้องจนกว่าจะจบเพลง ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นพ่อเพลงแม่ก็ต้องเป็น “ลูกคู่” ปรบมือและร้องเฮ้ เฮ้ว ให้จังหวะ

โอกาสที่แสดง

การเต้นกำรำเคียวจะเล่นกันในฤดูเกี่ยวข้าว ซึ่งเมื่อถึงฤดูเกี่ยวข้าวชาวนามักมีการเอาแรงกันโดยต่างฝ่ายต่างไปช่วยกันเกี่ยวข้าวจะไม่มีการว่าจ้างกัน ขณะที่มีการเกี่ยวข้าว นั้น เขามักจะมีการร้องเพลงเกี่ยวข้าวกันไป ด้วย โดยร้องแก้กันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง และเมื่อหยุดพักการเกี่ยวข้าว ประมาณตะวันบ่ายคล้อยแล้วการเต้นกำรำเคียวจึงเริ่มเล่น

การแต่งกาย

ฝ่ายชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกั๊กเย็บสีดำ มีผ้าขาวม้าคาดพุง สวมรองเท้าไม้สวมรองเท้า ฝ่ายหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขนกระบอกสีดำทั้งชุดเช่นกัน ทัดดอกไม้ที่หูขวาและไม้สวมรองเท้าผู้แสดงทุกคนต้องถือเคียวในมือขวาและถือรวงข้าวในมือซ้ายด้วย

ดนตรีที่ใช้

ตามแบบฉบับของชาวบ้านเดิม ไม่มีดนตรีประกอบเพียงแต่ลูกคู่ทุกคนจะตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ แต่เมื่อกรมศิลปากรนำไปดัดแปลง ก็ใช้ระนาดเป็นเสียงดนตรีประกอบในทำเดินเข้า-ออก

สถานที่แสดง

เดิมแสดงกลางแจ้งบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้าว ปัจจุบันมีผู้สนใจการแสดงชนิดนี้มากขึ้นจึงนำมาแสดงบนเวที

จำนวนผู้แสดง

ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัดคู่ผู้เล่น แต่กรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่ เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

บทร้องเพลงเต๋นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มารีมา แม่มา (ซ้ำ) มาเกิดแม่ขุน้อง พี่จะเป็นซ้องให้น้อง เป็นปี ต้อยตะริดดีดตอด น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเกิดนะแม่มามารีมาแม่มา มาเต๋นกำรำหญา่กัน ใน นานี้เอย (ลูกคู่รับทำย)

หญิง มากันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มารีมาพ่อมา ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะ มาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับทำย)

เพลงไป

ชาย ไปกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป ไปชมนกกันที่โนป่า ไปชมพฤษภากันที่โนไพร ไปชม ชะนิผีไพร กันเล่นที่ในดงเอย (ลูกคู่รับทำย)

หญิง ไปกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป น้องเดินขยิกจิกไหล่ตามกัน พี่ชายไปเอย (ลูกคู่ รับทำย)

เพลงเดิน

ชาย เดินกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่เดิน เดินรีเดิน แม่เดิน ย่างเท้าขึ้นโคกเสียงโพระดกมันร้องเกริ่น (ซ้ำ) จะชวนหมูน้องไปท้องพะเนิน ชมเล่นให้เพลินใจเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง เดินกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อเดิน เดินรีเดิน พ่อเดิน หนทางก็ระกระหกระเหิน แล้วน้องจะเดินอย่างไรเอย (ลูกคู่ รับทำย)

เพลงรำ

ชาย รำกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่รำ รำรีรำ แม่รำ ใส่เสื้อเนื้อดีแม่ห่มแต่สีดอกดำ (ซ้ำ) น้อยหรือแน่มแม่ช่างรำ แม่เชื้อระบำเก่าเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง รำกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อรำ รำรีรำ พ่อรำ มหาหงส์ลงต่ำ ต่างคนต่างรำกันเอย

เพลงร่อน

ชาย ร่อนกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ร่อน ร่อนรีร่อน แม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ซา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ซา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน รูปร่างเหมือนนางระบำ แม่เอ้ยช่างรำ แม่คุณช่างร่อน (ซ้ำ...รูปร่าง) อ่อนแอ้นแขนอ่อนรูปร่างเหมือนมอญรำเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง ร่อนกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อร่อน ร่อนรีร่อน พ่อร่อน สีนวลอ่อนอ่อนร่อน แต่ลมบนเอย (ลูกคู่ รับทำย)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง สืบเสาะหาผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม.๓/๒

ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดง
อากัปกิริยาของผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง

ม.๓/๔

มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๒

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด ม.๓/๑

ออกแบบ และสร้างสรรค์อุปกรณ์และเครื่องแต่งกาย เพื่อแสดงนาฏศิลป์และ
ละครที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบหนึ่งของชาวนบพในภาคกลางของไทย ซึ่งในเนื้อเพลงแต่ละตอนจะสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวนอย่างชัดเจน พ่อเพลงร้องชักชวนแม่เพลงให้ออกมาเต้นกำรำเคียวโดยร้องเพลงและเดินออกไปรำล่อฝ่ายหญิง และแม่เพลงก็ร้องและรำแก้กันไป ซึ่งในการแสดงผู้แสดงต้องใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการตีบหรือสื่อความหมาย ผู้แสดงจึงต้องมีทักษะในเรื่องภาษาท่าเพื่อแปลความหมายของเนื้อเพลงสื่อสารผ่านการแสดง

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว - การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบหนึ่งของชาวนบพในภาคกลางของไทย แถบจังหวัดนครสวรรค์

๓.๒ การร้องเพลงเต้นกำรำเคียว

๓.๓ การประดิษฐ์อุปกรณ์การแสดง - ทำเคียวจากกระดาดขึงและทำรวงข้าวจากวัสดุเหลือใช้

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ฝึกปฏิบัติการเล่นรำเต้นกำรำเคียว

- ประดิษฐ์อุปกรณ์การแสดงเพลงเต้นกำรำเคียว

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

นำเสนอประวัติการแสดงต้นกำรำเคียว การขับร้องเพลงต้นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๑. พุฒยาทอดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสารที่ได้รับ (๑.๑)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม (๒.๒)

๓. ระบุปัญหา สาเหตุและต้นตอของปัญหาและผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สอดคล้องกับปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ หรือที่ตนเองสนใจ ผ่านการพูด เขียน แผนภาพหรือแผนผัง วาดภาพ หรือเคลื่อนไหวร่างกาย (๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียน - นำเสนอประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว การขับร้อง เพลงเต้นกำรำเคียวเห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย ด้านความรู้ - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว ด้านทักษะกระบวนการ - ฝึกปฏิบัติการร้องเพลง เต้นกำรำเคียว	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนเล่นเกม <u>เปิดป้ายทายภาพ</u> ภาพที่ให้นักเรียนทายเป็นภาพอุปกรณ์อะไร ๒. จากนั้นครูแจ้งว่า ชั่วโมงนี้เราจะมาทำ อุปกรณ์การแสดงกันก็คือ เคียวเกี่ยวข้าวกับ รวงข้าว	๑. นักเรียนเลือกตัวเลขและช่วยกันทาย ภาพ ว่าเป็นภาพอุปกรณ์อะไร ๒. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามและแจ้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการไปฝึกร้องเพลง ตามบทเพลงที่แต่ละกลุ่มจับสลากได้ ๒. นักเรียนฝึกตามที่ครูแนะนำ	๑. สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้น กำรำเคียว ๒ ๒. ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้น กำรำเคียว ๓. วีดิทัศน์ - วีดิทัศน์การแสดง พื้นบ้านภาคกลาง เต้น กำรำเคียว https://youtu.be/dwYew๓PVGio?si=etbeAaokFP๓๖tB๑w	- เคียวเกี่ยวข้าวและ รวงข้าวจากวัสดุ เหลือใช้	-แบบประเมิน -แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูทบทวนเนื้อหาในเรื่องประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียวและการขับร้องเพลงเต้นกำรำ เคียวพร้อมเปิด powerpoint เรื่อง ฝึกการ แสดงเต้นกำรำเคียว ๒ ครูถามคำถามดัง ประเด็น - นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับบทร้อง เพลงเต้นกำรำเคียวที่นักเรียนจับสลากได้ไป หรือไม่				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
- ประดิษฐ์อุปกรณ์การ แสดงเพลงเต้นกำรำเคียว ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นคุณค่าและความสำคัญ ของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย	๒. ครูแจ้งว่าในช่วงสรุป ครูจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการร้องเพลงเต้นกำรำเคียวตามบทร้องที่แต่ละกลุ่มจับได้ไป ครูจะให้เวลาหลังจากทำเคียวเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว				
	ขั้นปฏิบัติ (๓๐ นาที) ๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่าๆกัน แต่ละกลุ่มคละนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ๒. ครูแจกใบแบบเคียวเกี่ยวข้าวให้นักเรียน และให้อาอุปกรณ์การทำเคียวและรวงข้าวขึ้นมา ๓. ครูสาธิตการทำเคียวเกี่ยวข้าว และให้นักเรียนประดิษฐ์และตกแต่งตามจินตนาการของตนเอง และถ้าเคียวและรวงข้าวของใครสวย สามารถให้งานได้จริงจะได้รับคัดเลือกไว้	๑. นักเรียนทุกคนในกลุ่มประดิษฐ์เคียวและรวงข้าว ๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการร้องเพลงเต้นกำรำเคียวหน้าชั้นเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ใช้ในวันที่จัดการแสดงเต้นกำรำเคียวและจะได้คะแนนพิเศษ ๔. เมื่อนักเรียนทำเคียวและรวงข้าวเสร็จเวลาที่เหลือครูให้เวลานักเรียนในการ ฝึกร้องเพลงเต้นกำรำเคียวเพื่อนำเสนอการร้องเพลงเต้นกำรำเคียวและส่งเคียวกับรวงข้าว ๕. ครูให้แต่ละกลุ่มนำเสนอร้องเพลงเต้นกำรำเคียว จนครบทุกกลุ่ม เพื่อนๆ ร่วมกันวิจารณ์การร้องเพลงของเพื่อนๆแต่ละกลุ่มเพื่อหาตัวแทนพ่อเพลง แม่เพลง				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สืบเสาะสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปในเรื่องฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในชั่วโมงต่อไปเราจะเรียนในเรื่องวางแผนจัดการแสดง	๑. นักเรียนสรุปในเรื่องฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒. นักเรียนรับทราบและเตรียมพร้อมในการเรียนชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๒) สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒
- ๓) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๓ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
- ๔) วิดีทัศน์ - การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต้นกำรำเคียว
<https://youtu.be/dwYew๓PVGio?si=etbeAaokFP๓๖tB๑w>
- ๕) ตัวแบบเคียวเกี่ยวข้าว

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- เคียวเกี่ยวข้าวและรวงข้าวจากวัสดุเหลือใช้

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว	- PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒ - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานเคียวเกี่ยวข้าวและรวงข้าวจากวัสดุเหลือใช้	- ผลงานประดิษฐ์เคียวเกี่ยวข้าวและรวงข้าวจากวัสดุเหลือใช้ - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกปฏิบัติการร้องเพลงเต้นกำรำเคียว - ประดิษฐ์อุปกรณ์การแสดงเพลงเต้นกำรำเคียว			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - นำเสนอประวัติการแสดงเต้นกำรำเคียว การขับร้องเพลงเต้นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
การร้องเพลงเต้นกำรำเคียว	- น้ำเสียงไพเราะร้องได้ถูกต้องตามทำนอง	- น้ำเสียงดี ร้องได้ถูกต้องตามทำนอง	- น้ำเสียงดี ร้องยังไม่ค่อยถูกต้องตามทำนอง	- น้ำเสียงไม่ดี ยังไม่ค่อยถูกต้องตามทำนอง
การสร้างสรรค์ชิ้นงาน (เคียวเกี่ยวข้าว)	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ชิ้นงานมีความเป็นระเบียบทันทาน	ชิ้นงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีตทันทาน	ชิ้นงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ชิ้นงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ชิ้นงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก
วิธีการนำเสนอ	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดีมาก	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดี	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองพอใช้	การนำเสนอขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน				รวม
		ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		นำเสนอประวัติการแสดง เต้นกำรำเคียว การขับร้อง เพลงเต้นกำรำเคียว เห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เต้นกำรำเคียว

<https://sites.google.com/site/ajanthus/te>

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงเต้นกำรำเคียว

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่ของชาวจังหวัดนครสวรรค์ โดยเป็นการร้องเล่นกันในกลุ่มชาวบ้านที่มีอาชีพทำนา มีเล่นกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๗๕) กำเนิดครั้งแรกที่บ้านสระทะเล ตำบลสระทะเล อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยหลวงศรีบุญขวัญ เป็นผู้ประดิษฐ์เนื้อร้อง เล่นกันแพร่หลายในบ้านสระทะเลและตำบลใกล้เคียง เช่น ตำบลเขาทอง ซึ่งเนื้อเพลงแต่ละตอนสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างชัดเจน ลักษณะการรำไม่อ่อนช้อยเหมือนการรำทั่วไป เพราะถือเอาความสนุกเป็นหลัก มีทั้งเต้นและรำ ควบคู่กันไป ส่วนมือทั้งสองของผู้รำ ข้างหนึ่งจะถือเคียว ข้างหนึ่งจะถือรวงข้าว จึงได้ชื่อว่า เต้นกำรำเคียว

ผู้เล่นเป็นชายหญิงที่ประกอบอาชีพทำนาโดยต่างฝ่ายต่างช่วยกันเกี่ยวข้าวในลักษณะการเอาแรง และเมื่อถึงเวลาพักในช่วงกลางวัน หรือ ช่วงบ่าย จะเล่นร้องรำกันที่ลานนาข้าว เพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ผู้ชม อาจจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้าวอยู่ในนาใกล้ๆ โดยมีส่วนร่วมในการปรบมือตามลูกคู่ได้ เพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน โดยผู้ชมฝ่ายหญิงจะปรบมือและอยู่ฝั่งแม่เพลง ผู้ชมฝ่ายชายจะปรบมือและอยู่ฝั่งพ่อเพลง

โอกาสการเล่น ในอดีตจะเล่นในช่วงฤดูเกี่ยวข้าวในช่วงพัก เข้า กลางวัน และตอนบ่าย แต่ปัจจุบันนี้ มีเครื่องจักรเข้ามาช่วยทุ่นแรงและใช้คนเพียงเล็กน้อย การรวมกลุ่มของพ่อเพลงแม่เพลงก็น้อยลง รวมถึงไม่มีผู้สนใจร้องเล่นเหมือนในอดีต โอกาสการแสดงจึงเป็นในลักษณะของการรับเชิญไปเล่นตามวาระโอกาสต่างๆ

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงต้นกำรำเคียว

การแต่งกาย ฝ่ายชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกั๊กเสียดำ มีผ้าขาวม้าคาดพุง สวมงอบและไม่สวมรองเท้า ฝ่ายหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขนกระบอกสีดำทั้งชุดเช่นกัน ทัดดอกไม้ที่หูขวาและไม่สวมรองเท้าผู้แสดงทุกคนต้องถือเคียวในมือขวา

ดนตรีที่ใช้ ตามแบบฉบับของชาวบ้านเดิม ไม่มีดนตรีประกอบเพียงแต่ลูกคู่ทุกคนจะตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ แต่เมื่อกรมศิลปากรนำไปดัดแปลง ก็ใช้ระนาดเป็นเสียงดนตรีประกอบในทำเดินเข้า-ออก

สถานที่แสดง เดิมแสดงกลางแจ้งบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีผู้สนใจการแสดงชนิดนี้มากขึ้นจึงนำมาแสดงบนเวที

จำนวนผู้แสดง ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัดคู่ผู้เล่น แต่กรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่ เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทร้องเพลงเต็นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มารีมา แม่มา (ซ้ำ) มาเกิดแม่นุชน้อง พี่จะเป็นซ่องให้น้อง เป็นปี ต่อยตะริดตีตอดต น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเกิดนะแม่มารีมาแม่มามาเต็นกำย่าหญ่ากัน ใน นานี้เอย (ลูกคู่รับทำ)

หญิง มากันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มารีมาพ่อมา ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะมาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับทำ)

เพลงไป

ชาย ไปกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป ไปชมนกกันที่โนป่า ไปชมพฤษภากันที่โนไพร ไปชม ชะนีผีไพร กันเล่นที่โนดงเอย (ลูกคู่รับทำ)

หญิง ไปกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป น้องเดินขยิกจิกไหล่ตามกัน พี่ชายไปเอย (ลูกคู่ รับทำ)

เพลงรำ

ชาย รำกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่รำ รำรีรำ แม่รำ ใส่เสื้อเนื้อดีแม่ห่มแต่สีดอกดำ (ซ้ำ) น้อยหรือแน่นแม่ช่างรำ แม่เชื้อระบำเก่าเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง รำกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อรำ รำรีรำ พ่อรำ มหาหงส์ลงต่ำ ต่างคนต่างรำกันเอย

เพลงเดิน

ชาย เดินกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่เดิน เดินรีเดิน แม่เดิน ย่างเท้าขึ้นโคกเสียง โพระดกมันร้องเกริ่น (ซ้ำ) จะชวนหมูน้องไปท้องพะเนิน ชมเล่นให้เพลินใจเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง เดินกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อเดิน เดินรีเดิน พ่อเดิน หนทางก็รกระหกระเหิน แล้วน้องจะเดินอย่างไรเอย (ลูกคู่ รับทำ)

เพลงร่อน

ชาย ร่อนกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ร่อน ร่อนรีร่อน แม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน รูปร่างเหมือนนางระบำ แม่เอ้ยช่างรำ แม่คุณช่างร่อน (ซ้ำ...รูปร่าง) อ่อนแอ้นแขนอ่อนรูปร่างเหมือนมอญรำเอย (ลูกคู่ รับทำ)

หญิง ร่อนกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อร่อน ร่อนรีร่อน พ่อร่อน สีนวลอ่อนอ่อนร่อน แต่ลมบนเอย (ลูกคู่ รับทำ)

ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาของประวัติเพลงต้นกำรำเคียวในรูปแบบแผนผังความคิดและตกแต่งให้สวยงาม (หัวข้อ ๑) ประวัติความเป็นมา ๒) ลักษณะการแสดง ๓)โอกาสที่แสดง ๔) การแต่งกาย ๕) ดนตรี)

ห้อง ม.3/.....กลุ่มที่.....สมาชิก

1).....2).....3).....

4).....5).....6).....

ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๔ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประวัติและองค์ประกอบของการแสดงเต้นกำรำเคียว

การแสดงเต้นกำรำเคียว เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เก่าแก่แบบหนึ่งของชาวชนบทในภาคกลางของไทย แถบจังหวัดนครสวรรค์ ที่อำเภอพยุหะคีรี ซึ่งแต่เดิมประชาชนส่วนมากยึดอาชีพการทำนาเป็นหลักและด้วยนิสัยรักสนุก ประกอบกับการเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของไทยด้วย จึงได้เกิดการเต้นกำรำเคียวขึ้น ซึ่งในเนื้อเพลงแต่ละตอนจะสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างชัดเจน ลักษณะการรำไม่อ่อนช้อยเช่นการรำไทยทั่ว ๆ ไป จะถือเอาความสนุกเป็นใหญ่ จะมีทั้ง “เต้น” และ “รำ” ควบคู่กันไป ส่วนมือทั้งสองของผู้รำข้างหนึ่งจะถือเคียว อีกข้างหนึ่งถือต้นข้าวที่เกี่ยวแล้ว จึงได้ชื่อว่า “เต้นกำรำเคียว”

ลักษณะการแสดง

จะแบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง สำหรับฝ่ายชายเรียกว่า “พ่อเพลง” ฝ่ายหญิงจะเรียกว่า “แม่เพลง” เริ่มด้วยพ่อเพลงร้องชักชวนแม่เพลงให้ออกมาเต้นกำรำเคียวโดยร้องเพลงและเต้นออกไปรำล่อฝ่ายหญิง และแม่เพลงก็ร้องและรำแก้กันไป ซึ่งพ่อเพลงนี้อาจเปลี่ยนไปหลายๆ คน ช่วยกันร้องจนกว่าจะจบเพลง ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นพ่อเพลงแม่ก็ต้องเป็น “ลูกคู่” ประบมือและร้องเฮ้ เฮ้ว ให้จังหวะ

โอกาสที่แสดง

การเต้นกำรำเคียวจะเล่นกันในฤดูเกี่ยวข้าว ซึ่งเมื่อถึงฤดูเกี่ยวข้าวชาวนามักมีการเอาแรงกันโดยต่างฝ่ายต่างไปช่วยกันเกี่ยวข้าวจะไม่มีการว่าจ้างกัน ขณะที่มีการเกี่ยวข้าว นั้น เขามักจะมีการร้องเพลงเกี่ยวข้าวกันไปด้วย โดยร้องแก้กันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง และเมื่อหยุดพักการเกี่ยวข้าว ประมาณตะวันบ่ายคล้อยแล้วการเต้นกำรำเคียวจึงเริ่มเล่น

การแต่งกาย

ฝ่ายชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วยและเสื้อกุดยี่สิบห้า มีผ้าขาวม้าคาดพุง สวมรองเท้าไม่สวมรองเท้า ฝ่ายหญิงจะนุ่งโจงกระเบนและเสื้อแขนกระบอกสีดำทั้งชุดเช่นกัน หักดอกไม้ที่หูขวาและไม่สวมรองเท้าผู้แสดงทุกคนต้องถือเคียวในมือขวาและถือรวงข้าวในมือซ้ายด้วย

ดนตรีที่ใช้

ตามแบบฉบับของชาวบ้านเดิม ไม่มีดนตรีประกอบเพียงแต่ลูกคู่ทุกคนจะตบมือและร้องเฮ้ เฮ้วให้จังหวะ แต่เมื่อกรมศิลปากรนำไปดัดแปลง ก็ใช้ระนาดเป็นเสียงดนตรีประกอบในทำเดินเข้า-ออก

สถานที่แสดง

เดิมแสดงกลางแจ้งบริเวณท้องนาที่เกี่ยวข้าว ปัจจุบันมีผู้สนใจการแสดงชนิดนี้มากขึ้นจึงนำมาแสดงบนเวที

จำนวนผู้แสดง

ชายหญิงจับคู่กันเล่นเป็นคู่ ซึ่งเดิมนั้นไม่จำกัดคู่ผู้เล่น แต่กรมศิลปากรได้จำกัดผู้เล่นเพียง ๕ คู่ เพื่อให้ครบทำนองและเนื้อเพลงที่เล่นและไม่เต็มเวที

บทร้องเพลงเต๋นกำรำเคียว

เพลงมา

ชาย มากันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่มา มาริมา แม่มา (ซ้ำ) มาเกิดแม่ขุน้อง พี่จะเป็นซ้องให้น้อง เป็นปี ต้อยตะริดดีดตอด น้ำแห้งน้ำหยอดที่ตรงล้นปี มาเกิดนะแม่มามาริมาแม่มา มาเต๋นกำรำหญา้กัน ใน นานี้เอย (ลูกคู่รับทำย)

หญิง มากันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อมา มาริมาพ่อมา ฝนกระจายปลายนา แล้วน้องจะ มาอย่างไรเอย (ลูกคู่รับทำย)

เพลงไป

ชาย ไปกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ไป ไปรีไปแม่ไป ไปชมนกกันที่โนป่า ไปชมพฤษภากันที่โนไพร ไปชม ชะนิผีไพร กันเล่นที่ในดงเอย (ลูกคู่รับทำย)

หญิง ไปกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อไป ไปรีไปพ่อไป น้องเดินขยิกจิกไหล่ตามกัน พี่ชายไปเอย (ลูกคู่ รับทำย)

เพลงเดิน

ชาย เดินกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่เดิน เดินรีเดิน แม่เดิน อย่างทำขึ้นโคกเสียงโพระดกมันร้องเกริ่น (ซ้ำ) จะชวนหมูน้องไปท้องพะเนิน ชมเล่นให้เพลินใจเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง เดินกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อเดิน เดินรีเดิน พ่อเดิน หนทางก็ระกระหกระเหิน แล้วน้องจะเดินอย่างไรเอย (ลูกคู่ รับทำย)

เพลงรำ

ชาย รำกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่รำ รำรีรำ แม่รำ ใส่เสื้อเนื้อดีแม่ห่มแต่สีดอกดำ (ซ้ำ) น้อยหรือแน่มแม่ช่างรำ แม่เชื้อระบำเก่าเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง รำกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อรำ รำรีรำ พ่อรำ มหาหงส์ลงต่ำ ต่างคนต่างรำกันเอย

เพลงร่อน

ชาย ร่อนกันเกิดนางเอย (กรู้...) เอ้ยรา แม่ร่อน ร่อนรีร่อน แม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน (ชะฉ่า ชะฉ่า ชะ ชา ๆ) ร่อนหรือร่อนแม่ร่อน รูปร่างเหมือนนางระบำ แม่เอ้ยช่างรำ แม่คุณช่างร่อน (ซ้ำ...รูปร่าง) อ่อนแอ้นแขนอ่อนรูปร่างเหมือนมอญรำเอย (ลูกคู่ รับทำย)

หญิง ร่อนกันเกิดนายเอย (กรู้...) เอ้ยรา พ่อร่อน ร่อนรีร่อน พ่อร่อน สีนวลอ่อนอ่อนร่อน แต่ลมบนเอย (ลูกคู่ รับทำย)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนจัดกการแสดง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง สีสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด ม.๓/๖

ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ต้องมีการวางแผนตามขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดง แบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ออกเป็น ๓ ฝ่าย ๑) ฝ่ายอำนวยการแสดง ๒) ฝ่ายจัดการแสดง ๓) ฝ่ายธุรการ

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ การวางแผนการจัดการแสดง - ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่น่าเสนอการแสดง

๓.๒ ทำบัตรเชิญ - ออกแบบและวิธีการทำ

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายขั้นตอนการวางแผนการจัดการแสดง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนแผนการจัดการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่น่าเสนอการแสดง)

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

ดำเนินการวางแผนการจัดการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่น่าเสนอการแสดง) และทำบัตรเชิญแจกให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๑. พุดเจรจาโน้มน้าว โดยมีหลักการ เหตุผล หลักฐานอ้างอิง ที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ในการเสนอความคิดและสามารถตอบข้อซักถามของผู้ฟัง เพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม (๒.๑)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้

แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (๒.๒)

๔. ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักการและเหตุผล โดยมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือประกอบการสนับสนุน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยสนับสนุนหรือคัดค้าน ด้วยวาจาที่สุภาพ ให้เกียรติผู้อื่น - ทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบโดยพยายามพัฒนางานและใช้ความสามารถของตนเองช่วยเหลือทีมด้วยความเข้าใจและยอมรับความสามารถของสมาชิกทีมที่แตกต่างกัน ให้สำเร็จด้วยดี โดยใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า (๓.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

หน่วยที่ ๒ เรื่อง สื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้ เกิดกับผู้เรียน - ดำเนินการวางแผนการจัดการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่นำเสนอการแสดง) และทำบัตรเชิญแขกให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอทัศน์ การทำการ์ดเชิญ THIẾP BẬT DÁN ẢNH / Pop up Card - NGOC VANG Handmade ให้นักเรียนรับชม ๒. ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนคิดว่าการทำการ์ดเชิญเกี่ยวข้องอย่างไรกับการจัดการแสดง ๓. ครูแจ้งนักเรียนว่าเราจะต้องมีการวางแผนการจัดการแสดงต้นกำรำเคียว แต่ในช่วงนี้นักเรียนต้องประดิษฐ์การ์ดเชิญเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียนต้องทำเพื่อนำไปเชิญผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น ท่านผู้อำนวยการ ท่านรองผู้อำนวยการ คุณครู มาชมการแสดงของนักเรียน	๑. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น (ตามประสบการณ์ที่เคยได้รู้)	๑. วิดีทัศน์ THIẾP BẬT DÁN ẢNH / Pop up Card - NGOC VANG Handmade https://youtu.be/_NFDbrcgHavE?s=i=Pl๑๓๓๑๖๔-๔mi๓T ๒. ใบความรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี	- ใบงานที่ ๑๕ เรื่องวางแผนการจัดการแสดง(ทำการ์ดเชิญ)	- แบบประเมิน - แบบสังเกต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวางแผนการนำเสนอการแสดง ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนแผนการนำเสนอการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่นำเสนอการแสดง) ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการ	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูทบทวน ในเรื่องภาษาท่าเพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจ ครูถามคำถามเชิงท้าทายดังประเด็น - ภาษาท่าคือ...ให้นักเรียนยกตัวอย่างภาษาท่า ๒. ครูบอกนักเรียนว่าในช่วงนี้ครูจะให้ นักเรียนวางแผนการจัดการแสดงต้นกำรำเคียว โดยใช้ความรู้จากภาษาท่ามาตีบทตามบทร้องที่จะต้องนำมาจัดการแสดง ๓. ครูให้นักเรียนศึกษาโดยอธิบายเกี่ยวกับการวางแผนในการจัดการแสดง ครูถามคำถามเชิงท้าทาย ดังประเด็น - นักเรียนคิดว่าการวางแผนในการจัดการแสดงมีความสำคัญหรือไม่ เพราะเหตุใดต้องมีการวางแผนในการจัดการแสดง	๑. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเพื่อรับคะแนนพิเศษในการตอบคำถาม ๒. นักเรียนตั้งใจฟังการบรรยายจากครูผู้สอน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

หน่วยที่ ๒ เรื่อง สื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
แสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	๔. จากนั้นครูอธิบายต่อในเรื่ององค์ประกอบในการสร้างงานนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง ขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดงประโยชน์และคุณค่าของการแสดง	 - นักเรียนร่วมกันประชุม วางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงาน			
	ขั้นปฏิบัติ (๓๐ นาที) ๑. ครูชี้แจงว่ากิจกรรมนี้นักเรียนต้องร่วมกันทำทั้งห้อง โดยครูจะให้นักเรียนร่วมกันจัดการแสดงต้นกำรำเคียว โดยต้องมีคนแสดง ๑๒ คน ฝ่ายพ่อเพลง ๖ คน ฝ่ายแม่เพลง ๖ คน และต้องทำการัดเชิญแขกเข้ามาชมการแสดงในครั้งนี้ด้วย ดังนั้นนักเรียนต้องดูว่าเราจะจัดการแสดงตรงสถานที่ไหน จัดสถานที่อย่างไรด้วย ๒. ครูให้เวลานักเรียนร่วมกันแบ่งหน้าที่ในการทำงาน ครูแจกใบงานและให้นักเรียน				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

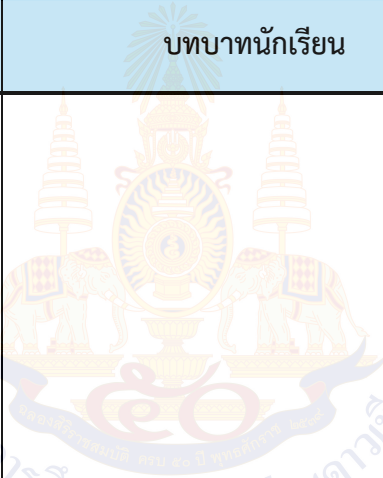
หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ประชุมหารือว่าใครจะทำหน้าที่อะไร ตามที่นักเรียนได้ศึกษามา ครูเป็นผู้คอยแนะนำและให้คำปรึกษา ๓. เมื่อครบกำหนดเวลา ครูให้ตัวแทนออกมารายงานการวางแผนการจัดการแสดง ๔. ครูนำตัวอย่างภาพการ์ดเชิญให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง ดูรูปแบบการจัดสัดส่วนรูปภาพ การเขียนกำหนดการ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนรายละเอียดลงไปในบัตรเชิญ ๕. ครูแจ้งกับนักเรียนว่า ให้นักเรียนทำการ์ดเชิญแบบป๊อปอัพ ให้นักเรียนคิดออกแบบรูปภาพ การวางภาพ ตัวอักษร และตกแต่งให้สวยงาม ๖. ครูนำตัวอย่างการทำการ์ดเชิญแบบป๊อปอัพ ให้นักเรียนดูและให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์มาทำในชั่วโมงเรียน				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการวางแผนการจัดการแสดงต้นกำรำเคียว ๒. ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในชั่วโมงต่อไปเราจะดำเนินการฝึกซ้อมการแสดง	๑. นักเรียนร่วมกันสรุปการวางแผนการจัดการแสดงเพลงแสงเดือน ๒. ซักถามข้อสงสัย			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบความรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี
- ๓) สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำร่าเคียว ๒
- ๔) ใบความรู้ (สำหรับครู) ที่ ๑๕ เรื่อง ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี
- ๕) วิดีทัศน์ - THIẾP BẬT DÁN ẢNH / Pop up Card - NGOC VANG Handmade
<https://youtu.be/NFDbr๔gHavE?si=P๒otzonab๑๔-๙mi๗T>

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- เคียวเกี่ยวข้าวและรวงข้าวจากวัสดุเหลือใช้

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวางแผนการนำเสนอการแสดง	- PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำร่าเคียว ๒ - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจใบงาน	- ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง(ทำการ์ดเชิญ) - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนแผนการนำเสนอการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่นำเสนอการแสดง)			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - ดำเนินการวางแผนการจัดการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่นำเสนอการแสดง) และทำบัตรเชิญแจกให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	๓ (ดีมาก)	๒ (ดี)	๑ (พอใช้)	๐ (ปรับปรุง)
เนื้อหา	- เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน - เนื้อหาตรงตามหัวเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	- รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง	เนื้อหาไม่สอดคล้อง
การสร้างสรรค์ใบงาน	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามดีมาก	ตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามเรียบร้อยดี	ตกแต่งชิ้นได้เรียบร้อยพอใช้	ตกแต่งชิ้นงานไม่เรียบร้อย
ใบงานมีความเป็นระเบียบ	ใบงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ใบงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ใบงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบและมีข้อบกพร่องมาก
วิธีการนำเสนอ	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดีมาก	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองดี	การนำเสนอความมั่นใจในตนเองพอใช้	การนำเสนอขาดความมั่นใจ

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๗ - ๘ หมายถึง ดี

คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๐ - ๔ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมิน เรื่อง ฝึกการแสดงต้นกำรำเคียว
คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

กลุ่มที่(ชื่อกลุ่ม).....

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน				รวม
		ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		ดำเนินการวางแผนการจัด การแสดง (ตารางการฝึก ซ้อม นัดหมายวันที่นำเสนอ การแสดง) และทำบัตรเชิญ แขกให้มาชมการแสดง เห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
- ดำเนินการวางแผนการจัดการแสดง (ตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่ นำเสนอการแสดง) และทำบัตรเชิญแขก ให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

[illegible]

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง(ทำการ์ดเชิญ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะสารผ่านการแสดง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันออกแบบการ์ดเชิญ ตกแต่งให้สวยงาม มีความน่าสนใจ

ใบความรู้ที่ ๑๕ เรื่องความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สื่อสื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ช่วยให้ผู้ถูกเชิญทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับงาน วันเวลา สถานที่และข้อความอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องส่งต่อไปยังผู้ถูกเชิญทำให้นั้นเป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจ เป็นที่รอคอย และน่าจดจำยิ่งขึ้นในใจคนที่ได้รับการัดเชิญนั้น

การทำการ์ดเชิญ จำเป็นสำหรับงานใดบ้าง ?

การทำการ์ดเชิญเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับงานหลาย ๆ ประเภท เช่น:

๑. งานแต่งงาน: การ์ดเชิญเป็นสิ่งสำคัญในการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมพิธีแต่งงานของคู่สามี ภรรยา
๒. งานธุรกิจ: การ์ดเชิญสามารถใช้เชิญคนอื่นมาร่วมงานสัมมนาการประชุมหรืออีเวนต์ทางธุรกิจอื่น ๆ
๓. งานเลี้ยง: เช่น งานครบรอบวันเกิด งานแต่งงานใหม่ งานเลี้ยงขอบคุณ หรืองานเลี้ยงที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นโอกาสสังสรรค์กับคนรักในครอบครัวและเพื่อนฝูง
๔. งานโชว์ศิลปะและวัฒนธรรม: การ์ดเชิญสามารถใช้เชิญคนมาชมนิทรรศการศิลปะ การแสดงละคร หรืออีเวนต์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

การทำการ์ดเชิญ

ข้อมูลที่ต้องมีในการ์ดเชิญ

ข้อมูลที่ควรอยู่ในการ์ดเชิญขึ้นอยู่กับลักษณะและสถานะของงาน การทำการ์ดเชิญแต่ละงานอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่สำคัญที่ควรระบุในการ์ดเชิญประกอบด้วยดังนี้

๑. ชื่อเจ้าของงาน: ระบุชื่อคนหรือหน่วยงานที่จัดงาน
๒. ชื่องาน: ระบุชื่องานหรืออีเวนต์ เช่น งานแต่งงาน, งานครบรอบ, งานเลี้ยง, งานธุรกิจ เป็นต้น
๓. วันและเวลา: ระบุวันที่และเวลาที่งานจะเกิดขึ้น
๔. สถานที่: ระบุสถานที่จัดงาน รวมถึงที่อยู่และเส้นทางในการเดินทางถึงสถานที่
๕. รายละเอียดเพิ่มเติม: อาจระบุรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมของงาน เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้น การแสดง, การแข่งขัน, หรือการสนทนาที่น่าสนใจ
๖. ข้อมูลติดต่อ: แนบข้อมูลติดต่อของเจ้าของงานหรือผู้จัดงาน เพื่อให้ผู้รับการ์ดเชิญสามารถติดต่อ

ลักษณะของการ์ดเชิญที่ดีควรเป็นอย่างไร

๑. ดีไซน์ที่น่าสนใจ: ควรทำการ์ดเชิญที่มีดีไซน์ที่สวยงามและน่าดึงดูด ใช้สีที่เข้ากับการตกแต่ง และโอกาสของงาน
๒. ข้อความชัดเจน: ใช้ภาษาที่ชัดเจนและให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ควรทำให้ผู้เชิญสับสนเกี่ยวกับรายละเอียดของงาน
๓. รูปแบบและขนาด: ควรเลือกรูปแบบและขนาดของการ์ดที่เหมาะสมกับงาน อาจเป็นการ์ดแบบพับหรือแบบไม่พับก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของงาน
๔. ใช้ภาพหรือรูปประกอบ: การเพิ่มภาพหรือรูปประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานในการ์ดเชิญจะทำให้ดูน่าสนใจและคล้ายคลึงกับลักษณะของงานมากขึ้น
๕. รายละเอียดพิเศษ: สามารถเพิ่มรายละเอียดพิเศษเกี่ยวกับงาน เช่น กระดาษที่ใช้, การ์ดเสียบ, หรือของฝากเล็กๆ น้อย ๆ เพื่อเพิ่มความพิเศษให้กับการ์ดเชิญ

(สำหรับครู) ใบความรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ความสำคัญของการทำการ์ดเชิญและลักษณะการ์ดเชิญที่ดี

การทำการ์ดเชิญช่วยให้ผู้ถูกเชิญทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับงาน วันเวลา สถานที่และข้อความอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องส่งต่อไปยังผู้ถูกเชิญ ทำให้งานนั้นเป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจ เป็นที่รอคอย และน่าจดจำยิ่งขึ้นในใจคนที่ได้รับการ์ดเชิญนั้น

การทำการ์ดเชิญ จำเป็นสำหรับงานใดบ้าง ?

การทำการ์ดเชิญเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับงานหลาย ๆ ประเภท เช่น:

๑. งานแต่งงาน: การ์ดเชิญเป็นสิ่งสำคัญในการเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมพิธีแต่งงานของคู่สามีภรรยา
๒. งานธุรกิจ: การ์ดเชิญสามารถใช้เชิญคนอื่นมาร่วมงานสัมมนา การประชุมหรืออีเวนต์ทางธุรกิจอื่น ๆ
๓. งานเลี้ยง: เช่น งานครบรอบวันเกิด งานแต่งงานใหม่ งานเลี้ยงขอบคุณ หรืองานเลี้ยงที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นโอกาสสังสรรค์กับคนรักในครอบครัวและเพื่อนฝูง
๔. งานโชว์ศิลปะและวัฒนธรรม: การ์ดเชิญสามารถใช้เชิญคนมาชมนิทรรศการศิลปะ การแสดงละคร หรืออีเวนต์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

ข้อมูลที่ต้องมีในการ์ดเชิญ

ข้อมูลที่ควรอยู่ในการ์ดเชิญขึ้นอยู่กับลักษณะและสถานะของงาน การทำการ์ดเชิญแต่ละงานอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่สำคัญที่ควรระบุในการ์ดเชิญประกอบด้วยดังนี้

๑. ชื่อเจ้าของงาน: ระบุชื่อคนหรือหน่วยงานที่จัดงาน
๒. ชื่องาน: ระบุชื่องานหรืออีเวนต์ เช่น งานแต่งงาน, งานครบรอบ, งานเลี้ยง, งานธุรกิจ เป็นต้น
๓. วันและเวลา: ระบุวันที่และเวลาที่งานจะเกิดขึ้น
๔. สถานที่: ระบุสถานที่จัดงาน รวมถึงที่อยู่และเส้นทางในการเดินทางถึงสถานที่
๕. รายละเอียดเพิ่มเติม: อาจระบุรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมของงาน เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้น การแสดง, การแข่งขัน, หรือการสนทนาที่น่าสนใจ
๖. ข้อมูลติดต่อ: แนบข้อมูลติดต่อของเจ้าของงานหรือผู้จัดงาน เพื่อให้ผู้รับการ์ดเชิญสามารถติดต่อสอบถามหากมีข้อสงสัยหรือต้องการยืนยันการเข้าร่วม

ลักษณะของการ์ดเชิญที่ดีควรเป็นอย่างไร

- ดีไซน์ที่น่าสนใจ: ควรทำการ์ดเชิญที่มีดีไซน์ที่สวยงามและน่าดึงดูด ใช้สีที่เข้ากับการตกแต่ง และโอกาสของงาน
- ข้อความชัดเจน: ใช้ภาษาที่ชัดเจนและให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ควรทำให้ผู้เชิญสับสนเกี่ยวกับรายละเอียดของงาน
- รูปแบบและขนาด: ควรเลือกรูปแบบและขนาดของการ์ดที่เหมาะสมกับงาน อาจเป็นการ์ดแบบพับหรือแบบไม่พับก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของงาน

- ใช้ภาพหรือรูปประกอบ: การเพิ่มภาพหรือรูปประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานในการ์ดเชิญจะทำให้ดูน่าสนใจและคล้ายคลึงกับลักษณะของงานมากขึ้น
- รายละเอียดพิเศษ: สามารถเพิ่มรายละเอียดพิเศษเกี่ยวกับงาน เช่น กระดาษที่ใช้, การ์ดเสียบ, หรือของฝากเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเพิ่มความพิเศษให้กับการ์ดเชิญ

(สำหรับครู) สื่อรูปภาพตัวอย่างการเขียนการ์ดเชิญ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

<https://youtu.be/NFDbr4gHavE?si=Plotzonab๔-๙mi๗T>

ตัวอย่างด้านหน้าการ์ดเชิญ

<https://www.google.com/search?>

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	เรื่อง สื่าสื่อสารผ่านการแสดง
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑	รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

- มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง
อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน
- ตัวชี้วัด ม.๓/๖ ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ต้องมีการวางแผนตามขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดง แบ่งหน้าที่
ผู้รับผิดชอบ ออกเป็น ๓ ฝ่าย ๑) ฝ่ายอำนวยการแสดง ๒) ฝ่ายจัดการแสดง ๓) ฝ่ายธุรการ

๓. สาระการเรียนรู้

- ๓.๑ ฝึกซ้อมการแสดง - ตามตารางการฝึกซ้อม นัดหมายวันที่น่าเสนอการแสดง
๓.๒ ทำบัตรเชิญ - ออกแบบและวิธีการทำ

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
- อธิบายขั้นตอนการวางแผนการจัดการแสดง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ฝึกซ้อมการแสดงและการขับร้องตามแผนการจัดการแสดง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)
- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

ฝึกซ้อมการแสดงตามแผนการจัดการแสดงและทำบัตรเชิญแลกเปลี่ยนมาชมการแสดง เห็นคุณค่าและ
ความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๑. พุดเจรจาโน้มน้าว โดยมีหลักการ เหตุผล หลักฐานอ้างอิง ที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ในการ
เสนอความคิดและสามารถตอบข้อซักถามของผู้ฟัง เพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม (๒.๑)
๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่
คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้
แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม
ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม (๒.๒)
๓. ดำเนินงานตามแผนการแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ บันทึกผลการปฏิบัติงาน รวบรวมจุดเด่น

ขอจำกัด และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อระบุข้อดีและข้อบกพร่องของแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการลดหรือแก้ไขข้อบกพร่อง (๓.๑)

๔. นำความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่หลากหลายมาสร้างผลงาน/โครงการ/นวัตกรรมที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน มีประสิทธิภาพไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (๑.๑)

๕. เลือกและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสืบค้นข้อมูล, วิเคราะห์ จำแนกข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลสารสนเทศก่อนนำข้อมูลมาไขประโยชน์หรือนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ (๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้ เกิดกับผู้เรียน - ฝึกซ้อมการแสดงตาม แผนการจัดการแสดง และทำบัตรเชิญแขกให้ มาชมการเห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการ แสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของ ไทย ๔.๑ ด้านความรู้ ความ เข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวาง แผนการนำเสนอการ แสดง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูเปิดวิดีโอทัศน์ การแสดงพื้นบ้านภาค กลาง เดินกำรำเคียว ให้นักเรียนรับชม ๒. ครูเจ้านักเรียนว่า ในช่วงนี้นักเรียนต้อง ฝึกซ้อมการแสดงและประดิษฐ์การ์ดเชิญ ตามทีมนักเรียนได้วางแผนไว้ ๓. ครูซักถามนักเรียนว่า “นักเรียนมีข้อสงสัย เกี่ยวกับการใช้ภาษาท่าในการตีบทการแสดง และการร้องเพลงเดินกำรำเคียวหรือไม่”	- นักเรียนร่วมกันตอบคำถามและซักถาม ข้อสงสัย	๑. วิดีทัศน์ - การ แสดงพื้นบ้านภาค กลาง เดินกำรำ เคียว https://youtu.be/dwYew๓PVGio?si=SQOE๔eVgKF-LewSM- ๒. ใบความรู้ที่ ๑๖ เรื่อง วางแผนการ จัดการแสดง	๑. ใบงานที่ ๑๖ เรื่องวางแผนและ ฝึกซ้อมการแสดง	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูทบทวน ในเรื่ององค์ประกอบในการ สร้างงานนาฏศิลป์ ๒. ครูสอนและอธิบายเรื่องการวางแผนการ จัดการแสดง ครูตั้งคำถามประเด็นท้าทายกับ นักเรียน - การวางแผนการจัดการแสดงมี	๑. นักเรียนตั้งใจเรียนรู้ ในเรื่องการวางแผน จัดการแสดง ๒. ร่วมกันตอบคำถาม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกซ้อมการแสดงและการขับร้องตามแผนการจัดการแสดง ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน	ความสำคัญมากน้อยแค่ไหน และถ้าไม่มีการวางแผนการทำงานจะเป็นอย่างไร จากนั้นครูซักถามถึงปัญหาในการเตรียมงาน - ในการเตรียมงานและฝึกซ้อมที่ผ่านมามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง นักเรียนแก้ไขปัญหายังไง				
	ขั้นปฏิบัติ (๓๐ นาที) ๑. ครูให้เวลานักเรียน ได้ฝึกซ้อมและปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มครูเป็นผู้คอยแนะนำและให้คำปรึกษา ๒. เมื่อครบกำหนดเวลา ครูให้ตัวแทนออกมารายงานการดำเนินกิจกรรมตามที่มีการวางแผนการจัดการแสดงไว้ ถึงความคืบหน้าของการเตรียมการแสดง การทำบัตรเชิญ และปัญหาที่เกิดขึ้น	- นักเรียนร่วมกันวางแผนและฝึกซ้อมกันด้วยความตั้งใจ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๒. รักความเป็นไทย	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการวางแผนการจัดการแสดงถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข เพื่อจัดการแสดงในชั่วโมงต่อไป ๒. ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย ๓. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในชั่วโมงต่อไปให้นักเรียน เตรียมอุปกรณ์มาทำบัตรเชิญและฝึกซ้อม ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่วางไว้	๑. นักเรียนร่วมกันสรุปการวางแผนการจัดการแสดงถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข เพื่อจัดการแสดงในชั่วโมงต่อไป ๒. ซักถามข้อสงสัย ๓. นักเรียนเตรียมความพร้อมในการจัดการแสดงสร้างสรรค์เพลงแสดงเตือนในชั่วโมงต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง ฝึกการแสดงเต้นกำรำเคียว ๒

๒) ใบความรู้ที่ ๑๖ เรื่อง วางแผนการจัดการแสดง

๓) วิดีทัศน์ - การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง เต้นกำรำเคียว

<https://youtu.be/dwYewmPVGio?si=SOQE4eVgKFLewSM->

๔) รูปภาพตัวอย่างการ์ดเชิญ

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ใบงานที่ ๑๖ เรื่อง วางแผนและฝึกซ้อมการแสดง

- บัตรเชิญ

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวางแผนการนำเสนอการแสดง	- PowerPoint เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- ใบงานที่ ๑๖ เรื่อง วางแผนและฝึกซ้อมการแสดง - แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกซ้อมการแสดงและการขับร้องตามแผนการจัดการแสดง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - ฝึกซ้อมการแสดงตามแผนการจัดการแสดงและทำบัตรเชิญแขกให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ “ผ่าน”

แบบประเมิน เรื่อง ๑๖ เรื่อง วางแผนและฝึกซ้อมการแสดง
คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/.....

ที่	ประเด็นการประเมิน	ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน				รวม
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	
๑	มีการลำดับขั้นตอน					
๒	การแบ่งหน้าที่ชัดเจน					
๓	ทุกคนมีหน้าที่ในการทำงาน					
๔	แสดงความคืบหน้าและปัญหาชัดเจน					
๕	ความสะอาดของใบงาน					

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		ฝึกซ้อมการแสดงตาม แผนการจัดการแสดงและทำ บัตรเชิญแจกให้มาชมการ แสดง เห็นคุณค่าและความ สำคัญของการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงาม ของไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
ฝึกซ้อมการแสดงตามแผนการจัดการแสดงและทำบัตรเชิญแจกให้มาชมการแสดง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจงให้นักเรียนระบุกิจกรรมที่จะดำเนินการในการจัดทำการแสดงนาฏศิลป์

[illegible]

สัปดาห์ที่	รายการกิจกรรม	หมายเหตุ
๓	นำเสนอการแสดงผลงาน 	

ใบความรู้ที่ ๑๖ เรื่องวางแผนการจัดการแสดง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะหาความรู้ผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

องค์ประกอบในการสร้างงาน นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

๑. นักแสดง ถือว่าเป็น "สื่อกลาง" ระหว่างนักแสดงหรือผู้สร้างงานกับผู้ชมคนดู ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด
๒. บท หรือ เรื่องราว แนวคิด ที่กำหนดวิธีการแสดงของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นบทละครภาพยนตร์ แนวคิดในการเต้นรำ
๓. การแสดง ถือว่าเป็น "ตัวงาน" หรือ "ผลผลิต" จากการสร้างงาน
๔. ผู้ชม ผู้เสพผลงานนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงที่ได้จัดสร้างขึ้น
๕. ฝ่ายงานต่างๆ เช่น ผู้กำกับ การแสดง ผู้กำกับเวที ทีมงานฝ่ายฉากอุปกรณ์ เครื่องแต่งกาย แต่งหน้า ฝ่ายดนตรี แสง เสียง และ ฝ่ายเทคนิคพิเศษต่างๆ

ขั้นตอนการดำเนินการ จัดการแสดง

๑. แบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ออกเป็น ๓ ฝ่าย
 - ฝ่ายอำนวยการแสดง
 - ฝ่ายจัดการแสดง
 - ฝ่ายธุรการ
๒. คัดเลือกผู้แสดง การแสดงประเภทรำ ระบุผู้แสดงที่มีรูปร่างลักษณะใกล้เคียงกัน
๓. เรียกประชุมเพื่อมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
๔. จัดการประชุมติดตามผลการทำงานของแต่ละฝ่าย
๕. ฝึกซ้อมการแสดง มีการกำหนดการซ้อมย่อยและซ้อมใหญ่
๖. จัดการแสดงจริง เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุด
๗. การสรุปและประเมินผล การแสดงเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ประโยชน์และคุณค่าของ การแสดง

๑. ช่วยให้ผู้แสดงมีความกล้าแสดงออก
๒. รู้จักการวิเคราะห์ วิเคราะห์การแสดงอย่างมีเหตุผล
๓. สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้
๔. เป็นการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ
๕. ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน
๖. เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดง
๗. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๘. ช่วยผ่อนคลายความเครียด ทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน

วางแผนการจัดการแสดง

(สำหรับครู) ใบความรู้ที่ ๑๖ เรื่องวางแผนการจัดการแสดง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สื่อสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ฝึกซ้อมการแสดง
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

องค์ประกอบในการสร้างงานนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

ในการจัดการแสดงด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงครั้งหนึ่งๆนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญครบถ้วน คือ

๑. นักแสดง ถือว่าเป็น "สื่อกลาง" ระหว่างนักแสดงหรือผู้สร้างงานกับผู้ชมคนดู ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

๒. บท หรือ เรื่องราว แนวคิด ที่กำหนดวิธีการแสดงของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นบทละครภาพยนตร์ แนวคิดในการเต้นรำ เรื่องราวที่ต้องการสื่อสารผ่านการเคลื่อนไหวเพื่อการแสดงในรูปแบบใดๆก็ตามถือเป็นบท เป็นเรื่องราว เป็นแนวคิดในแง่หนึ่งทั้งสิ้น

๓. การแสดง ถือว่าเป็น "ตัวงาน" หรือ "ผลผลิต" จากการสร้างงาน นำเสนอออกมาในรูปแบบของการเต้นรำ รำ แสดงละคร ฯลฯ ต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วในบทอื่นๆข้างต้น

๔. ผู้ชม ผู้เสพผลงานนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงที่ได้จัดสร้างขึ้น และเป็นผู้ประเมินคุณค่าความงามและสุนทรียะของการแสดงต่างๆนั้น

๕. ฝ่ายงานต่างๆ เช่น ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที ผู้กำกับฝ่ายศิลป์ ทีมงานฝ่ายฉากอุปกรณ์ ประกอบการแสดง เครื่องแต่งกาย แต่งหน้า ทำผม ฝ่ายดนตรี แสง เสียง และ ฝ่ายเทคนิคพิเศษต่างๆ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เป็นส่วนของ สหศิลปะ อื่นๆ คือ ทศนศิลป์ คีตศิลป์ ที่มาช่วยประกอบการแสดงทั้งสิ้น

องค์ประกอบทั้ง ๕ ประการนี้ อาจมีครบถ้วนทั้งห้าประการ หรือ ไม่ครบถ้วนก็ได้ แต่อย่างน้อยที่สุดในการแสดงใดๆหนึ่งๆก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมี ๑.นักแสดง ๒.บทหรือเรื่องราวหรือแนวคิดการแสดง ๓.ผู้ชมคนดู ไม่เช่นนั้น จะไม่ถือว่าเป็นการแสดงที่สมบูรณ์แล้ว

ขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดง

๑. แบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ออกเป็น ๓ ฝ่าย

- ฝ่ายอำนวยการแสดง
- ฝ่ายจัดการแสดง
- ฝ่ายธุรการ

๑.๑ ฝ่ายอำนวยการแสดง มีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำหนดแนวคิด จัดหางบประมาณและทีมงาน ตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆแบ่งออกเป็น ๒ ตำแหน่ง ได้แก่

- ๑) ผู้อำนวยการแสดง หรือผู้อำนวยการสร้าง (หากเป็นละครโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการแสดง)

๒) ผู้ช่วยผู้อำนวยการแสดง ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้อำนวยการแสดงกับผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ

๑.๒ ฝ่ายการแสดงแบ่งออกเป็น ๕ ตำแหน่ง ได้แก่

- ผู้กำกับการแสดง ทำหน้าที่ควบคุมทิศทางและรูปแบบของการแสดง เช่น เลือกบทละคร กำหนดวันซ้อม ประสานกับผู้กำกับเวที ผู้กำกับฝ่ายศิลป์
- ผู้กำกับเวที ทำหน้าที่ช่วยผู้กำกับการแสดงควบคุมการฝึกซ้อมและประสานกับฝ่ายเทคนิค เช่น เตรียมสถานที่ อุปกรณ์การแสดง ควบคุมบทระหว่างซ้อม ปลอ่ยตัวผู้แสดง
- ผู้เขียนบท ทำหน้าที่เตรียมบทละครที่จะนำไปจัด
- นักแสดง หรือผู้แสดง รับบทเป็นตัวละครที่สื่อสารความรู้สึก อารมณ์กับผู้ชม คือ ผู้แสดงนำ ผู้แสดงรอง ผู้แสดงประกอบ
- ผู้ออกแบบศิลป์ ทำหน้าที่ออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย แต่งหน้า ออกแบบเสียง

๑.๓ ฝ่ายสนับสนุนการแสดง (ธุรการ) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การประชาสัมพันธ์ จำหน่ายบัตร ทำสูจิบัตร สวัสดิการ สถานที่

๒. คัดเลือกผู้แสดง ให้มีความสอดคล้องกับบทบาทของตัวละครนั้น ๆ และถ้าเป็นการแสดงประเภทรำ ระบาย ฟ้อน เชื้อควรเลือกผู้แสดงที่มีรูปร่างลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อความสมดุลในการแสดง

๓. เรียกประชุมเพื่อมอบหมายงาน ให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ เช่นมอบหมายเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่เหรัญญิก มอบหมายการจัดทำฉากให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายเทคนิค เป็นต้น

๔. จัดการประชุมติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย ซึ่งหัวหน้าจะเป็นผู้รายงานความคืบหน้า อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้กำกับการแสดงและหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ รับรู้ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

๕. ฝึกซ้อมการแสดง มีการกำหนดการซ้อมย่อยและซ้อมใหญ่

๖. จัดการแสดงจริง เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะทุกฝ่ายจะต้องทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ

๗. การสรุปและประเมินผลการแสดงเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทุกฝ่ายจะประชุมสรุปร่วมกันและประเมินผลการจัดการ

แสดงและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นในการจัดการแสดงในครั้งต่อไป

ประโยชน์และคุณค่าของการแสดง

๑. ช่วยให้ผู้แสดงมีความกล้าแสดงออก
๒. รู้จักการวิเคราะห์ วิเคราะห์การแสดงอย่างมีเหตุผล
๓. สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้
๔. เป็นการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ
๕. ทำให้เกิดความรักใคร่ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน
๖. เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดง
๗. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๘. ช่วยผ่อนคลายความเครียดทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง สีสื่อสารผ่านการแสดง

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๓ นาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้ ๓.๑

เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ม.๓/๔

มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง

ม.๓/๖

ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การแสดงต้นกำรำเคียว ต้องมีการวางแผนตามขั้นตอนการดำเนินการจัดการแสดง แบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบและสามารถสื่อสารท่าทางตามบทร้องผ่านการแสดงให้ผู้ชมเข้าใจ

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ จัดการแสดงต้นกำรำเคียว

๓.๒ นำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายขั้นตอนการวางแผนการจัดการแสดง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- จัดการแสดงและนำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา)

- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

จัดการแสดงและนำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

๑. พุดเจรจาโน้มน้าว โดยมีหลักการ เหตุผล หลักฐานอ้างอิง ที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ในการเสนอความคิดและสามารถตอบข้อซักถามของผู้ฟัง เพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม (๒.๑)

๒. กำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ ประมวลทบทวนความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่

คิด และสามารถจินตนาการความคิดแปลกใหม่โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการขยายขอบเขตความคิดเดิม จนได้แนวคิดที่หลากหลาย มีการประเมินและคัดเลือกความคิดเพื่อนำไปสร้างสิ่งใหม่ที่ใช้งานได้ผลดีกว่าเดิม ตลอดจนนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (๒.๒)

๓. ดำเนินงานตามแผนการแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ บันทึกผลการปฏิบัติงาน รวบรวมจุดเด่น ขอบจำกัด และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อระบุข้อดีและข้อบกพร่องของแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการลดหรือแก้ไขข้อบกพร่อง (๓.๑)

๔. นำความรู้ ทักษะ และกระบวนการที่หลากหลายมาสร้างผลงาน/โครงการ/นวัตกรรมที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน มีประสิทธิภาพไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันและสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (๑.๑)

๕. เลือกและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสืบค้นข้อมูล, วิเคราะห์ จำแนกข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลสารสนเทศก่อนนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์หรือนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ (๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๖.๑ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๒ รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง การแสดงเต้นกำรำเคียว

หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้ เกิดกับผู้เรียน - จัดการแสดงและนำ เสนอการแสดงเต้นกำรำ เคียว เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการ แสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของ ไทย ๔.๑ ด้านความรู้ ความ เข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวาง แผนการนำเสนอการ แสดง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. เล่นเกม “ปริศนาท่าทาง”(ท่าท่าเต้นกำรำ เคียว) ครูถามนักเรียน ดังประเด็น - วันนี้เป็นการจัดการแสดงแล้ว นักเรียนพบ ปัญหาอะไรบ้างและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร	- นักเรียนร่วมเกมและร่วมกันตอบคำถาม และซักถามข้อสงสัย ที่พบจากการเตรียม งานที่ผ่านมา	๑. วิดีทัศน์ - การ แสดงพื้นบ้านภาค กลาง เต้นกำรำ เคียว https://youtu.be/dwYew๓PVGio?si=SQOE๔eVgKF-LewSM-	- จัดการแสดง เต้นกำรำเคียว	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
	ขั้นสอน (๑๐ นาที) ๑. ครูให้เวลานักเรียนเตรียมตัวในการแสดง โดยให้นักเรียนแต่ละคนเตรียมความพร้อม ตามที่ได้แบ่งหน้าที่และได้วางแผนไว้ เช่น นักแสดงก็แต่งหน้าแต่งตัว นักร้องซ้อมการ ร้องการยืน คนเชิญแขกมาชมการแสดง การ เตรียมพร้อมของเวที ดนตรี สถานที่จัดการ แสดง เป็นต้น	- นักเรียนเตรียมความพร้อม ปฏิบัติตาม หน้าที่ ที่ได้วางแผนไว้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว

หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๔.๒ ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P) - จัดการแสดงและนำ เสนอการแสดงต้นกำรำ เคียว ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) (ของแต่ละวิชา) - จัดการแสดงและนำ เสนอการแสดงต้นกำรำ เคียว เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการ แสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของ ไทย	ขั้นปฏิบัติ (๓๐ นาที) ๑. เมื่อครบกำหนดเวลาครูให้เวลานักเรียน ไปเตรียมความพร้อม ณ.สถานที่จัดการแสดง ๒. นักเรียนที่มีหน้าที่ต้อนรับ ยืนรอต้อนรับ แขกที่มาชมและพาไปที่ห้องจัดแสดง ๓. เมื่อได้เวลาแสดง พิธีกรขึ้นมากล่าวและ นำเสนอการแสดง ๔. นักแสดง เริ่มแสดงต้นกำรำเคียว ๕. เมื่อแสดงจบ พิธีกรกล่าวขอบคุณแขกผู้มา ชมการแสดง ปิดการแสดง ๖. นักเรียนที่มีหน้าที่ต้อนรับส่งแขกที่มาชม การแสดง	๑. นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่วางไว้ ๒. นำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว

หน่วยที่ ๒ เรื่อง ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการจัดการแสดงถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข ผลของจัดงานว่า มีความสำเร็จและผลตอบรับเป็นอย่างไร ๒. ให้ตัวแทนนักเรียนบอกความรู้สึกต่อการเรียนการสอนในครั้งนี้	๑. นักเรียนร่วมกันสรุปการจัดการแสดงถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข ผลของจัดงานว่า มีความสำเร็จและผลตอบรับเป็นอย่างไร ๒. ตัวแทนนักเรียนบอกความรู้สึกต่อการเรียนการสอนในครั้งนี้			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว
- ๒) วิดีทัศน์ - การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง ต้นกำรำเคียว

<https://youtu.be/dwYewmPVGio?si=SOQE๔eVgKFLewSM->

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- การแสดงต้นกำรำเคียว

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายขั้นตอนการวางแผนการนำเสนอการแสดง	- PowerPoint เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว - ศึกษาจากอินเทอร์เน็ต - ตรวจสอบผลงานจากใบงาน	- แบบประเมิน	ผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ระดับคุณภาพพอใช้ ขึ้นไป ถือว่า “ผ่าน”
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - จัดการแสดงและนำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - จัดการแสดงและนำเสนอการแสดงต้นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. มุ่งมั่นในการทำงาน ๒. รักความเป็นไทย	- การสังเกตพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์	- แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ “ผ่าน”

แบบประเมิน เรื่อง จัดการแสดงต้นกำรำเคียว
คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ที่	ประเด็นการประเมิน	ความถูกต้อง สมบูรณ์ของงาน					
		คะแนน	ห้อง๓/๑	ห้อง๓/๒	ห้อง๓/๓	ห้อง๓/๔	ห้อง๓/๕
๑	ขั้นตอนในการทำงาน	๕					
๒	การแบ่งหน้าที่ชัดเจน	๕					
๓	ลีลาท่ารำสวยงาม	๑๕					
๔	รำถูกต้องตามจังหวะ ทำนอง	๑๐					
๕	ความสวยงามของแถว ความพร้อมเรียง	๑๐					
๖	น้ำเสียงในการร้องเพลง	๑๕					
๗	จังหวะและทำนองถูกต้อง	๑๐					
รวม		๗๐					

เกณฑ์การตัดสิน

๕๖-๗๐ หมายถึง ดีมาก = ๑๐ คะแนน

๓๖-๕๕ หมายถึง ดี = ๘ คะแนน

๑๖-๓๕ หมายถึง พอใช้ = ๖ คะแนน

๑-๑๕ หมายถึง ปรับปรุง = ๔ คะแนน

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความสามารถของพฤติกรรมบ่งชี้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้			รวม คะแนน ๓ คะแนน	สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา
		จัดการแสดงและนำเสนอ การแสดงเด่นกำรำเคียว เห็น คุณค่าและความสำคัญของ การแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย				
		๓	๒	๑		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความสามารถ		
	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
จัดการแสดงและนำเสนอการแสดง เด่นกำรำเคียว เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันดีงามของไทย			
			-

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

คำชี้แจง ให้ครูเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเด็นการประเมิน																				รวม
																						
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	๔ (ดีมาก)	๓ (ดี)	๒ (ปานกลาง)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การตอบคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา				
๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม				
๓. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
๔. การแสดงความคิดเห็น				
๕. การนำเสนอความคิดสร้างสรรค์				
รวม				

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๔ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ดี

คะแนน ๒ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่า ผ่าน

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง การเรียนรู้ที่ได้รับ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะสารผ่านการแสดง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง การแสดงต้นกำรำเคียว
 รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

แบบบันทึกการเรียนรู้

ชื่อ : _____ สกุล : _____ ชั้น _____ เลขที่ _____
 หน่วยการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

คำชี้แจง นักเรียนเลือกตอบคำถาม

๑. สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนหน่วยการเรียนรู้นี้

.....

.....

.....

.....

๒. สิ่งใดที่ฉันน่าจะทำได้ดีกว่านี้

.....

.....

.....

.....

๓. คำถามที่ฉันอยากทราบคำตอบ

.....

.....

.....

.....

๔. สิ่งที่เป็นปัญหาของฉันคือ

.....

.....

.....

.....